

371.12
ม 253ก
ร. 3

การศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ
ครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ปริญญานิพนธ์

ของ

บัญชา แสนทวี

22 ต.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุชนิพนธ์ สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

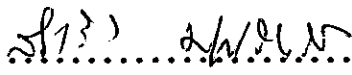
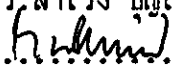
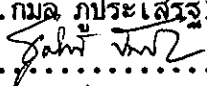
มีนาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

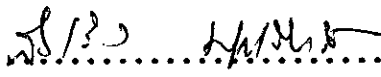
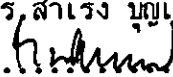
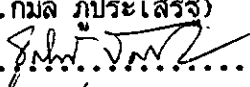
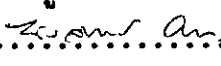
0.50270

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาชั้นบัณฑิต สาขา
การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

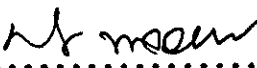
คณะกรรมการควบคุม

..........ประธาน
(ศ.ดร. สำเริง บุญเรืองรัตน์)
..........กรรมการ
(ดร.กมล ภัประเสริฐ)
..........กรรมการ
(ดร.ชุตีกิต্ত์ ชัมภลลิขิต)

คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน
(ศ.ดร. สำเริง บุญเรืองรัตน์)
..........กรรมการ
(ดร.กมล ภัประเสริฐ)
..........กรรมการ
(ดร.ชุตีกิต্ত์ ชัมภลลิขิต)
..........กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาบัตรฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษาชั้นบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยา นุลสุวรรณ)
วันที่..๒..เดือน..พฤษภาคม...พ.ศ.2539

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับพระราชทานทุนอุดหนุนการวิจัย

จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

" ทุนเสริมการ "

พระมหากษัตริย์

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ

สยามบรมราชกุมารี " ทูลลีนธร "

ข้าพระพุทธเจ้าสำนึกในพระมหากษัตริย์ล้นเกล้าล้นกระหม่อมอย่างหาที่สุดมิได้

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า

นายบัญชา แสนทวี

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณา เอาใจใส่ตรวจแก้ไขอย่างละเอียดจากศาสตราจารย์ ดร.สำเริง บุญเรืองรัตน์ ประธานกรรมการ ดร.ชูศักดิ์ ชัมภลิต และ ดร.กมล ภูประเสริฐ รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้ติดตามอ่านและตรวจปริญญานิพนธ์ด้วยความเป็นห่วงอยู่เสมอ

ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงต่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย ภาควิชาวิจัย การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการร่วมในการพิจารณา ปริญญานิพนธ์ ตลอดจนให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไป ปรับปรุงคุณภาพของปริญญานิพนธ์

ผู้วิจัยขอขอบคุณนักวิชาการศึกษา กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ ศึกษาพิเศษสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจนครูผู้สอนที่อยู่ใน โรงเรียนของจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและให้ข้อมูลการวิจัย จนทำให้ปริญญานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นอกเหนือจากทุกท่านที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้ที่อยู่เบื้องหลังแห่งความสำเร็จครั้งนี้เป็นผู้ที่ ยอมเสียสละทุกอย่างด้วยความอดทน คอยช่วยเหลือให้กำลังใจในทุก ๆ เรื่อง เพื่อรอคอยผลแห่ง ความสำเร็จของผู้วิจัยครั้งนี้คือ คุณพ่อ คุณแม่ และคุณสุคนธ์ แสนทวี ซึ่งเป็นที่รักยิ่ง

ประโยชน์ที่ได้รับจากผลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ผู้ที่ให้ความสนใจทางด้าน การศึกษาทุกท่าน

นิตยา แสนทวี

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
	ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย	8
	ขอบเขตของการวิจัย	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา	10
	การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา	12
	หลักการจัดประสบการณ์	14
	ประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์	16
	การวัดและการประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์	19
	แนวคิดของการประเมิน	19
	ผู้ประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์	24
	ประเด็นที่ใช้ในการประเมิน	25
	ตัวแปรที่อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์	28
	ตอนที่ 1 ตัวแปรสำคัญจากแนวคิดเรื่องพฤติกรรมการทำงานของบุคคล	
	ในองค์กร	30
	ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงาน	35
	แรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์	35
	ทฤษฎีความคาดหวัง	36
	ปัจจัยด้านความสามารถของครูผู้สอนกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ ..	42
	ปัจจัยทางกายภาพของครู	44
	บุคลิกลักษณะของครูกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์	44

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน	47
บรรยากาศในโรงเรียนกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์	47
บรรยากาศในพื้นที่เรียนกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์	49
การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูกับประสิทธิภาพการจัด ประสบการณ์	53
ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพ การจัดประสบการณ์	56
สมรรถภาพการใช้สื่อการสอนกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์	59
ตอนที่ 2 จิตลักษณะของครูผู้สอนกับประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์	67
สุขภาพจิตกับประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์	69
การมุ่งอนาคตกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์	72
เจตคติของครูต่อนักเรียนกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์	75
รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นหรือรูปแบบลิสเรล	80
ตัวแปรในการวิจัย	94
คำนิยามตัวแปร	95
รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรสำคัญที่อธิบายความแปรปรวนของ ประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา	97
3 วิธีดำเนินการวิจัย	103
ประชากร	103
กลุ่มตัวอย่าง	103
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	108
การหาคุณภาพของเครื่องมือ	125
การเก็บรวบรวมข้อมูล	127
การวิเคราะห์ข้อมูล	128

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	129
1. ขนาดของความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัด ประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา	131
2. ลักษณะของตัวแปรที่อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครู ผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา	131
3. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	135
4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นหรือรูปแบบเชิงเหตุผล ของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ ให้แก่เด็ก	138
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	171
สรุปผลการวิจัย	173
อภิปรายผลการวิจัย	181
ข้อเสนอแนะ	197
บรรณานุกรม	202
ภาคผนวก	226
ก แบบสอบถามงานวิจัย	227
ข การทดสอบค่าเฉลี่ย	265
ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	269
ประวัติย่อของผู้วิจัย	271

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	รายละเอียดจำนวนจังหวัดและจำนวนโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม จังหวัดและเขตการศึกษา	105
2	แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	126
3	แสดงจำนวนและร้อยละของครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษา จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา สาขาที่จบการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน	132
4	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจายของตัวแปร เชิงสาเหตุและผลของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์	134
5	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างตัวแปรอิสระหรือสาเหตุ กับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก	136
6	แสดงเมทริกซ์ผลลัพธ์ (Effect Matrix) ของรูปแบบสมมติฐานการวิจัย	140
7	แสดงค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบ สมมติฐานครั้งแรก	144
8	แสดงขั้นตอนย่อยของการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ในครั้งที่ 2	146
9	แสดงค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบ ที่ตัดทอนตัวแปรบางตัวออก	147
10	แสดงค่าความแปรปรวนของตัวแปรภายในแต่ละตัวที่ถูกอธิบายโดยรูปแบบ สมการโครงสร้างเชิงสาเหตุและผลที่สอดคล้องกับข้อมูลของการวิจัย	148
11	แสดงอิทธิพลโดยรวม อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลทางตรงของตัวแปร ภายนอกที่ส่งผลต่อตัวแปรภายใน	149
12	แสดงอิทธิพลโดยรวม อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลทางตรงของตัวแปร ภายในที่ส่งผลต่อตัวแปรภายใน	151

13	แสดงขั้นตอนสุดท้ายของการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ที่สอดคล้องกับข้อมูลของการวิจัย	158
14	แสดงค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบสุดท้าย	159
15	แสดงค่าความแปรปรวนของตัวแปรภายในแต่ละตัวที่ถูกอธิบายโดยรูปแบบ สมการโครงสร้างเชิงสาเหตุและผลรูปแบบสุดท้ายที่สอดคล้องกับข้อมูล ของการวิจัย	160
16	แสดงอิทธิพลโดยรวม อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลทางตรงของตัวแปร ภายนอกที่ส่งผลต่อตัวแปรภายใน	161
17	แสดงอิทธิพลโดยรวม อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลทางตรงของตัวแปร ภายในที่ส่งผลต่อตัวแปรภายใน	163
18	แสดงค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมและผลรวมของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสาเหตุกับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัด ประสบการณ์ให้แก่เด็ก และความคลาดเคลื่อน	169
19	แสดงค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมและผลรวม(เป็นค่าคะแนนมาตรฐาน) ของ ตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ ให้แก่เด็กและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสาเหตุต่าง ๆ กับ ประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก และความคลาด เคลื่อนหรือความสัมพันธ์เทียม	176
20	แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิง	266
21	แสดงการทดสอบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยคะแนนประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน	266
22	แสดงการทดสอบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยคะแนนประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างครูผู้สอนที่จบวิชาเอกต่างกัน	267
23	แสดงการทดสอบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยคะแนนประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอน ต่างกัน	268

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	รูปแบบของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคล	28
2	องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคล	31
3	องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคล	32
4	แบบจำลองการจูงใจตามทฤษฎีของวูม	39
5	ทฤษฎีความคาดหวังของแรงจูงใจของวูม	40
6	รูปแบบทั่วไปของความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น	84
7	แสดงขั้นตอนของการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น	92
8	รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา	98
9	รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุและผลของตัวแปรที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก (แสดงเฉพาะเส้น อิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่านั้น)	156
10	รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุและผลของตัวแปรที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก (แสดงเฉพาะเส้น อิทธิพลที่มีนัยสำคัญเท่านั้น)	167
11	รูปแบบสุดท้ายของความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุและผลของ ตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา (แสดงเฉพาะเส้นอิทธิพลที่มีนัยสำคัญและเป็น ค่าคะแนนมาตรฐาน)	180

บทที่ 1

บทนำ

ความเ็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่กำลังพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจะมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความพร้อม และการพัฒนาในขั้นต่อไป บลูม (Bloom. 1964 : 215) กล่าวว่า วัยเด็กอายุ 3-6 ปี มีความสำคัญ 3 ประการคือประการที่หนึ่ง สิ่งแวดล้อมที่จัดให้แก่เด็กมีความสำคัญยิ่งต่อการวางรากฐานบุคลิภาพ ประการที่สอง เด็กวัยนี้ง่ายต่อการปลูกฝังพฤติกรรมและการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และประการที่สาม ประสบการณ์ของเด็กในวัยนี้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาในวัยต่อไป ประสบการณ์ที่ดีที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างเต็มที่ ยิ่งไปกว่านั้น ผลของการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้รับในวัยนี้จะมีอิทธิพลต่อการวางรากฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ (พรณี ช. เจนจิต. 2528 : 35)

การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามีได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ เด็กในวัยนี้จึงมิได้เข้ารับการศึกษารวมทุกคน การจัดการศึกษาในรูปแบบของอนุบาลศึกษาหรือก่อนประถมศึกษา รัฐได้เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2483 ซึ่งเป็นปีแรกที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา โดยจัดขึ้นในโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ (ศึกษาธิการ. 2530 : 1) และต่อมารัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาระดับนี้ยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กชั้นก่อนประถมศึกษาไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติตั้งแต่แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) จนถึงปัจจุบัน

ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. เร่งปรับปรุงการจัดการศึกษา และการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนประถมศึกษาให้สอดคล้องตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และให้มีคุณภาพตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพอนามัยของเด็ก

2. เร่งขยายการจัดการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูเด็กในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เด็กวัยก่อนประถมศึกษาได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีความผิดปกติทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เด็กที่ใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน เด็กที่เคลื่อนย้ายตามพ่อแม่ ผู้ปกครอง เด็กในชุมชนแออัด เด็กที่อยู่ในชนบทห่างไกลและเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาอื่น ๆ

3. เร่งเพิ่มปริมาณและพัฒนาคุณภาพครู และผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งจัดให้มีบุคลากรที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความผิดปกติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กวัยก่อนประถมศึกษา

4. พัฒนาระบบการบริหารและการจัดการศึกษาให้เอื้อต่อการดำเนินงานพร้อมทั้งระดมสรรพกำลังจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชนและชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างเป็นธรรม

จากสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ารัฐให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาอย่างมาก ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษานั้น สิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ หลักสูตร การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทยมีหลักสูตรหรือเรียกว่าแนวการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวการจัดประสบการณ์ที่ใช้มาหลายครั้งด้วยกัน คือ พ.ศ. 2483, 2496, 2503, 2518, 2522 และ 2536 แนวการจัดประสบการณ์ที่กลบับกำหนดเวลาเรียนไว้ 2 ปี คือ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 แนวการจัดประสบการณ์ในระยะแรก ๆ เน้นเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์จัดไว้อย่างกว้าง ๆ ไม่ค่อยคำนึงถึงการวัดและประเมินผลนัก การจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งเน้นวิชาการเป็นสำคัญกล่าวคือให้เด็กอ่านออก เขียนได้ ไม่เน้นเรื่องวัฒนธรรมและการอบรมเด็กให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข (ปราณีต อัมพรสินธุ์. 2523)

ปัจจุบันแนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีการจัดทำปรับปรุงครั้งล่าสุด เมื่อ พ.ศ. 2536 (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 1-2) แนวการจัดประสบการณ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้พัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังต่อไปนี้

1. มีร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรงสมบูรณ์ มีความสามารถในการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้คล่องแคล่ว และมีสุขนิสัยที่ดี

2. มีความสามารถที่จะช่วยตัวเองได้ตามวัย
3. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
4. มีคุณธรรมและจริยธรรม
5. มีความรัก ชื่นชม และภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่งดงามของชาติ
6. เห็นคุณค่า สามารถอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
7. เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
8. มีความสามารถในการใช้กระบวนการเรียนรู้ มีประสาทสัมผัสที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์และใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้คล่องแคล่ว

สรรค์และใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้คล่องแคล่ว

จุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ให้ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาได้ยึดเป็นแนวทางในการพัฒนา และจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา การจัดประสบการณ์ในความหมายของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาหมายถึง การจัดการศึกษาแก่เด็กวัย 4-6 ปี เพื่อพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งหากจะเปรียบเทียบกับระดับประถมศึกษาได้แก่ การจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กนั่นเอง (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 2) การที่ไม่ใช้คำว่า การเรียนการสอนดังเช่นระดับประถมศึกษา ก็เนื่องจากครูมิใช่เป็นผู้สอนตลอดเวลา และการจัดการศึกษาระดับนี้มีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างไปจากระดับประถมศึกษา เพราะมิได้มุ่งหวังให้เด็กอ่าน เขียน คิดเลขเป็น หรือเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ จนขึ้นใจ ดังเช่นระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา แต่จะเป็นการปูพื้นฐานความพร้อมในวิชาต่าง ๆ ให้ ด้านวิธีสอนก็เช่นกันเด็กไม่อาจเรียนรู้โดยการฟังคำบรรยายของครูได้เต็มที่ เนื่องจากคำศัพท์ที่เด็กรู้จักยังมีจำนวนจำกัดคำศัพท์ที่เป็นนามธรรม หรือสิ่งที่เด็กไม่เคยพบเห็นมาก่อนนั้นยากแก่การเข้าใจ แต่ถ้าจัดในรูปกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เด็กจะเรียนรู้ได้ดีกว่า เช่น การที่จะสอนให้เด็กเป็นคนที่มี礼貌เพื่อเมื่อแม่ เราไม่อาจสอนเด็กให้เป็นไปตามที่เราต้องการด้วยการบอกกล่าว เพราะยากที่จะทราบว่าจะต้องทำอะไร ทางหนึ่งที่จะสอนให้เด็กเป็นดังเช่นที่ว่านี้ ก็ด้วยการจัดที่เล่นที่เด็กชอบเล่นเป็นกลุ่มให้ ในการเล่นเป็นกลุ่มเด็กย่อมจะต้องปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน เด็กจะเอาแต่ใจตนเองไม่ได้ มิเช่นนั้นเพื่อนจะไม่ยอมรับเข้าพวกด้วย เด็ก ๆ จะเริ่มปรับตัวเข้าหากัน ต้องอดทนไม่เอาแต่ใจตนเองดังเช่นที่เคยปฏิบัติเมื่ออยู่ที่บ้าน เด็กจะรู้จักตามใจเพื่อนบ้างลักษณะดังกล่าวนี้ไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยการสอนด้วยคำพูด แต่เกิดจากการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้เด็กได้กระทำหรือสัมผัสโดยตรง จากการที่เด็กได้สัมผัสกิจกรรมจะทำให้เด็กเกิดลักษณะบางประการโดยเด็กไม่รู้สึกรับ

การส่งเสริมการจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กลงมือปฏิบัติเองจนเกิดการเรียนรู้จึงมีความสำคัญมาก ดังที่ ดิวอี้ กล่าวว่าเด็กจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อการเรียนรู้การสนทนา และประสบการณ์ที่จัดให้กับเด็กเป็น ประสบการณ์ตรง เด็กจะได้ฝึกการคิดแก้ปัญหา การแสดงออกอย่างอิสระและสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์นั้นมาใช้ในการแก้ปัญหาของตนเองและส่วนรวมด้วย (จักรสิน พิเศษสาทร. 2521 : 22 ; อ้างอิงมาจาก Dewey. n.d.) นอกจากนี้เด็กยังมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ฝึกทำกิจกรรมตามลำพังและการรวมกลุ่ม เด็กจึงได้เรียนรู้จากกันและกันมากมาย การเรียนรู้ใน ลักษณะนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจกันได้ดีกว่าการเรียนรู้จากครู เพราะภาษาที่เด็กใช้พูดสื่อสารกัน นั้น สามารถสื่อความหมายได้ดีและเหมาะสมกว่าภาษาของครู (อุทัย เพชรช่วย. 2522 : 24) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวความคิดของ เพียเจท์ ที่เชื่อว่า การจัดประสบการณ์ตรงโดยให้เด็กมี อิสระในการคิด การแสดงออกและการสนทนาระหว่างเด็กด้วยกันจะทำให้เด็กสามารถเข้าใจกัน ได้อย่างรวดเร็วกว่าครูเป็นผู้อธิบายหรือเล่าให้ฟัง (ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม. 2518 : 45 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. n.d.) เฟรเบล ก็เป็นนักการศึกษาอีกผู้หนึ่งที่เน้น ให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพราะเด็กทุกคนมีความสามารถที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ ถ้าได้รับการสนับสนุนที่ดี (วาสิ ประสงค์. 2514 : 17 ; อ้างอิงมาจาก Froebel. n.d.) ครูจึงเป็นเพียงผู้จัดประสบการณ์และคอยให้ความช่วยเหลือเมื่อเขาต้องการ เท่านั้น

การพัฒนาเด็กตามแนวการจัดประสบการณ์ ที่กำหนดให้มีการพัฒนาทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญานี้ จะต้องทำควบคู่กันไปอย่างเหมาะสม มิใช่เน้นเพียงด้านใด ด้านหนึ่งเท่านั้น จากการศึกษาของ ราศรี ทองสวัสดิ์ (2523 : 31) พบว่าเด็กที่ได้รับการ เตรียมความพร้อมมาแล้ว นอกจากจะไม่ทำให้เด็กเรียนหนังสือช้าแล้วยังช่วยให้เด็กมีสุขภาพจิต ที่ดีสามารถเข้ากับคนอื่นได้และเรียนหนังสือได้อย่างเป็นสุข นอกจากนี้จากการศึกษาของ กิตติยวดี บุญเชื้อ และคนอื่น ๆ (2523 : 39) พบว่า เด็กที่ได้เรียนชั้นอนุบาลของภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งไม่เน้นการสอนหนังสือเมื่อเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และประถมศึกษาปีที่ 4 มีความรู้ความสามารถเท่าเทียมกับเด็กที่จบมาจากโรงเรียน อนุบาลอื่น ๆ ซึ่งจัดการสอนเป็นรายวิชา

คุณภาพของการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในปัจจุบันนี้ เมื่อพิจารณาจากการศึกษาวิจัย และการประเมินผลของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่ายังไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 45) ถึงแม้ว่ากระทรวง

ศึกษาธิการจะได้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร หรือแนวการจัดประสบการณ์หลายครั้ง ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเพื่อให้ประชากรวัย 3-6 ปีของประเทศมีโอกาสได้เตรียมความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษา แต่เด็กที่ได้รับการเตรียมความพร้อมก็ยังคงคุณภาพกล่าวคือ การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมายตามอุดมคติ และไม่สนองตามความต้องการ ด้านการพัฒนาการศึกษาของประเทศและก่อให้เกิดความแตกต่างกันของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยจะเห็นได้จากการประเมินแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ระยะเวลาครึ่งแผนในส่วนของระดับก่อนประถมศึกษา ในด้านคุณภาพของการศึกษาในภาพรวมซึ่งปรากฏผลดังนี้

1. ในด้านการเตรียมความพร้อมของเด็กพบว่า เด็กที่อยู่ในชนบท (นอกเขตเทศบาล) มีโอกาสเข้ารับบริการในโรงเรียนอนุบาล หรือโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นก่อนประถมศึกษา หรือศูนย์โภชนาการเด็ก หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่หน่วยงานของรัฐ และเอกชนตั้งขึ้นเพื่ออบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาแก่เด็กก่อนวัยเรียน เพียงร้อยละ 27-29 ของประชากรกลุ่มอายุ 3-6 ปีเท่านั้น (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 39)

2. จากการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาแสดงให้เห็นว่าในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ได้มีการเตรียมความพร้อมแก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น ส่วนการเลื่อนชั้นของนักเรียนระดับนี้ไม่ได้ใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กเป็นเกณฑ์ตัดสิน แต่เป็นการศึกษาจากพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการสังเกตพฤติกรรมของเด็กโดยครูผู้สอน และพิจารณาอายุของเด็กเป็นเกณฑ์ ทำให้เด็กมีโอกาสเลื่อนชั้นไปเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ได้มากขึ้น หรือเกือบทุกคน ในช่วงปีการศึกษา 2529-2531 มีอัตราการเลื่อนชั้นไปเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 84.85, 84.97 และ 84.01 ตามลำดับ โดยมีได้คำนึงถึงคุณภาพของเด็ก ทั้งนี้เพราะโครงการต่าง ๆ มีลักษณะการดำเนินงานหลายรูปแบบทำให้คุณภาพในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กแตกต่างกัน และบางโครงการมีลักษณะการจัดแบบการเลี้ยงดูเด็กเท่านั้น มิได้ให้การเตรียมความพร้อมที่จริงจังแก่เด็ก จึงกล่าวได้ว่าความเสมอภาคทางการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพทางการศึกษา ตามนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามแนวนโยบายที่กำหนดไว้

3. บุคลากรที่ทำการสอนขาดความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับแนวการจัดประสบการณ์ชั้นก่อนประถมศึกษา เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จวิชาเอกอนุบาลหรือปฐมวัย กล่าวคือ ร้อยละ

95 ไม่ได้ศึกษาวิชาเอกอนุบาล หรือปฐมวัย มีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น ที่ได้ศึกษาวิชาเอกอนุบาล (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 54) ยิ่งบุคลากรในชนบทด้วยแล้ว ส่วนใหญ่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีแม้ว่าบุคลากรเหล่านี้จะผ่านการอบรมด้านการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเพิ่มเติมอีก 1-2 ครั้งก็ตาม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ตามการฝึกอบรมก็ยังดำเนินการได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากมีการหมุนเวียนครูระหว่างชั้นเรียนระดับก่อนประถมศึกษากับชั้นประถมศึกษา ทำให้ครูที่เคยได้รับการอบรมจำนวนหนึ่งถูกสลับเปลี่ยนไปสอนชั้นประถมศึกษา ครูที่สอนชั้นก่อนประถมศึกษาบางคนจึงยังไม่ได้รับการอบรมวิธีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา นอกจากนั้นผลการวิจัยยังบ่งชี้ว่า

3.1 ครูไม่เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับนี้ ไม่จัดกิจกรรมประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์และแนวการจัดประสบการณ์ที่มีอยู่ยังเน้นวิธีการให้เด็กอ่านออกเขียนและทำเลขได้ มากกว่ามุ่งพัฒนาเด็กด้านต่าง ๆ และการเตรียมความพร้อมของเด็ก ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของผู้ปกครองที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาระดับนี้ (อุษา สังข์น้อย. 2531 ; วรดี เลิศไกร. 2533)

3.2 ครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการสอนระดับก่อนประถมศึกษาให้ความสนใจน้อย จะเห็นได้จากครูผู้สอนเพียงร้อยละ 55 ที่เข้าสอนระดับก่อนประถมศึกษาด้วยความสมัครใจ (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 56)

3.3 ครูขาดความสามารถในการเลือก การเตรียมและการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก (สุติมา สวัสดิ์ตานนท์. 2525 ; อุษา สังข์น้อย. 2531 เมธา ปรารักษ์แสงวิไล และรัตนา สาทรรายทอง. 2532)

3.4 ครูไม่รู้จักพัฒนาวิธีการจัดประสบการณ์ใหม่ ๆ และขาดการแลกเปลี่ยนความรู้กับโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ (สุติมา สวัสดิ์ตานนท์. 2525 ; ชูลี ช่วยเอื้อ. 2533)

3.5 ครูขาดความรู้ด้านการวัดและประเมินผลพัฒนาการและความพร้อมทางการเรียนของเด็ก (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 ; เมธา ปรารักษ์แสงวิไล และรัตนา สาทรรายทอง. 2532 ; ชูลี ช่วยเอื้อ. 2533 ; อัญชลี โตอุส่าห์. 2534)

3.6 ครูขาดแหล่งค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ ไม่ได้รับการสนับสนุนให้ไปอบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มเติมความรู้หรือวิทยาการใหม่ ๆ (ชูลี ช่วยเอื้อ. 2533)

4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน มีจำนวนไม่เพียงพอโดยเฉพาะในชนบทโรงเรียนส่วนใหญ่ต้องใช้ทรัพยากรจากท้องถิ่นผลิตขึ้นใช้เอง ทำให้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนในแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กทำให้มีความแตกต่างกันในด้านการเตรียม

ความร่วมมือระหว่างในเขตเมืองกับชนบท แม้ว่าจะมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อเป็นศูนย์วิชาการที่โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดทุกจังหวัด ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแล้วก็ตาม

5. การจัดการศึกษาให้กับเด็กวัย 3-6 ปีในแต่ละระดับการศึกษายังขาดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำได้แก่ คู่มือ เอกสารต่าง ๆ และอุปกรณ์การเรียนการสอน จากการประเมินผลพบว่า แต่ละหน่วยงานมีลักษณะต่างคนต่างจัดเท่าที่ทรัพยากรในท้องถิ่นจะเอื้ออำนวย ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพทางการศึกษาในระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับนี้ รวมทั้งภายในหน่วยงานเดียวกันที่มีสถานศึกษาอยู่ในเขตชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันด้วย ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันงบประมาณที่สนับสนุนการจัดการศึกษาระดับนี้มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับการจัดการศึกษาระดับอื่น ๆ ดังนั้นสถานศึกษาต้องขอความร่วมมือจากท้องถิ่นด้วยการเรียกเก็บเงินจากผู้ปกครองโดยตรงหรือในรูปของการบริจาค อย่างไรก็ตามพบว่า สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีสามารถให้ท้องถิ่นช่วยรับภาระในการจัดการศึกษาและนำเงินดังกล่าวมาใช้ในการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้ดีกว่าสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่า (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 66)

6. ผู้ปกครองเด็กส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในชนบทยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และการเอาใจใส่ในการเตรียมความพร้อมที่ถูกต้องให้แก่บุตรหลานของตนเนื่องจากต้องการให้โรงเรียนเน้นการอ่านออกเขียนได้ แม้ว่าโรงเรียนจะได้ประชุมชี้แจงเรื่องการเตรียมความพร้อมที่ถูกต้องให้ผู้ปกครองทราบแล้วก็ตาม (วรดี เลิศไกร. 2533)

จากการประเมินผลดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกันมาก จึงเป็นที่คาดหมายได้ว่า ความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งหมายถึงผลของการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีผลทำให้เด็กวัย 4-6 ปี เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายของแผนการจัดประสบการณ์ (แผนการสอน) และแนวการจัดประสบการณ์ (หลักสูตร) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ในแต่ละโรงเรียนคงมีมากและเป็นปัญหาที่ควรได้รับความสนใจในการค้นหาสาเหตุต่อไปว่า ความแปรปรวนเหล่านี้มีสาเหตุมาจากตัวแปรใดบ้างและตัวแปรเหล่านั้นมีรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลในลักษณะใด

✓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาขนาดของความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา
2. เพื่อค้นหาตัวแปรสำคัญที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา
3. เพื่อสร้างรูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรสำคัญที่สามารถอธิบายประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา

✓ ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ช่วยให้ทราบว่า มีตัวแปรอะไรบ้างที่เป็นปัจจัยเชิงเหตุผลที่ทำให้ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา มีประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ดังนั้นประโยชน์ที่จะได้จากผลการวิจัยข้อนี้ ได้แก่

1.1 ครูผู้สอนได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษา และส่งเสริมประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ โดยพิจารณาจากอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ที่พบว่ามีผลสำคัญต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์

1.2 ทำให้ทราบข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคณะครูและพัฒนาการจัดกิจกรรมประสบการณ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ ซึ่งผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปส่งเสริมประสิทธิภาพของครูผู้สอนในแต่ละหน่วยงานให้มีความเท่าเทียมกันได้มากยิ่งขึ้น

3. ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางแก่ผู้บริหารในการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการสอน ทั้งนี้สามารถให้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคลากร การเลื่อนตำแหน่ง หรือการพิจารณาความดีความชอบของครูผู้สอนในโรงเรียน

4. การวิจัยครั้งนี้เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน หรือการจัดประสบการณ์ ซึ่งเป็นขั้นตอนของการนำหลักสูตร หรือแนวการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติจริงที่มีผู้ศึกษาไว้น้อยมากในประเทศไทย ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้ นักวิชาการ

นักวิจัย และนักพัฒนาหลักสูตรได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์
ขึ้นก่อนประถมศึกษาให้ลึกซึ้งและกว้างขวางต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

- ✓ 1. ศึกษาเฉพาะประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับชั้นก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติซึ่งเปิดสอนชั้นก่อนประถมศึกษาตั้งแต่ 2 ห้องเรียนขึ้นไป
- ✓ 2. งานวิจัยนี้ไม่ได้ศึกษาความพร้อมของเด็กที่เกิดจากการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนโดยตรงแต่ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับชั้นก่อนประถมศึกษา จากความเชื่อพื้นฐานที่ว่าประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับชั้นก่อนประถมศึกษานี้จะส่งผลต่อการพัฒนาการด้านความพร้อมของเด็ก
- ✓ 3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในลักษณะภาคตัดขวาง (Cross section) ของการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนในปีการศึกษา 2538 เพื่อค้นหาตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับชั้นก่อนประถมศึกษา ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ไม่ได้นำเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเวลาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยเอกสารที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา ประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ การวัด และ การประเมินประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ และรูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่สำคัญในการอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ดังมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ความสนใจในเรื่องการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเกิดขึ้นมาเมื่อ 300 ปีมาแล้ว บุคคลที่เราควรกล่าวถึงในวงการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาว่าแรก ๆ ได้แก่ รูสโซ (Rousseau) เฟรเบล (Froebel) เปสตาลอซซี (Pestalozzi) มอนเตสซอรี (Montessori) และ ดิวอี้ (Dewey) บุคคลดังกล่าวนี้ได้วางแนวคิดทางด้านการเรียนรู้ของเด็กตั้งแต่แรกเกิด การให้ความรู้แก่มารดาในระยะตั้งครรภ์ การจัดกิจกรรม และบทเรียนง่าย ๆ เช่น การให้เด็กได้รู้จักสิ่งแวดล้อมได้แก่ พืช สัตว์ ร่างกาย เป็นต้น การเรียนรู้ของเด็กในระยะนี้จะต้องไม่ให้เป็นในลักษณะของการบีบบังคับ ซึ่งจะเป็นการทำลายธรรมชาติของเด็ก การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายโดยให้เด็กมีโอกาเล่น และสำรวจสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีประสบการณ์ตรง การให้ความรักและความเอาใจใส่ต่อเด็ก

แนวคิดของเฟรเบลกับมอนเตสซอรีคล้ายคลึงกันมากกล่าวคือ เน้นการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด เฟรเบลเน้นเรื่องกิจกรรมของเด็ก ถือว่าเด็กทุกคนมีความสามารถอยู่ภายในซึ่งจะแสดงออกเมื่อได้รับการสนับสนุน ส่วนมอนเตสซอรีเน้นการให้เสรีภาพแก่เด็กในการแสวงหาความรู้ปล่อยให้เด็กหาประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองตามความสนใจ ครูเป็นเพียงผู้แนะนำช่วยเหลือเท่านั้น รูสโซเชื่อว่าผู้เป็นแม่เท่านั้นที่เป็นผู้ดูแลเด็กได้ดีที่สุดและหัวใจของการศึกษาคือชีวิตในครอบครัว การเรียนรู้จากธรรมชาติ ในช่วง 5 ปีแรกของชีวิตนั้น ความสำคัญของกิจกรรมทางร่างกายและวัยต่อมา 6-12 ปี เป็นช่วงที่เด็กจะเรียนรู้ทุก ๆ สิ่งจาก

ประสบการณ์และการสำรวจสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเขา ต่อมาเปสเตอร์สกีได้นำความคิดของรูสโซมาปรับปรุงและเน้นถึงความสนใจ ความต้องการและอัตราการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน กล่าวได้ว่า รูสโซเป็นผู้ริเริ่มในเรื่องความพร้อมของเด็ก ดิวอี้ เสนอความคิดว่าเด็กควรมีเสรีภาพในการคิด การแสดงออก การศึกษาต้องถือเด็กเป็นศูนย์กลาง เขาไม่เห็นด้วยที่ครูเป็นผู้สอนและเด็กเป็นฝ่ายรับอยู่ตลอดเวลา

สำหรับประเทศไทยได้รับแนวความคิดดังกล่าวมาจัดการศึกษาระดับอนุบาลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2483 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันมีหลักการศึกษาดูแลแนวความคิดไว้ดังนี้

อารี สันทรวี (2529 : 118) กล่าวถึงหลักการสำคัญของการอนุบาลศึกษาว่า ควรให้เด็กได้เล่นตามธรรมชาติ ฝึกให้เด็กใช้ร่างกายทุกส่วน ให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 6 ในการสังเกตและการเรียนรู้ มีกิจกรรมและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กได้เล่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการเล่น ให้เด็กมีโอกาสเล่นและทำงานเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็กและรายบุคคล ครูต้องรู้จักเด็กเป็นรายบุคคลให้ความรักความอบอุ่นใจ และส่งเสริมความมั่นใจในตนเองให้แก่เด็ก

ดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา (2532 : 177) ให้ทัศนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาว่าในเรื่องของสื่อการสอน อุปกรณ์การสอน วิธีสอนและการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนหรือที่บ้านจะต้องทำกันอย่างเป็นระบบ อุปกรณ์ไม่จำเป็นต้องพิศดาร ราคาแพง อุปกรณ์ง่าย ๆ ก็สามารถสอนให้เด็กคิดเป็นและเรียนรู้ได้เช่น หม้อ ตะเกียบ ช้อน ม้านั่งหรือดินสอ ซึ่งสามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ว่าเป็นอะไร ทำจากอะไร เพื่ออะไร ใช้อย่างไรครูและผู้ปกครองต้องรู้วิธีการสอนเด็กด้วยวิธีการที่แปลกใหม่และเปลี่ยนแปลงน้อย รู้แนวทางการปรับปรุงคุณภาพทางความคิดของเด็กให้ดีขึ้นเพราะเด็กวัยนี้เราสามารถสร้างเขาได้อาจเริ่มต้นให้เรียนรู้ง่าย ๆ ด้วยกิจกรรมหรือเกมที่สนุกสนาน เพื่อปูพื้นฐานเรื่องความรู้สึกรักคิดให้เด็กได้ต่อสู้ด้วยตนเอง หรือรู้จักตัวเอง เพราะคนเราประกอบด้วยความรู้สึกรักคิด แม้จะยังพูดไม่ได้ก็สามารถหัดได้

ครูต้องพัฒนาความกระตือรือร้นให้ตนเองก่อนจึงจะไปฝึกเด็กได้และต้องดึงผู้ปกครองมาร่วมในการฝึกเด็กด้วย โรงเรียนอนุบาลจึงควรดึงผู้ปกครองมาร่วมในการฝึกเด็กให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ครูมีวิญญานของความเป็นครู ครูต้องพัฒนาสื่อให้มีระบบและมีประสิทธิภาพให้สามารถใช้กับเด็กได้ทุกประเภทเพราะจุดมุ่งหมายคือการพัฒนาเด็กทุกกลุ่ม แผนการสอนและหลักสูตรจะต้องยืดหยุ่น ถึงขนาดที่สามารถสนองตอบศักยภาพของเด็กได้ทุกคนให้มากที่สุด เพราะอัจฉริยภาพของเด็กสามารถพัฒนาไปให้สูงสุด ครูต้องเปลี่ยนระบบหลักสูตร จัดสภาพแวดล้อมและจัดการสอนโดย

เฉพาะเพื่อให้เด็กก้าวไปด้วยตนเองให้ถึงขีดสูงสุดในศักยภาพของเขา

อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2532 : 179) ให้ทัศนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาว่า ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานที่ถูกต้องว่าเด็กจะเรียนรู้ด้วยการกระทำ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ครูควรส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล

นอกจากนี้หลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษาต้องครอบคลุมพัฒนาการทุก ๆ ด้าน ให้เด็กได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่บูรณาการ ดังนั้นหลักสูตรจึงต้องมีการวางแผนที่เหมาะสม ขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นที่ครูจะปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มเด็ก การวางแผนหลักสูตรครูจะต้องเน้นกระบวนการเรียนรู้ โดยที่ครูเป็นผู้เตรียมสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมด้วยการสำรวจทดลองค้นคว้าและการเล่น สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่让孩子เรียนรู้ควรเป็นสื่อที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมเหมาะสมกับวัยของเด็ก เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากสื่อที่เป็นจริง เป็นรูปธรรม ในระดับที่เด็กสามารถเข้าใจได้ก่อนที่จะเรียนรู้ในเรื่องนามธรรม นั่นคือ เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งที่ง่าย ๆ ไปหาสิ่งที่ยากกว่า หรือสิ่งที่เคยเรียนรู้แล้วไปหาสิ่งที่สลับซับซ้อนและยังไม่รู้ ส่วนการวัดและประเมินพัฒนาการของเด็ก ครูควรใช้วิธีการสังเกตหรือสอบถามเด็กด้วยการสังเกตเด็กเป็นระยะ ๆ ตลอดเวลาขณะที่จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่เด็ก

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษานั้นสามารถกระทำได้ด้วยการจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ และจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมให้กับเด็กได้ เล่นลงมือปฏิบัติ ผูกการสังเกต ค้นคว้าทดลอง และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ดังนั้นจึงถือว่าเป็นความรับผิดชอบที่โรงเรียนและครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็ก รองลงมาจากทางบ้านที่จะส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้เด็กระดับก่อนประถมศึกษาและวิธีการที่จะส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้ก็คือการจัดประสบการณ์ให้ด้วยการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

คำว่าประสบการณ์ (Experience) ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษให้ความหมายไว้หลายอย่างซึ่งสรุปได้ดังนี้ ประสบการณ์ หมายถึงผลที่เกิดกับบุคคลจากการที่เขาได้กระทำปฏิบัติการตอบสนองต่อสถานการณ์ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้น จะเห็นได้ว่าประสบการณ์จะ

เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีสถานการณ์หรือสิ่งเร้าที่ชักนำให้บุคคลเกิดการตอบสนองขึ้นเท่านั้นสถานการณ์หรือสิ่งเร้าต่าง ๆ นั้นรวมเรียกว่า สิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งหมายถึง สิ่งของ วัสดุ ขนาด รูปร่าง ตำแหน่ง ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุ ฯลฯ เป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและลักษณะทาง คำพูด สถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด ต่อความชอบ ความเกลียด หรือค่านิยมของบุคคลที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางจิต

จากผลการวิจัยที่ค้นพบของ เพียเจต์ (นิคม ทาแดง. 2524 : 194 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. 1962) ทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเด็กระดับก่อนประถมศึกษาที่มีพัฒนาการอยู่ในขั้นก่อนการคิดแบบจัดการ (Pre-operational period) ซึ่งช่วงนี้เป็นช่วงเชื่อมต่อการคิดแบบรูปธรรม (Concrete operational period) พัฒนาการของเด็กในระยะนี้ต้องอาศัยประสบการณ์จากการได้ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม จึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้ และมีพัฒนาการทุกด้าน และลักษณะนิสัยของเด็กวัยนี้ยังอยู่ในระยะที่ เพียเจต์เรียกว่าระยะที่เด็กยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) เด็กจะกระทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจและพอใจเท่านั้น ดังนั้นครูจะจัดสิ่งแวดล้อมหรือสร้างสถานการณ์ขึ้นมาเพื่อเป็นการสอนโดยตรงไม่ได้ จึงจำเป็นต้องจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก ให้เด็กเกิดความสนใจและพอใจที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งนั้น ๆ แล้วเกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยทางอ้อม

นักการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาหลายท่านให้ความหมายของคำว่า การจัดประสบการณ์ดังนี้

นิคม ทาแดง (2524:194) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึงการจัดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งจำลอง และสื่อต่าง ๆ ที่มีลักษณะและคุณสมบัติที่เหมาะสมสำหรับการทำกิจกรรม ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เด็กกระทำกิจกรรมตอบสนองต่อสถานการณ์นั้น ๆ อันจะทำให้เกิดประสบการณ์ต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของผู้จัดเตรียม

ราศรี ทองสวัสดิ์ และคณะ (2529:2) ให้ความหมายการจัดประสบการณ์ว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ และการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาด้วยการได้รับประสบการณ์ตรงจากการเล่น การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี และเน้นการส่งเสริมพัฒนาการให้ครบทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

พัฒนา ชัยพงศ์ (2530:24) ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ว่าหมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อพัฒนาให้ครบทุกด้านมิใช่มุ่งให้อ่านเขียนได้เหมือน

กับเด็กระดับประถมศึกษา แต่จะเป็นการปูพื้นฐานความพร้อมให้โดยคำนึงถึงวัยและความสามารถของเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529 : 6-7) ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ หมายถึงการจัดการศึกษาให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาเพื่อพัฒนาให้ครบทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มิใช่มุ่งอ่านออกเขียนได้เช่นระดับประถมศึกษา แต่จะเป็นการปูพื้นฐานความพร้อมให้โดยคำนึงถึงความสามารถของเด็กเป็นหลัก และเนื่องจากเด็กระดับก่อนประถมศึกษาต้องเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ดังนั้นการจัดประสบการณ์ควรให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากประสบการณ์ทั้ง 5

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปว่าการจัดประสบการณ์เป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา ด้วยการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน ทั้งนี้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ต้องสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็กด้วยความหมายดังกล่าวสอดคล้องกับความหมายของการสอนที่ กู๊ด (Good. 1973 : 588) กล่าวว่า การสอน หมายถึงการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ซึ่งรวมถึงตั้งแต่การวางแผน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์การควบคุมปฏิกริยาต่างๆ ของครูผู้สอนและนักเรียนการตัดสินใจ การวัดผลและการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นกว่าเดิม และสอดคล้องกับ น้อมฤดี จงพฤษะ (2527 : 1) ที่กล่าวว่า การสอน หมายถึงการจัดสถานการณ์ (Situation) สภาพการณ์ (Condition) หรือกิจกรรม (Activities) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ (Learning) ได้โดยสะดวกและง่ายดาย อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามและพัฒนาทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

หลักการจัดประสบการณ์

จากที่กล่าวมาแล้วว่าการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษานั้นเป็นการปูพื้นฐานความพร้อมวิชาต่าง ๆ โดยคำนึงความสามารถ และความสนใจของเด็กตามแนวคิดและทฤษฎีของนักการศึกษา นักจิตวิทยา ได้แก่ เฟรโดเบิล มอนเตสซอรี เปสตาลอซซี่ รูสโซ ดิวอี้ และเปียเจต์ ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเด็กระดับก่อนประถมศึกษาเรียนรู้ได้ดีจากการลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ดังนั้นการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยนี้ควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย

ให้เด็กได้กระทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้กิจกรรมที่จัดให้เด็กต้องเปิดกว้างและส่งเสริมพัฒนาการทุกๆ ด้านให้มากที่สุด สำหรับด้านเนื้อหาวิชานั้นจะนำมารวมกันเรียกว่า บูรณาการ เป็นหน่วยการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็กในวัยต่าง ๆ และในขณะเดียวกันเด็กก็ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ สำหรับการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถไปพร้อม ๆ กัน

การบูรณาการการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา มีหลักการดังนี้

1. ยึดเด็กเป็นหลักเน้นเรื่องที่เด็กสนใจและใกล้ตัวเด็ก เช่น สัตว์เลี้ยง บ้านของเรา โรงเรียนของเรา ฯลฯ การจัดกิจกรรมควรให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ อาจเป็นกิจกรรมรายบุคคลหรือกลุ่ม

2. สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดควรมีความยากง่ายที่ปะปนกัน ทั้งนี้ให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็กเป็นสำคัญ

3. ให้เด็กได้เรียนรู้หลาย ๆ ทักษะจากกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

ในปัจจุบันนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาขึ้นไว้เป็นแนวทางในการสอนเด็ก ซึ่งหากจะเทียบกับเด็กระดับประถมศึกษาก็ได้แก่ หลักสูตร นอกจากนี้ยังจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาซึ่งก็คือ แผนการสอนสำหรับครูใช้สอนเด็กนั่นเอง การจัดประสบการณ์ที่เสนอไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ไม่ได้แบ่งเป็นรายวิชา แต่จะจัดบูรณาการประสบการณ์ต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน เป็นหน่วยการสอน แต่ละหน่วยการสอนมีความสัมพันธ์กัน การจัดประสบการณ์ตามหน่วยการสอนจะจัดผ่านกิจกรรมประจำวัน กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 93-94) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเป็นการจัดประสบการณ์ ด้วยการนำปัญหาทำนองเดียวกับชีวิตจริงมาเป็นแกนกลาง และมีการสร้างเสริมประสบการณ์แก่ผู้เรียนให้กว้างขวางขึ้น รวมทั้งให้มีการผสมกลมกลืนระหว่างบุคลิกภาพส่วนตัวและสังคมของผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ อัญชลี แจ่มเจริญและสุกัญญา ธารีวรรณ (2523 : 88) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ ครูอาจใช้วิธีการสอนได้หลายรูปแบบ เช่น การอธิบาย การเล่านิทาน การศึกษานอกสถานที่ การอภิปราย การสาธิตและการเล่นเกม เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษานั้น มีหลักการที่ต้องคำนึงถึง คือ กิจกรรมต้องเป็นกิจกรรมที่เปิดกว้างและส่งเสริมพัฒนาการทุกๆ ด้านของเด็กด้วยการนำเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มารวมกันเรียกว่า บูรณาการ ที่จัดเป็นหน่วยการสอนที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้เด็กเรียนรู้และพัฒนาความสามารถไปพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้ต้องยึดเด็กเป็น

ศูนย์กลาง เน้นเรื่องที่ได้สนใจสอดคล้องกับวัย และพัฒนาการของเด็ก เด็กเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ จากกิจกรรมและการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการนี้ ครูอาจใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธีร่วมกัน

ประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์

การสอนเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาการสอนที่มีประสิทธิภาพย่อมเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาในทุก ๆ ด้านตามจุดประสงค์ของการศึกษาในแต่ละระดับ จากความหมายของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาที่กล่าวแล้วข้างต้น หากต้องการให้การจัดการศึกษาเกิดผลดีต่อเด็กระดับก่อนประถมศึกษา จำเป็นต้องพิจารณาถึงประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนด้วย ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนจะต้องพัฒนาวิธีการจัดประสบการณ์ของตนเองอยู่เสมอ ก่อนที่จะทำความเข้าใจถึงคำว่าประสิทธิภาพการสอนหรือประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์นั้น จะขอกล่าวถึงคำว่า ประสิทธิภาพ (Efficiency) และคำว่า ประสิทธิผล (Effectiveness) เนื่องจากเมื่อกล่าวถึงความหมายของคำสองคำนี้มักจะมีผู้ให้ความหมายเหมือนกัน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วคำทั้งสองคำนี้มีความหมายที่แตกต่างกัน

กู๊ด (Good. 1973 : 195) ให้ความหมายไว้ว่าประสิทธิภาพ หมายถึงความสามารถที่จะทำให้เกิดเป็นผลสำเร็จตามความปรารถนา โดยใช้เวลา และความพยายามเพียงเล็กน้อยก็สามารถทำให้ผลของงานที่ได้สำเร็จอย่างสมบูรณ์

เดวิส (Davis. 1981 : 23) กล่าวถึงประสิทธิภาพว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง (Doing the thing right) ส่วนประสิทธิผลนั้นจะเกี่ยวข้องกับการกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง (Doing the right thing)

นอกจากนี้ คลีแลนด์ และคิง (Cleland and King. 1983 : 20-22) กล่าวถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในเชิงการวิเคราะห์ระบบว่า ประสิทธิภาพสามารถพิจารณาจากการพิจารณาข้อมูลย้อนกลับในความสัมพันธ์ระหว่าง ผลผลิต (Outputs) กับเป้าหมายขององค์การ (Goals) ในส่วนของประสิทธิภาพจะเกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบระหว่างผลผลิตกับปัจจัย (Inputs) กล่าวคือ การวัดประสิทธิผลนั้นวัดได้จากการเปรียบเทียบผลผลิตที่ได้ เมื่อเทียบกับคุณภาพของวัตถุดิบที่ป้อนเข้าไป การมีประสิทธิภาพสูงหมายถึง การได้ผลผลิตที่ดีมากเมื่อเทียบกับวัตถุดิบที่ป้อนเข้าไป

โคแวน (Cowan. 1985 : 236) อธิบายว่าทั้งประสิทธิผลและประสิทธิภาพต่างเป็น

เรื่องของอัตราส่วน ซึ่งอธิบายกระบวนการที่กำหนดให้ในประเด็นที่แตกต่างกัน โดยประสิทธิผลเป็นอัตราส่วนระหว่างผลผลิตที่ได้ (Actual outcome) กับผลผลิตที่ควรจะเป็น หรือผลผลิตในอุดมคติ (Possible or outcome) ส่วนประสิทธิภาพเป็นอัตราส่วนของผลผลิตกับปัจจัยที่ป้อนเข้าไป

จากความหมายที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพเป็นการวัดว่าการจัดการนั้นมีขีดความสามารถมากน้อยเพียงใดในการเปลี่ยนแปลงปัจจัยให้เป็นผลผลิต แต่ประสิทธิผลเป็นการประเมินว่าผลผลิตที่ได้รับนั้นดีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับความคาดหวังหรือที่ต้องการตามวัตถุประสงค์

สำหรับประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอนนั้นทางการศึกษาจะกล่าวถึงคำว่าประสิทธิภาพการสอน โดยไม่ค่อยเคร่งครัดในความหมายของคำว่าประสิทธิภาพเหมือนที่กล่าววงการธุรกิจมากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการตีค่าประเมินสิ่งต่าง ๆ ออกมาเป็นตัวเลขนั้นในทางการศึกษากลับทำได้ยาก ยิ่งด้านการสอนซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยแล้วกลับทำได้ยากมาก ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงประสิทธิภาพของการสอน หรือประสิทธิผลของการสอน จะมีความหมายใกล้เคียงกันหรือไม่แตกต่างกันดังที่นักการศึกษาให้ความหมายของคำสองคำนี้ไว้ดังต่อไปนี้

กูด (Good. 1973 : 586-589) ให้ความหมายของประสิทธิผลของการสอนว่า หมายถึงความสามารถของครู ในการทำให้เกิดการพบกันและมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างความสนใจของนักเรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญากับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ รวมทั้งความรู้ต่าง ๆ ที่ครูสอนหรือความสามารถของครู ในการที่จะเชื่อมโยงพฤติกรรมการเรียนรู้เข้ากับกระบวนการพัฒนาผู้เรียน และเชื่อมโยงเข้ากับความสามารถและความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน

ส่วนประสิทธิภาพการสอน กูด ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพการสอนหมายถึง การใช้แผนการสอนหรือวิธีการสอนซึ่งทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ

ไรอัน (Ryan. 1960 : 370) กล่าวว่า การสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ การสอนที่ครูแสดงออกในทางที่เป็นการพัฒนาทักษะ ความเข้าใจ นิสัยการทำงาน เจตคติที่พึงปรารถนา การปรับค่านิยมและการปรับตัวของนักเรียน ส่วนแฟลนเดอร์ (Flander. 1970) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการสอนเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนของครูและความเจริญงอกงามด้านพัฒนาการของนักเรียนที่เกิดจากผลการสอนนั้น ประสิทธิภาพการสอนจึงเกี่ยวข้องกับลักษณะการสอนที่ครูเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรงในชั้นเรียน โดยพิจารณาจากเนื้อหาวิชาให้เป็นระบบและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน มีการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

นอกจากนี้ เมดเลย์ (Medley. 1982 : 1884) กล่าวว่าประสิทธิภาพการสอน หมายถึงการที่ครูสามารถทำการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

สำหรับนักการศึกษาของไทยให้ทัศนะเกี่ยวกับการสอนที่มีประสิทธิภาพไว้ต่างกัันดังนี้

เป็รื่อง กุฎ (2518 : 10-14) กล่าวว่าการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือการสอนที่ได้ผลสมความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ก่อน ส่วนการสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพ คือการสอนแล้วไม่ได้ผลสมความมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือสอนไปโดยไม่มี ความมุ่งหมายหรือแต่ก็ไม่ชัดเจนและการสอนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การตั้งจุดมุ่งหมายที่แน่นอนและสามารถวัดผลได้

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2518 : 84) กล่าวว่าการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือการสอนที่ รู้จุดมุ่งหมายของการสอนและสอนตามหลักการสอนแล้วทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน ตามจุดมุ่งหมายของการสอน ทั้งที่เป็นวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ

ชาดา บัณสง (2520 : 12) ให้คำจำกัดความว่าประสิทธิภาพการสอน คือการสอน ที่ผสมผสานด้วยปัจจัยต่างๆ ที่สามารถทำให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการสอนที่ได้ตั้งไว้ อย่างสมบูรณ์ ซึ่งคล้ายคลึงกับคำจำกัดความของ ลัดดาวัลย์ ชมนนทา (2520 : 6) ที่ว่าประสิทธิภาพการสอน หมายถึง การสอนที่ได้ผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในแต่ละวิชา หรือตั้งไว้ใน หลักสูตร นอกจากนี้ อารมย์ เทียนพิทักษ์ (2528 : 5) ให้คำจำกัดความว่าประสิทธิภาพการสอน หมายถึง กระบวนการ และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอนที่ผู้สอนจัดขึ้นในการสอน แล้วทำให้ผู้เรียน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ ทั้งทางด้านวิชาการ และบุคลิกลักษณะ สำหรับวิโรจน์ คำนิมิต (2530 : 6) ให้คำจำกัดความว่าประสิทธิภาพการสอน หมายถึงความสามารถในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนจัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตร และประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2532 : 19) ให้คำจำกัดความว่าประสิทธิภาพการสอน หมายถึง ผลของการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายของการสอนที่วางไว้

จากการประมวลทัศนะเกี่ยวกับความหมายของประสิทธิภาพการสอน สามารถสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพการสอน หมายถึง ผลของการสอน และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอนที่มีผลทำให้ผู้เรียน ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายของการสอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือแผนการสอน ดังนั้นถ้ากล่าวเฉพาะการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาคำว่า- ประสิทธิภาพของกรจัดประสบการณ์ จึงหมายถึง ผลของการจัดกิจกรรมประสบการณ์ของผู้สอนที่มีผลทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในแนวการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้นเอง

การวัดและการประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์

การจัดกิจกรรมประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดนั้นเราสามารถทราบได้จากการประเมินประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานนั้นๆ การประเมินประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์จึงเป็นการตรวจสอบว่าการสอน หรือ การจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนสามารถปฏิบัติได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด แต่กระต่อนประถมศึกษาที่เป็นผลผลิตของการจัดประสบการณ์มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ตามเจตนารมณ์ของแนวการจัดประสบการณ์หรือไม่

การที่จะทราบว่าการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนคนใดมีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใดนั้นต้องอาศัยการวัดและประเมินที่เป็นระบบ มีขั้นตอนที่เชื่อถือและยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับการประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการสอนที่ปฏิบัติกันอย่างมีระบบและมีการศึกษากันมานานแล้วทั้งในและต่างประเทศ การประเมินประสิทธิภาพการสอนมีการศึกษาวิจัยกันมาตั้งแต่ ค.ศ. 1960 จนกระทั่งปัจจุบันนี้ยังคงมีการศึกษาปรับปรุงและพัฒนาอยู่เสมอ เนื่องจากการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนระดับชั้นก่อนประถมศึกษาที่มีผู้ศึกษาวิจัยกันน้อยมากและยังไม่มีแนวคิดหรือหลักการประเมินโดยตรงสำหรับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงใช้แนวคิด หลักการประเมินประสิทธิภาพการสอนที่นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอไว้ สามารถสรุปแนวคิดที่สำคัญ ๆ ดังนี้

✓แนวคิดของการประเมิน

การประเมินประสิทธิภาพการสอนนั้น นอกจากมีวัตถุประสงค์ของการประเมินที่แตกต่างกันแล้วแนวคิดของการประเมินก็มีความแตกต่างกันด้วย สมทวั่ง นิธิยานูวัฒน์ (2525 : 184) กล่าวถึงแนวคิดของการประเมินไว้ใน 4 ลักษณะด้วยกันคือ

1. การประเมินการสอน หมายถึงการพิจารณาว่าผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนเพียงใด ซึ่งถือว่าการประเมินผลการสอนหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนนั่นเอง
2. การประเมินการสอน หมายถึงการประเมินเพื่อวินิจฉัยจุดเด่น จุดด้อยของกระบวนการ

การเรียนการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นสำคัญ การประเมินการสอนตามมโนทัศน์นี้จะเน้นที่พฤติกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นสำคัญ เน้นการประเมินขณะที่ผู้สอนกำลังดำเนินการสอนอยู่

3. การประเมินการสอน หมายถึงการประเมินประสิทธิผลของกระบวนการจัดการเรียนการสอน และผลของการสอนไปพร้อมกันกับการประเมินตามแนวที่ 2 เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การสรุปผลการสอนหรือคุณภาพการสอนของผู้สอนเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตรและการพิจารณาคูณงามความดีของผู้สอน การประเมินตามมโนทัศน์ที่ 3 นี้จึงเป็นผลรวมของมโนทัศน์ที่ 1 และ 2 นั้นเอง

4. การประเมินการสอน หมายถึงการประเมินประสิทธิภาพของการบริหารหรือการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่กว้างขวางที่สุดของการประเมินประสิทธิภาพการสอน โดยที่มโนทัศน์นี้ถือว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอื่น ๆ และการดำเนินการนี้จำเป็นต้องพิจารณาผลกระทบของกิจกรรมอื่น ๆ ด้วย

จากแนวคิดของการประเมินที่มีลักษณะแตกต่างกันดังกล่าวข้างต้น การศึกษาวิจัยด้านการเรียนการสอนเพื่อประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนนั้น นักวิจัยจำเป็นต้องคำนึงถึงตัวแปรสำคัญต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อครูผู้สอน และการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนตัวแปรที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมโดยตรงของครูผู้สอนด้วย ซึ่งเรื่องดังกล่าวนี้ เมดเลย์ (Medley. 1985 : 4315-4316) ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ ที่สำคัญในด้านการเรียนการสอนโดยแบ่งกลุ่มตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อครูและการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งตัวแปรที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมโดยตรงของครู ดังนี้

ตัวแปรที่มีผลโดยตรงแบ่งเป็น 6 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 ผลการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน ซึ่งทำการวัดหลังจากที่การสอนได้ดำเนินไปเสร็จสิ้นแล้ว ผลผลิตของการเรียนรู้นั้นเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นตัวแทนของจุดมุ่งหมายสูงสุดของการสอนและเป็นเกณฑ์สุดท้ายในการประเมินการสอนที่จำเป็น การสอนที่ดีโดยทั่วไปหมายถึง การสอนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียนสูงสุด คือมีความก้าวหน้า มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นในแนวทางที่เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา

กลุ่มที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน หลักการนี้หมายถึงการสอนของครูสามารถมีผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นผลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนในชั้นเรียน หน้าที่การสอนคือการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนซึ่งจะทำให้เกิดผลตามที่ปรารถนาภาย

ได้แนวความเชื่อที่ว่า การเรียนรู้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียน

กลุ่มที่ 3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นพฤติกรรมที่มีจะใช้ในการอ้างถึงหรือกล่าวถึงการสอน พฤติกรรมของผู้สอนในขณะที่มีการนำเสนอกิจกรรมต่าง ๆ ต่อผู้เรียน โดยที่มีปฏิสัมพันธ์ของการสอนเป็นกระบวนการในการสอนซึ่งจะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

กลุ่มที่ 4 ลักษณะพฤติกรรมของครูผู้สอนที่ต้องมีการเตรียมการสอนมาก่อนซึ่งจะรวมถึงกิจกรรมการวางแผนการสอน การประเมินผล และกิจกรรมอื่น ๆ นอกห้องเรียน สิ่งต่าง ๆ ที่ผู้สอนดำเนินการนี้จะสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

กลุ่มที่ 5 สมรรถภาพของผู้สอน ได้แก่ ความรู้ ทักษะต่าง และค่านิยมซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้สอนอันเป็นเครื่องมือในการสอน ผู้สอนที่มีความรู้ ทักษะ และค่านิยมในสิ่งที่ตนเองทำการสอนย่อมจะทำให้การดำเนินการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มที่ 6 คุณลักษณะความเป็นครูก่อนที่จะเข้ามาเรียนครู ซึ่งจะรวมถึงความสามารถทั้งหมด ความรู้ เจตคติ ซึ่งมีมาก่อนที่จะสมัครเข้ามาเรียนในกระบวนการผลิตครู

ตัวแปรที่ไม่ส่งผลโดยตรงแต่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้สอน ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน ได้แก่ความสามารถ และคุณลักษณะส่วนตัวอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดผลลัพธ์ของประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

กลุ่มที่ 2 ตัวแปรของบริบทภายใน ได้แก่ลักษณะของผู้เรียน และกลุ่มของผู้เรียนซึ่งมีผลในการตอบสนองต่อพฤติกรรมของผู้สอน

กลุ่มที่ 3 ตัวแปรของบริบทภายนอก เป็นตัวแปรสนับสนุนระบบในการปฏิบัติงานของผู้สอน เช่น สื่อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกและการบริการต่าง ๆ

กลุ่มที่ 4 ตัวแปรด้านการผลิตครู ซึ่งเป็นการพัฒนาและเพิ่มสมรรถภาพในตัวครู เมื่อทราบแนวคิดของการประเมินที่มีลักษณะแตกต่างกันและตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อครูผู้สอนและผู้เรียนแล้ว ผู้วิจัยจำเป็นต้องทราบว่า การประเมินประสิทธิภาพการสอนนั้น ผู้วิจัยได้ใช้กรอบความคิดใดเป็นหลักในการประเมิน ซึ่งเรื่องดังกล่าวนี้ คีร์ไรคุ (Kyriacou, 1985 : 148-155) เสนอกรอบความคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนที่เน้นกระบวนการในห้องเรียนและจัดแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ระดับที่เป็นองค์ประกอบร่วมกันดังนี้

1. การวิเคราะห์ระดับพื้นผิว (A Surface level of analysis)

การวิเคราะห์ระดับนี้เน้นความคิดเรื่อง เวลาที่นักเรียนใช้ในการเรียนครั้งหนึ่ง ๆ

ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้และคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนที่หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความสามารถของครูผู้สอนกับภาระงาน (Tasks) ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการของนักเรียนที่ต้องการ ซึ่งการวิเคราะห์ระดับนี้ได้มีการถกเถียงกันว่า การสอนที่มีประสิทธิภาพนั้นจะเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรกระบวนการต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ซึ่งจะขึ้นอยู่กับเวลาที่นักเรียนใช้ในการเรียนครั้งหนึ่ง ๆ และคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนที่มีมาก ๆ

2. การวิเคราะห์ระดับจิตวิทยา (A Psychological level of analysis)

การวิเคราะห์ระดับนี้จะเน้นไปที่ มโนทัศน์ หลักการและกระบวนการเชิงจิตวิทยาที่จะช่วยอธิบายว่ากระบวนการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อผลผลิตอย่างไร ตัวอย่างของมโนทัศน์เชิงจิตวิทยา เช่น ความตั้งใจ ความจำ การถ่ายโยงการเรียนรู้ การเสริมแรง ความคาดหวัง เจตคติ อึดมโนทัศน์ การชี้แนะ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การแยกแยะมโนทัศน์ แรงจูงใจ การจำแนก และกระบวนการรับรู้สารสนเทศ การวิเคราะห์ระดับนี้ต้องการชี้ให้เห็นภาพที่ชัดเจนว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกระบวนการและเงื่อนไขทางจิตวิทยาเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้น และเงื่อนไขทางจิตวิทยาต้องได้รับการอธิบายขยายไปให้มากกว่านี้ โดยให้ถึงระดับของแต่ละบุคคลคู่ไปกับธรรมชาติของการเรียนรู้ ซึ่งในเรื่องนี้นักจิตวิทยาและนักศึกษานำไปสร้างเป็นรูปแบบของจิตวิทยาการเรียนการสอนเป็นจำนวนมาก เช่น ฮาร์เทล และคนอื่นๆ (Haertel and others. 1983) กล่าวว่า การสอนที่มีประสิทธิภาพนั้นผู้เรียนจะเรียนรู้ได้จะต้องมีลักษณะ 3 ประการเกิดขึ้นคือ (1) ผู้เรียนต้องร่วมตั้งใจ (Attending) ต่อประสบการณ์การเรียนรู้ (2) ผู้เรียนต้องรับประสบการณ์การเรียนรู้ (Receptive) คือถูกกระตุ้นและเต็มใจเรียน และ (3) ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม (Appropriation) กับการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้น

3. การวิเคราะห์ระดับการศึกษา (A Pedagogical level of analysis)

การวิเคราะห์ระดับนี้โดยภาพรวมแล้วจะวิเคราะห์ เน้นที่ 2 เรื่อง คือ (1) ทักษะการสอนที่มุ่งพิจารณาถึงลักษณะการสอนที่มีประสิทธิภาพภายในกรอบ และมโนทัศน์ที่ว่า การสอนเป็นกิจกรรมเชิงจัดการ (Managerial activities) และพยายามที่จะระบุทักษะการสอนเฉพาะเนื้อหาเป็นสำคัญ (2) การพิจารณาปฏิสัมพันธ์ 3 ทางระหว่าง (ก) ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับวิธีการสอนและพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน (ข) การเรียนรู้ของผู้เรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และ (ค) คุณลักษณะที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ตลอดจนงานที่มอบหมายและกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ

จากกรอบความคิดเรื่องประสิทธิภาพการสอนของ คีร์ไรคุ ชี้ให้เห็นว่าการวิจัยเกี่ยวกับ

ประสิทธิภาพของการสอนนั้น ผู้วิจัยจำเป็นที่จะต้องมีการรอบความคิดในการวิจัยไว้เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรสำคัญต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยแต่ละครั้งรวมถึงการพิจารณาข้อตกลงเบื้องต้นและข้อค้นพบของงานวิจัยต่าง ๆ ในเรื่องการเรียนการสอนว่ามีความเกี่ยวข้องกันอย่างไรทั้งนี้ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนก็คือ การแทรกซ้อนและความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างกันของตัวแปรต่าง ๆ นั้นเอง

✓ จากแนวคิดของการประเมินประสิทธิภาพการสอนที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้วิจัยสามารถประเมินประสิทธิภาพการสอนได้หลายลักษณะ แต่เป้าหมายสูงสุดของประสิทธิภาพการสอนคือความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียนที่เกิดขึ้นต้องเป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ การประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันส่วนมากจะพิจารณาจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเท่านั้น แต่คุณภาพของการเรียนการสอนย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น หลักสูตร การบริหาร การสอนของครู การเรียนของผู้เรียน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของเมดเลย์ที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นว่า คุณภาพและประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนไม่ควรพิจารณาแต่เพียงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและลักษณะของผู้สอนแต่ละคนเท่านั้น แต่จำเป็นต้องพิจารณาถึงผลผลิตของปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของผู้สอนกับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีการผันแปรไปตามสถานการณ์ของการสอนที่แท้จริงด้วยดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนที่นำเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน มาเป็นเกณฑ์ตัดสินเพียงประการเดียวจึงไม่สมบูรณ์และการพิจารณาแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนย่อมไม่สามารถทราบว่าการสอนของครูผู้สอนนั้นมีส่วนบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขในด้านใดบ้าง

เมดเลย์ (Medley. 1982 : 1884) ชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องถึงปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวชี้บ่งประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนว่าจากผลการวิจัยจำนวนมากที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในห้องเรียน 2 ห้องที่สอนโดยผู้สอนคนเดียวกันแล้วนำผลมาเปรียบเทียบ เพื่อพิจารณาประสิทธิภาพของผู้สอนคนเดียวกันในห้องเรียน 2 ห้องนั้น ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันโดยเฉลี่ยประมาณ 0.30 (Rosenshine. 1970) ข้อค้นพบดังกล่าวเมดเลย์ชี้ให้เห็นว่า การพิจารณาประสิทธิภาพการสอนที่วัดแต่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเพียงอย่างเดียวนั้น ผู้สอนที่ถูกประเมินว่าเป็นผู้สอนที่มีประสิทธิภาพที่ดีที่สุดของปีหนึ่งอาจถูกประเมินว่าเป็นผู้สอนที่มีประสิทธิภาพแย่ที่สุดของปีต่อไปก็ได้ จากเหตุผลดังกล่าวการวิจัยครั้งนี้จึงมิได้นำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือความพร้อมทางการเรียนของผู้เรียนเป็นตัวแปรหรือตัวชี้บ่งถึงประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ผู้ประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์

ผู้ประเมินหรือผู้ให้ข้อมูลในการประเมินประสิทธิภาพการสอนหรือการจัดประสบการณ์นั้น เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาเพราะข้อมูลที่ผู้ประเมิน ถ้ามาจากผู้ให้ข้อมูลที่ต่างกันจะให้ผลที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากความคลาดเคลื่อนของผู้ให้ข้อมูลเองและเป็นการยากมากที่คนคนเดียว หรือกลุ่มคนกลุ่มเดียวจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนได้ครบทุกประเด็นทั้งนี้ เพราะความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนกับผู้ประเมินมีความจำกัดมาก

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้นสามารถให้ข้อมูล ในการพิจารณา ประสิทธิภาพการสอนหรือการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนได้ทั้งสิ้น ข้อมูลที่ได้จากแต่ละแหล่งอาจ มีความเหมาะสมในบางลักษณะหรือไม่เหมาะสมในอีกบางลักษณะ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมินประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ในแต่ละครั้ง ดังนั้นควรมีการพิจารณาข้อมูลจากหลาย แหล่งประกอบกัน จากความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของนักวิชาการหลายท่าน (Dressel. 1977 : 1486-1487 ; Harris. 1986 : 102-105 ; อุทุมพร จามรมาน. 2530 : 101 ; บุญธรรม กิจปริตติวิสุทธิ. 2526 : 12 และไพฑูรย์ สินลาวิรัตน์. 2525 : 137) สรุปแหล่ง ที่มาของข้อมูลได้ดังนี้

1. นักเรียน
2. ผลงานของนักเรียน
3. เพื่อนร่วมงาน
4. ตัวครูผู้สอนเอง
5. ผู้บริหาร
6. ศิษย์เก่า

สำหรับการวิจัยครั้งนี้เลือกให้ผู้ประเมินจาก 3 แหล่ง คือ ครูผู้สอน เพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร ซึ่งมีเหตุผลในการเลือกให้ผู้ประเมินทั้ง 3 แหล่งดังนี้

1. ครูผู้สอนประเมินตนเอง การใช้การประเมินด้วยวิธีการนี้เนื่องจากครูผู้สอนเป็นผู้ที่ทราบถึงศักยภาพพื้นฐานของความรู้ของตนเองในการปฏิบัติการสอนได้ชัดเจนกว่าผู้อื่นอีกทั้งข้อมูลบางส่วนไม่มีใครทราบได้นอกจากตัวครูผู้สอนเอง ข้อมูลที่ต้องการศึกษาผู้ประเมินสามารถถามได้ อย่างละเอียดลึกซึ้ง การให้ครูผู้สอนประเมินตนเองครูผู้สอนก็มีความสนใจในการให้ข้อมูล นอกจากนั้นผู้ประเมินไม่จำเป็นต้องเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง อาจกระทำได้ด้วยการส่งทาง

ไปรษณีย์ซึ่งเป็นการสะดวกประหยัดทั้งกำลังคน เวลาและงบประมาณ อีกทั้งยังสามารถศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ที่ครอบคลุมทุกส่วนของประชากรที่ต้องการศึกษาด้วย

2. เพื่อนร่วมงานเป็นผู้ประเมิน การใช้การประเมินด้วยวิธีการนี้เนื่องจากเพื่อนร่วมงานที่สอนระดับชั้นเดียวกันเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักวิธีการสอน รู้จุดมุ่งหมายของการสอนเป็นอย่างดีเช่นเดียวกับครูผู้สอน ดังนั้นการที่ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่วิพากษ์วิจารณ์การสอนอย่างยุติธรรมจึงเป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น การให้เพื่อนร่วมงานเป็นผู้ประเมินสามารถกระทำได้ด้วยการให้เข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียน หรืออาศัยจากประสบการณ์ ความสัมพันธ์และการสังเกตเป็นเวลานาน ๆ

3. ผู้บริหารเป็นผู้ประเมิน การใช้การประเมินด้วยวิธีการนี้เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้ที่ดูแลปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายที่โรงเรียนกำหนดไว้ ดังนั้นผลการประเมินของผู้บริหารจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงาน และประสิทธิภาพการสอนของครูได้เป็นอย่างดี

ประเด็นที่ใช้ในการประเมิน

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอน ส่วนมากเป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ส่วนในระดับอื่น ๆ นั้น งานวิจัยยังมีน้อยมาก ดังนั้นประเด็นที่ใช้ในการประเมินจึงเกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามนักการศึกษาที่สนใจเรื่องการประเมินประสิทธิภาพการสอนกล่าวว่า ประเด็นที่ใช้ในการประเมินจากการวิจัยระดับอุดมศึกษานั้น สามารถนำมาปรับปรุงดัดแปลงใช้กับการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนระดับอื่น ๆ ได้เช่นกัน ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับประเด็นที่ใช้ในการประเมินจากนักการศึกษาหลายท่านสามารถสรุปได้ดังนี้

อาร์มสตรอง (Armstrong. 1973 : 55) กล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ ที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนว่ามี 21 ประการดังนี้

1. ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักการทางจิตวิทยาในการเตรียมความพร้อมนักเรียน
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้เกิดสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างจำนวนผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในระดับ ผ่าน และไม่ผ่าน

3. ทักษะในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
4. การเลือกวิธีการสอนได้อย่างเหมาะสม
5. ทักษะในการเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียน
6. ทักษะในการพัฒนาเชาวน์ปัญญาของผู้เรียน
7. การพัฒนาทักษะทางกายภาพของผู้เรียน
8. การเสริมแรงอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อกระตุ้นผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้การสอน
9. ประสิทธิภาพในการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

10. ทักษะในการแปลความหมายคะแนนจากการวัดผลระหว่างเรียนและนำผลที่ได้จากการวัดมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน

11. ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักการหรือทฤษฎีการเรียนรู้อื่นๆที่เป็นประโยชน์
12. การสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตยในการเรียนการสอน
13. ประสิทธิภาพในการแนะนำกลุ่มผู้เรียนให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านการเรียน
14. การจัดกิจกรรมทางสังคมเพื่อชุมชน
15. การพัฒนากิจกรรมในชั้นเรียนที่เหมาะสมเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนที่ขาดทักษะทางสังคม
16. การพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้เรียน
17. การช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาในเรื่องการปรับตัวในการเรียน
18. การจัดสถานการณ์ในชั้นเรียน เพื่อช่วยลดความวิตกกังวลของผู้เรียน
19. การช่วยเหลือผู้ที่เรียนอ่อน เพื่อพัฒนาระดับการเรียนรู้
20. การประยุกต์ใช้วิธีการที่มีประสิทธิภาพและมีประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน
21. แจ้งข้อมูลพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนให้ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

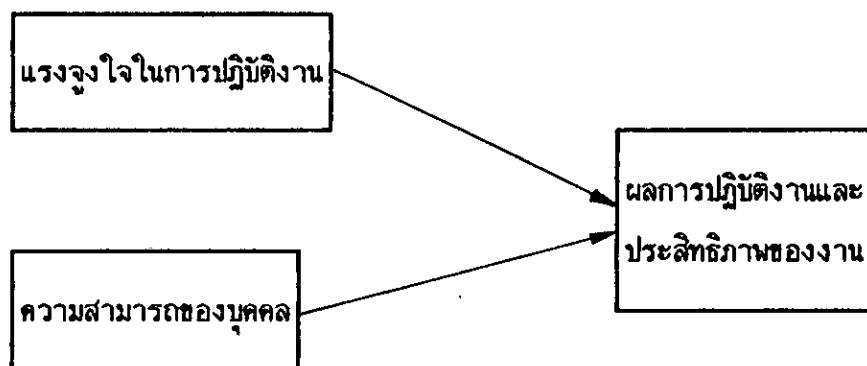
จากรายการในการประเมินประสิทธิภาพของครูผู้สอนดังกล่าวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน ซึ่งเป็นลักษณะย่อย ๆ ที่กล่าวถึงวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา แสดงว่าประสิทธิภาพของครูผู้สอนที่สำคัญ คือประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนและสอดคล้องกับความหมายของประสิทธิภาพการสอนของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ในตอนต้น

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2520 : 13-22) กล่าวว่าประเด็นที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพการสอนมีดังนี้ ความเหมาะสมของจุดประสงค์ของวิชา ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาที่ใช้สอน

ตัวแปรที่อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์

โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงครูที่มีประสิทธิภาพ เรามักจะพิจารณาจากพฤติกรรมการสอนของครูผู้นั้นและผลการสอนของครูซึ่งก็คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่งานของครูปัจจุบันนี้มิใช่มีเฉพาะการสอนและการอบรมนักเรียนเท่านั้น ยังมีงานพัฒนาชุมชนรอบ ๆ โรงเรียนด้วย ดังนั้นเราต้องพิจารณาความมีประสิทธิภาพของครูโดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของครูและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับตัวครูด้วย จึงจะทำให้เราสามารถพิจารณาประสิทธิภาพของครูได้อย่างครอบคลุม จากทฤษฎีและแนวคิดทางสังคมศาสตร์ถือว่าพฤติกรรมของมนุษย์มาจากเหตุพหุคูณ (Multicausal) กล่าวคือมีสิ่งกำหนดหลายอย่าง ถ้าเราสามารถรู้สิ่งกำหนดหรือตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด เราจะสามารถตั้งเป็นกฎได้อย่างแน่นอน และสามารถนำไปใช้ในการทำนายพฤติกรรมล่วงหน้าได้ (ประเสริฐ แยมกลิ้งเฟิง. 2522 : 104-151)

การพิจารณาความแตกต่างหรือความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนนั้นจะต้องจัดทำเป็นรูปแบบ (Model) สำหรับการวิเคราะห์และมีการพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลในรูปแบบนั้นอย่างเป็นระบบในการศึกษารูปแบบของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ครั้งนี้ใช้แนวคิดของรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร ซึ่งการพิจารณาผลการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กรอย่างง่าย ๆ สามารถเขียนได้ดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 รูปแบบของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคล

จากภาพประกอบ 1 แสดงให้เห็นว่าผลงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้น จะเป็นผลสืบเนื่องมาจากแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับความสามารถที่จะปฏิบัติงานนั้น ดังนั้นถ้าต้องการทราบถึงสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้บุคคลปฏิบัติงานออกมาเป็นผลงานดีหรือไม่ดีแตกต่างกันไปหลายระดับแล้ว วิธีการก็คือ จะต้องทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และสาเหตุเบื้องหลังที่เกิดขึ้นมาก่อนว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเป็นอย่างไร และความสามารถในการปฏิบัติงานมีมากน้อยเพียงใด ซึ่งรายละเอียดจะได้กล่าวในตอนต่อไป

นอกเหนือจากแนวคิดเรื่องพฤติกรรมการทำงานของบุคคลในองค์กร ที่มีตัวแปรสำคัญทำให้เกิดความแปรปรวนของประสิทธิภาพการสื่อนของครูผู้สอนแล้ว ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมของศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2526 : 13 ; 2531 : 12-18) ยังได้กล่าวถึงจิตลักษณะที่จะช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลทางจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน การมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการปฏิบัติงาน การมีสุขภาพจิตที่ดี และมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จ ทั้งนี้รายละเอียดของทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมจะได้กล่าวถึงในตอนต่อไป

การบูรณาการแนวคิดเรื่องพฤติกรรมการทำงานของบุคคลในองค์กร และทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมที่จะกล่าวต่อไป เข้าด้วยกันนั้นจะสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาให้มีความลุ่มลึกและชัดเจนขึ้น เนื่องจากความแตกต่างหรือความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนศึกษานั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากพฤติกรรมของครูผู้สอนที่แสดงออกในโรงเรียนและชั้นเรียนและเป็นผลมาจากองค์ประกอบหลาย ๆ ประการ ทั้งองค์ประกอบภายนอกตัวบุคคลได้แก่ สิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ต่าง ๆ และองค์ประกอบภายในได้แก่ กระบวนการทางจิตวิทยา อันประกอบด้วย เจตคติ การรับรู้ ค่านิยม และภาวะแรงจูงใจ องค์ประกอบทั้งสองนี้จะมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในด้านความคิด การตัดสินใจ การประเมินค่า และการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ฯลฯ เป็นต้น พฤติกรรมของบุคคลนี้เมื่อปฏิบัติไปแล้วย่อมมีผลสืบเนื่องจากพฤติกรรมที่ปฏิบัตินั้น และก่อให้เกิดพฤติกรรมความพยายามในการปฏิบัติงานซึ่งอาจจะมีประสิทธิภาพหรือไม่มีประสิทธิภาพก็ได้ สำหรับเอกสารการวิจัยฉบับนี้จะนำเสนอรายละเอียดของตัวแปรสำคัญที่อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ตัวแปรสำคัญจากแนวคิดเรื่องพฤติกรรมการทำงานของบุคคลในองค์กร ได้แก่

1. ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

2. ปัจจัยด้านความสามารถของครู ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา สาขาที่จบการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน

3. ปัจจัยทางกายภาพของครู ได้แก่ บุคลิกลักษณะของครู

4. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ บรรยากาศในโรงเรียน บรรยากาศในชั้นเรียน การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู สมรรถภาพการใช้สื่อการสอนและความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

ตอนที่ 2 จิตลักษณะของครูผู้สอนกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ ได้แก่

1. สุขภาพจิตกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์
2. การมุ่งอนาคตกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์
3. เจตคติต่อนักเรียนกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์

ต่อไปนี้จะได้นำเสนอรายละเอียดของตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

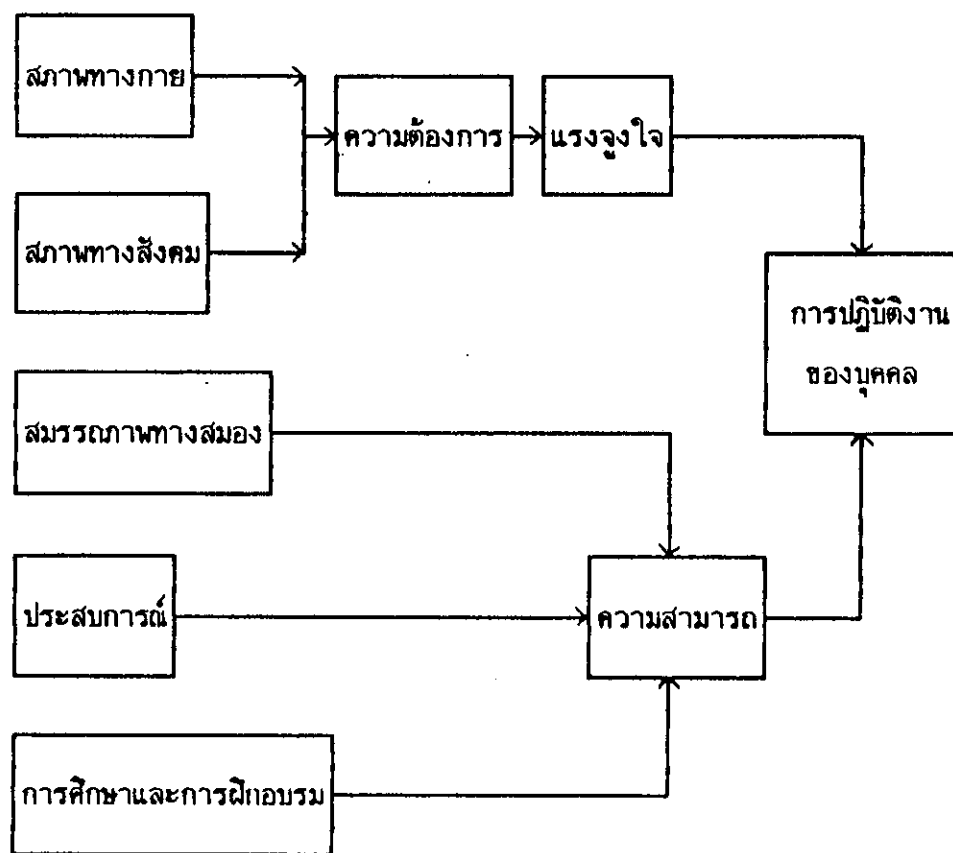
ตอนที่ 1 ตัวแปรสำคัญจากแนวคิดเรื่องพฤติกรรมการทำงานของบุคคลในองค์กร

การจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นสำคัญ แต่เนื่องจากครูผู้สอนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของโรงเรียนที่มีการปฏิบัติงานในลักษณะขององค์กร ดังนั้นการปฏิบัติงานหรือการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนย่อมได้รับผลกระทบจากบุคคลต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนอันได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนร่วมงาน บุคลากรอื่น ๆ และนักเรียน ดังนั้นความแตกต่างของการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนแต่ละบุคคลย่อมมีสาเหตุจากพฤติกรรมการทำงานโดยส่วนตัวและการปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในโรงเรียนด้วย

จากแนวคิดเรื่องพฤติกรรมการทำงานของบุคคลในองค์กรนั้น เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2525 : 131-133) ธงชัย สันติวงษ์ (2535 : 29) เทพนม เมืองแมน และสรวง สุวรรณ (2529 : 1-17) ได้เสนอแนวคิดที่สอดคล้องกันว่า การปฏิบัติงานของบุคคล (Job Performance) ขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 2 ประการคือ แรงจูงใจ (Motivation) และความสามารถ (Ability) ซึ่งสามารถเขียนในรูปสมการคือ $JP = f(M) + f(A)$

จากสมการจะเห็นได้ว่า แรงจูงใจ และความสามารถเป็นตัวกำหนดสำคัญต่อพฤติกรรม

การปฏิบัติงานของบุคคล แรงจูงใจของบุคคลขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคล และความต้องการเป็นผลของสภาพทางกาย (Physical conditions) และสภาพของสังคม ที่บุคคลอาศัยอยู่ (Social Conditions) ความสามารถของบุคคลเป็นผลมาจากปัจจัย 3 ประการได้แก่ความสามารถทางสมอง ประสบการณ์และการศึกษาและการฝึกอบรม ดังนั้นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กรจึงสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังภาพประกอบ 2 ดังนี้

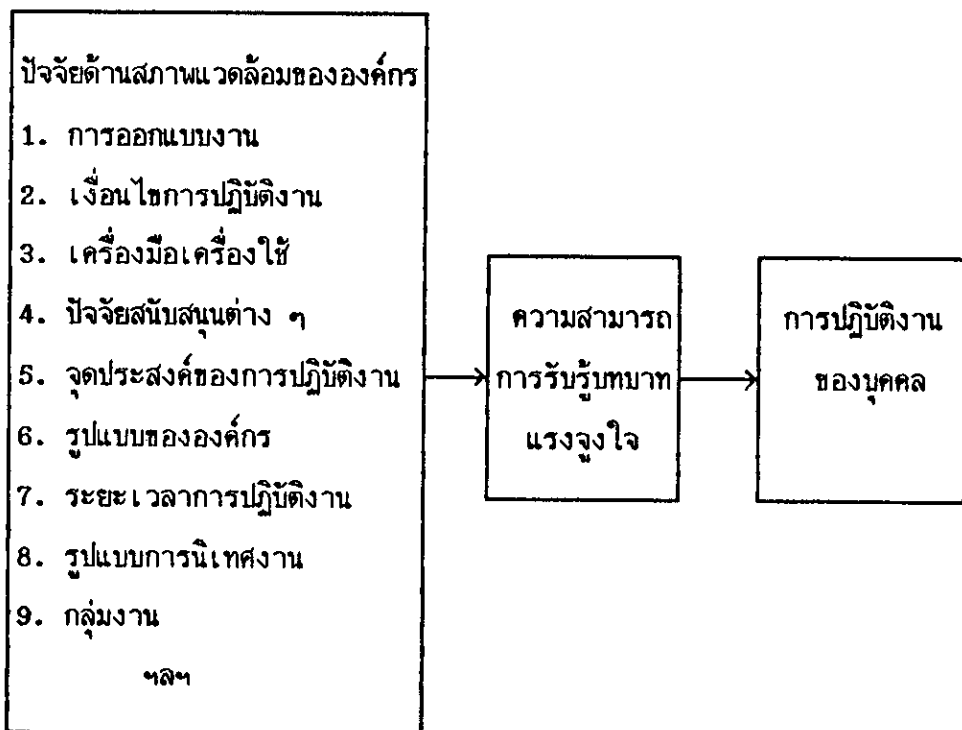

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคล

จากภาพประกอบ 2 จะเห็นได้ว่า การปฏิบัติงานของบุคคลอยู่ภายใต้อิทธิพลของตัวแปรหลายอย่าง ตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคคลคือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานซึ่งแรงจูงใจในการปฏิบัติงานนี้เป็นผลมาจาก ความต้องการของบุคคล และความต้องการของบุคคลเป็นผลมาจากสภาพทางกาย และทางสังคมของบุคคลนั้น ๆ นอกจากนี้ความสามารถของบุคคลก็เป็น

อีกตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคคลกล่าวคือถ้าบุคคลรู้จักระดับความสามารถของตนเองก็สามารถปฏิบัติงานได้ผล ซึ่งความสามารถนี้เป็นผลเนื่องมาจากการศึกษา บุคคลที่มีการศึกษาเท่ากันแต่อาจมีความสามารถต่างกันก็ได้ ทั้งนี้เพราะประสบการณ์ต่างกัน จำนวนปีที่เคยปฏิบัติงานมาไม่ได้เป็นเครื่องประกันว่า บุคคลที่ปฏิบัติงานมานานปีกว่าจะมีประสบการณ์มากกว่าบุคคลที่ปฏิบัติงานน้อยปีกว่า แต่เนื่องจากในแต่ละวันที่บุคคลปฏิบัติงานนั้น ย่อมได้รับการสั่งสมประสบการณ์ที่แตกต่างกันและที่สำคัญที่สุดคือ ความสามารถทางสมองของบุคคลมีอิทธิพลอย่างมากต่อระดับการศึกษา ดังนั้นหากบุคคลมีสติปัญญา ประสบการณ์ และการศึกษต่างกันย่อมทำให้บุคคลนั้น ๆ มีความสามารถที่แตกต่างกันด้วย

นอกจากนี้ สมยศ นาวิการ (2521 : 139) กล่าวว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ได้แก่ ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมขององค์กร ซึ่งอิทธิพลของปัจจัยเหล่านี้ที่มีต่อผลการปฏิบัติงานจะถูกคั่นกลางด้วยความสามารถและทักษะ การรับรู้ทางด้านบทบาทของตนเองและแรงจูงใจ ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังภาพประกอบ 3 ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคล

จากภาพประกอบ 3 จะเห็นได้ว่าแนวคิดของ สมยศ นาวิการนี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ธงชัย สันติวงษ์ เทพมณี เมืองแมนและสวีน สุวรรณ ที่เสนอไว้ตอนต้น หากแต่แนวคิดของ สมยศ นาวิการ ได้เพิ่มการรับรู้บทบาทของตนเองเข้ามาจากแนวคิดพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของบุคคลที่กล่าวมานี้ อาจสรุปได้ว่า บุคคลจะมีพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับตัวแปรหรือปัจจัยต่างๆ ที่สำคัญได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์กร ความสามารถของบุคคล การรับรู้บทบาทของตนเอง และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ พฤติกรรมการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันของบุคคล ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคลนั้น ๆ ด้วย ในฐานะที่โรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งของระบบสังคม เราจึงสามารถนำแนวคิดเรื่องพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กรมาประยุกต์ เพื่ออธิบายความแตกต่างหรือความแปรปรวนของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูผู้สอนซึ่งก็คือ ประสิทธิภาพการสอนได้เช่นกัน กล่าวคือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ความสามารถของครูผู้สอน การรับรู้บทบาทของตนเอง และ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดความแปรปรวนของประสิทธิภาพการสอน หรือการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอน ซึ่งมีผลการวิจัยหลายเรื่องที่กล่าวถึงตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ และส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอน เช่นงานวิจัยของแมคโดนัลด์ (Borich. 1976 ; citing McDonald. 1975 : 136) ที่ศึกษาประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอน และสรุปเป็นรูปแบบเชิงโครงสร้าง (Structural model) ของตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน และการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอเฉพาะตัวแปรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอน ได้แก่ ตัวแปรด้านครูผู้สอนซึ่งประกอบด้วย บุคลิก ลักษณะของครู ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอน ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอน ความถนัดของครูผู้สอน เจตคติของครูผู้สอน การได้รับการสนับสนุนสื่อการสอนต่างๆ โครงสร้างของการบริหารโรงเรียน และการรับรู้ของผู้บริหารและครูที่มีต่อโรงเรียน ซึ่งตัวแปรสำคัญต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้มีอิทธิพลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูผู้สอนข้อค้นพบดังกล่าวนี้สอดคล้องกับข้อค้นพบของ กลาสแมน และบิเนียมินอฟ (Glassman and Biniaminov. 1981 : 509-539) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนของนักเรียน และพบว่าผลการวิจัยประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ คือ ตัวแปรด้านสภาพของโรงเรียนมีอิทธิพลโดยตรงต่อครูผู้สอน ซึ่งตัวแปรด้านสภาพของโรงเรียนนั้นประกอบด้วยตัวแปรย่อยได้แก่ การบริการ ค่าใช้จ่าย และการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นคณะของครูในโรงเรียน ส่วนตัวแปรด้านครูผู้สอนประกอบด้วยตัวแปรย่อยได้แก่ ลักษณะและ

ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ดังได้กล่าวแล้วในตอนต้นว่า ผลงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคลใดบุคคลหนึ่งขึ้นอยู่กับแรงจูงใจเป็นผล เนื่องมาจากแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคคลเหล่านั้น ในฐานะที่ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน ดังนั้นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานหรือการจัดประสบการณ์ให้แก่แก่นักเรียนจึงมีความสัมพันธ์และทำให้เกิดความแตกต่างหรือความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาด้วยเช่นกัน ซึ่งจะได้นำเสนอรายละเอียดของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานดังต่อไปนี้

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์

ตามปกติแล้วบุคคลไม่ได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเสมอไป บุคคลต้องมีแรงจูงใจจึงจะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถของเขา ดังนั้นแรงจูงใจจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อการปฏิบัติงานของบุคคล (ธงชัย และชัยยศ สันติวงษ์. 2533 : 54-55 ; ไพลิน ผ่องใส. 2531 : 206 ; พรรณราย ทวันยะประภา. 2526 : 64) หากหน่วยงานใดไม่มีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแล้ว ก็ย่อมไม่สามารถจะโน้มน้าวจิตใจผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้สึกผูกพันต่อหน่วยงาน ผลงานย่อมตกต่ำเกิดความเบื่อหน่ายและปฏิบัติงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพ (กิตติมาปริตติติก. 2529 : 154-155) ในส่วนของโรงเรียนนั้นหัวใจของความสำเร็จด้านวิชาการขึ้นอยู่กับความสามารถในการจูงใจครูให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ (Rosenholtz. 1989 : 421) เพื่อให้งานด้านการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กู๊ด (Good. 1973 : 375) กล่าวว่า แรงจูงใจแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ (1) พิจารณาแนวกว้างหมายถึง กระบวนการปลุกใจ สนับสนุนและกิจกรรมกำหนดทิศทางบางอย่างในการกระตุ้นพฤติกรรม หรือสนับสนุนเป้าหมาย (2) เป็นศิลปะในการประยุกต์ใช้เครื่องกระตุ้นและปลุกความสนใจเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย และความต้องการ วินเดอร์ (Wexley and York. 1977 citing Pinder. 1984 : 58) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นความพยายามของบุคคลในการปฏิบัติงานตามความต้องการเพื่อให้ตนเองมีความเจริญก้าวหน้า นอกจากนี้ผลงานการค้นคว้าของอังกฤ-ไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2532 : 235) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า หมายถึงการสร้างแรงดลใจให้เกิดการกระทำที่ตั้งใจและมุ่งประสงค์ผล

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปว่า แรงจูงใจเป็นแรงคลไจและความพยายามของบุคคลที่จะช่วยกระตุ้นให้ บุคคลพยายามปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จตามเป้าหมายด้วยความเต็มใจ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) ในการอธิบายแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่มีแนวคิดที่พยายามอธิบายว่าสิ่งใดที่ส่งผลต่อการเกิดแรงจูงใจ หรือความพยายามในการปฏิบัติ ในขณะที่ทฤษฎีของมาสโลว์ อัลเดอร์เฟอร์ แมคเคลแลนด์และเฮิร์ชเบิร์ก อธิบายได้เพียงว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานหรือการกระทำของบุคคลคืออะไร แต่ไม่สามารถอธิบายถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้ว่าเพราะเหตุใดเขาจึงเกิดแรงจูงใจที่จะกระทำ (Luthan. 1989 : 246 ; Gordon and others. 1990 : 450) อีกทั้งทฤษฎีความคาดหวังนี้ยังสามารถอธิบายเกี่ยวกับการรับรู้คุณค่า ความน่าจะเป็นเกี่ยวกับการรับรู้ความพยายามที่จะนำไปสู่รางวัล และความพยายามในแบบจำลองของพอดเตอร์และลอว์เลอร์ได้อย่างชัดเจน

ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory)

ทฤษฎีความคาดหวังมีกำเนิดมาจาก แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังในสาขาจิตวิทยาของ เลวิน (Lewin. 1938) และจากแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเลือกและผลประโยชน์จากทฤษฎีทางด้านเศรษฐศาสตร์ ซึ่งวูม (Vroom. 1964) เป็นผู้นำแนวคิดดังกล่าวมาตั้งเป็นทฤษฎีความคาดหวังที่อธิบายถึงแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยตรงและต่อมาทฤษฎีของวูมก็ได้รับความนิยมในการนำมาศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเป็นอันมาก (Luthan. 1989 : 246)

แนวคิดของทฤษฎีความคาดหวังนี้เป็นการอธิบายพฤติกรรมในส่วนของเป้าหมายของบุคคล การเลือก และความคาดหวังเกี่ยวกับการประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับภายใต้เงื่อนไขที่ว่า บุคคลจะต้องรู้ว่าตนเองต้องการได้รับสิ่งใดจากการปฏิบัติงาน (Luthan. 1989 : 246 ; Porter and Lawler. 1987 : 52) ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่ส่งผลร่วมกันต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคคล 3 องค์ประกอบ คือ การรับรู้คุณค่า (Valence) ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพท์ (Instrumentality) และความคาดหวัง (Expectancy) ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ทฤษฎี วี ไอ อี (VIE Theory) ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- (1) การรับรู้คุณค่า (Valence : V) หมายถึง ความเข้าใจหรือการรับรู้ของบุคคล

เกี่ยวกับคุณค่าของผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับตามปริมาณ ความชอบ-ไม่ชอบ ต้องการ-ไม่ต้องการที่มีผลตอบแทนนั้น ๆ หรือตามภาวะที่เป็นจริง เช่น บุคคลที่มีความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือจากคนทั่วไปสูงแล้ว เขาจะเห็นว่าการได้เริ่มต้นปฏิบัติงานใหม่ ๆ หรือการได้รับการสนับสนุนเป็นสิ่งที่มีความค่าสูง สำหรับบุคคลที่มีความต้องการความมั่นคงสูงจะเห็นว่าเบี้ยบานาญหรือการไม่ถูกปลดจากงานที่มีความค่าสูง สำหรับบุคคลที่ต้องการความเจริญก้าวหน้าหรือต้องการทำตามอุดมการณ์ที่แท้จริงของตนเองสูง จะเห็นว่าความท้าทายของงานหรือการได้รับผิดชอบงานเพิ่มขึ้นเป็นสิ่งที่มีความค่าสูง ในแง่ของการรับรู้คุณค่าตามภาวะของความเป็นจริงนั้น ดังนั้นการรับรู้คุณค่าจึงเป็นสิ่งที่เกิดจากการพิจารณาผลตอบแทนของบุคคล และผลตอบแทนที่จะมีคุณค่าในทางบวกสำหรับบุคคลหากเขาต้องการ เช่น การสนับสนุนจะมีค่าในทางบวกสำหรับพนักงานที่ต้องการได้รับการสนับสนุน มากกว่าการไม่ได้รับการสนับสนุน ในทางตรงกันข้ามผลตอบแทนจะมีความค่าในทางลบสำหรับบุคคลหากเขาไม่ต้องการ เช่น ความเบื่อหน่าย ความเครียด การถูกไล่ออก เป็นต้น และบางครั้งบุคคลก็ไม่ได้สนใจผลตอบแทนนั้นเลยว่าจะมีค่าต่อเขาอย่างไร ผลตอบแทนก็จะมีค่าเป็นศูนย์หรืออาจกล่าวได้ว่าไม่มีค่าควรแก่การสนใจสำหรับบุคคลนั้นเลย

(2) ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์ (Instrumentality : I) หมายถึง ความเชื่อหรือความเข้าใจของบุคคลเกี่ยวกับโอกาส ความเป็นไปได้ที่ผลตอบแทนอันดับแรก (O_1) หรือผลสำเร็จของงานจะทำให้ได้รับผลตอบแทนอันดับต่อไป (O_2) หรือรางวัล เช่น บุคคลที่เข้าใจว่าเขาจะได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นหรือได้รับสิทธิพิเศษ ถ้าหากเขามีผลผลิตสูงซึ่งเป็นผลมาจากการพยายามปฏิบัติงานอย่างหนัก ดังนั้นผลผลิตจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของบุคคล ถ้านักเรียนเชื่อว่าหากขยันเรียนอย่างหนักแล้วจะทำให้เขามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและผลการเรียนที่สูงนี้จะทำให้เขาได้ประกาศนียบัตรหรือได้รับการคัดเลือกเข้าปฏิบัติงานในสถานที่ที่ตนเองพอใจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงมีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์สูง ค่าความน่าจะเป็นของความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์จะมีความตั้งแต่ -1 ถึง 1 หาก $I = -1$ แสดงว่า ได้รับ O_2 ที่มีความค่าในทางลบ เช่น พนักงานที่ถูกขู่ว่าหากทำงานไม่ให้ออกจากงาน ถ้าหากดื่มสุราในระหว่างปฏิบัติงานซึ่งการดื่มสุรานี้จะมีผลทำให้ขาดสติในการปฏิบัติงานอื่นเป็นสิ่งที่นำไปสู่การถูกให้ออกจากงานแต่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์ในทางลบนี้ทำให้รูปแบบของทฤษฎีนี้ยุ่งยากมาก จึงทำให้มีการหลีกเลี่ยงในการใช้ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์ในทางลบ โดยเลือกที่จะกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์ในทางบวกอย่างเดียว สำหรับ $I = 0$ ก็คือ ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับ O_1 กับ O_2

เช่น เงินโบนัสที่แจกให้พนักงานด้วยวิธีการสุ่มจะทำให้พนักงานเข้าใจว่าผลการปฏิบัติงานไม่ได้เป็นสิ่งที่นำไปสู่เงินโบนัส กล่าวคือ ผลการปฏิบัติงานไม่มีความเกี่ยวข้องกับเงินโบนัส และ $I=1$ หมายถึงจะได้รับ O_2 แน่แน่นอน ถ้า O_1 ประสบผลสำเร็จ

(3) ความคาดหวัง (Expectancy) หมายถึง ความเชื่อหรือความเข้าใจของบุคคลเกี่ยวกับโอกาสของความเป็นไปได้ที่ความพยายามในการปฏิบัติงานจะส่งผลต่อระดับความสำเร็จของงาน (ผลตอบแทนอันดับแรก : O_1) ตัวอย่างเช่น การที่บุคคลเชื่อว่าหากเขาปฏิบัติงานมากแล้วจะทำให้ผลผลิตสูงขึ้น เขาจะมีความคาดหวังอย่างสูงว่าการปฏิบัติงานมากทำให้มีผลผลิตสูงขึ้น แต่หากเขาเชื่อว่าการปฏิบัติงานมากขึ้นไม่ได้ทำให้ผลผลิตสูงขึ้น กล่าวคือ ความพยายามในการปฏิบัติงานไม่มีผลต่อผลผลิต เขาจะมีความหวังต่ำหรือไม่มี ความคาดหวังเลยว่าการปฏิบัติงานมากจะทำให้ผลผลิตสูงขึ้น นั่นคือความพยายามในการปฏิบัติงานไม่มีผลต่อผลผลิต ($E=0$) สำหรับค่าความน่าจะเป็นของความคาดหวังนี้จะอยู่ในช่วง 0 ถึง 1

รวมเสนอว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวัง (E) ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์ (I) และ การรับรู้คุณค่า (V) จะทำให้เกิดแรงจูงใจที่แสดงการกระทำหรือการปฏิบัติรูปแบบแรงจูงใจตามทฤษฎีความคาดหวังของวูมที่จัดว่าเป็นรูปแบบที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$M = V \times I \times E$$

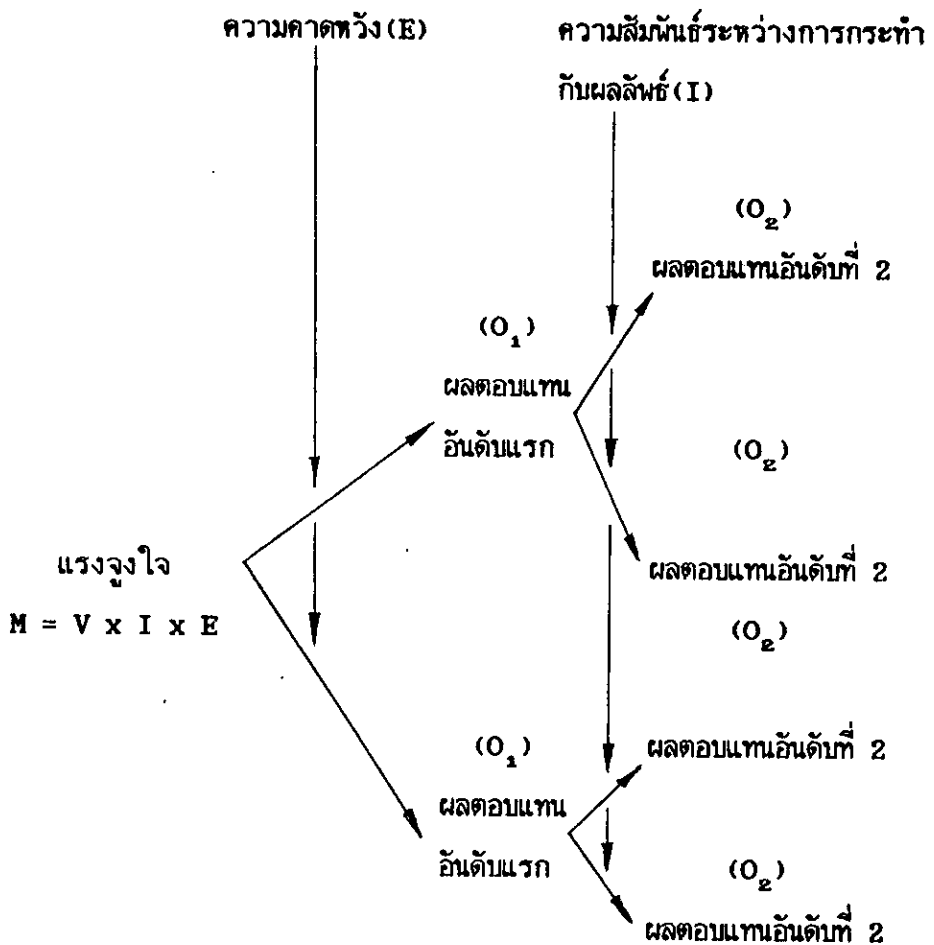
เมื่อกำหนดให้ M แทน แรงจูงใจ

V แทน การรับรู้คุณค่า

I แทน ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์

E แทน ความคาดหวัง

เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับการจูงใจตามทฤษฎีความคาดหวังของ วูม ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น สามารถเขียนเป็นภาพได้ตามภาพประกอบ 4 (Luthan. 1989 : 247)

ภาพประกอบ 4 แบบจำลองการจูงใจตามทฤษฎีของวูม

จากภาพประกอบ 4 นี้ วูมพิจารณาว่า ระดับผลงานของบุคคลซึ่งวูมเรียกว่า ผลตอบแทนอันดับแรก (First level outcome) จะถูกกำหนดโดยความชอบ (Preference) ที่บุคคลผู้นั้นมีต่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ในบรรดาวัตถุประสงค์หลาย ๆ อย่างที่ต้องการ ซึ่งวูมเรียกว่า ผลตอบแทนอันดับที่สอง (Second level outcomes) หรือ สิ่งที่แปรออกมา (Variance) ตัวอย่างเช่น หากบุคคลประสงค์จะได้รับการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นและมีความรู้สึกว่าการเลื่อนตำแหน่งสูงจะเป็นปัจจัยที่สำคัญ ในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์นั้น ผลตอบแทนระดับแรกของเขาอาจจะเป็นว่าเขาจะต้องปฏิบัติงานที่มีคุณภาพสูงกว่าโดยเฉลี่ยหรือมีคุณภาพต่ำแล้วแต่กรณี และผลตอบแทนอันดับที่สองที่เขาชอบคือ การได้รับเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น ถึงแม้ว่าผลเหล่านั้นจะมีสิ่งอื่นๆ รวมอยู่ด้วยก็ตาม เช่น เงินเดือนที่สูงขึ้น การยอมรับจากสังคมและความชื่นชมในตนเอง

ปัจจัยด้านความสามารถของครูผู้สอนกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์

ความแตกต่างของการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลเป็นผลมาจากตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งได้แก่ความสามารถของบุคคลนั้น ๆ เนื่องจากความสามารถเป็นลักษณะประจำตัวของบุคคลที่เป็นผลมาจากการได้รับการศึกษารวมทั้งระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าความแตกต่างของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาย่อมเกิดจากการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนนั้นๆ ด้วยเช่นกัน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกตัวแปรสำคัญได้แก่ วุฒิการศึกษา สาขาที่จบการศึกษาและประสบการณ์ในการสอนของครูผู้สอนเป็นตัวแปรที่อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาจากเหตุผลดังนี้

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง วุฒิศึกษากับประสิทธิภาพการสอนหรือการจัดประสบการณ์นั้น ผลการวิจัยของจอห์นสตัน (Johnston. 1979 : 6488-A-6489-A) ที่ศึกษาสภาพการเรียนการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนพบว่าอาจารย์ที่มีวุฒิการระดับปริญญาเอกทำการสอนได้ดีกว่าอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปรเมศร์ ชุนภักดิ์ (2527 : 56) ที่ศึกษา ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศิลปากรที่พบว่า อาจารย์วุฒิปริญญาโททำการสอนได้ดีกว่าอาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาตรี นอกจากนี้ ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2532 : 78 , 148) ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสาเหตุของประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูพบว่า วุฒิการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครู และส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการสอนผ่านทางบุคลิกลักษณะของอาจารย์ ความสนใจเชิงวิชาการ และสมรรถภาพการใช้สื่อการสอนด้วย

สาขาที่จบการศึกษาเป็นตัวแปรที่สำคัญอย่างหนึ่งของครูผู้สอนที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์จากการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 7 (2532 : 51) ที่ศึกษาตัวประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7 พบว่าครูที่มีประสิทธิภาพการสอนมีลักษณะที่สำคัญในด้านความพร้อมในการสอนได้แก่ การได้สอนตรงตามวิชาเอก-โทที่เคยเรียนมา นอกจากนี้ในส่วนของจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา วรรณาท รักสกุลไทย (2531 : 170) กล่าวว่า คุณสมบัติของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาที่จะทำงานร่วมกับเด็กกลุ่มอายุ 4-5 ปี ควรสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาสาขา

วิชาการศึกษาปฐมวัยหรือพัฒนาการเด็กโดยตรงประสบการณ์ในการสอนก็จัดว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญ อีกตัวแปรหนึ่งของครูผู้สอนที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งในเรื่อง ประสบการณ์ในการสอนหรือการจัดประสบการณ์นั้น มี งานวิจัยของ จอห์นสตัน (Johnston. 1979 : 6488-A-6489-A) ที่ศึกษาสภาพการเรียนรู้การสอนพบว่าอาจารย์ที่สอนอยู่ในโรงเรียน มากกว่า 9 ปี มีการสอนได้ดีกว่าอาจารย์ที่สอนอยู่ในโรงเรียนน้อยกว่า 9 ปี นอกจากนี้ประหยัด ทรงคุณ (2521 : 122-126) พบว่าครูที่สอนแล้วทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ได้แก่ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมานาน ครูที่มีประสบการณ์มากจะสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย ในทำนองเดียวกันไพรวลัย นิทกษาสาลี (2522) ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการสอนกับภูมิหลังของครู พบว่า ประสบการณ์ (จำนวนปี) ในการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการประเมินประสิทธิผล โดยครูผู้สอนประเมินตนเอง นอกจากนั้นชวนพิศ พรเดชาเนห์ (2526 : 85) พบว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนมากจะมีความรู้เรื่องวัตถุประสงค์ของการศึกษา หลักสูตรและการดำเนินการสอน รวมทั้งความรู้ด้านการวิจัยเพื่อเสริมการสอนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย ซึ่งสอดคล้องกับ พรรณี ไศธิศุภร (2526) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะพื้นฐานทางวิชาชีพครูพบว่า ประสบการณ์การประกอบอาชีพ และ ประสบการณ์การเพิ่มความรู้ในวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ สมรรถนะพื้นฐานทางวิชาชีพครู และประสิทธิภาพการสอนด้วย นอกจากนี้งานวิจัยของประ โยชน์ คุปต์กาญจนกุล (2532 : 78, 148) พบว่าประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอน และส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการสอน ผ่านบุคลิกลักษณะของอาจารย์ ความรัก และศรัทธาในอาชีพ เจตคติของอาจารย์ ความสนใจเชิงวิชาการ และสมรรถภาพในการใช้สื่อ การสอน ในส่วนของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา นั้น ประภาศรี ตันสกุล (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมและมีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาระดับนั้นมาโดยตรง

จากเอกสารงานวิจัยที่ข้างต้นแสดงว่า ตัวแปรวุฒิการศึกษา สาขาที่จบการศึกษา และ ประสบการณ์ในการสอนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนเป็นส่วนใหญ่ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า ความสามารถของบุคคลที่เกิดมาจากการศึกษาอบรมและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานส่งผล ต่อพฤติกรรมกรปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคลนั้นเองจากเหตุผลที่กล่าวมา การวิจัยครั้งนี้จึงนำวุฒิการศึกษา สาขาที่จบการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนซึ่งเป็นตัวแปร ที่สะท้อนความสามารถของครูผู้สอนมาเป็นตัวแปรสำคัญที่ใช้อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพ การจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ปัจจัยทางกายภาพของครู

จากแนวคิดเรื่องพฤติกรรมการทำงานของบุคคลในองค์กรพบว่า สภาพทางกายของบุคคลเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อความต้องการของบุคคลซึ่งจะส่งผลไปยังแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคคลว่ามีมากน้อยเพียงใด สำหรับการวิจัยครั้งนี้จะขอก้าวถึง บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนที่เป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานหรือการจัดการเรียนการสอน และส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ให้แก่แก่นักเรียนดังต่อไปนี้

บุคลิกลักษณะของครูกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์

ความแตกต่างในการปฏิบัติงานของบุคคลนอกจากจะพิจารณา ด้านความสามารถ ได้แก่ การศึกษา การฝึกอบรมและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแล้ว สมรรถภาพในการปฏิบัติงานของบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะถูกกำหนดด้วยปัจจัย เช่น ขนาด และรูปร่างของร่างกาย ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน และบุคลิกลักษณะของบุคคลนั้นๆ (สมัยศ นาวิการ. 2521 : 141 ; อ้างอิงมาจาก Cummings and Schwab. 1973 : 27) บุคลิกลักษณะเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคคลซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคคลนั้น ๆ

บุคลิกลักษณะ หมายถึง องค์ประกอบที่รวมลักษณะท่าทาง จิตใจ อารมณ์ ลักษณะนิสัย และโลกทัศน์โดยทั่วไปของบุคคลเข้าด้วยกัน (ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล. 2532 : 20 ; นิคม ตั้งคะนิพน. 2528 : 43)

บุคลิกลักษณะเป็นลักษณะเด่นเฉพาะที่ผู้เป็นครูพึงมี เพื่อช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน ด้วยเหตุนี้บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนไม่ว่าจะสอนระดับใดก็ตาม นับว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญในการก่อให้เกิดประสิทธิภาพการสอน ดังที่ เฮนเจม (Henjem. 1969 : 143-147) กล่าวว่าบุคลิกลักษณะของครูเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อปฏิกริยาระหว่างครูกับนักเรียนดังนั้นความสมบูรณ์ในบุคลิกลักษณะของครูจึงมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน

ในส่วนของงานวิจัยในประเทศไทยมีการศึกษาคูณลักษณะของครูที่ไว้เช่นกัน ได้แก่ งานวิจัยของ มัทนา ปิยะมาดา (2511 : 98) พรพิมล เ็นงศรีทอง (2515 : 31) นุชนอง ไกรเนตร (2515 : 38) วลัย ทลิสินติพงศ์ (2515 : 26) วิรัช วรณรัตน์ (2518 : 84-99)

เจลีเยว นูรีกัตติ และคนอื่น ๆ (๒๕๒๐ : ๘๑) ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้ได้คัดค้นพบที่มีความสอดคล้องกัน พบว่าบุคลิกลักษณะของครูที่สำคัญที่ครูจะต้องมีประกอบด้วย ความเมตตา กรุณา ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ ความอดทน ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีเหตุผลและผล ความขยันหมั่นเพียร ความสุภาพอ่อนโยน ความสุขุมเยือกเย็น ความรอบคอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความร่าเริงแจ่มใส ความเป็นประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน ความรู้กว้างขวาง ความมั่นคงทางอารมณ์ ความเสียสละ สุขภาพอนามัยดี เข้าใจตนเองและผู้อื่น ลักษณะท่าทางดี กล้าแสดงความคิดเห็น รักความก้าวหน้า และมีความเชื่อถือได้ บุคลิกลักษณะที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อครูอย่างยิ่ง เพื่อให้ครูทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการของโลก

สำหรับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา นั้น บุคลิกลักษณะของครูที่ดีมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ นางลักณ์ สิ้นสืบผล (๒๕๒๖ : ๑๒) กล่าวว่า ครูที่สอนในระดับก่อนประถมศึกษามีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะครูต้องมีพฤติกรรมโต้ตอบกับเด็กอยู่ตลอดเวลาและมีอิทธิพลในการสร้างเสริมบุคลิกภาพ และพัฒนาการของเด็ก เป็นต้นแบบที่ดีให้แก่เด็ก ในการถ่ายทอดเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะพิเศษบางประการ ได้แก่ มีนิสัยรักเด็ก ยิ้มแย้มแจ่มใส โอบอ้อมอารี ใจเย็น ขยัน วาจาสุภาพ เข้าใจธรรมชาติ และความต้องการของเด็ก สุขภาพดี ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับวรารักษ์ รักวิจัย (๒๕๒๗ : ๑๕๗) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะเด็กวัยนี้มีความสามารถในการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลียนแบบ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรมีบุคลิกลักษณะที่ดีเป็นแบบอย่างแก่เด็กในทำนองเดียวกัน ลัดดา นิละมณี (๒๕๒๖ : ๑๕๘) กล่าวว่า ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญยิ่งของสถานศึกษา มีหน้าที่สอนและอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยนี้ หากครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นผู้สอนที่ดี ผลการสอนที่ดีย่อมก่อให้เกิดการเรียนรู้พร้อมทั้งส่งเสริมพัฒนาการเด็กและการอบรมเลี้ยงดูเด็กควบคู่กันไปเสมอ ครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาควรเป็นผู้ที่เปรียบพร้อมด้วยคุณลักษณะและพฤติกรรมที่ดี บุคลิกลักษณะที่พึงมีได้แก่รักเด็กให้ความอบอุ่นแก่เด็ก เมตตา กรุณา อารมณ์ดี ใจเย็น อดทน ขยัน ยุติธรรม ซื่อสัตย์ ยิ้มแย้ม แจ่มใส ตัดสินใจดี แคล่วคล่องว่องไว หน้าตาทราตรวดทรงและท่าทางดี สุขภาพดี แต่งกายดี วาจาสุภาพ ไพเราะ กิริยามารยาทดี ตรงต่อเวลาและหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ชอบศิลปะ เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็ก รับฟังคำพูดและตอบคำถามเด็ก ให้ความร่วมมือกับบิดามารดาและผู้ปกครองเด็ก และทำการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองอยู่เสมอ ซึ่งบุคลิกลักษณะต่าง ๆ

ที่กล่าวมานี้มีความสอดคล้องกับ บุญเยี่ยม จิตรดอน (2520 : 13-15) และผลการวิจัยของกองวิจัยทางการศึกษา (ศึกษาธิการ. 2535 : 23) นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับข้อค้นพบของการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525 : 25-26) ที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลทั่วประเทศเกี่ยวกับ บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาที่ได้ผลการวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของครูเช่นเดียวกับที่กล่าวมาข้างต้น

นอกจากนี้งานวิจัยหลายฉบับที่พบว่า บุคลิกลักษณะที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนได้แก่ งานวิจัยของ อีเบิล (Ebel. 1974 : 9) พบว่า ความกระตือรือร้นและความเอาใจใส่ต่อนักเรียนของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์อย่างมากกับประสิทธิภาพการสอน ในทำนองเดียวกันงานวิจัยของเบอร์ลินเนอร์และทิกูนอฟ (นิคม ตั้งคะนิพน. 2528 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Berliner and Tikunoff. 1976) ได้ทำการศึกษาคูณลักษณะของครูที่มีประสิทธิภาพและไม่มีประสิทธิภาพพบว่า คุณลักษณะของครูด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความรู้ และความประพฤติของครูเป็นตัวแปรสำคัญที่จำแนก ครูที่มีประสิทธิภาพและไม่มีประสิทธิภาพได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้งานวิจัยของบีชและไรน์ฮาร์ต(Beach and Rienhartz. 1984 : 32-33) ที่ศึกษาเกณฑ์ของประสิทธิภาพการสอนเพื่อประเมิน และ ตัดสินการปฏิบัติงานของครูผู้สอนพบว่า ความกระตือรือร้นระหว่างการสอน มนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความยุติธรรม เปิดเผยการปฏิบัติงานอย่างตรงไปตรงมา การเน้น และสนใจงานสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู และการเรียนรู้ของนักเรียน สำหรับการวิจัยในประเทศที่ทำการวิจัยถึงประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษาใน 4 สาขาวิชาได้แก่ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์กายภาพและวิทยาศาสตร์ชีวภาพประยุกต์ของจินตนา มาพวง จริยา สังคินา ชาดา บัวแสง และลัดดาวัลย์ ชมมเทศา (2520) ตามลำดับ พบว่า ตัวประกอบด้านบุคลิกลักษณะเป็นตัวประกอบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการสอนซึ่งมีตัวแปรย่อยๆ ได้แก่ ความสุ่มรอบคอบ ขวนขวายหาความรู้อยู่เสมอ อารมณ์มั่นคง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตรงต่อเวลา มีความเชื่อมั่นในตนเอง ใช้เหตุผลในการตัดสินใจปัญหาและมีความยุติธรรม

จากเอกสาร และงานวิจัยข้างต้นชี้ให้เห็นว่า บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องพฤติกรรมกาปฏิบัติงานของบุคคลที่มีตัวแปรด้านสภาพทางกายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคล ด้วยเหตุผลดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงเลือกตัวแปรด้านบุคลิกลักษณะเป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่ใช้อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน

ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็น อาคารสถานที่ บุคลากรในสายงานต่าง ๆ ผู้บริหาร เพื่อนครูผู้สอน และนักเรียนล้วนเป็นสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนทั้งสิ้น ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมได้แก่ บรรยากาศในการปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนครู บรรยากาศในห้องเรียน สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากผู้บริหาร เพื่อนครูผู้สอน นักเรียน สมาชิกของครอบครัวและบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชนนั้น รวมทั้งงานและโครงการของโรงเรียนที่มีเป้าหมายของการปฏิบัติงานที่มีชัดเจน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีผลกระทบทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูผู้สอนทั้งสิ้น ตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้ มีความสัมพันธ์และทำให้เกิดความแตกต่างหรือความแปรปรวนของการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งจะขอนำเสนอรายละเอียดของตัวแปรสำคัญแต่ละอย่างดังนี้

บรรยากาศในโรงเรียนกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์

ในฐานะที่โรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งของสังคมมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในโรงเรียนมีชั้นเรียนเป็นระบบของสังคมมีครูและนักเรียนเป็นสมาชิก นอกจากนี้ยังประกอบด้วยผู้บริหาร นักการภารโรง และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ อีก ดังนั้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคลากรในโรงเรียนจะต้องเป็นไปในทางที่เป็นผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนหรือการให้การศึกษอบรมแก่นักเรียน ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนจึงขึ้นอยู่กับบรรยากาศในโรงเรียนที่จะเอื้ออำนวยให้การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรต่าง ๆ เป็นไปได้ด้วยดีเพียงใด

เททนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2525 : 27) กล่าวว่า บรรยากาศในองค์กรหมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งเมื่อนำมารวมกันแล้วจะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของผู้ดำเนินการในองค์กรนั้น และผลกระทบจะแตกต่างกันหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัตินั้น ๆ มีพฤติกรรมอย่างไร เนื่องจากโรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งในสังคม ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel. 1982 : 185-186) กล่าวว่า บรรยากาศในโรงเรียน หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นในโรงเรียนอันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร และกลุ่มบุคคลในโรงเรียนเป็นผลทำให้โรงเรียนแห่งหนึ่งแตกต่างจากโรงเรียนอีกแห่งหนึ่ง และยังมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลต่าง ๆ

ในโรงเรียน บรรยากาศในโรงเรียนเป็นคุณลักษณะภายในที่คล้ายคลึงกับ บุคลิกภาพของบุคคล ดังนั้นบรรยากาศในโรงเรียนจึงเปรียบเสมือนบุคลิกภาพของโรงเรียนนั่นเองนอกจากนี้ คิลเลียน (Killian. 1968 : 202-203) กล่าวว่า บรรยากาศขององค์กรก่อให้เกิดแรงจูงใจ ความพึงพอใจ และความสำเริบขององค์กร โดยชี้ให้เห็นว่าบรรยากาศเป็นผลที่เกิดจากการทำ ความเข้าใจกันในกลุ่มองค์กร ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นพลังแห่งการยอมรับในความสำเริบ และประสิทธิผลขององค์กร ลอเลอร์ และคนอื่น ๆ (Lawlers and others. 1974 : 151) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญต่อบรรยากาศขององค์กรมี 4 ประการคือ (1) ลักษณะโครงสร้างขององค์กร (2) กระบวนการที่ใช้ในกลุ่มองค์กร (3) การปฏิบัติงานในกลุ่มองค์กร และ (4) ความพึงพอใจในงาน จากการศึกษาของลอเลอร์ และคนอื่น ๆ ยังพบว่าองค์ประกอบทั้ง 4 ประการนี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันด้วย

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า บรรยากาศขององค์กรจะได้รับอิทธิพลมากที่สุดจากสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคล นอกจากนี้องค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ภาวะผู้นำ พฤติกรรมของเพื่อนร่วมงาน ผลงานที่ปฏิบัติและงานที่มีความหมายต่อการปฏิบัติของบุคคลในกลุ่มองค์กรล้วนมีผลกระทบต่อบรรยากาศในกลุ่มองค์กรทั้งสิ้นและบรรยากาศในกลุ่มองค์กรจะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของผู้บริหาร สมาชิกและความสำเริบขององค์กร

มีการนำแนวคิดเรื่องบรรยากาศขององค์กรมาศึกษาวิจัยในโรงเรียนเป็นจำนวนมากคือ งานวิจัยของ ฮาลบิน และครอฟท์ (Halpin and Croft. 1963) ที่ศึกษาบรรยากาศในโรงเรียนโดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า Organization Climate Description Questionnaire (OCDQ) พบว่า บรรยากาศในโรงเรียนมี 6 แบบตั้งแต่แบบที่พึงประสงค์จนถึงแบบที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ (1)บรรยากาศแจ่มใส (The Open climate) (2)บรรยากาศอิสระ (The Autonomous climate) (3)บรรยากาศแบบควบคุม(The Controlled climate) (4)บรรยากาศแบบสนิทสนม (The Familiar climate) (5)บรรยากาศแบบรวบอำนาจ (The Paternal climate) และ (6) บรรยากาศเข้มเข้ (The Close climate) โดยที่ฮาลบิน และครอฟท์ กล่าวว่า บรรยากาศในโรงเรียนแต่ละแบบ มีผลต่อการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูผู้สอนด้วย ในทำนองเดียวกันแทนเนอร์ (Tanner. 1981 : 333-A) เป็นผู้หนึ่งที่ทำ การวิจัยเกี่ยวกับบรรยากาศในโรงเรียนจากการใช้แบบสอบถาม OCDQ ศึกษาเกี่ยวกับครูในโรงเรียน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่มีบรรยากาศแจ่มใส ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีบรรยากาศแบบสนิทสนม และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีบรรยากาศแบบเข้มเข้

นอกจากนี้ งานวิจัยของ บาร์ตัน (Barton. 1985 : 2316-A) แมคเคนซี (Mckenzie. 1987 : 4257-A) บรูคโอเวอร์ และคนอื่น ๆ (Brookover and others. 1978 : 301-318) และ จันทรานี สงวนนาม (2533 : 141) พบว่า บรรยากาศในโรงเรียนเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับผลสำเร็จของโรงเรียนอันเกิดจากการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพของผู้บริหารและคณะครู โดยเป็นตัวแปรทำนายความสำเร็จของการปฏิบัติงานของผู้บริหารและคณะครูอีกด้วย

จากการประมวลแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอาจสรุปได้ว่าบรรยากาศในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ตลอดจนปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ครูกับเพื่อนร่วมงาน และครูกับผู้บริหาร แรงจูงใจในการปฏิบัติงานและผลสำเร็จของโรงเรียน ตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้จะมีผลสะท้อนต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุผลดังกล่าวการวิจัยครั้งนี้จึงเลือกตัวแปรด้านบรรยากาศในโรงเรียนเป็นตัวแปรหนึ่งที่ใช้อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

บรรยากาศในชั้นเรียนกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์

นอกจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน ครูกับผู้บริหาร และครูกับบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน ซึ่งเป็นบรรยากาศในโรงเรียนจะมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนแล้ว บรรยากาศการจัดการเรียนการสอนของครูให้กับนักเรียนนับว่าเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะบรรยากาศการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อ การเรียนรู้ของนักเรียน บรรยากาศที่ดีอาจส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี มีความตั้งใจ ใช้เวลาในการเรียนเต็มที่ ในทางกลับกันบรรยากาศที่ไม่เหมาะสมจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนไม่สนใจ ไม่ตั้งใจ และอาจจะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อครูผู้สอน ต่อโรงเรียนได้ บรรยากาศการเรียนการสอนที่เน้นในชั้นเรียนเป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้การเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น (นิพนธ์ เดชะคุปต์. 2533 : 9-14)

กู๊ด (Good. 1973 : 106) ให้ความหมายของบรรยากาศในชั้นเรียนว่า หมายถึง สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางอารมณ์ของครูผู้สอนและนักเรียนร่วมกัน นอกจากนี้ กู๊ดยังกล่าวเสริมว่า บรรยากาศในชั้นเรียน

ควรเป็นบรรยากาศแบบประชาธิปไตยที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีวินัย รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง มีการร่วมมือกันในการทำงานต่าง ๆ ในชั้นเรียน ด้วยวิธีการทำงานเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ มัวร์ (Moors. 1978 : 263-269) กล่าวว่าบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นบรรยากาศหรือสภาพการณ์ที่ครูผู้สอนพยายามสร้างขึ้น เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่นบรรลุวัตถุประสงค์ที่ครูผู้สอนได้กำหนดไว้ หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่าบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นสภาพหรือสิ่งแวดล้อมทางสังคมจิตวิทยาที่ประกอบด้วยพฤติกรรมของครูผู้สอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนนั้นมียุทธวิธีการสร้างอย่างไร สร้างยากหรือง่ายเพียงใด ใครเป็นผู้สร้างและควรสร้างเมื่อใด สิ่งเหล่านี้นักการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศได้ศึกษาค้นคว้าไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นแนวคิดแนวทางแก่ผู้บริหาร และครูได้ใช้เป็นหลัก ในการจัดสร้างบรรยากาศการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ได้แบ่งบรรยากาศการเรียนการสอนออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) บรรยากาศทางกายภาพ คือการสร้างบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมที่ดีของห้องเรียนมีผลต่อการเรียนการสอนและเจตคติของนักเรียน ลักษณะของห้องเรียนที่มีบรรยากาศทางกายภาพที่เหมาะสมได้แก่ ห้องเรียนมีสีสันทันดูและสบายตาอากาศถ่ายเทได้สะดวกปราศจากเสียงรบกวน และมีขนาดกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนนักเรียน นอกจากนี้ห้องเรียนต้องมีบรรยากาศของความเป็นอิสระต่อการเรียนรู้ การปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตลอดจนเหมาะสมกับการเคลื่อนไหวในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกประเภท โดยห้องเรียนต้องสะอาดถูกสุขลักษณะมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สิ่งที่อยู่ในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สื่อการสอนต่าง ๆ สามารถเคลื่อนไหวหรือดัดแปลงให้เอื้อต่อการสอนและการจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ได้ ที่สำคัญที่สุดคือครูผู้สอนจะต้องมีการจัดเตรียมห้องเรียนให้พร้อมทุกครั้งที่ทำการสอน เช่น สภาพของห้องเรียนต้องมีความเหมาะสมต่อการสอนด้วยวิธีการระดมการกลุ่ม การอภิปรายหรือวิธีการแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น

2) บรรยากาศทางจิตใจ บรรยากาศลักษณะนี้มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนอย่างมาก เพราะการเรียนการสอนจะดำเนินไปอย่างมีชีวิตชีวา และราบรื่นนั้น ครูผู้สอนกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเองต้องมีความสัมพันธ์กัน มีปฏิสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ควรมีบรรยากาศของความร่วมมือกัน ซึ่งทั้งครูผู้สอนและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศทางจิตใจร่วมกัน บรรยากาศทางจิตใจประกอบด้วย

(1) บรรยายากศความคุ้นเคย หรือความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน เป็นบรรยายากศที่ครูผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสร้าง ซึ่งบรรยายากศความคุ้นเคยจะเกิดขึ้นได้ขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะ และบุคลิกภาพของครูผู้สอน พฤติกรรมการสอนของครูและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน เช่น การสอนที่เน้นให้นักเรียนทำงานร่วมกัน ค้นคว้าร่วมกัน และใช้กระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น

(2) บรรยายากศที่เป็นอิสระ เป็นบรรยายากศที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนและประสานความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในชั้น

(3) บรรยายากศที่ท้าทาย เป็นบรรยายากศที่ครูผู้สอนสร้างให้นักเรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น สนใจ ติดตามและค้นคว้าศึกษา เช่น การถามคำถามที่ต้องใช้ความคิดเห็นการถามเรื่องราวที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ของประเทศและโลกปัจจุบัน การให้ปฏิบัติงานที่ซับซ้อนหรือต้องอาศัยความพยายามในการค้นหาและทำให้สำเร็จรวมทั้งการสร้างบรรยายากศการแข่งขันระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่ม เป็นต้น

(4) บรรยายากศการยอมรับนับถือ เป็นบรรยายากศที่นักเรียนยอมรับนับถือครูผู้สอนในฐานะที่เป็นผู้ให้ความรู้ มีความสามารถในด้านเนื้อหา และการถ่ายทอดความรู้มีความสามารถที่จะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จ คือมีความรู้และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวันได้

(5) บรรยายากศของการควบคุม เป็นบรรยายากศที่ทำให้นักเรียนในชั้นเรียนมีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของห้องเรียน ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดให้นักเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบงานของตน มีการประพฤติปฏิบัติตนในห้องเรียนอย่างเหมาะสมทั้งด้านการแต่งกาย ภาษาท่าทาง ตลอดจนวาจาสุภาพ เป็นผู้มีความเคารพ ให้ตระหนักเสมอว่าการที่ครูผู้สอนมีความคุ้นเคยเป็นกันเองกับนักเรียนเป็นสิ่งที่ดี แต่ต้องสร้างให้นักเรียนมีความเกรงใจ และประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมทั้งกาย วาจา และใจ

(6) บรรยายากศของการกระตุ้นความสนใจ เป็นลักษณะของบรรยายากศที่ครูผู้สอนทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด และครูรู้จักการให้การเสริมแรง เพื่อให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ต่อไป

ในส่วนของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา นั้น นิคม ทาแดง (2526 : 194) กล่าวว่า การจัดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งจำลองและสื่อต่าง ๆ ที่มีลักษณะและคุณสมบัติเหมาะสมสำหรับการกระทำกิจกรรมภายในชั้นเรียนซึ่งถือว่าเป็นบรรยายากศในชั้นเรียนนั้นจะเป็นสถานการณ์ที่กระตุ้น

ให้เด็กกระทำกิจกรรมตอบสนองต่อสถานการณ์นั้นๆ และเกิดประสบการณ์ต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของครูผู้สอนดังนั้นบรรยากาศในชั้นเรียนจึงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนเป็นอย่างมาก

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบรรยากาศในชั้นเรียน กับประสิทธิภาพการสอน และการจัดประสบการณ์ได้แก่ งานวิจัยของ มัวร์ (Moors. 1978 : 263-269) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของความไม่สนใจเรียน และระดับหื่นของนักเรียน กับบรรยากาศทางสังคมในชั้นเรียนพบว่า ชั้นเรียนที่นักเรียนไม่ค่อยสนใจเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ บรรยากาศในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนให้ความสนใจในเรื่อง การแข่งขัน การควบคุม และการสนับสนุนจากครูผู้สอนในเกณฑ์ที่ต่ำ และนักเรียนที่มีความสนใจและประสบความสำเร็จในการเรียนสูงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบรรยากาศในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และครูผู้สอนให้อิสระในการทำงานแก่นักเรียน ข้อค้นพบเหล่านี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนด้วย นอกจากนี้✓ ดอยล์ (Doyle. 1983 : 139) สรุปผลการวิจัยของนักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่าน ได้ข้อค้นพบว่าการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนของครูส่งผล ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นและมีพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน ในส่วนของ เซนทรา และพอตเตอร์ (Centra and Potter. 1980 : 273-291) ที่ศึกษารูปแบบผลการเรียน และสร้างรูปแบบเชิงโครงสร้างของตัวแปรด้านโรงเรียนและครูที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งข้อค้นพบประเด็นหนึ่งที่อยู่ในรูปแบบได้แก่ความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในชั้นเรียนกับบุคลิกลักษณะของครูผู้สอนซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ในทำนองเดียวกัน แอนเดอร์สันและคนอื่น ๆ (Anderson and others. 1989 : 23 ; 289-302) ได้รายงานผล การศึกษาของ IEA (International Studies in Educational Achievement) เกี่ยวกับการศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน ของการจัดการเรียนการสอน ในประเทศออสเตรเลีย แคนาดา ฮังการี ไนจีเรีย และประเทศไทย ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ บุคลิกลักษณะของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนของครูและการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีของครูส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของกองวิจัยทางการศึกษา (ศึกษาธิการ. ม.ป.ป. : 207-208) กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางการปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพการประถมศึกษา ได้ข้อค้นพบประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจว่า ตัวแปรด้านบรรยากาศในชั้นเรียน และการควบคุมชั้นเรียนของครูเป็นตัวแปรที่ส่งผล

กระทบโดยตรงต่อคุณภาพการสอนของครูผู้สอน และตัวแปรที่ส่งผลทางอ้อมคือ ความพร้อมของนักเรียน ความพร้อมของครูผู้สอน และลำดับชั้นการสอน สำหรับตัวแปรย่อยด้านบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพ และประสิทธิภาพการสอน ได้แก่ ความสะอาด และความเป็นระเบียบของชั้นเรียนการถ่ายเทอากาศ และแสงสว่างในชั้นเรียน ความพร้อมของเครื่องใช้ประจำห้อง ความสะดวกในการเคลื่อนย้ายอุปกรณ์ในชั้นเรียนเพื่อกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ของนักเรียน ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูในอุดมคติของนักเรียนระดับประถมศึกษาของกองวิจัยทางการศึกษา(ศึกษาธิการ. 2535 : 23-24) ที่พบว่า ตัวแปรด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเกี่ยวกับการตกแต่งชั้นเรียนให้สวยงามน่าอยู่ และ การกวาดชั้นเรื่องความสะอาดของชั้นเรียน เป็นองค์ประกอบย่อยของพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ที่กล่าวมานี้จัดเป็นบรรยากาศทางกายภาพในชั้นเรียนทั้งสิ้น

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนนั้น ผลการวิจัยของ วอทรูบา และ ไรท์ (Wotruba and Wright. 1975 : 653-663) ซาดา บิวแสง (2520) และศิริวิจิตร ตันติวุฒิกุล (2529 : 74) ได้ข้อค้นพบที่สอดคล้องกันว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอน ทั้งนี้งานวิจัยของ ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2532 : 131) พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครู

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพการสอนในชั้นเรียนของครูผู้สอน ด้วยเหตุผลดังกล่าวการวิจัยครั้งนี้ จึงเลือกตัวแปรด้านบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่ใช้อธิบายความแตกต่าง หรือความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์

สภาพทางสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความต้องการและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เนื่องจากครูผู้สอนต้องทำการสอนและปฏิบัติหน้าที่การงานอื่นนอกเหนือจากการสอนอีก นอกจากนี้ ครูผู้สอนซึ่งเป็นสมาชิกที่อยู่ในระบบสังคมต้องดำเนินชีวิตอยู่กับบุคคลทั่วไป ดังนั้นการ

ที่ครูผู้สอนจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข เขาจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา หรือสามัคคีธรรม เป็นต้น ครูผู้สอนจึงจะสามารถปฏิบัติงานได้ บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้/ด้วยเหตุนี้ตัวแปรที่มีความสำคัญอีกตัวหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนก็คือ ตัวแปรด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู ซึ่งตัวแปรนี้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ ลิน และคนอื่น ๆ (House. 1981 : 15 ; citing Lin and others. 1979) ให้ความหมายของการได้รับการสนับสนุนทางสังคม (Social support) ว่าหมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้รับการสนับสนุน โดยผ่านทางความสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่น กลุ่ม และชุมชน ซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้เกิด การยอมรับ การช่วยเหลือ และความพึงพอใจต่อกัน ส่วน คอบบ์ (House. 1981 : 16 ; citing Cobb. 1979) อธิบายว่าการสนับสนุนทางสังคมอาจกระทำได้ด้วยวิธีต่อไปนี้ (1) การสนับสนุนทางอารมณ์ (Emotional support) (2) การให้ความนับถือ (Esteem support) และ (3) การให้ข้อมูลข่าวสาร (Network support)

แนวคิดของนักวิชาการที่มีความคล้ายคลึงกับแนวคิดของ คอบบ์ ก็คือ คาร์น และ แอนโตนิucci (House. 1981 : 16 ; citing Kahn and Antonucci. 1980) ที่ได้ให้ความหมายว่า การสนับสนุนทางสังคมอาจเกิดจาก (1) การแสดงความชื่นชมนับถือ (2) การแสดงการยอมรับเห็นด้วยกับการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม และ (3) การแสดงความช่วยเหลือโดยตรงหรือการให้ความช่วยเหลือในรูปสิ่งของ ในทำนองเดียวกัน แฟเบอร์ (Faber. 1983 : 156 ; citing Caplan. 1974) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นการยึดเหนี่ยวระหว่างบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอารมณ์ และทรัพยากรอื่น ๆ และแรงสนับสนุนทางสังคมอาจมีที่มาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ครอบครัว พี่น้อง หรือเพื่อนร่วมงาน ทั้งนี้ แฟเบอร์ แสดงทัศนะเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมไว้ 3 ประการ คือ (1) การสนับสนุนทางอารมณ์ เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความเอาใจใส่ดูแล ทำให้บุคคลที่ได้รับมีความรู้สึกว่าเขาได้รับการยอมรับนับถือ ความรัก ความเอาใจใส่ (2) การให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นการให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ คำแนะนำ และ (3) การช่วยเหลือทางวัตถุ และบริการ เป็นการให้สวัสดิการ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยในการแก้ปัญหา นอกจากนี้เฮาส์ (House. 1981 : 24-25) และ แฟเบอร์ (Faber. 1983 : 156-157) มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังนี้ (1) การมีส่วนร่วมทางอารมณ์ ได้แก่ ความเห็นอกเห็นใจ ความไว้วางใจและการเอาใจใส่ (2) การช่วยเหลือทางวัตถุและบริการ

ได้แก่ การช่วยเหลือการทำงาน การอำนวยความสะดวก และให้ผลตอบแทน (3) การให้ข้อมูลข่าวสารในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และ (4) การประเมินผล ได้แก่ การให้ประเมินตนเองรวมทั้งการชี้แนะและอธิบายสิ่งต่าง ๆ หลังจากการประเมินตนเอง

จากความหมาย และแนวคิดที่นำเสนอมาข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับ การได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น หรือ สังคมในด้านอารมณ์ สิ่งของหรือข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนข้อมูลย้อนกลับ ทั้งนี้ปริมาณการรับรู้ และ ความพอใจจากการได้รับการช่วยเหลือจะมาก หรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะของบุคคลนั้น ๆ ดังนั้นหากครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคล กลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเขาทั้งหลายด้วยเช่นกัน

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูนั้นได้แก่ งานวิจัยของ รัสเซล และ คนอื่น ๆ (Russell and others. 1987 : 269) พบว่า การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนให้บรรลุผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ ในทำนองเดียวกัน บรูค และกรีนกลาส (Burke and Greenglass. 1989 : 55-63) ได้ศึกษาการสนับสนุนทางสังคมกับความท้อแท้ในการปฏิบัติงานพบว่า หากครูได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูง ย่อมทำให้เกิดความท้อแท้ลดลงซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู และประสิทธิผลของโรงเรียนด้วย ในส่วนของงานวิจัยภายในประเทศ อารุง จันทวานิช และ คนอื่น ๆ (2527 : 70-71) พบว่า ในสภาพการปฏิบัติงานของครูนั้นครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ไม่ได้รับการสนับสนุนทางด้านอุปกรณ์ที่จำเป็นต่าง ๆ และเครื่องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ ครูส่วนใหญ่เห็นว่า ครูใหญ่ควรสร้างสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีการสนับสนุนช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน เป็นผู้เสนอแนะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดีในการปรับปรุงประสิทธิภาพของโรงเรียน รายงานความเคลื่อนไหวของโรงเรียนให้คณะครูและบุคลากรอื่น ๆ ทราบอยู่เสมอ ทำให้ขวัญกำลังใจของครูดี การปฏิบัติเช่นนี้เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนนอกจากงานวิจัยของ สะอาด แสงรัตน์ (2520) วิญญู มณีจันทร์ (2520) สุรชาติ สิงห์รุ่ง (2520) และ ธีรวิทย์ วัฒนพงศ์ (2524) ได้ข้อค้นพบที่สอดคล้องและยืนยันว่า การได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา และความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ตัวแปรทั้งสองนี้ต่างก็ส่งผลต่อการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของครูอย่างมากด้วย

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ตัวแปรด้านการได้รับการสนับสนุนทาง

สังคมของครูมีความสัมพันธ์ กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่การวิจัยครั้งนี้เลือก ตัวแปรด้านการได้รับสนับสนุนทางสังคมของครูเป็น ตัวแปรหนึ่งที่ใช้อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์

การปฏิบัติงานในองค์กรต่าง ๆ ให้มีความราบรื่นและไม่มีอุปสรรคนั้นตัวแปรสำคัญที่นอกเหนือไปจากผู้ปฏิบัติแล้วก็คือ ผู้บริหาร ในโรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันหนึ่งในระบบสังคมการบริหารงานของผู้บริหารส่งผลต่อ พฤติกรรมการปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูผู้สอนและบุคลากรอื่นๆ อย่างมาก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2528) จัดอันดับความสำคัญของการบริหารโรงเรียนตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ และการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียน งานอื่น ๆ นั้นเป็นงานสนับสนุนที่ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้นผู้บริหารต้องเน้นการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นบรรยากาศทางวิชาการด้วยการให้เวลา และความสำคัญทางวิชาการเป็นอันดับแรกเพราะจะเป็นสาเหตุให้ครูมีคุณภาพและความสามารถที่จะสอนนักเรียนให้ดีขึ้นตามเจตนารมณ์ และเป้าหมายของหลักสูตร นอกจากนี้ ถ้าผู้บริหารให้ความสำคัญต่องานวิชาการจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนอย่างมากด้วย

สำหรับความหมายของการเป็นผู้นำทางวิชาการนั้น นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ ดีเบวอส (DeBevoise. 1984 : 14) กล่าวว่าผู้นำทางวิชาการคือการกระทำที่ผู้บริหารแสดงออก หรือมอบหมายให้ผู้อื่นกระทำสิ่งที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ในขณะที่กรีนฟิลด์ (Davis and Thomus. 1989 : 21 ; citing Greenfield. 1987) กล่าวว่า ผู้นำทางวิชาการเป็นการกระทำอย่างตั้งใจมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาสภาพการปฏิบัติงาน ให้น่าพอใจและมีประสิทธิภาพของครูผู้สอน รวมทั้งการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่น่าพอใจและมีประสิทธิภาพต่อนักเรียน นอกจากนี้ เดวิส และ โทมัส (Davis and Thomus. 1989 : 21) มีความเห็นที่คล้ายคลึงกันว่า ผู้นำทางวิชาการคือ บทบาทสำคัญของผู้บริหารที่จะเน้นกิจกรรมด้านการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานในห้องเรียนของครูผู้สอน โดยสรุปกล่าวได้ว่า ผู้นำทางวิชา

การ คือ ผู้ที่มีความสามารถในการนำและบริหารบุคคลให้กระทำกิจกรรมด้านวิชาการให้บรรลุผล ซึ่งจะมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูผู้สอนและนักเรียน

ทรัสตี(Trusty. 1986 : 116-117) และแอนเดอร์สัน และพิกฟอร์ด (Anderson and Pigford. 1987 : 67-68) กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการที่สอดคล้องกันดังนี้

- 1) ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียนได้
- 2) ส่งเสริมให้ครูนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียนไปปฏิบัติได้
- 3) สร้างความเชื่อมั่นว่ากิจกรรมของโรงเรียนและของห้องเรียนสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน
- 4) สร้างความเชื่อมั่นว่าโครงการทางวิชาการของโรงเรียนเป็นผลมาจากการวิจัยและการปฏิบัติทางการศึกษา
- 5) มีการวางแผนร่วมกับคณะครูเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ทางวิชาการเพื่อให้บรรลุความต้องการของนักเรียน
- 6) ส่งเสริมให้ครูได้นำโครงการทางวิชาการไปปฏิบัติ
- 7) ปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูในการประเมินผลโครงการทางวิชาการของโรงเรียน
- 8) ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมทางสังคมแก่นักเรียน
- 9) มีการจัดสรรเวลาเพื่องานวิชาการร่วมกับครูไว้อย่างชัดเจน
- 10) ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมเชาวน์ปัญญาของนักเรียน
- 11) ให้ความร่วมมือกับนักเรียนในการกำหนดระเบียบเพื่อแก้ไขปัญหาด้านวินัยของนักเรียน
- 12) ร่วมมือกับนักเรียนให้มีการนำระเบียบ กฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมาใช้ในการแก้ปัญหาด้านวินัย
- 13) ร่วมมือกับคณะครูให้มีการนำระเบียบกฎเกณฑ์มาใช้ในการแก้ปัญหาด้านวินัยของนักเรียน
- 14) มีการประชุมพิเศษคณะครูเกี่ยวกับโครงการของโรงเรียน
- 15) มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะครูอย่างยุติธรรม
- 16) ช่วยเหลือคณะครูในการพัฒนาระบบงาน เพื่อให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูผู้สอนนั้นได้แก่ งานวิจัยของสมิท (Smith. 1984 : 716-A) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง การเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับ ระบบการจัดองค์กรของโรงเรียน โดยการใช้แบบสอบถามการเป็นผู้นำทางวิชาการของ แพตเตอร์สัน (Patterson's Instructional Leadership Survey) ผลการวิจัยที่น่าสนใจประเด็นหนึ่งคือ ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนสัมพันธ์กับผลสำเร็จของการจัดระบบองค์กรของโรงเรียนและประสิทธิภาพการการสอนของครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แมคคิลเวิน (Mcilvain. 1986 : 1959-A) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจากการฝึกอบรมตามโครงการเพื่อการเป็นโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จโดยใช้เครื่องมือของ ฮอลล์ลิงเกอร์ (Hallinger. 1983) ที่เรียกว่า The Instructional Management Rating Scale Survey ใช้วัดความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารพบว่า ผลจากการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปฏิบัติ ทำให้ผู้บริหารสามารถนิเทศงานวิชาการได้และมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น ในทำนองเดียวกัน คอลลินส์ (Collins. 1987 : 2796) ศึกษาพฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษา 7 ด้าน คือ การประเมินผลกระบวนการเรียนการสอน การติดตามประเมินผลนักเรียน การเน้นเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การมีส่วนร่วม และควบคุมการเรียนการสอน การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เอกสารเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ และการจัดอบรมพัฒนาบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ทั้งครูผู้สอนและครูใหญ่เห็นว่าหน้าที่ทั้ง 7 ด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สำหรับงานวิจัยในประเทศ ปาจารย์ วัยชวัลคุ (2527 : 64) ได้ศึกษาอิทธิพลขององค์ประกอบด้านลักษณะของนักเรียน สภาพแวดล้อมทางบ้านและสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการวิเคราะห์สาเหตุ (Path analysis) พบว่า ตัวแปรด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่มีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณภาพและประสิทธิภาพการสอนของครู และส่งผลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในทำนองเดียวกัน จันทราณี สงวนนาม (2533 : 141) ศึกษาคุณลักษณะบางประการของผู้บริหาร บรรยากาศของโรงเรียนและความพึงพอใจในงานที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษาได้ข้อค้นพบที่เป็นประเด็นที่สำคัญ คือ ผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ

สำเร็จ และผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จมีพฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และยังพบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นตัวแปรหนึ่งที่สามารถทำนายความสำเร็จของโรงเรียน อันเนื่องมาจากประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อค้นพบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536 : 228) ที่ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการเป็นตัวแปรที่ทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการ ✓ ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน จากเหตุผลดังกล่าวการวิจัยครั้งนี้ จึงเลือกตัวแปรด้านพฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่ใช้อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการสอนหรือการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

สมรรถภาพการใช้สื่อการสอนกับประสิทธิภาพการจัดการประสบการณ์

นักจิตวิทยา และนักการศึกษา ได้มีทัศนะที่สอดคล้องกันว่า การเรียนรู้ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลเนื่องจากการได้รับประสบการณ์ โดยประสบการณ์ที่ได้รับทำให้บุคคลเผชิญกับสถานการณ์ต่างไปจากเดิม นอกจากนี้ เดล (Dale. 1964) กล่าวว่า มนุษย์จะเรียนรู้ได้ดีขึ้นหากการเรียนรู้นั้นเกิดจากประสบการณ์รูปธรรม และการเรียนรู้จะน้อยลงหากการเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์นามธรรม ในส่วนของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษานั้น นักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่สำคัญได้แก่ เพียเจต์ (Piaget) กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากการทำงานของระบบประสาทส่วนกลางปฏิบัติการ (Operate) โดยใช้การปรับเข้าสู่โครงสร้าง (Assimilation) และปรับขยายโครงสร้าง (Accommodation) สร้างโครงสร้างทางปัญญา (Schema) ขึ้นมาใหม่และขยายโครงสร้างทางสติปัญญาให้กว้างขวางออกไป เพียเจต์จึงเน้นกระบวนการทำงานภายในตัวผู้เรียนมากกว่าสิ่งเร้าที่มากกระตุ้นผู้เรียน สิ่งที่มากระตุ้นนั้นควรจะอยู่ในระดับที่วุฒิภาวะของเด็กจะสามารถรับได้ การจัดประสบการณ์ที่มีคุณค่าหรือกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กคิด รวมทั้งการให้เด็กได้จักกระทำ (Manipulation) กับวัตถุต่าง ๆ จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ โดยทั่วไปเด็กในท้องถิ่นที่ห่างไกลความเจริญมักจะขาดสิ่งเหล่านี้

ความเสียเปรียบดังกล่าวทำให้มีผลต่อพัฒนาการทางสติปัญญา อัตราการพัฒนาย่อมล่าช้า เพียเจท์ ถือว่าการให้เด็กได้จัดกระทำกับวัตถุต่าง ๆ จะเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ได้ โดยเฉพาะเด็กวัยก่อนประถมศึกษา ซึ่งอาศัยการเรียนรู้เป็นสื่อในการกระตุ้นทางความคิดของเด็กนั้นจำเป็นต้องให้เด็กได้มีโอกาสสัมผัสได้เห็นสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นความคิดของเด็ก อันเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา เพียเจท์กล่าวว่า การที่เด็กได้มีโอกาสสัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ดิน หิน ทราย น้ำ ฯลฯ เป็นสิ่งเบื้องต้นที่จะช่วยพัฒนาประสาทสัมผัสรับรู้ และการเคลื่อนไหว เกิดการเรียนรู้และเข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงของวัตถุ เช่น ในเรื่องน้ำหนัก เนื้อสาร ซึ่งจะนำไปสู่การเชื่อมโยงกับโครงสร้างอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในวัยนี้กิจกรรมในวัยก่อนประถมศึกษาควรเน้นหนักในด้านการพัฒนาประสาทสัมผัสให้มากที่สุด การใช้อุปกรณ์ประกอบการจัดประสบการณ์จึงมุ่งให้เด็กมีโอกาสจัดกระทำมากที่สุด ครูมีความสำคัญแต่เป็นเพียงผู้ร่วมมือและเตรียมเนื้อหา หรือประสบการณ์ที่จะให้เด็กค้นพบความรู้ด้วยตนเอง แนวคิดของเพียเจท์จึงสอดคล้องกับบรูเนอร์ (Bruner) และ ดิวอี้ (Dewey) ที่เน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Learning by doing)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของเพียเจท์ บรูเนอร์ และดิวอี้ มีประโยชน์ในการนำมาจัดลำดับเนื้อหาในหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ กล่าวคือ แนวการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กวัยก่อนประถมศึกษาควรอยู่ในลักษณะที่เป็นการจัดกิจกรรมต่อสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวของเด็ก โดยเฉพาะกิจกรรมการเคลื่อนไหว อาจจะทำให้เรียนรู้เกี่ยวกับพวกสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้ ควรจัดแนวการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับขั้นของพัฒนาการทางสติปัญญาจึงจะมีคุณค่ายิ่งต่อตัวเด็ก การยึดเยื้อวิชาการที่สูงเกินระดับพัฒนาการของเด็กนั้นนอกจากจะไม่เกิดประโยชน์ต่อตัวเด็กแล้ว ยังมีผลต่ออารมณ์ ความรู้สึก และนำมาซึ่งเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน (Piaget, 1969) เพียเจท์และบรูเนอร์สนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเองและความพร้อมของเด็ก ครูจะต้องจัดรูปแบบของกิจกรรม ทักษะและการฝึกหัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความเจริญงอกงามทางสติปัญญาของเด็ก บรูเนอร์ (Bruner, 1960) เน้นว่าการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาควรจัดระเบียบเรียบเรียงเนื้อหาหรือโครงสร้างของความรู้ อันจะช่วยให้เด็กมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่

จากทฤษฎีการเรียนรู้ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นได้มีนักการศึกษาและนักเทคโนโลยีทางการศึกษาได้นำมาพิจารณาเป็นพื้นฐานในเรื่องของสื่อการสอนโดย เป็รื่อง กุมุท (2518 : 12) กล่าวว่า สื่อการสอนหมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการสอน

ของครูถึงผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี ในส่วนของมนตรี แยมกลีกร (2526 : 5) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นตัวกลางที่ช่วยให้ กระทำความรู้จากผู้สอน หรือ แหล่งความรู้ ไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์เชิง พฤติกรรมที่ต้องการ นอกจากนี้ บราวน์ และคนอื่น ๆ (Brown and others. 1964 : 20) กล่าวว่า วัตถุใดก็ตามที่นอกจากหนังสือโดยตรง ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้แล้วเรียกว่า สื่อการ สอน ทั้งสิ้น เช่น ของจริง ของจำลอง หุ่นจำลอง ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ระบบขยายเสียง ภาพ กระจก รูปภาพแผ่นภาพ แผนที่ แผนภูมิ ฯลฯ วัสดุเหล่านี้ไม่เพียงแต่กระตุ้นโสตสัมผัส และจักษุ สัมผัสเท่านั้น แต่อาจมีวิธีการที่กว้างขวางออกไป ในการสร้างประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมให้แก่ผู้ เรียนอีกด้วยสำหรับ เฮนิค และคนอื่น ๆ (Heinich and others. 1982 : 8) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ วีดิโอ แผนภูมิ ภาพนิ่ง ฯลฯ ซึ่งบรรจุเนื้อหาข้อความเกี่ยวกับการเรียนการสอน

จากหลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา อารี สัตพลวิ (2529 : 18) ดุษฎี บริวัฒน์ (2532 : 177) และอุดมลักษณ์ กุลนิจิตร (2532 : 179) มีความเห็นที่ สอดคล้องกันว่า สื่อการสอนอุปกรณ์การสอนควรเป็นสื่อที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมเหมาะสมกับวัยของ เด็ก เด็กได้เรียนรู้ประสบการณ์ตรงจากสื่อที่เป็นจริง เป็นรูปธรรมในระดับที่เด็กสามารถเข้าใจ ได้ก่อนที่จะเรียนรู้ในเรื่องของนามธรรม อุปกรณ์ไม่จำเป็นต้องราคาแพง ควรเป็นอุปกรณ์ที่จัดซื้อ จัดหาได้ง่ายราคาถูก และสิ้นเปลืองน้อย นอกจากนี้ เบญจา แสงมะลิ และประดิษฐ์ อูรมัย (2525 : 8) กล่าวว่าสื่อการสอนหมายถึงสื่อหรือตัวกลางที่ครูนำมาช่วยให้ช่วยให้การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ เจตคติ ค่านิยม หรือทักษะที่ตนมีไปสู่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของสื่อการสอนที่นักการศึกษาและนักเทคโนโลยีการศึกษาต่างๆ ที่ให้ไว้ พอสรุปได้ว่า สื่อการสอนหมายถึง สิ่งที่ช่วยในการเรียนการสอนเป็นสื่อกลางที่นำสาร หรือนำ ความรู้ ค่านิยม ประสบการณ์ เจตคติไปยังผู้เรียนช่วยในการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เดล (Dale. 1965 : 42-43) ได้อธิบายว่าประสบการณ์การเรียนรู้ของบุคคลตาม ลำดับความเป็นรูปธรรม และนามธรรมไว้ในลักษณะที่เป็นรูปกรวย เรียกว่า กรวยประสบการณ์ (Cone of Experiences) โดยกำหนดประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมที่สุดไว้ที่ฐานกรวยและกำหนด ประสบการณ์ ที่เป็นนามธรรมมากที่สุดไว้ที่ยอดกรวย ซึ่งประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนได้รับนั้นเป็น ประสบการณ์รูปธรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด ส่วนประสบการณ์อื่น ๆ อันได้แก่ ประสบการณ์จำลองประสบการณ์การแสดง การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ นิทรรศการ โทรทัศน์

ภาพยนตร์ ภาพนิ่งแผนที่ แผนภูมิ และตัวหนังสือหรือภาษาเขียน จากกรวยประสบการณ์นี้ เบลได้จำแนกสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. สื่อประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อที่เก็บความรู้ไว้ในตัวเองซึ่งจำแนกย่อยได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1.1 วัสดุประเภทที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผนที่ ลูกโลก รูปภาพ หุ่นจำลอง ฯลฯ

1.2 วัสดุประเภทที่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเอง ต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผ่นเสียง ภาพยนตร์ สไลด์ ฯลฯ

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวผ่านที่ทำให้ข้อมูลหรือความรู้ที่อยู่ภายในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาใช้ หรือเรียนรู้ได้ เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง กระดานดำ ม้าหมุน และกระดานหก เป็นต้น

3. สื่อประเภทเทคนิค และวิธีการ (Techniques and Methods) หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเป็นแนวความคิดหรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอนซึ่งไม่มีลักษณะเป็นวัสดุหรืออุปกรณ์ แต่ก็สามารถใช้สื่อวัสดุและอุปกรณ์นั้น มาใช้ช่วยในการดำเนินงานได้ เช่น การจัดระบบการสอนแบบจุลภาค การสาธิต การเล่นเกมบทบาทสมมติ การจัดสถานการณ์จำลองและการจัดศูนย์การเรียนรู้ เป็นต้น

แม้ว่าสื่อทั้ง 3 ประเภทจะเป็นสื่อการสอนที่ช่วยให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ เจตคติ ค่านิยมหรือทักษะ ที่ครูมีไปสู่เด็กได้ แต่การจะใช้สื่อเหล่านี้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาให้ได้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ยังขึ้นอยู่กับลักษณะและชนิดของสื่อที่ผู้ใช้ต้องรู้จักเลือกให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาสาระของการจัดประสบการณ์ที่สำคัญที่สุดก็คือ ต้องให้เหมาะสมกับลักษณะและความสามารถหรือพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เช่น

เมื่อทราบว่าลักษณะทางกายของเด็กระดับก่อนประถมศึกษานั้น แม้จะแข็งแรงกว่าเด็กทารก แต่กล้ามเนื้อและการทำงานประสานสัมพันธ์กันระหว่างอวัยวะต่างๆ ยังไม่สมบูรณ์แข็งแรงเท่าเด็กประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ฉะนั้นการใช้สื่อการสอนเพื่อให้ประสบการณ์แก่เด็ก จึงต้องมีการเลือกให้เหมาะสมกับสภาพทางกายของเด็กด้วย คือ ไม่ใช้สื่อที่เด็กต้องออกกำลัง เกินความสามารถ หรือไม่ใช้สื่อที่ต้องการการทำงานประสานสัมพันธ์กันของกล้ามเนื้อหรืออวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมากเกินไป แต่ควรใช้สื่อที่เหมาะสมต่อการพัฒนากล้ามเนื้อหรืออวัยวะของเด็กให้สมบูรณ์แข็งแรงขึ้น

เมื่อครูผู้สอนทราบว่าลักษณะทางอารมณ์ของเด็กวัยนี้เปลี่ยนแปลงง่ายเพราะเด็กมีความสนใจในช่วงสั้นและยังไม่รู้จักการสะกดกลั้นหรือการควบคุมพฤติกรรมขณะเกิดอารมณ์ ครูก็ควรหาสื่อประเภทที่เป็นภาพประกอบการเล่านิทานสอนใจที่มีตัวอย่างชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้รับจากการรู้จักควบคุมอารมณ์หรือควบคุมพฤติกรรมขณะเกิดอารมณ์ จะเป็นการให้สื่อตัวแบบที่ดีแก่เด็ก

เมื่อครูผู้สอนทราบว่าลักษณะทางสังคมของเด็กวัยนี้ยังอยู่ในวงแคบ และเป็นระยะที่เด็กเพิ่งเริ่มรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับคนแปลกหน้าจำนวนมาก ครูก็ควรใช้สื่อที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กรู้จักการอยู่ร่วมกัน รู้จักให้ความร่วมมือแก่กันหรือมีความรับผิดชอบร่วมกัน เช่น สื่อประเภทกระดานหกที่ต้องร่วมมือกันเล่นอย่างน้อย 2 คนจึงจะเล่นได้หรือสื่อประเภทกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันจึงจะทำกิจกรรมได้ เป็นต้น

เมื่อครูผู้สอนทราบว่าลักษณะทางสติปัญญาของเด็กวัยนี้ ส่วนใหญ่กำลังสร้างจินตนาการและมีความคิด หรือเหตุผลในขั้นที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม ครูก็ควรใช้สื่อที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมชัดเจนและใช้สื่อประเภทที่สามารถกระตุ้นให้เด็กใช้จินตนาการส่วนตัวตามประสบการณ์หรือความคิดของเขาให้มากที่สุด เป็นการส่งเสริมให้เด็กรู้จักจินตนาการในสิ่งที่สังคมยอมรับและเป็นประโยชน์แก่ตนเองหรือสังคมที่จะนำไปสู่การคิดอย่างริเริ่มและสร้างสรรค์

นอกจากนี้ครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษายังสามารถใช้ตัวเด็ก และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กเป็นสื่อการสอนเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้เด็กได้ด้วย เช่น การให้เด็กเรียนรู้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายของเด็กเองหรือการนำรูปร่างความสูงของเด็ก ที่ต่างกันมาขึ้นเปรียบเทียบกัน เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องการเปรียบเทียบ ความสูง และการนับจำนวนจากจำนวนเด็กที่ออกมาขึ้นเรียงกันอยู่ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นอาจสรุปได้ว่าสิ่งที่จัดเป็นสื่อการสอนสำหรับเด็กชั้นก่อนประถมศึกษาแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ สื่อการสอนประเภทวัสดุ สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ และสื่อการสอนประเภทวิธีการ โดยสื่อการสอนทั้ง 3 ประเภทนี้ควรเป็นสื่อรูปธรรมที่ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

ความสำคัญของสื่อการสอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

ถ้าเราจะปล่อยให้เด็กได้เรียนรู้เอง ทาสื่อเองบางครั้งก็อาจเป็นอันตรายเช่น ลองลูบคลำความคมของมีด เป็นต้นนอกจากจะอันตรายแล้วบางทีก็ใช้เวลามากกว่าจะพบเหตุผล เพราะฉะนั้นครูหรือผู้เกี่ยวข้องกับเด็กควรจัดหาสื่อให้เด็กมีโอกาสดูจับต้องลูบคลำ โดยให้เด็กใช้ประสาท

สัมผัสทั้งห้าเด็กจะปลอดภัยและเรียนรู้ได้เร็วขึ้นก็เท่ากับครูผู้สอนนั้น ได้จัดประสบการณ์ความพร้อมให้กับเด็ก และความพร้อมนี้เองคือ รากฐานของการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ของเด็กในเบื้องต้น ได้แก่ คณิตศาสตร์ สุขศึกษา ธรรมชาติศึกษา ศิลปะ สังคมศึกษา เพลงดนตรี จังหวะ การเคลื่อนไหว และการเล่น เป็นต้น

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าสื่อการสอนทั้งประเภทวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ได้กล่าวแล้วในตอนต้นเป็นสื่อที่ช่วยให้ครูผู้สอนถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม เจตคติ และทักษะที่ตนมีไปสู่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามนอกจากสื่อการสอนดังกล่าวจะมีความสำคัญในแง่ของการช่วยให้ครูถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม เจตคติ และทักษะที่ตนมีไปสู่เด็กอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว สื่อการสอนทั้ง 3 ประเภท ยังเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจเด็กกระตุ้นก่อนประถมศึกษาแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ด้วย เช่น ภาพการ์ตูนลายเส้นที่ครูผู้สอนวาดบนกระดานดำ หรือรูปภาพที่มีสีสันสวยงามและมีความชัดเจน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสื่อการสอนประเภทวัสดุ เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้เด็กกระตุ้นก่อนประถมศึกษาแสดงอาการสนใจ โดยอาจนั่งนิ่ง ๆ เพื่อดูภาพประกอบคำพูดที่ครูกำลังเล่าหรือบรรยายให้ฟัง หรือโดยอาจเดินไปพิจารณาใกล้ ๆ ด้วยตนเอง และอาจสอบถามถึงชื่อหรือความเป็นมาของภาพจากครูผู้สอนได้ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องรับวิทยุ หรือ เครื่องบันทึกเสียงที่มีรายการต่าง ๆ ที่น่าสนใจ อันเป็นส่วนหนึ่งของสื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจเด็กกระตุ้นก่อนประถมศึกษา นั่งฟัง นั่งชม ชักถาม หรือมีพฤติกรรมเลียนแบบต่าง ๆ ได้ การจัดนิทรรศการหรือการจัดทัศนศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสื่อการสอนประเภทวิธีการเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของเด็กกระตุ้นก่อนประถมศึกษาให้อยู่ที่เรื่องราวที่จัดไว้ในนิทรรศการ หรืออยู่ที่สภาพแวดล้อมที่เด็กได้พบขณะเดินทางไปทัศนศึกษา การสาธิตซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสื่อการสอนประเภทวิธีการ เป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กกระตุ้นก่อนประถมศึกษาติดตามวิธีการและผลการสาธิตด้วยความสนใจ การแสดงบทบาทสมมติ การอยู่ในสถานการณ์จำลอง หรือการได้รับประสบการณ์ตรง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสื่อการสอนประเภทวิธีการ เป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาตามความรู้สึนึกคิด หรือจินตนาการของตนได้มากที่สุด

จากตัวอย่างที่สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ สามารถกระตุ้นให้เด็กกระตุ้นก่อนประถมศึกษาแสดงพฤติกรรมได้หลายรูปแบบดังกล่าว ทำให้สามารถสรุปได้ว่า สื่อการสอนทั้งประเภทวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการนั้น นอกจากมีความสำคัญในแง่ที่เป็นตัวกลางช่วยให้ครูผู้สอนกระตุ้นก่อนประถมศึกษาถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม เจตคติและทักษะที่ตนมีไปให้แก่เด็กกระตุ้นก่อนประถม

ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว สื่อการสอนยังมีความสำคัญในแง่ เป็นสิ่งเร้าที่ช่วยกระตุ้นให้เด็ก ระดับก่อนประถมศึกษาแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยสร้างเสริมพัฒนาการและประสบการณ์ในการเรียนรู้ของเด็กได้อีกด้วย

การใช้สื่อเพื่อจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

ครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาควรคำนึงถึงการใช้สื่อการจัดประสบการณ์ดังต่อไปนี้

1. สื่อที่ง่าย อยู่รอบตัวเด็กเหมาะสมที่เด็กเรียนรู้ เช่น สิ่งของเครื่องใช้ในบ้านและสถานศึกษา เครื่องเล่น สิ่งซึ่งอยู่แวดล้อมตัวเด็ก เป็นต้น
2. สื่อที่มีความปลอดภัย ประหยัดทั้งราคาและเวลา เช่น ดูกตา ลูกบอล ไม้บล็อกกลากล็ก ๆ ซึ่งมีขายอยู่ทั่วไป
3. สื่อที่ตรงกับเป้าหมายการใช้สื่อเพื่อจัดประสบการณ์ความพร้อมของแต่ละด้าน เช่น กลอง ใช้สำหรับจัดประสบการณ์ทางหู ผ้าสีต่าง ๆ ใช้สำหรับประสบการณ์ทางตา เป็นต้น
4. สื่อที่สะดวกในการนำมาและใช้สอย เช่น ทุนจำลอง รูปภาพสัตว์ เป็นต้น
5. สื่อและการใช้ควรสอดคล้องกับวัยและความสามารถของเด็ก เช่น ภาพตัดต่อชนิดแบ่ง 4 ชิ้นสำหรับเด็ก 4 ขวบ เป็นต้น
6. สื่อชนิดเดียวอาจใช้จัดประสบการณ์หลายด้านก็ได้ เช่น ไม้บล็อกสี่ ใช้ฝึกประสาทตา ด้านสี ฝึกประสาทสัมผัสเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ ฝึกประสาทหู โดยการใช้เคาะให้เกิดเสียง
7. สื่อชนิดเดียวใช้จัดประสบการณ์นำไปสู่วิชาต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กันได้ เช่น กระดาษสีพับเป็นรูปนก คือประสบการณ์ของวิชาศิลปะ นำเอากระดาษสีที่พับนกมาเล่านิทานสนทนากันก็เป็นสื่อเกี่ยวกับประสบการณ์ทางภาษา แต่ถ้าเอากระดาษสีที่พับนกนั้นมา让孩子ดูโยงไปถึงนกชนิดใดชนิดหนึ่งที่เด็กเห็น เล่าให้รู้เรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของนกนั้นก็ คือ ประสบการณ์ของวิชาธรรมชาติศึกษา เป็นต้น

งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนที่ผ่านมา วีระกิตติ์ ลายทองสุข (2532 : 58-61) และศันสนีย์ สุริยาวงษ์ (2534 : 60-64) ได้ข้อค้นพบที่สอดคล้องกันดังต่อไปนี้

1. ครูผู้สอนเห็นว่าสื่อการสอนเป็นสิ่งจำเป็นเพราะช่วยให้การเรียนรู้การสอนได้ผลดี และทำให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่เรียนได้เป็นอย่างดี
2. ครูผู้สอนส่วนมากใช้สื่อการสอนที่ผลิตขึ้นด้วยตนเอง
3. ครูผู้สอนจัดหาสื่อตรงจุดมุ่งหมายในการสอนได้ยาก โรงเรียนมีสื่อการสอนน้อย

ไม่เพียงพอต่อการใช้

4. ครูผู้สอนมีความต้องการในการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก

5. ครูผู้สอนขาดทักษะและประสบการณ์ในการใช้สื่อการสอน ขาดเจ้าหน้าที่จัดเก็บและบำรุงรักษา และต้องการให้มีหน่วยบริการสื่อการสอน

6. ครูผู้สอนมีความต้องการให้มีการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน ต้องการวารสารหรือสิ่งพิมพ์ที่ให้ความรู้ข่าวสาร แนะนำการใช้สื่อการสอน

7. ครูผู้สอนต้องการให้ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมในการใช้สื่อการสอน

นอกจากนี้ พงษ์แก้ว ปุณยณก และนพรัตน์ ทิศยากร (2526 : 37-38) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบที่สามารถทำนายประสิทธิภาพการสอนพบว่า ตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับตำราและเอกสารการสอนเป็นตัวแปร ด้านสื่อการเรียนการสอน ที่สามารถทำนายประสิทธิภาพการสอนได้ เช่น เกี่ยวกับการวิจัยของ จินตนา มาพวง (2520 : 59-60) ลัดดาวัลย์ ชุ่มมณฑา (2520 : 73-74) จริญญา สิงคณา (2520 : 95-96) ชาดา บัวแสง (2520 : 110-111) และอนันต์ ศรีโสภา (2521 : 83) สำหรับประโยชน์ คุณัตถาญจนากุล (2532 : 146-147) ได้ทำการวิจัยพบว่า สมรรถภาพในการใช้สื่อการสอนเป็นตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครู

จากเอกสาร และงานวิจัยที่กล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า สมรรถภาพการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน จากเหตุผลดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงเลือกตัวแปรด้านสมรรถภาพการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่ง ที่ใช้อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ตอนที่ 2 จิตลักษณะของครูผู้สอนกับประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์

จิตลักษณะต่าง ๆ ของครูผู้สอนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์นั้น นำมาจากทฤษฎีต้นไม้วิจัยธรรมของศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2526 : 15 ; 2531 : 12-23) ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาทฤษฎีแรกของประเทศไทยที่ถือกำเนิดมาจากการประมวลผลสรุปของการวิจัยต่าง ๆ ของเยาวชนและประชาชนไทยอายุ 6-60 ปี ซึ่งเป็นผลการวิจัยในประเทศไทยในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา

เนื้อหาของทฤษฎีกล่าวว่า ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานจะต้องมีคุณสมบัติของ คนเก่ง และคนดีประกอบกัน ดังนั้นครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาจึงควรมีลักษณะของคนดีและคน เก่งอยู่ด้วยกัน จึงจะ เป็นครูผู้สอนที่สามารถจัดการเรียนการสอนหรือจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กน กเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ทฤษฎีต้น ไม้จรรยาธรรมนี้แสดงความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผล ระหว่างจิตลักษณะบางประการกับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่น่าปรารถนาของคนดีและคนเก่ง ด้วยการ วิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมของคนดี และคนเก่ง รวมทั้งการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพดังนี้

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมมี 3 ส่วนคือส่วนที่เป็นดอกและผลไม้ ส่วนลำต้นและส่วนที่เป็นรากแก้ว ในส่วนแรกคือ ดอกและผลไม้บนต้นแสดงถึงพฤติกรรมการทำงานดีละเว้นความชั่วและพฤติกรรม การปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม สำหรับส่วนแรกนี้เป็นพฤติกรรมประเภทต่างๆ ที่รวม กันเข้าเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศและพฤติกรรมปฏิบัติ งานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ผลที่ออกมาเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ที่น่าปรารถนามีสาเหตุอยู่ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ สาเหตุทางจิตใจที่เป็นส่วนลำต้นของต้นไม้ อันประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน คือ (1) ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นลักษณะที่ไม่เห็นแก่ตนเองแต่เห็นแก่พวก พ้องหรือเห็นแก่ส่วนรวม ประเทศชาติ มนุษยชาติ และหลักการ (2) การมุ่งอนาคตมากกว่ามุ่ง ปัจจุบัน รู้จักคาดการณ์ไกล สามารถอดได้รอได้ มีจิตใจแข็งแกร่งและมีการควบคุมตนเอง (3) ความเชื่ออำนาจในตน ด้วยความเชื่อว่า ผลที่เกิดขึ้นกับตนเองส่วนใหญ่เป็นเพราะการกระทำ ของตนมากกว่าจะเกิดจากโชค เคราะห์ ความบังเอิญหรือสิ่งศักดิ์ทั้งหลายดลบันดาล (4) แรง จูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีการยอมรับที่จะแก้ปัญหา มุมานะบากบั่น ฝ่าฟันอุปสรรคของการปฏิบัติงานหรือ แก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างเหมาะสมกับความรู้และความสามารถ ของตนเอง และ (5) เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมที่สังคมปรารถนา คุณธรรม และค่านิยมที่เกี่ยวข้อง

กับพฤติกรรมหรือสถานการณ์นั้น ๆ ตลอดจนการมองเห็นคุณค่าประโยชน์ของพฤติกรรมหรือคุณธรรมมีความพอใจ และความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมหรือฝึกคุณธรรมนั้นเป็นหลัก เมื่อบุคคลเกิดความ ต้องการจะมีความเข้าใจ อธิบาย ทำนายและการพัฒนาพฤติกรรมชนิดใดจะต้องใช้จิตลักษณะบาง ด้านหรือทั้ง 5 ด้านนี้ประกอบกันจึงจะได้ผลดีที่สุด ส่วนที่สามของต้นไม้วรรยธรรมคือ รากแก้ว ซึ่งเป็นจิตลักษณะกลุ่มที่สองมี 3 ด้าน คือ (1) สติปัญญาดี มีความเฉลียวฉลาดรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นได้ถูกต้องแม่นยำ รู้จักคิดแบบนามธรรมนอกเหนือจากการคิดแบบรูปธรรมสามารถคิดแบบเอกนัย และ เอนกนัยได้ (2) มีประสบการณ์ทางสังคมสูงได้รู้ได้เห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินชีวิต อุปสรรค และปัญหาความต้องการของบุคคลประเภทต่างๆ ในสังคม ตลอดจนสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ และทางสังคมของบุคคลเหล่านั้น เพื่อให้ทราบว่าการกระทำของตนจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางดีและทาง ไม่ดีแก่ผู้อื่นได้อย่างไรบ้าง และ (3) มีสุขภาพจิตที่ดี มีความวิตกกังวลน้อยหรือมีอยู่ในปริมาณที่ เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่ประสบอยู่ จิตลักษณะทั้งสามนี้อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำดับของต้นไม้งี้ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้านในปริมาณ ที่สูงเหมาะสมกับอายุจึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการที่ลำดับของต้นไม้งี้ โดยที่จิตลักษณะทั้ง 5 นี้จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้านตามที่ กล่าวแล้วและอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียน และทางสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้น บุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาจิตลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้ด้วยวิธีการอื่น ๆ ด้วย ฉะนั้นจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการจึงเป็นสาเหตุของสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งนั่นเอง นอกจากนั้นจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่รากแก้วนี้ อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำดับ เพื่อใช้ในการทำนายและการพัฒนาพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลได้อีกด้วย

การวิจัยครั้งนี้ได้พิจารณาเลือกจิตลักษณะ 3 ประการ คือ (1) สุขภาพจิต (2) การมุ่ง อนาคตและ (3) เจตคติต่อนักเรียน มาเป็นตัวแปรสำคัญที่ใช้อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิ ภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากมีงานวิจัยหลายเรื่องที่ พบว่าครูผู้สอนที่สามารถจัดประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี มีการมุ่ง อนาคตสูง และมีเจตคติต่อนักเรียนดีกว่าครูผู้สอนที่จัดประสบการณ์ได้ไม่มีประสิทธิภาพ สำหรับตัว แปรด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์นั้น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ตัวแปรด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เป็นตัวอธิบายแทนซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องพฤติกรรมกาปฏิบัติงานของบุคคลที่ได้กล่าว ไว้แล้วตอนต้น นอกจากนี้ตัวแปรด้านสติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคมและเหตุผลทางจริยธรรมนั้น ไม่ได้นำมาเป็นตัวแปรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากเห็นว่าตัวแปรเหล่านี้จะไม่สามารถอธิบาย

ความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาได้ ทั้งนี้มีความเชื่อว่าบุคคลที่สามารถเข้ามาประกอบอาชีพครูและเป็นครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาได้นั้นโดยปกติก็เป็นผู้มีสติปัญญาดีมีประสบการณ์ทางสังคมพอสมควรและงานด้านการเรียนการสอนก็เป็นการกระทำเพื่อผู้อื่นอยู่แล้ว ดังนั้นจึงไม่ได้นำมาเป็นตัวแปรสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงจิตลักษณะต่าง ๆ ที่นำมาเป็นตัวแปรสำคัญเพื่ออธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาดังนี้

สุขภาพจิตกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์

สุขภาพจิตเป็นจิตลักษณะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของบุคคล นักจิตวิทยาพบว่าสุขภาพจิตนั้นเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะอื่นๆและพฤติกรรมหลายประการของบุคคลทั้งที่เป็นปัญหาและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ถ้าบุคคลมีสุขภาพจิตที่ดีพฤติกรรมอื่นๆ ของบุคคลก็จะดีตามไปด้วยแต่ถ้าสุขภาพจิตของบุคคลเสื่อม แม้บุคคลนั้นจะมีจิตลักษณะอื่นๆ สูง เช่น มีการมุ่งอนาคตสูงหรือเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ก็อาจจะกระทำพฤติกรรมที่ไม่น่าปรารถนาได้

สุขภาพจิตเป็นคำที่มีความหมายกว้าง และมีผู้ให้คำนิยามไว้เช่น เบอ์นาร์ต(Bernard. 1970 : 17) กล่าวว่า สุขภาพจิต หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวของบุคคล เพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์ มีความพอใจ สุขใจ แต่พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกต้องไม่ขัดต่อสังคม บุคคลที่มีสุขภาพจิตดีสามารถที่จะเผชิญ และยอมรับความจริงในชีวิต บุคคลจะมีสุขภาพจิตดีที่สุดก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นยอมรับความสำเร็จของตนเองตามสภาพความเป็นจริง ตามความพอใจ โดยที่ได้รับการกระทบกระเทือนหรือความคับข้องใจน้อยที่สุด ส่วนมูลีย์(Mouly. 1965 : 427) ให้ความหมายของสุขภาพจิตว่า เป็นลักษณะของความสมบูรณ์ส่วนบุคคล อันเป็นผลมาจากการที่บุคคลนั้นสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 79) ให้ความหมายว่า สุขภาพจิต หมายถึง ระดับความวิตกกังวลอันประกอบด้วยความกลัวในเรื่องต่างๆ โดยปราศจากเหตุผลอันควร ความกลัวใจ ความโกรธง่าย ตื่นเต้นง่าย ขาดสมาธิ ขาดความกล้าและกลัวความผิด นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงปัญหาทางกายด้วยบุคคลที่มีสุขภาพจิตดีจะต้องไม่วิตกกังวลมากนัก รู้จักปรับตัวและรับรู้เหตุการณ์ต่างๆ ด้วยการไม่บิดเบือนความจริง จากความหมายของสุขภาพจิตที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า สุขภาพจิตหมายถึง สภาพจิตใจที่เป็นสุขของบุคคล มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้

อย่างมีความสุข โดยมีข้อขัดแย้งในใจน้อยที่สุด บุคคลที่มีสุขภาพจิตดีจะต้อง เป็นผู้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและ ไม่วิตกกังวลมากนัก สามารถปฏิบัติในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อก้าวถึงสุขภาพจิตของครูอาจหมายถึง ความสมบูรณ์ทางจิตใจของครูที่มีสภาพชีวิตที่เป็นสุข ปราศจากอาการโรคจิต โรคประสาท มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถปรับตัวให้อยู่ในสภาพแวดล้อมของ โรงเรียน ได้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้บริหาร เพื่อนครูและนักเรียน

เนื่องจากการปฏิบัติงานของครูนั้นครูต้องรับภาระต่าง ๆ ไว้มากมาย อาชีพครูต้องปฏิบัติงานและมีความรับผิดชอบในตัวเด็ก ครูต้องมีความสัมพันธ์กับเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อมทางตรงก็คือ การจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็ก และทางอ้อมคือการถ่ายทอดบุคลิกภาพวัฒนธรรมต่าง ๆ ดังนั้น ถ้าครูมีสุขภาพจิตที่ไม่ดีย่อมทำการสอนได้ไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งจะส่งผลต่อเด็กทำให้เด็กขาดความสมบูรณ์ทางด้านสติปัญญา นอกจากนี้เด็กจะได้รับการถ่ายทอดบุคลิกภาพที่ไม่ดีของครูไปด้วยการที่ครูต้องทำการอบรมสั่งสอนเด็ก ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคลและในด้านต่าง ๆ เช่น ภูมิหลัง พฤติกรรม เชื้อชาติ ปัญญา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นสุขภาพจิตของครูจึงมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเพราะถ้าครูมีสุขภาพที่ไม่ดีก็จะส่งผลให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในของหลักสูตร นอกจากนี้ อาชีพครูเป็นอาชีพที่ประสบปัญหาสุขภาพจิตมากกว่าอาชีพอื่น ๆ เพราะงานของครูเป็นงานที่ต้องให้บุคลิกลักษณะและบุคลิกภาพของครูเองเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา (คันสนีย์ ไชยวานิช. 2526 : 5) สุขภาพจิตของครูจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ สภาพการปฏิบัติงานของครูนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ จากการสำรวจขององค์การแรงงานระหว่างประเทศขององค์การสหประชาชาติ (วรวิหิต. 2523 : 5)กล่าวว่าพื้นฐานเพิ่มมากขึ้นว่า อาชีพครูกำลังประสบกับภาวะอย่างหนึ่งที่เป็นอันตราย คือความเครียดที่เกิดจากการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนา ความเครียดจากสิ่งที่ครูเผชิญอยู่ไม่ใช่สิ่งใหม่สำหรับอาชีพครู แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครูและระบบโรงเรียนที่ก่อให้เกิดปัญหา ในประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และสวีเดน พบว่าร้อยละ 25 ของครูที่กำลังเผชิญกับความเครียดอย่างรุนแรงและส่งผลต่อสุขภาพของเขาโดยตรงทำให้เป็นโรคความดันโลหิตสูง โรคกระเพาะอาหาร โรคเกี่ยวกับหลอดเลือดโรคไตและอาการบกพร่องเกี่ยวกับระบบการเคลื่อนไหวทางสรีระ ส่วนทางด้านจิตใจจะนำไปสู่ การติดสุรา บุหรี่หรือยาเสพติดได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าสุขภาพจิตเป็นจิตลักษณะอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของครูด้วย มีงานวิจัยหลายเรื่องที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของสุขภาพจิตกับประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของครู เช่น งานวิจัยของ นิตเซอร์ (นิดา นิตปรีชานนท์, 2535 : 54 ; อ้างอิงมาจาก Feitler, 1980 : 456-457) ที่ทำการศึกษาคู 3,000 คน ที่สอนระดับชั้นที่ 12 พบว่า ครูที่ถูกกดดันเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กและสาเหตุความเครียดอันดับ 1 ของครูมาจากนักเรียนเพียงคนเดียวหรือ 2 คน ซึ่งมีความประพฤติไม่เรียบร้อยมากกว่าการขาดวินัยของนักเรียนทั้งหมดในชั้นเรียน หรือนักเรียนทั้งโรงเรียน นอกจากนั้นตัวแปรที่ทำให้ครูมีความเครียดได้แก่ เงินเดือนต่ำและการขาดโอกาสในความก้าวหน้าของอาชีพ ตัวแปรดังกล่าวนี้ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เอสบริดจ์ (นิดา นิตปรีชานนท์, 2535 : 54 ; อ้างอิงมาจาก Esbridge, 1984 : 17-25) ที่ศึกษาพบว่าตัวแปรด้านอาชีพและตัวแปรด้านเรื่องส่วนตัว กระตุ้นให้ครูเกิดความเครียด เช่น ครูประถมศึกษาที่มีความเครียดมากกว่าครูมัธยมศึกษา ถึงแม้ว่าจะมีการเตรียมความพร้อมที่จะประกอบอาชีพแล้วก็ตาม ความเครียดของครูก็ยังเพิ่มขึ้น ครูผู้หญิงมีความเครียดมากกว่าครูผู้ชาย ครูหนุ่มมีความเครียดมากกว่าครูที่สูงอายุ ครูที่มีอายุช่วง 31-44 ปีมีระดับความเครียดสูงกว่าครูที่มีอายุ 30 ปี หรือมากกว่า 45 ปีและตัวแปรด้านความเครียดนี้เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างมากด้วย

สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพจิตในประเทศไทยนั้น ยนต์ ชุ่มจิต (2520 : 39-40) ศึกษาสภาพการที่เป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงาน ที่มีผลต่อสุขภาพจิตของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่าสภาพที่เป็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูและทำให้ครูไม่สบายใจและมีความวิตกกังวลคือครูบางคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ครูชอบแบ่งกลุ่ม แ่่งแย่งชิงดีกัน ขาดระเบียบวินัยและผลการเปรียบเทียบลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูแยกตามเพศ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการสอนพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิดา นิตปรีชานนท์ (2535 : 148-150) ที่ศึกษาเรื่องสุขภาพจิตของครูประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดละโว้และเชิงเทรา พบว่าเมื่อพิจารณาตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน รายได้ สภาพภาพสมรส และที่พักอาศัย ครูมีสุขภาพจิตที่ไม่แตกต่างกัน สำหรับงานวิจัยของอุโฆษ ปันสุวรรณ (2523 : 51-52) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการปฏิบัติงานและสุขภาพจิตของครูในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ พบว่า สภาพการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตทางบวกอย่างมีนัยสำคัญและเมื่อเปรียบเทียบ

ความแตกต่างระหว่างเพศพบว่าครูผู้ชายมีสุขภาวะจิตดีกว่าครูผู้หญิง ครูที่มีอายุต่างกัน มีสภาพการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกันแต่มีสุขภาวะจิตแตกต่างกัน โดยครูที่มีอายุมากมีสุขภาวะจิตดีกว่าครูที่มีอายุน้อย นอกจากนั้นครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากมีสุขภาวะจิตดีกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูที่แตกต่างกัน ในส่วนงานวิจัยของกิตติพร ปัญญาภิบาล (2516 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องสุขภาวะจิตของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สอนอยู่ในส่วนกลาง 7 แห่ง จำนวน 424 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีแนวโน้มสุขภาวะจิตไม่ดีถึงร้อยละ 42.86 และครูผู้หญิงมีสุขภาวะจิตดีกว่าครูผู้ชาย ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 11-15 ปี และอายุระหว่าง 30-34 ปีเป็นกลุ่มที่มีความโน้มเอียงที่จะสุขภาวะจิตไม่ดีมากที่สุด ซึ่งอาจมีผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของครูผู้สอนได้

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สรุปได้ว่าสุขภาวะจิตเป็นจิตลักษณะที่มีความสำคัญต่อบุคคลและสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการปฏิบัติงานเนื่องจากบุคคลที่มีสุขภาวะจิตดีนั้นจะสามารถใช้สติปัญญาความรู้ความสามารถของตนเองให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง หน่วยงาน สังคม และประเทศชาติ จากข้อค้นพบจากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนนั้นเป็นผู้ที่มีปัญหาสุขภาวะจิตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง นอกจากนี้สุขภาวะจิตยังมีความสัมพันธ์กับภูมิหลังคือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการสอนอีกด้วยดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงเลือกตัวแปรด้านสุขภาวะจิตเป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

การมุ่งอนาคตกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์

สภาพการณ์ในปัจจุบันปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม ค่าครองชีพ ค่านิยมต่าง ๆ ที่ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ ความเจริญทางด้านวัตถุ และการอาศัยอยู่ในสังคมยุคข่าวสารนี้ได้ส่งผลกระทบต่อครูเป็นอย่างมาก ดังนั้นจิตลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ครูผู้สอนควรมีหรือควรได้รับการพัฒนา ก็คือ การมุ่งอนาคต

การมุ่งอนาคต หมายถึงความสามารถของบุคคลที่จะคาดการณ์ไกลและสามารถบังคับตนเองให้รู้จักอดได้รอได้ สามารถวางแผนการปฏิบัติเพื่อรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นได้ตรงกันข้ามกับมุ่งปัจจุบันที่หมายถึงความไม่สามารถทำนายหรือคิดไปไม่ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2528 : 21-31 ; บุญรับ ศักดิ์มณี. 2532 : 6)

การมุ่งอนาคตนี้เกิดจากการสะสมผลการเรียนรู้จากประสบการณ์เกี่ยวกับลักษณะความมั่นคงของสภาพแวดล้อมตั้งแต่อดีตของบุคคล ดังนั้นถ้าสังคมนั้นมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมสูงไม่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ บุคคลในสังคมสามารถคาดสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตได้แม่นยำพอสมควรแล้วบุคคลในสังคมนั้นก็จะมีลักษณะการมุ่งอนาคตสูงด้วย สำหรับบุคคลที่มีการมุ่งอนาคตสูงและสามารถควบคุมตนเองได้จะต้องมีคุณลักษณะ 4 ประการ คือ (1) สามารถคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของอนาคตและตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสม (2) หาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินงานเพื่อเป้าหมายในอนาคต (3) รู้จักการปฏิบัติให้เกิดการอดได้รอได้อย่างเหมาะสม และ (4) สามารถให้รางวัลและลงโทษตนเองได้อย่างเหมาะสม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2528 : 21-31) การที่บุคคลมีจิตลักษณะด้านการมุ่งอนาคตสูงจะส่งผลให้บุคคลนั้นทำงานอย่างขยันขันแข็งในปัจจุบันเพื่อที่จะรอรับผลที่ดีในอนาคตในสภาพสังคมปัจจุบันนี้ยิ่งสังคมมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นเท่าใด บุคคลก็ยิ่งจะต้องรอคอยผลที่เกิดจากการกระทำของตนเองยาวนานมากขึ้นเท่านั้น เช่น การปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อความสงบสุขของสังคม การปฏิบัติตามหลักวิทยาศาสตร์เพื่อให้เกิดผลดีในระยะยาวมากกว่าผลในปัจจุบันทันที (บุญรับ ศักดิ์มณี. 2532 : 7 ; อ้างอิงมาจาก Skinner. 1986 : 568-574) ได้แก่ การงดสูบบุหรี่เพื่อให้มีสุขภาพที่ดี มีอายุยืน เป็นต้น

จิตลักษณะด้านการมุ่งอนาคตนี้มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการปฏิบัติงานอย่างมาก กล่าวคือ ถ้าแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติงานนั้นมีผลต่อความสำเร็จหรือความก้าวหน้าของบุคคลในอนาคตความสำเร็จในแต่ละขั้นก็จะเป็นแรงจูงใจให้บุคคลพยายามปฏิบัติงานในขั้นต่อไปให้สำเร็จเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขั้นสุดท้าย และในขณะเดียวกันความล้มเหลวของการปฏิบัติงานในขั้นต้น ๆ ก็จะทำให้บุคคลไม่สามารถทำงานในขั้นต่อไปได้ การมุ่งอนาคตนี้เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหลายชนิดทั้งพฤติกรรมส่วนตัว เช่น พฤติกรรมการรักษาสุขภาพอนามัย (รัตนา ประเสริฐสม. 2526) พฤติกรรมการอดออม พฤติกรรมซื่อสัตย์ และพฤติกรรมช่วยเหลือผู้อื่น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2520) พฤติกรรมการปฏิบัติงาน ได้แก่ พฤติกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Agron. 1985 : 3320-A) วิธีการวางแผนระยะยาว การเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ การให้รางวัลตนเอง การตั้งเป้าหมายของตนเอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวกับจิตลักษณะด้านการมุ่งอนาคตของครูสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนยังไม่ปรากฏจะมีกี่แห่งงานวิจัยเกี่ยวข้องได้แก่ งานวิจัยของจิตนา บิลมาศ และคณะ (2529 : 184-192) ที่ศึกษาคุณลักษณะของข้าราชการพลเรือนจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการพลเรือนที่บรรจุใหม่

เป็นประโยชน์ในระยะยาว นอกจากนั้นบุคคลยังสามารถควบคุมตนเองให้กระทำในสิ่งที่ควรกระทำ ได้ลักษณะการมุ่งอนาคต และการควบคุมตนเองจะมีผลต่อบุคคล จึงทำให้มีพฤติกรรมการทำงานที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงเลือกตัวแปรด้านการมุ่งอนาคตเป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่ใช้อธิบายความแตกต่าง หรือความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

เจตคติของครูต่อนักเรียนกับประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์

เจตคติ คือ จิตลักษณะหนึ่งของบุคคลที่เป็นความโน้มเอียง หรือความรู้สึกที่จะตอบสนองไปในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ (Allport. 1935 : 145 ; Newcomb. 1954 : 128 ; Triandis. 1971 ; Shaver. 1977 : 168) หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ โดยมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบรวมทั้งความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมเฉพาะอย่างต่อบุคคล สิ่งของหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520 : 3)

เจตคติของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ (McGuire. 1969 : 155-156 ; Shaver. 1977 : 168-170) คือ (1) ความรู้เชิงประเมินค่า (Cognitive Component) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้เกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งความเชื่อของบุคคลต่อสิ่งเหล่านั้นว่าดีหรือเลว มีประโยชน์หรือมีโทษมากน้อยเพียงใด บุคคลส่วนใหญ่มักจะมีความรู้เชิงประเมินค่าสิ่งของต่าง ๆ เพียงเล็กน้อย เพราะอาจจะเป็นความรู้ที่ไม่ถูกต้องด้วยทำให้เกิดอคติ หรือมีเจตคติต่อสิ่งนั้น ๆ ไม่ตรงกับความเป็นจริง เป็นผลทำให้เกิดผลเสียต่อบุคคลหรือส่วนรวมได้ และเนื่องจากความรู้เชิงประเมินค่านี้เป็นต้นกำเนิดของเจตคติของบุคคล ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่สำคัญประการหนึ่งคือการปรับองค์ประกอบความรู้เชิงประเมินค่าด้วยการให้ความรู้ที่ตรงกับความเป็นจริงแก่บุคคลนั้น ๆ (2) ความรู้สึกทางอารมณ์ (Affective Component) หมายถึงความรู้สึกของบุคคลในลักษณะชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจต่อสิ่งนั้น การที่บุคคลรู้ว่าสิ่งใดมีประโยชน์บุคคลจะเกิดความรู้สึกชอบสิ่งนั้น และตรงกันข้ามถ้ารู้สึกว่สิ่งใดมีโทษบุคคลจะไม่ชอบหรือเกลียดสิ่งนั้น ส่วนใหญ่แล้วความรู้สึกพอใจของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถ้าเกิดขึ้นโดยตรงต่อตนเอง บุคคลยิ่งรู้สึกพอใจมาก แต่ถ้าเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นที่ตนเองไม่รู้จัก หรือเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองไม่มากนัก บุคคลจะรู้สึกพอใจในสิ่งนั้นเพียง

เล็กน้อย การที่บุคคลจะรู้สึกพอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมาก ทั้ง ๆ ที่สิ่งนั้นมีประโยชน์ต่อตนเอง น้อยหรือไม่มีเลยแต่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม ประเทศชาติและมนุษยชาติก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นต้องเป็นผู้ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ฉะนั้นเจตคติจึงเกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยผ่านองค์ประกอบ นี้ (3) การมุ่งกระทำหรือความพร้อมกระทำ (Behavioral Intention Component) หมายถึง ความโน้มเอียงหรือความพร้อมที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตนเอง ซึ่งความโน้มเอียงที่จะแสดงพฤติกรรมนี้เป็นไปแบบกว้าง ๆ ไม่เฉพาะเจาะจง การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมได้อย่างเฉพาะเจาะจงขึ้นอยู่กับจิตลักษณะอื่น ๆ ของบุคคลและสถานการณ์ บุคคล จะกระทำพฤติกรรมตามเจตคติของตนเองก็เมื่อบุคคลนั้นมีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง คือ มีเหตุผล เชิงจริยธรรมสูง มีความสามารถในการควบคุมตนเอง ส่วนบุคคลที่ขาดความเป็นตัวของตัวเอง ต้องพึ่งการควบคุมจากภายนอก เช่น การให้รางวัลและการลงโทษจากผู้อื่นหรือสังคมจะกระทำ ไปตามการชักจูงหรือบังคับจากผู้อื่นมากกว่าจะทำตามเจตคติของตนเองต่อสิ่งนั้น ฟิชบายน์ และ แอชเซน (Fishbein and Ajzen, 1975) กล่าวว่า เจตคติของบุคคลต่อพฤติกรรมนั้นเป็นผล จากการคาดหวังผลของพฤติกรรมและคุณค่าหรือความสำคัญของผลนั้น

นอกจากองค์ประกอบทั้ง 3 ประการนี้แล้ว เจตคดียังมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการคือ (1) ทิศทาง (Direction) หมายถึง เจตคติจะมีทิศทางไปในทางบวกหรือลบ ดีหรือไม่ดี ชอบหรือไม่ชอบ และ (2) ปริมาณ (Magnitude) หมายถึงความเข้มข้นหรือความรุนแรง เช่นบุคคล อาจมีเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งรุนแรงมากและอีกสิ่งหนึ่งเบาบาง ขึ้นอยู่กับความสำคัญของสิ่งนั้นหรือ ความเกี่ยวข้องของบุคคลกับสิ่งนั้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524 : 5-9)

สำหรับการเรียนการสอนนั้น เจตคติของครูต่อนักเรียนนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก ถนนม โททอง (2519) ให้ความหมายของเจตคติของครูต่อนักเรียนว่า เป็นความรู้สึก ทำที่ ความ คิดเห็น ความนิยมชมชอบของครูที่มีต่อนักเรียน เมื่อครูได้พบเห็นการประพฤติปฏิบัติของนักเรียน ทั้งขณะที่อยู่ในโรงเรียน หอเรียนและภายนอกโรงเรียน ความรู้สึกที่มีต่อนักเรียนสามารถแสดง ออกได้ 2 ลักษณะ คือ (1) ลักษณะทางบวกเป็นลักษณะที่แสดงความพอใจ เห็นด้วย นิยมชมชอบ ส่งเสริมและสนับสนุนพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก (2) ลักษณะทางลบ เป็นลักษณะที่แสดงออก ถึงความเบื่อหน่าย ไม่พอใจ ไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ส่งเสริม และไม่สนับสนุนต่อการแสดงออก ของพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของนักเรียนที่ครูได้พบเห็น

จากความหมายข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ครูที่มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนจะมีความเป็นมิตรต่อนักเรียนสามารถใช้ความรู้ ความชำนาญกล่อมเกล้าและอบรมนักเรียนให้เป็นคนดีตามที่สังคมต้อง

การ ครูที่มีเจตคติที่ดีจะไม่เป็นอุปสรรคต่อการค้นหาประวัติและธรรมชาติของนักเรียนแต่ละคน เพื่อค้นหาวิธีส่งเสริมให้นักเรียนเจริญงอกงามอย่างเต็มที่ในทุก ๆ ด้าน ทั้งจะพยายามปลูกฝังเจตคติ ความเชื่อ อุดมคติ และบุคลิกภาพที่สังคมปรารถนาให้แก่นักเรียนด้วยความอดทน ครูที่มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนจะไม่ละเลยต่อสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความเจริญงอกงามของนักเรียน จะสนใจต่อการสร้างสภาพทางการเรียนรู้ให้ถูกต้องเพื่อช่วยนักเรียนให้มีจิตใจอยากเรียนและตั้งใจเรียน ตรงกันข้ามถ้าครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อนักเรียนก็จะวางอำนาจถือตัวปกครองนักเรียนอย่างไม่ปรานี เอาแต่ใจตนเอง สร้างบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความตึงเครียดและอึดอัดใจ ต่างฝ่ายต่างจะเกลียดโรงเรียน ในโรงเรียนจะมีแต่ความคับข้องใจมีความรู้สึกเป็นอริต่อกันไม่กล้าแสดงความคิดเห็นโดยเปิดเผย ต่างพยายามซ่อนเร้นข้อบกพร่องของตนเอง ครูจะสอนนักเรียนด้วยความไม่สนใจและไม่คำนึงถึงความต้องการความรู้สึก และความสามารถของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ชม ภูมิภาค (2516 : 156) ที่กล่าวว่า ครูที่มีความรู้แต่หากขาดเจตคติที่ดีต่อการสอนแล้วย่อมจะเป็นครูที่ดีไม่ได้ ทั้งนี้ เพราะความมุ่งหมาย ท่าที และ ความตั้งใจในการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับเจตคติ เนื่องจากเจตคติสามารถเสริมสร้าง หรือหักล้างแรงขับ (Drive) แรงจูงใจ (Motive) ในการปฏิบัติงานของบุคคลได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า เจตคติเป็นตัวแปรหนึ่งที่สำคัญที่ช่วยให้ครูประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวในการปฏิบัติงานได้ (Triandis. 1971: 143)

ครูที่มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนจะประกอบด้วยคุณลักษณะดังต่อไปนี้ (เยาวดี ราชชัยกุลและศิริชัย กาญจนวาสี. 2523 : 81-84)

- 1) รักนักเรียน ชอบนักเรียน มีความปรารถนาดีต่อนักเรียนอย่างแท้จริง
- 2) สนใจที่จะมีความใกล้ชิด สัมพันธ์และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนทุกคน
- 3) มุ่งส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน สนใจพฤติกรรมของนักเรียนทั้งในเวลาเรียนและนอกห้องเรียน
- 4) ส่งเสริมความร่วมมือ ประสานงาน ความสามัคคีในการทำกิจกรรมร่วมกัน
- 5) มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้เด็กนักเรียนมีระเบียบวินัย เป็นพลเมืองดี เพื่อเติบโตขึ้นมาเป็นกำลังสำคัญของประเทศ

จากการวิจัยของนักการศึกษาหลายท่านได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับเรื่องเจตคติของครูต่อนักเรียนในหลาย ๆ ด้านดังนี้

- 1) เจตคติของครูมีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนอย่างมาก (Horber and Serenson. 1948 ; อ้างอิงมาจาก ฅนอม โททอง. 2519 : 2) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก วอนด์

(พจนดธ. 1052 : 112-122 ; อ้างอิงมาจาก บุญกอบ เกตะวันดี. 2505 : 8-9) ที่ศึกษาพบว่า เจตคติของครูประจำชั้นที่มีต่อนักเรียนแสดงออกเป็นคำพูดมีความสัมพันธ์กับที่แสดงออกทางพฤติกรรมอย่างเห็นได้ชัด

2) ครูที่สอนนักเรียนทุกวิชาได้คลุกคลีกับนักเรียนตลอดทั้งวัน จะสนใจนักเรียนทั้งด้านความรู้ บุคลิกภาพ เหตุการณ์ทางบ้าน ประวัติสุขภาพอนามัย สุขภาพจิตและกิจกรรมนอกหลักสูตร ส่วนครูที่สอนเฉพาะวิชาจะสนใจแต่เพียงผลการสอนของวิชาที่ตนเองสอนเท่านั้น (Kearney. 1955 : 358-360)

3) ครูที่มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนนั้นผู้ที่สังเกตการสอนจะสามารถสังเกตเห็นได้และถ้าครูมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน นักเรียนก็จะมีเจตคติที่ดีต่อครูด้วยเช่นกัน (Stien. 1957 : 321-326)

4) ครูที่มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนมักมีบุคลิกลักษณะที่ดี และสามารถสร้างความเป็นกันเองกับนักเรียนและสามารถเข้ากับนักเรียนได้ดีด้วย (Leeds. 1956 : 333-335 ; Mitzel. 1956 : 511-514)

5) ครูที่มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนจะได้รับการประเมินผลการสอนที่ดีด้วย แสดงให้เห็นว่าเจตคติของครูที่ดีต่อนักเรียนนั้น นอกจากใช้ในการคาดคะเนบรรยากาศในห้องเรียนแล้วยังอาจเป็นเครื่องมือวัดผลการสอนของครูได้อีกด้วย (Standlee. 1959 : 319-320 ; อ้างอิงมาจาก บุญกอบ เกตะวันดี. 2505)

จากข้อค้นพบของการวิจัยที่กล่าวมา พบว่า เจตคติของครูต่อนักเรียนเป็นตัวแปรหนึ่งในองค์ประกอบของการสอนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอน ทั้งนี้เนื่องจากหากครูผู้สอนมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนแล้วจะทำให้การสอนดำเนินไปได้ด้วยดีซึ่งจะสังเกตได้จากการช่วยเหลือนักเรียนทั้งด้านการปฏิบัติและวิชาการ ให้ความเอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียนและมีความหวังดี ห่วงใยนักเรียนเสมอ (Mouley. 1967 : 42) ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ครูผู้สอนนอกจากจะต้องมีความรู้ทางด้านวิชาการแล้วจะต้องมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมในการเป็นครูได้แก่ การมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน ต่ออาชีพ เป็นผู้มีสัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียนด้วย

นอกจากนี้ ยอตัน (ลัดดาวัลย์ ชมมณฑา. 2520 : อ้างอิงมาจาก Hodgson. 1958 : 125-127) ทำการวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์ตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับลักษณะและพฤติกรรมของอาจารย์ที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพการสอน พบว่า เจตคติต่อผู้เรียนเป็นตัวประกอบหนึ่งใน 7 ตัวประกอบที่มีตัวแปรย่อย ๆ ได้แก่ การให้ความสนใจกับผู้เรียน การรับฟังความคิดเห็น มีท่าที่เป็นมิตรและมีความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไอแซคสัน และคนอื่น ๆ

(Isaccson and others. 1966 : 344-351) และ ยองค์และแซสเซนราท (Young and Sassenrath. 1968 : 44-52) ในทำนองเดียวกัน ลัดดาวัลย์ ชมมณฑา (2520 : 74) พบว่า ตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขามนุษยศาสตร์มีเจตคติเป็นตัวประกอบหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรย่อย ๆ ได้แก่ อาจารย์พอใจในผลการเรียนของนิสิต อาจารย์พอใจในพฤติกรรมของนิสิต คำชม คำวิจารณ์ บุคลิกท่าทางของอาจารย์ที่แสดงต่อนิสิต เป็นต้น นอกจากนั้นงานวิจัยของชาดา บัวแสง (2520 : 110) อนันต์ ศรีโสภา (2520 : 82) และอุทุมพร ทองอุไทย (2522) พบว่า เจตคติของอาจารย์ที่มีต่อนิสิต และวิชาที่สอนนั้นเป็นตัวประกอบหนึ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์เช่นกัน

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า เจตคติต่อนักเรียน เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงเลือกตัวแปรด้านเจตคติต่อนักเรียนเป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่ใช้อธิบายความแตกต่างหรือความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นหรือรูปแบบลิสเรล

(Linear Structural Relationship model or LISREL model)

ปัญหาการวิจัยในทางพฤติกรรมศาสตร์ และ สังคมศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ รูปแบบการวิจัยจึงมีลักษณะเป็นแผนภาพแสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา และรูปแบบความสัมพันธ์จะมีลักษณะใดขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของตัวแปรที่ศึกษาด้วย โกสส์ (เนงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Ghosh. 1991) ได้อธิบายว่า รูปแบบการวิจัยมีลักษณะเป็นแบบแผนและ/หรือชุดของสมการคณิตศาสตร์แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และ ชุดของข้อตกลงเบื้องต้น (Assumptions) ที่นักวิจัยเชื่อ หรือยอมรับว่าเป็นความจริง ถ้านักวิจัยสร้างรูปแบบการวิจัยให้ได้ใกล้เคียงกับปรากฏการณ์ธรรมชาติได้มาก จำนวนข้อตกลงเบื้องต้นก็จะน้อยลงด้วย

รูปแบบการวิจัยที่ง่ายที่สุดในการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์คือ รูปแบบแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว คือ ตัวแปรตัวหนึ่งถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรตาม (Y) ที่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรอีกตัวหนึ่งที่ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรต้น (X) ดังนั้นเมื่อมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองเป็นแบบเส้นตรง ผู้วิจัยสามารถสร้างสมการและแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ด้วยรูปแบบการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple linear regression model) โดยมี E เป็นตัวแปรความคลาดเคลื่อน (Error variable) ดังนี้

สมการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย

$$Y = \alpha + \beta X + E$$

แผนภาพ

$$X \longrightarrow Y \longleftarrow E$$

เมื่อผู้วิจัยรวบรวม และ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์จะสามารถประมาณค่าสัมประสิทธิ์ α และ β จากสมการข้างต้นได้ สัมประสิทธิ์การถดถอย β จะบอกขนาดของอิทธิพลที่ตัวแปรต้นมีต่อตัวแปรตามได้ ในกรณีนี้ผู้วิจัยสามารถตรวจสอบได้ว่ารูปแบบการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด ถ้าผลการตรวจสอบพบว่า ไม่มีความสอดคล้องกันผู้วิจัยสามารถปฏิเสธรูปแบบการวิจัยที่เป็นสมมติฐาน และ ต้องเริ่มต้นสร้างรูปแบบการวิจัยใหม่เพื่อมาตรวจสอบต่อไป

รูปแบบการวิจัยไม่จำเป็นต้องมีเพียงสมการเดียว ดังตัวอย่างข้างต้น เนื่องจากสภาพความเป็นจริง ตัวแปรต้น (X) หรือ ตัวแปรตาม (Y) จะได้รับอิทธิพลจากตัวแปรอื่น ๆ และมีอิทธิพลต่อตัวแปรเหล่านั้นด้วย ดังนั้นรูปแบบการวิจัยที่ดีจึงควรมีลักษณะเป็นชุดสมการที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

ตัวแปรที่ใช้ในรูปแบบการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ตัวแปรภายนอก (Exogenous variables) และตัวแปรภายใน (Endogenous variables) (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537 : 4 ; Joreskog and Sorbom. 1989 : 120-123) ตัวแปรภายนอก หมายถึง ตัวแปรที่ผู้วิจัยไม่สนใจที่จะศึกษาสาเหตุของตัวแปรเหล่านี้ หรือสาเหตุของตัวแปรเหล่านี้ไม่ได้ปรากฏอยู่ในรูปแบบ ส่วนตัวแปรภายใน หมายถึง ตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่าตัวแปรเหล่านี้ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรใด ซึ่งสาเหตุของตัวแปรภายในจะแสดงไว้ในรูปแบบอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังแบ่งประเภทของตัวแปรภายในออกตามลักษณะของการวัดได้ 2 ประเภท คือ ตัวแปรแฝง (Latent or unobserved variables) และ ตัวแปรสังเกตหรือวัดได้ (Observed or manifest variables)

การเขียนแผนภาพแสดงรูปแบบการวิจัยผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์รูปวงกลม ○ แทนตัวแปรแฝง และใช้รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส □ แทนตัวแปรสังเกตได้ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้นผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์รูปลูกศร $\longrightarrow$ แทนความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต้น กับตัวแปรตาม ส่วนหัวลูกศรแสดงทิศทางของอิทธิพล และใช้รูปลูกศรสองหัวเส้นโค้งแทนความสัมพันธ์ หรือสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

สมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรในรูปแบบการวิจัย เรียกว่า รูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้น (Linear structural equation model) และ รูปแบบการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่ายที่กล่าวไว้ในตอนต้นเป็นรูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นแบบหนึ่ง ส่วนคำว่า เชิงเส้น (Linear) ได้มาจากลักษณะของสมการที่ทั้งตัวแปรและพารามิเตอร์ต่างก็ยกกำลังหนึ่ง และที่เรียกว่า โครงสร้าง (Structural) นั้นได้มาจากลักษณะของรูปแบบที่เป็นสมการแสดงโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามทฤษฎีระหว่างตัวแปร ดังนั้นจึงมีชื่ออีกอย่างหนึ่งว่ารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น หรือรูปแบบลิสเรล (Linear Structural Relationship model or LISREL model) เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นฟังก์ชันของความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปร ทั้งนี้หัวใจสำคัญของการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น คือ การเปรียบเทียบเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปร รูปแบบนี้จึงมีชื่ออีกอย่าง

หนึ่งว่ารูปแบบโครงสร้างความแปรปรวนร่วม (Covariance structural model) แต่ชื่อของรูปแบบ LISREL เป็นที่ยอมรับและใช้กันแพร่หลายมากที่สุดในปัจจุบัน

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2537 : 67) ได้ให้ความหมายของ ลิสเรล โดยแยกเป็นสามนัยดังนี้

1. ลิสเรล หมายถึงรูปแบบการวิจัยที่มีความสำคัญสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์
2. ลิสเรล หมายถึง ภาษาที่ใช้ในการเขียนคำสั่งหนึ่งในสองภาษา สำหรับโปรแกรมคอมพิวเตอร์

3. ลิสเรล หมายถึง โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

นอกจากนี้ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และ สมชาติ สว่างเนตร (2535 : 2) กล่าวว่า นักสถิติที่มีชื่อเสียง 2 ท่าน ได้แก่ โจเรสคอร์ก และ ซอร์บอม (Joreskog and Sorbom) ได้ให้ความหมายของลิสเรลว่า ลิสเรล คือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้สำหรับประมาณค่าของสัมประสิทธิ์ที่ไม่ทราบค่าในกลุ่มของสมการโครงสร้างแบบเส้นตรง ตัวแปรในระบบสมการอาจจะเป็นตัวแปรที่สังเกตได้โดยตรง (Observed variable) หรือตัวแปรแฝง (Latent variable) ที่ไม่ได้วัดมา ทั้งนี้เนื่องจากการที่ไม่สามารถจะสังเกตได้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ลิสเรลนี้ตั้งอยู่บนรูปแบบจำลองโดยทั่วไปที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับใช้กับ รูปแบบที่ประกอบด้วยตัวแปรแฝงหรือตัวแปรสังเกตไม่ได้ ความคลาดเคลื่อนในการวัดและความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล ซึ่งตัวแปรเหล่านี้มีผลกระทบต่อกันและกันในเวลาเดียวกัน

รูปแบบทั่วไปของลิสเรลในโปรแกรมลิสเรล

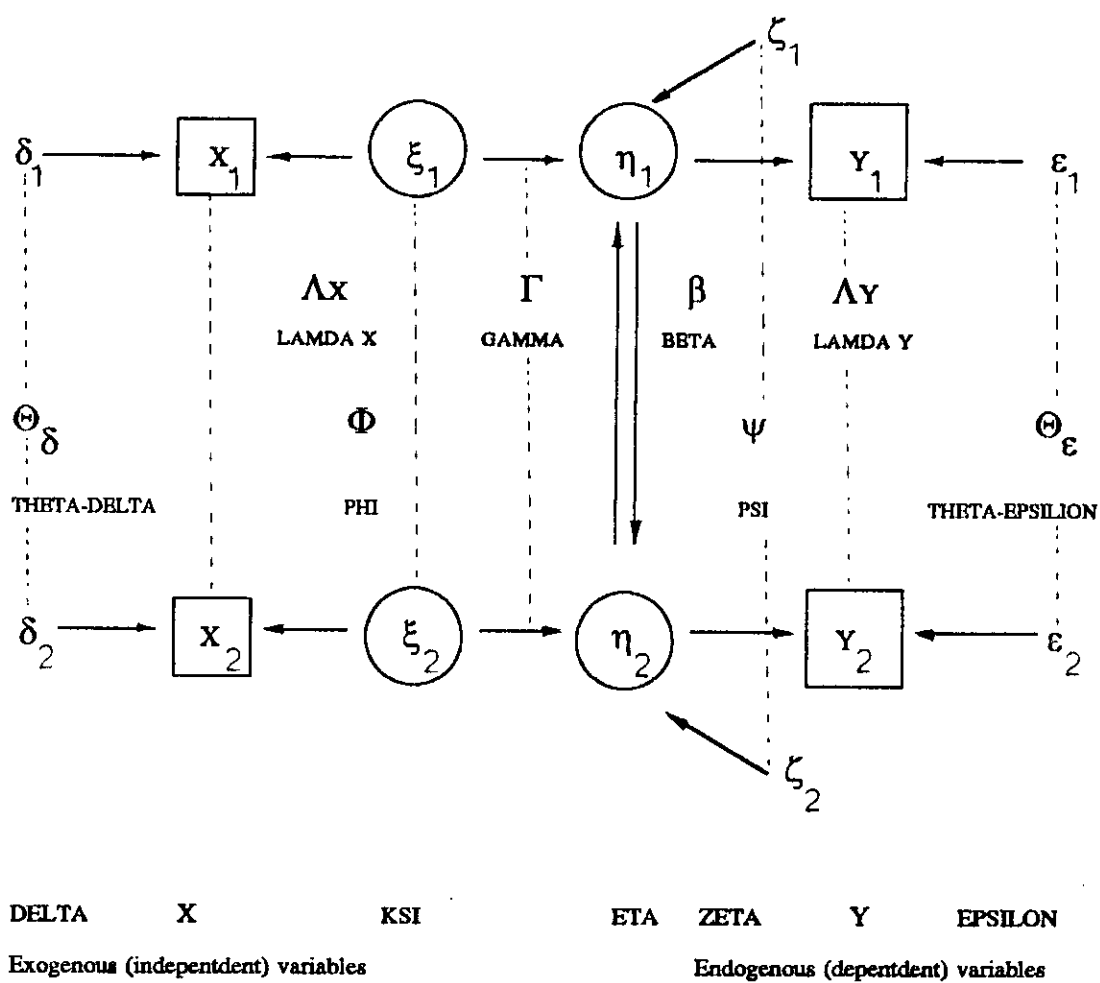
รูปแบบการวิจัยโดยทั่วไปประกอบด้วยตัวแปรภายนอก ตัวแปรคั่นกลางและตัวแปรภายใน แต่ในโปรแกรมลิสเรลได้กำหนดตัวแปรคั่นกลางและตัวแปรภายในทั้งหมดรวมเรียกว่า ตัวแปรภายใน ดังนั้นรูปแบบในโปรแกรมลิสเรลจึงประกอบด้วยตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายในเท่านั้น นอกจากนี้โปรแกรมลิสเรลประกอบด้วยรูปแบบใหญ่ๆ 2 รูปแบบคือ รูปแบบการวัด (Measurement model) และรูปแบบสมการโครงสร้าง (Structural equation model) โดยที่รูปแบบการวัดจะแบ่งเป็น 2 รูปแบบคือ รูปแบบการวัดสำหรับตัวแปรภายนอก และรูปแบบการวัดสำหรับตัวแปรภายใน ซึ่งทั้ง 2 รูปแบบเป็นรูปแบบแสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงกับ

ตัวแปรสังเกตได้ ส่วนรูปแบบสมการโครงสร้างเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงของรูปแบบการวิจัย รูปแบบลิสเรลมีข้อตกลงเบื้องต้นดังนี้ (เนงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537 : 17 ; Joreskog and Sorbom. 1989 : 4)

ข้อตกลงเบื้องต้นของรูปแบบลิสเรล

1. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดในรูปแบบเป็นความสัมพันธ์แบบเส้น (Linear) เชิงบวก(Additive)และเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal relationships)
2. ลักษณะการแจกแจงของตัวแปร ทั้งตัวแปรภายนอก ตัวแปรภายในและความคลาดเคลื่อนต้องเป็นการแจกแจงแบบปกติ โดยความคลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากตัวแปรภายในที่สังเกตได้ ความคลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากตัวแปรภายนอกที่สังเกตได้ และความคลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากตัวแปรภายในแฝงต้องมีค่าเฉลี่ยเป็นศูนย์
3. ความเป็นอิสระต่อกัน (Independence) ระหว่างตัวแปรกับ ความคลาดเคลื่อนมีดังนี้
 - 3.1 ความคลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากการวัดตัวแปรภายในที่สังเกตได้และตัวแปรภายในแฝงเป็นอิสระต่อกัน
 - 3.2 ความคลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากการวัดตัวแปรภายนอกสังเกตได้และตัวแปรภายนอกแฝงเป็นอิสระต่อกัน
 - 3.3 ความคลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากการวัดตัวแปรภายในแฝงกับ ตัวแปรภายนอกแฝงเป็นอิสระต่อกัน
 - 3.4 ความคลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากการวัดตัวแปรภายในที่สังเกตได้ ตัวแปรภายนอกที่สังเกตได้ และตัวแปรภายในแฝงเป็นอิสระต่อกัน
4. สำหรับกรณีการวิเคราะห์อนุกรมเวลาที่มีการวัดมากกว่า 2 ครั้ง การวัดตัวแปรต้องไม่ได้รับอิทธิพลจากช่วงเวลาที่ผ่านมาระหว่างการวัด

รูปแบบทั่วไปของความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสามารถเขียนเป็นแผนภาพแสดงได้ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 รูปแบบทั่วไปของความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น

(แหล่งที่มา : นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537 : 18)

หมายเหตุ ตัวย่อภาษาอังกฤษเป็นตัวย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์โปรแกรมลิสเรล

NX = จำนวนตัวแปรภายนอกสังเกตได้

NY = จำนวนตัวแปรภายในสังเกตได้

NK = จำนวนตัวแปรภายนอกแฝง

NE = จำนวนตัวแปรภายในแฝง

X = เวกเตอร์ตัวแปรภายนอกสังเกตได้ X ขนาด $(NX \times 1)$

Y = เวกเตอร์ตัวแปรภายในสังเกตได้ Y ขนาด $(NY \times 1)$

ξ = เวกเตอร์ตัวแปรภายนอกแฝง K ขนาด $(NK \times 1)$

η = เวกเตอร์ตัวแปรภายในแฝง E ขนาด $(NE \times 1)$

δ = เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อน d ในการวัดตัวแปร X ขนาด $(NX \times 1)$

ϵ = เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อน z ของตัวแปร E ขนาด $(NE \times 1)$

$\Delta X = LX$ = เมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอยของ K บน X ขนาด $(NK \times NK)$

$\Delta Y = LY$ = เมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอยของ E บน Y ขนาด $(NY \times NY)$

$\Gamma = GA$ = เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจาก K ไป E ขนาด $(NE \times NK)$

$\beta = BE$ = เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่าง E ขนาด $(NE \times NE)$

$\phi = PH$ = เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรภายในแฝง K
ขนาด $(NK \times NK)$

$\psi = PS$ = เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน z
ขนาด $(NE \times NE)$

$\theta_{\delta} = TD$ = เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน d
ขนาด $(NX \times NX)$

$\theta_{\epsilon} = TE$ = เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน e
ขนาด $(NY \times NY)$

จากภาพประกอบ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง หรือตัวแปรทางทฤษฎีต่าง ๆ ในรูปแบบสามารถกำหนดให้เป็นรูปแบบเชิงเส้นได้ดังนี้

รูปแบบสมการโครงสร้าง

$$\eta = \beta\eta + \Gamma\xi + \zeta$$

จากรูปแบบสมการทั่วไปสามารถเขียนเป็นสมการย่อยตามตัวแปรได้ดังนี้

$$\eta_1 = \beta_{12}\eta_2 + \gamma_{11}\xi_1 + \gamma_{12}\xi_2 + \zeta_1$$

$$\eta_2 = \beta_{21}\eta_1 + \gamma_{21}\xi_1 + \gamma_{22}\xi_2 + \zeta_2$$

หรือนำมาเขียนเป็นเมทริกซ์ได้ดังนี้

$$\begin{bmatrix} \eta_1 \\ \eta_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & \beta_{12} \\ \beta_{21} & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \eta \\ \eta \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \gamma_{11} & \gamma_{12} \\ \gamma_{21} & \gamma_{22} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \xi_1 \\ \xi_2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \zeta_1 \\ \zeta_2 \end{bmatrix}$$

รูปแบบสมการการวัดสำหรับตัวแปรภายนอก

$$x = \Lambda x\xi + \delta$$

จากรูปแบบสมการทั่วไปสามารถเขียนเป็นสมการย่อยตามตัวแปรได้ดังนี้

$$x_1 = \lambda_{11}\xi_1 + \delta_1$$

$$x_2 = \lambda_{22}\xi_2 + \delta_2$$

หรือนำมาเขียนเป็นเมทริกซ์ได้ดังนี้

$$\begin{bmatrix} x_1 \\ x_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \lambda_{11} & 0 \\ 0 & \lambda_{22} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \xi_1 \\ \xi_2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \delta_1 \\ \delta_2 \end{bmatrix}$$

รูปแบบสมการการวัดสำหรับตัวแปรภายใน

$$Y = \Lambda_Y \eta + \varepsilon$$

จากรูปแบบสมการทั่วไปสามารถเขียนเป็นสมการย่อยตามตัวแปรได้ดังนี้

$$Y_1 = \lambda_{11}\eta_1 + \varepsilon_1$$

$$Y_2 = \lambda_{22}\eta_2 + \varepsilon_2$$

หรือนำมาเขียนเป็นเมทริกซ์ได้ดังนี้

$$\begin{bmatrix} Y_1 \\ Y_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \lambda_{11} & 0 \\ 0 & \lambda_{22} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \eta_1 \\ \eta_2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \varepsilon_1 \\ \varepsilon_2 \end{bmatrix}$$

จากรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นและเมทริกซ์ต่าง ๆ ที่ได้นำเสนอไปข้างต้น จะเห็นได้ว่า การวิเคราะห์ข้อมูลของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น มีจุดมุ่งหมายที่จะประมาณค่าตัวที่ไม่ทราบค่าของเมทริกซ์ทั้ง 8 เมทริกซ์ได้แก่

เมทริกซ์พารามิเตอร์ Δ_X	เมทริกซ์พารามิเตอร์ ϕ
เมทริกซ์พารามิเตอร์ Δ_Y	เมทริกซ์พารามิเตอร์ ψ
เมทริกซ์พารามิเตอร์ β	เมทริกซ์พารามิเตอร์ θ_ε
เมทริกซ์พารามิเตอร์ γ	เมทริกซ์พารามิเตอร์ θ_δ

เนื่องจากในโปรแกรมลิสเรลมี รูปแบบสำหรับการวิเคราะห์ ที่เป็นรูปแบบย่อยหลายประเภทตามรูปแบบของการวิจัย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบย่อยที่ 2 ที่เรียกว่ารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ (Causal structural model) ซึ่งรูปแบบย่อยต่างๆ ในกลุ่มนี้ประกอบด้วย

1. รูปแบบการถดถอยและรูปแบบความแปรปรวน (Regression models and Anova models)

2. รูปแบบสำหรับการวิเคราะห์อิทธิพล (Path Analysis)

3. รูปแบบมิมิค (Multiple Indicators and Multiple Causes Models = MIMIC models)

ผู้วิจัยเลือกใช้ รูปแบบการวิจัยที่เรียกว่า รูปแบบสำหรับการวิเคราะห์อิทธิพล (Path analysis) แบบไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัดและเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive model) ตัวแปรในรูปแบบเป็นตัวแปรสังเกตได้ไม่มีตัวแปรแฝง การกำหนดข้อมูลจำเพาะของรูปแบบจึงกำหนดรูปแบบ และสถานะของเมทริกซ์พารามิเตอร์ GA BE PH PS ส่วน LX LY TE และ TD จะเป็นศูนย์ทั้งหมด

การกำหนดข้อมูลจำเพาะของรูปแบบเมทริกซ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นโดยทั่วไปมีทั้งหมด 9 รูปแบบ(form) คือ

1. เมทริกซ์ศูนย์ (Zero matrix = ZE) หมายถึงเมทริกซ์ที่สมาชิกทุกหน่วยมีค่าเป็นศูนย์

2. เมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity matrix = ID) หมายถึง เมทริกซ์ที่สมาชิกในแนวเส้นทแยงมุมมีค่าเป็นหนึ่งส่วนสมาชิกนอกเส้นทแยงมุมมีค่าเป็นศูนย์

3. เมทริกซ์เอกลักษณ์, ศูนย์ (Identity, Zero matrix = IZ) เมื่อแบ่งส่วนเมทริกซ์จะต้องประกอบด้วยเมทริกซ์เอกลักษณ์และเมทริกซ์ศูนย์

4. เมทริกซ์ศูนย์, เอกลักษณ์ (Zero, Identity matrix = ZI) เมื่อแบ่งส่วนเมทริกซ์จะต้องประกอบด้วยเมทริกซ์ศูนย์และเมทริกซ์เอกลักษณ์ โดยเมทริกซ์จะมีลักษณะตรงกันข้ามกับในข้อที่ 3

5. เมทริกซ์แนวทแยง (Diagonal matrix = DI) หมายถึงเมทริกซ์ที่สมาชิกนอกเส้นแนวทแยงมุมมีค่าเป็นศูนย์แต่สมาชิกในแนวเส้นทแยงมุมมีค่าเป็นตัวเลข

6. เมทริกซ์สมมาตร (Symmetric matrix = SY) หมายถึง เมทริกซ์ที่สมาชิกได้และเหนือเส้นแนวทแยงมุมมีค่าตรงกัน

7. เมทริกซ์ใต้แนวทแยง (Subdiagonal matrix = SD) หมายถึง เมทริกซ์ที่สมาชิกในแนวทแยงมุม และเหนือแนวเส้นทแยงมุมมีค่าเป็นศูนย์ แต่สมาชิกในแนวเส้นทแยงมุมมีค่าเป็นตัวเลข

8. เมทริกซ์สมมาตรมาตรฐาน (Standardized symmetric matrix = ST) หมายถึงเมทริกซ์สมมาตรที่สมาชิกในแนวเส้นทแยงมุมมีค่าเป็นหนึ่ง

9. เมทริกซ์เต็มรูป(full matrix) หมายถึง เมทริกซ์ที่มีสมาชิกทุกแถว(row) และทุกหลัก(column)

สถานะ(mode) ของเมทริกซ์ที่ใช้ในโปรแกรมกำหนดตามสถานะของสมาชิกในเมทริกซ์เป็น 3 สถานะคือ

1. พารามิเตอร์กำหนด(Fixed parameters = FI) การกำหนดสถานะลักษณะนี้ใช้เมื่อรูปแบบการวิจัยไม่มีเส้นแสดงอิทธิพลระหว่างตัวแปร โดยพารามิเตอร์ขนาดอิทธิพลตัวนั้นมีค่าเป็นศูนย์ (ใช้สัญลักษณ์ 0)

2. พารามิเตอร์อิสระ (Free parameters = FR) การกำหนดสถานะลักษณะนี้ใช้เมื่อผู้วิจัยต้องการประมาณค่าและไม่ได้บังคับให้มีค่าอย่างใดอย่างหนึ่ง (ใช้สัญลักษณ์ *)

3. พารามิเตอร์บังคับ (Constrained parameters) การกำหนดสถานะลักษณะนี้ใช้เมื่อรูปแบบการวิจัยมีเส้นแสดงอิทธิพลระหว่างตัวแปร และพารามิเตอร์ขนาดอิทธิพลตัวนั้นเป็นค่าที่ต้องประมาณ (ใช้สัญลักษณ์ 1)

การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของรูปแบบ

(Identification of the Model)

การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของรูปแบบ เป็นการตรวจสอบล่วงหน้าก่อนการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรลว่า ข้อมูลต่าง ๆ สำหรับรูปแบบการวิจัยนั้นเพียงพอที่จะวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรลหรือไม่ การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของรูปแบบมีเงื่อนไขที่ควรพิจารณา 2 ประการ คือ

1. เงื่อนไขจำเป็น (necessary condition)

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และ สมชาติ สว่างเนตร (2537 : 27) กล่าวว่า เงื่อนไขจำเป็นสำหรับการระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของรูปแบบคือ การที่องศาอิสระ(degree of freedom) มีค่ามากกว่าศูนย์ องศาของความเป็นอิสระในที่นี้ก็คือ ผลต่างระหว่างจำนวนที่ไม่ซ้ำกันของความแปรปรวน และความแปรปรวนร่วม หรือ ค่าสหสัมพันธ์ที่สังเกตได้กับ จำนวนพารามิเตอร์ของรูปแบบที่ผู้วิจัยต้องการประมาณค่า เงื่อนไขนี้เรียกว่า กฎที(t-rule)(นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537 : 37) กฎนี้กล่าวว่า รูปแบบจะระบุค่าได้พอดีเมื่อ $t < (1/2)(NI)(NI+1)$ เมื่อ NI คือ จำนวนตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในรูปแบบทางทฤษฎีหรือรูปแบบสมมติฐาน

2. เงื่อนไขเพียงพอ (sufficient condition)

เงื่อนไขข้อนี้มีลักษณะความแตกต่างกันไปตามลักษณะของรูปแบบการวิจัย และกฎสำหรับรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่ไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัด ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เงื่อนไขเพียงพอได้แก่ กฎความสัมพันธ์ทางเดียว (recursive rule) ที่กล่าวว่า เมทริกซ์ของตัวแปรภายในที่สังเกตได้ (เมทริกซ์เบต้า BE) ต้องเป็นเมทริกซ์ได้แนวทแยง คือสมาชิกในแนวเส้นทแยงมุม และเหนือแนวเส้นทแยงมุมมีค่าเป็นศูนย์ แต่สมาชิกในแนวเส้นทแยงมุมมีค่าเป็นตัวเลข

การประมาณค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบ

(Parameter Estimation of the Model)

โดยทั่วไปวิธีการในการประมาณค่า ของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ตั้งอยู่บนหลักการเปรียบเทียบ เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม หรือค่าสหสัมพันธ์ที่สังเกต หรือวัดได้ (S) กับ เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม หรือค่าสหสัมพันธ์ที่ถูกกำหนดโดยรูปแบบการวิจัย (Σ) รูปแบบของฟังก์ชันที่ใช้ในการเปรียบเทียบมีวิธีการประมาณค่าที่นิยมใช้อยู่ 3 วิธีสรุปได้ดังนี้ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และสมชาติ สว่างเนตร. 2535 : 31-32 ; นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537 : 40-44)

1. วิธีกำลังสองน้อยที่สุดไม่ถ่วงน้ำหนัก (Unweighted Least Squares : ULS)

วิธีนี้ใช้หลักฟังก์ชันความแตกต่างที่สามารถเขียนแทนด้วยสูตร

$$F(S, \Sigma) = (1/2) t_r[(S - \Sigma)^2]$$

เมื่อ $t_r[(S - \Sigma)^2]$ หมายถึง ผลรวมของกำลังสองของสมาชิกต่าง ๆ ในเมทริกซ์ความคลาดเคลื่อนซึ่งได้จาก $S - \Sigma$

ค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณด้วยวิธี ULS นี้มีคุณสมบัติเป็นค่าประมาณที่มีความคงเส้นคงวา (Consistency) แต่ไม่มีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ ความแปรปรวนของค่าประมาณที่ได้ จะไม่ใช่ค่าที่น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับค่าประมาณที่ได้จากวิธีอื่นวิธีการนี้เป็นวิธีที่มีความสะดวก

และง่าย เหมาะสมกับข้อมูล ที่มีลักษณะการแจกแจงที่แตกต่างไปจากการกระจายปกติ ระดับมัลติวารีเอท (multivariate normal distribution) เป็นอย่างมาก ค่าประมาณที่ได้จากวิธีการนี้เป็นค่าพารามิเตอร์ที่ขึ้นอยู่กับมาตรของการวัด คือถ้ารูปแบบลิสเรลมีตัวแปรที่มีหน่วยการวัดต่างกันจะมีผลต่อค่าพารามิเตอร์ วิธีแก้คือต้องใช้เมทริกซ์สหสัมพันธ์แทนเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมหรือใช้คะแนนมาตรฐาน

2. วิธีการกำลังสองน้อยที่สุดวางนัยทั่วไป (Generalized Least Squares

: GLS)

วิธีนี้แตกต่างจากวิธี ULS เพียงเล็กน้อย ฟังก์ชันความแตกต่างสามารถเขียนได้ดังนี้

$$F(S, \Sigma) = t_r [(S - \Sigma)S^{-1}]^2$$

วิธีนี้เป็นการทำให้ได้ค่าต่ำที่สุดในผลรวมของกำลังสองของ เมทริกซ์ความคลาดเคลื่อน หรือ $S - \Sigma$ ซึ่งปรับด้วยอินเวอร์ส (Inverse) ของเมทริกซ์ความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมหรือเมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่ได้มาจากกลุ่มตัวอย่าง (S) ค่าประมาณที่ได้จากวิธีการนี้ มีความคงเส้นคงวา มีประสิทธิภาพและเป็นอิสระจากมาตรวัดหรือไม่มีหน่วย แต่วิธีการนี้มีข้อตกลงเบื้องต้นว่า ข้อมูลต้องมีการกระจายปกติในระดับมัลติวารีเอท และถ้ากลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็ก ค่าประมาณพารามิเตอร์ที่ได้จะมีความลำเอียงเข้าหาค่าศูนย์

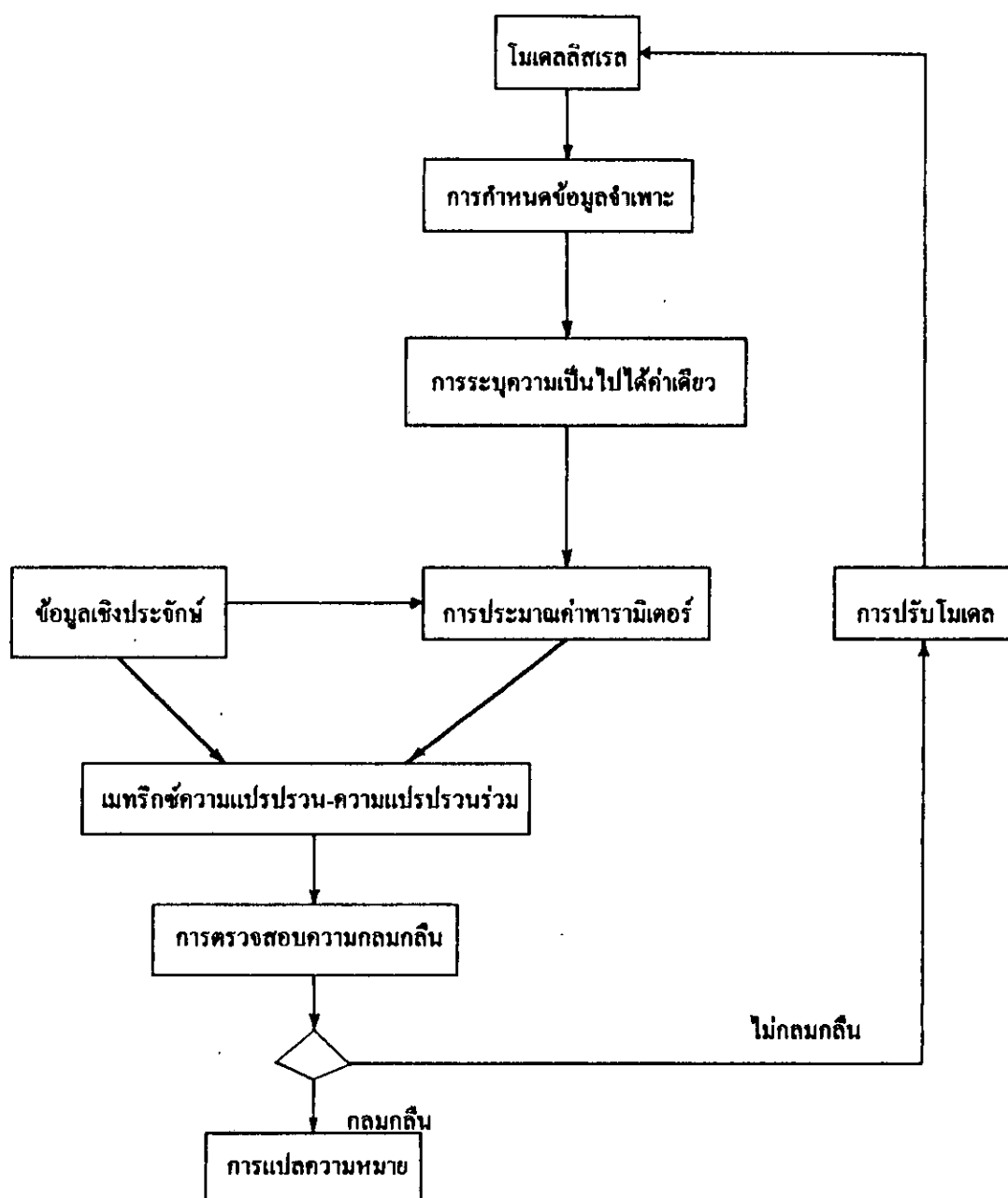
3. วิธีโลคัลไลต์สูงสุด (Maximum Likelihood : ML)

ฟังก์ชันความแตกต่างของวิธีการนี้คือ

$$F(S, \Sigma) = \log |\Sigma| + t_r(S \Sigma^{-1}) - \log |S| - (p+q)$$

เมื่อ $(p+q)$ คือผลรวมของตัวแปรภายในและตัวแปรภายนอกที่สังเกตได้ทั้งหมดที่ใช้ในรูปแบบการวิจัย ค่าประมาณของพารามิเตอร์ที่ได้จากวิธีการนี้ มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับวิธี GLS คือ มีความคงเส้นคงวา ประสิทธิภาพและเป็นอิสระจากมาตรวัด การแจกแจงลุ่มของค่าประมาณพารามิเตอร์ที่ได้เป็นแบบปกติ และความแกร่งของค่าประมาณขึ้นอยู่กับขนาดของค่าพารามิเตอร์ สำหรับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล เพื่อทดสอบรูปแบบความสัมพันธ์

โครงสร้างเชิงเส้นแสดงได้ ดังภาพประกอบ 7 ในส่วนของการตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบนั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 ซึ่งเป็นขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้ในงลักษณ์วิธีชัย (2537 : 16) ได้เสนอขั้นตอน การวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นไว้ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 แสดงขั้นตอนของการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น
(แหล่งที่มา : นงลักษณ์ วิธีชัย. 2537 : 16)

งานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ และการศึกษาที่ใช้รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นในการวิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนของการศึกษาประสิทธิภาพการสอนนั้นยังไม่มีการศึกษาวิจัย คงมีแต่เฉพาะงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ งานวิจัยของ แมคโดแนลด์ (Borich. 1976 : 136 ; citing McDonald. 1975) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนได้รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอนได้แก่ ความถนัดของครู ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอนของครูผู้สอน ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอน เจตคติของครูผู้สอนและโครงสร้างขององค์กรในโรงเรียน ตัวแปรบุคลิกลักษณะของครูผู้สอนมีอิทธิพลส่งผ่านความถนัดของครูผู้สอน การรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่มีต่อโรงเรียนส่งผ่านเจตคติของครูผู้สอน และการได้รับการสนับสนุนสื่อการสอนต่าง ๆ ส่งผ่านตัวแปรโครงสร้างขององค์กรในโรงเรียน ทั้งนี้ตัวแปรผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนจะมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1987 : 49-64) ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับไฮสกูล จำนวน 126 คน ของรัฐนิวเม็กซิโก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นในการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ มโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง การให้ความสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียน การเลี้ยงดูของครอบครัวที่สนใจการเรียนของนักเรียน การเน้นให้นักเรียนเรียนหนังสือ และระดับการศึกษาของบิดา ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมคือ ระดับการศึกษาของบิดาจะมีอิทธิพลส่งผ่านการเน้นให้นักเรียนเรียนหนังสือ โดยการเน้นให้นักเรียนเรียนหนังสือมีอิทธิพลส่งผ่านการให้ความสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียน นอกจากนี้มโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง เพศ และระดับการศึกษาของบิดามีอิทธิพลส่งผ่านการเลี้ยงดูของครอบครัวที่สนใจการเรียนของนักเรียน และลักษณะของชุมชนกลุ่มน้อย มีอิทธิพลส่งผ่านการให้ความสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนและมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง นอกจากนี้ เคนนี่ (Kenny. 1979 : 47-73 ; citing Joreskog and Sorbom. 1989 : 119-121) ได้นำผลการวิจัยของเคอร์ชอฟฟ์ (Kerchoff. 1974) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ กับความปรารถนาในการประกอบอาชีพของนักเรียนเกรด 12 จำนวน 767 คนด้วยการใช้รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ตัวแปรด้านระดับสติปัญญา จำนวนพี่น้องในครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา ระดับการศึกษาของนักเรียน และความคาดหวังในการศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรความต้องการในการประกอบอาชีพของนักเรียน ทั้งนี้ตัวแปรด้านระดับสติปัญญา ระดับการศึกษา

ของนักเรียน และความคาดหวังต่อการในการศึกษาส่งผ่านไปยิ่ง ตัวแปรความปรารถนาในการประกอบอาชีพของนักเรียน

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยที่ใช้รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ได้แก่งานวิจัยของประทุม ฤกษ์กลาง (2538 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การ และ ผลการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนมีความผูกพันต่อองค์การ และมีผลการปฏิบัติงานในระดับค่อนข้างมาก ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ การสื่อสาร สัมพันธภาพ ความขัดแย้งในบทบาท (มีอิทธิพลทางลบ) และอายุของอาจารย์ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความผูกพันต่อองค์การ ความชัดเจนในบทบาท ความขัดแย้งในบทบาท และลักษณะงานในด้านศักยภาพการจูงใจจากงาน นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอิทธิพลทางอ้อม ต่อความผูกพันต่อองค์การ และผลการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ตัวแปรในการวิจัย

จากการประมวลแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้สามารถสรุปตัวแปรการวิจัยครั้งนี้ได้ 14 ตัวแปร ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ และตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงผล ดังนี้

ตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ ประกอบด้วย 13 ตัวแปร ได้แก่

1. แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ✓
2. สาขาที่จบการศึกษา
3. วุฒิการศึกษา
4. ประสบการณ์ในการสอน ✓
5. บุคลิกลักษณะของครู
6. บรรยากาศในโรงเรียน
7. บรรยากาศในชั้นเรียน
8. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู ✓
9. สมรรถภาพการใช้สื่อการสอนของครู

10. ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ✓

11. สุขภาพจิต

12. การมุ่งอนาคต

13. เจตคติของครูต่อนักเรียน

ตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงผล ได้แก่ ประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

ค่านิยมตัวแปร

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความต้องการของครูผู้สอนในการที่จะปฏิบัติงาน ✓
ตามหน้าที่ วัดได้จากการนำคะแนน การรับรู้คุณค่า ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์
และความคาดหวังมาคูณกัน หากผลคูณมีค่าเป็นศูนย์ แสดงว่าไม่มีความต้องการที่จะสอน ผลคูณที่
ค่าอยู่ในระดับต่ำ แสดงว่ามีความต้องการที่จะปฏิบัติงานตามหน้าที่น้อย ผลคูณที่มีค่าสูง แสดงว่ามี
ความต้องการที่จะปฏิบัติงานตามหน้าที่มาก ในกรณีที่ต้องการแบ่งกลุ่มผู้ตอบเป็น 2 กลุ่ม จะใช้
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจสูงและผู้ที่ได้
คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจต่ำ

การรับรู้คุณค่า หมายถึง ปริมาณการให้ความสำคัญเกี่ยวกับผลตอบแทนอันเกิดจากการ
ปฏิบัติงานของครูผู้สอน

ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์ หมายถึง ความเชื่อของครูผู้สอนเกี่ยวกับ
ความเป็นไปได้ที่ความพยายามของตนเองจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน

ความคาดหวัง หมายถึง การประเมินความเป็นไปได้ที่จะได้รับผลตอบแทนอันเกิดจาก
ความพยายามในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของครูผู้สอน

สาขาที่จบการศึกษา หมายถึง วิชาเอกจากคุณวุฒิส่งสุดที่ครูผู้สอนศึกษามา ซึ่งแบ่งออกเป็น
เป็นสาขาประถมศึกษา สาขานบาลศึกษาหรือปฐมวัย และสาขาอื่น ๆ

วุฒิการศึกษา หมายถึง คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุดที่ครูผู้สอนสำเร็จมา ซึ่งแบ่งออกเป็น
วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี วุฒิปริญญาตรี และวุฒิส่งกว่าปริญญาตรี

ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง จำนวนปีที่ครูผู้สอนปฏิบัติการสอนเฉพาะในระดับชั้น ✓
ก่อนประถมศึกษา

บุคลิกลักษณะของครู หมายถึง องค์ประกอบที่รวมท่าทาง อารมณ์จิตใจ ลักษณะนิสัย

โลกทัศน์และทัศนะ โดยทั่วไปของครูผู้สอน

บรรยากาศในโรงเรียน หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นและอยู่ภายในโรงเรียน ประถมศึกษาที่เปิดสอนชั้นก่อนประถมศึกษา เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน กับกลุ่มบุคลากร ได้แก่ คณะครูและนักเรียน ในการแลกเปลี่ยนค่านิยม ความเชื่อและปทัสถานทาง สังคม

บรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง สภาพหรือสิ่งแวดล้อมทางสังคมจิตวิทยาในระบบสังคม ซึ่งมีความเคลื่อนไหวอันประกอบด้วยพฤติกรรมของครูผู้สอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน

การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู หมายถึง การที่ครูผู้สอนในโรงเรียนได้รับการ ✓ สนับสนุนช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านอารมณ์ วัตถุ สิ่งของ ข้อมูลข่าวสาร ฯลฯ ทั้งนี้ได้ รับการสนับสนุนทางสังคมจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ครอบครัว และชุมชน

สมรรถภาพการให้สื่อการสอนของครู หมายถึง องค์ประกอบโดยรวมของความรู้ ความ เข้าใจ และเจตคติต่อการให้สื่อการสอนของครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษา

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ✓ มีความสามารถในการนำความรู้ วิธีการ ตลอดจนเทคนิคใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพในการจัดการ ศึกษาไปใช้ในการบริหารการเรียนการสอนและการพัฒนาวิชาชีพ เช่น การกำหนดเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ของโรงเรียน การวางแผนและการนำแผนไปปฏิบัติ การนำผลการวิจัยมาใช้ในการ พัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียน เป็นต้น

สุขภาพจิต หมายถึง ปริมาณความวิตกกังวล ความไม่สบายกายไม่สบายใจ ในการปฏิบัติ งานของบุคคล โดยที่ความวิตกกังวลนี้จะรวมถึงความรู้สึกล้มเหลว กลุ้มใจ เครียด รำคาญ หนักใจ อารมณ์เสีย หงุดหงิด หมดกำลังใจ และความลำบากใจ

การมุ่งอนาคต หมายถึง ปริมาณของการที่ครูผู้สอนจะเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้น กับตนเอง และสังคมในอนาคต รวมทั้งสามารถคาดการณ์ไกลและมีนิสัยในการบังคับตนเอง ให้อุต ใต้รอได้ หรือเลือกที่จะไม่รับรับประโยชน์เล็กน้อยในทันที แต่จะรอรับผลประโยชน์ที่ยิ่ง ใหญ่หรือที่ สำคัญกว่าที่จะตามมาภายหลัง

เจตคติของครูต่อนักเรียน หมายถึง ท่าทีความรู้สึกรู้สึก ความคิดเห็น ความนิยมชมชอบของ ครูผู้สอนที่มีต่อนักเรียน เมื่อครูผู้สอนได้พบเห็นการประพฤติปฏิบัติของนักเรียน ทั้งขณะที่อยู่ใน โรง เรียน ในห้องเรียน และภายนอกห้องเรียน ความรู้สึกที่มีต่อนักเรียนแสดงออกได้ 2 ลักษณะคือ

ลักษณะทางบวก (Positive) เป็นลักษณะที่แสดง ความพอใจ เห็นด้วย นิยมชมชอบ ส่งเสริม และสนับสนุนพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออก กับลักษณะทางลบ (Nagative) คือ ลักษณะที่แสดงถึงความเบื่อหน่าย ไม่พอใจไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ส่งเสริม และไม่สนับสนุนต่อการแสดง พฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของนักเรียน

ประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก หมายถึง ผลของการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษา ที่มีผลทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดหมายที่กำหนดไว้ในแนวการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้เป็นผลมาจากการประเมินความมากน้อยของระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในเรื่องต่อไปนี้ คือ (1) การกำหนดจุดหมายของการจัดประสบการณ์ (2) ความรับผิดชอบต่อการจัดประสบการณ์ (3) การดำเนินการจัดกิจกรรมประสบการณ์ และ (4) การวัดและประเมินความพร้อมในการเรียน

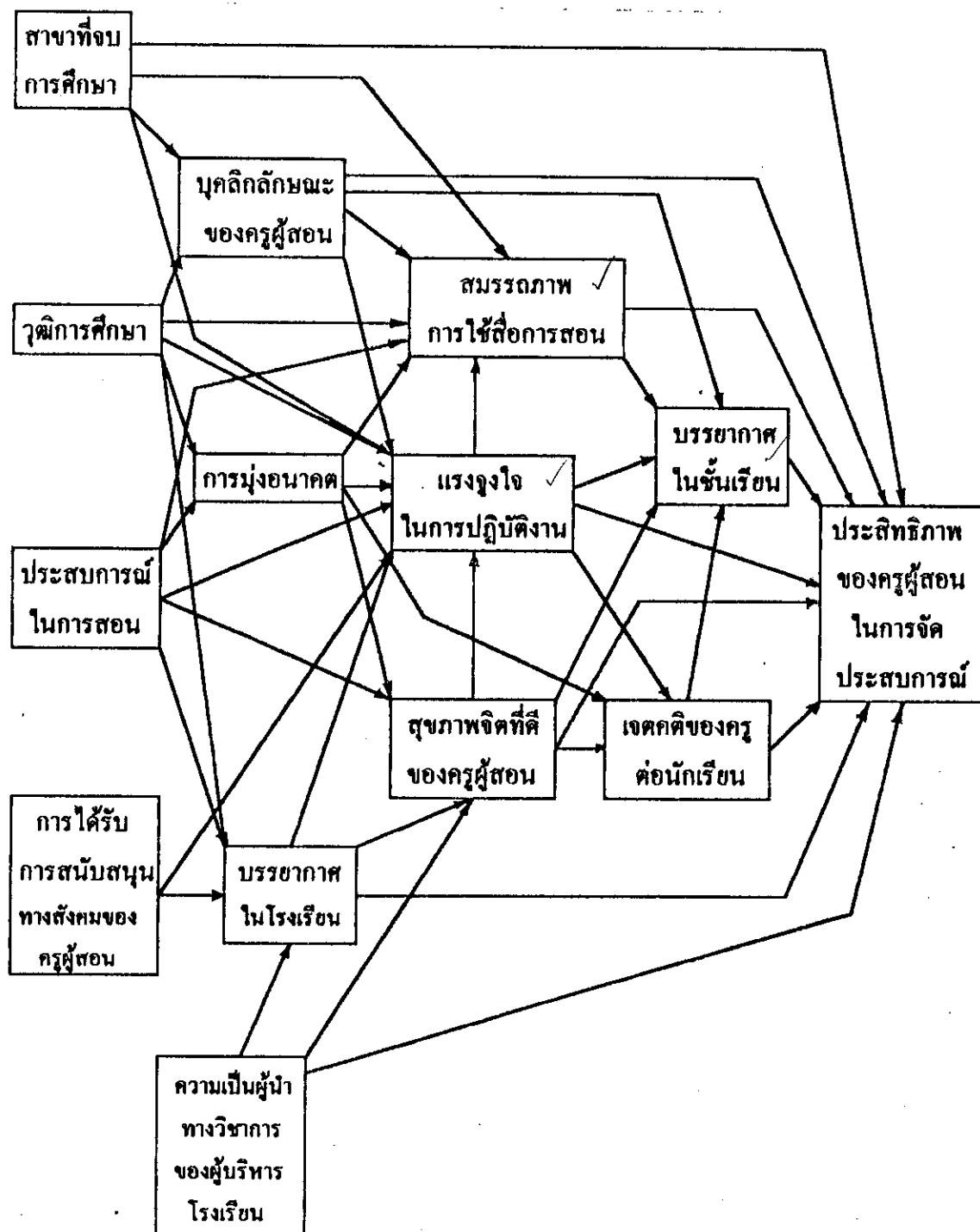
รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรสำคัญที่อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานของบุคคลในองค์กรและจิตวิทยาสังคมมาเป็นกรอบความคิดสำหรับการวิจัย เพื่อใช้สร้างรูปแบบความสัมพันธ์สำหรับการวิเคราะห์สาเหตุของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ ให้แก่เด็กชั้นก่อนประถมศึกษา แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

1. แนวคิดเรื่อง พฤติกรรมการทำงานของบุคคลที่เสนอโดย เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2525 : 131-133) ธงชัย สันติวงษ์ (2535 : 29) เทพม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2529 : 1-17) และ สมยศ นาวิการ (2521 : 139)
2. ทฤษฎีต้นไม้วิจัยธรรมของศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2526 : 15 ; 2531 : 12-28)

จากแนวคิด และทฤษฎีดังกล่าวได้เสนอรายละเอียด ตลอดจนผลการวิจัยและเหตุผลในการเลือกตัวแปรต่าง ๆ ไว้ในตอนต้นของบทที่ 2 แล้ว ตัวแปรสำคัญเหล่านั้นนำมาสร้างเป็นรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นประเภทรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ และผลที่ให้อธิบาย ความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กชั้นก่อนประถม

ศึกษา ซึ่งรูปแบบดังกล่าวเป็นรูปแบบสมมติฐานสำหรับการวิจัยครั้งนี้ และผู้วิจัยได้เขียนอธิบายไว้ตามภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กชั้นก่อนประถมศึกษา

จากภาพประกอบ 8 ผู้วิจัยกำหนดลักษณะเกี่ยวกับตัวแปรดังนี้

ตัวแปรภายนอก (Exogenous) ได้แก่

1. สาขาที่จบการศึกษา
2. วุฒิกการศึกษา
3. ประสบการณ์ในการสอน
4. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน
5. ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

ตัวแปรภายใน (Endogenous) ได้แก่

1. บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน
2. การมุ่งอนาคต
3. บรรยากาศในโรงเรียน
4. สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน
5. แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน
6. สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน
7. เจตคติของครูต่อนักเรียน
8. บรรยากาศในชั้นเรียน
9. ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์

ผู้วิจัยนำรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตามภาพประกอบ 8 มากำหนดเป็น สมมติฐานการวิจัยจะได้สมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. สาขาที่จบการศึกษาที่มีอิทธิพลทางตรงต่อบุคลิกลักษณะของครูผู้สอน สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน แต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์โดยส่งอิทธิพลผ่านตัวแปรบุคลิกลักษณะของครูผู้สอน สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และบรรยากาศในชั้นเรียน

2. วุฒิกศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์โดยส่งผ่านตัวแปรดังนี้

2.1 มีอิทธิพลส่งผ่านสมรรถภาพการใช้สื่อการสอน และบรรยากาศในชั้นเรียนไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

2.2 มีอิทธิพลส่งผ่าน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เจตคติของครูต่อนักเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

2.3 มีอิทธิพลส่งผ่านการมุ่งอนาคต สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน และ เจตคติของครูต่อนักเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

3. ประสบการณ์ในการสอนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ โดยมีอิทธิพลส่งผ่านตัวแปรดังนี้

3.1 มีอิทธิพลส่งผ่านการมุ่งอนาคต แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

3.2 มีอิทธิพลส่งผ่านการมุ่งอนาคต สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอนและเจตคติของครูต่อนักเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

3.3 มีอิทธิพลส่งผ่านบรรยากาศในโรงเรียน สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอนเจตคติของครูต่อนักเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

4. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ โดยมีอิทธิพลส่งผ่านตัวแปรดังนี้

4.1 มีอิทธิพลส่งผ่าน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เจตคติของครูต่อนักเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

4.2 มีอิทธิพลส่งผ่านบรรยากาศในโรงเรียน สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอนและเจตคติของครูต่อนักเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

5. ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อ ประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ โดยส่งผ่าน บรรยากาศในโรงเรียน สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน เจตคติของครูต่อนักเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

6. บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนมีอิทธิพลทางตรงต่อ ประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์โดยส่งผ่านตัวแปรดังนี้

6.1 มีอิทธิพลส่งผ่านสมรรถภาพการใช้สื่อการสอน และบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

6.2 มีอิทธิพลส่งผ่าน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เจตคติของครูต่อนักเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

7. การมุ่งอนาคตมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ โดยมีอิทธิพลส่งผ่านตัวแปรดังนี้

7.1 มีอิทธิพลส่งผ่านสมรรถภาพการใช้สื่อการสอนและบรรยากาศในชั้นเรียนไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

7.2 มีอิทธิพลส่งผ่าน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เจตคติของครูต่อนักเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

7.3 มีอิทธิพลส่งผ่าน สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน เจตคติของครูต่อนักเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

8. บรรยายภาคในชั้นเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ โดยมีอิทธิพลส่งผ่านตัวแปรดังนี้

8.1 มีอิทธิพลส่งผ่านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เจตคติของครูต่อนักเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

8.2 มีอิทธิพลส่งผ่านสู่สภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน เจตคติของครูต่อนักเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

9. สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอนมีอิทธิพลทางตรงต่อ ประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์และบริหารจัดการชั้นเรียน โดยครูผู้สอนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์และบริหารจัดการชั้นเรียนโดยมีอิทธิพลส่งผ่านตัวแปรดังนี้

9.1 มีอิทธิพลส่งผ่าน เจตคติของครูต่อนักเรียน และ บรรยากาศในชั้นเรียนไปยัง ประสิทธิภาพของครู ในการจัดประสบการณ์

9.2 มีอิทธิพลส่งผ่าน เจตคติของครูต่อนักเรียน และ บรรยากาศในชั้นเรียนไปยัง ประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

10. แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีอิทธิพลทางตรงต่อ ประสิทธิภาพของครูในการจัด
 ประสิทธิภาพและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสิทธิภาพ โดยอิทธิพลต่อ
 ตัวแปรดังนี้

10.1 มีอิทธิพลส่งผ่านสมรรถภาพการใช้สื่อการสอนและบรรยากาศในชั้นเรียนไป
ยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

10.2 มีอิทธิพลส่งผ่าน เจตคติของครูต่อนักเรียนไปยังประสิทธิภาพของครูในการ
จัดประสบการณ์

10.3 มีอิทธิพลส่งผ่าน บรรยากาศในชั้นเรียนไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัด

ประสบการณ์

11. สมรรถภาพการใช้สื่อการสอนมีอิทธิพลทางตรงต่อ ประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านบรรยากาศในชั้นเรียนไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

12. เจตคติของครูต่อนักเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านบรรยากาศในชั้นเรียนไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

13. บรรยากาศในชั้นเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

14. ประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ได้รับอิทธิพลทางตรงจากสาขาที่จบการศึกษา บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน บรรยากาศในชั้นเรียน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน เจตคติของครูต่อนักเรียน บรรยากาศในโรงเรียน และความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัด
ประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา และคัดเลือกตัวแปรสำคัญ ๆ ที่นำมาใช้ในการ
อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ รวมทั้งการนำตัวแปรที่สำคัญต่าง ๆ
เหล่านั้นมาสร้างเป็น รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ
จัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 แล้วนั้น ผู้วิจัยมีวิธี
การดำเนินการวิจัยเพื่อทดสอบสมมติฐานดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนที่สอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2538 จำนวน
ประมาณ 55,549 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทำการสุ่มจาก ครูที่สอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยอาศัยสถิติจำนวน
โรงเรียน ห้องเรียนและครูผู้สอน ปีการศึกษา 2537 จัดทำโดยกองนโยบายและแผน สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1. การประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีกำหนดขนาดที่พอดีของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทน
ของประชากรโดยใช้สูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad (\text{Yamane. 1974:14})$$

เมื่อ n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
 N แทน จำนวนครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาทั่วประเทศ
 e แทน ความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5

จากจำนวนครูผู้สอนจำนวน 55,549 คน สามารถคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ 397 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณครั้งนี้ ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์การใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ตัวแปรพหุคูณ (Multivariate) คือ ประมาณ 20 เท่าของตัวแปรที่ศึกษา (Lindeman, Merinda and Gold 1980 : 155) แต่เพื่อให้ผลสรุปของการวิจัยครั้งนี้มีความแม่นยำจึงได้เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 500 คน

2. การหากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนของแต่ละจังหวัด ในแต่ละเขตการศึกษา ให้สูตรเพื่อการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่พอดีของ โรงเรียนในแต่ละจังหวัด โดยคิดจากจำนวนครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษา 1 คนต่อ 1 โรงเรียนดังนี้

$$n_n = \frac{N_n}{N} n_o \quad (\text{นิยม ปุราคำ. 2527 : 163})$$

เมื่อ n_n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่พอดีของ โรงเรียนในแต่ละจังหวัด
 N_n แทน จำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นก่อนประถมศึกษาในแต่ละจังหวัด
 N แทน จำนวนจังหวัดทั้งหมดที่ได้จากการสุ่ม (24 จังหวัด)
 n_o แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่พอดีซึ่งใช้เท่ากับจำนวนของกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน (500 โรงเรียน)

ในขั้นนี้ใช้หลักการสุ่มจังหวัดจากเซตการศึกษาต่าง ๆ ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Probabilities Proportion to size Measures (PPS) (นิยม ปุราคำ. 2520 : 22-23) ซึ่งมีวิธีการโดยสรุปดังนี้

- ก) ให้ลำดับที่แก่จังหวัดต่าง ๆ ทั้ง 76 จังหวัด
- ข) หายอดบวกละสมของห้องเรียนที่เปิดสอนชั้นก่อนประถมศึกษาในแต่ละจังหวัด
- ค) กำหนด n = จำนวนจังหวัดตัวอย่างที่ใช้

$$M = \text{ยอดบวกละสมสุดท้ายของขนาดที่ใช้คำนวณ}$$

$$M$$

$$I = \frac{M}{n} = \text{ระยะช่วง (Interval)}$$

ง) เลือกเลขสุ่มขึ้นมาจำนวนหนึ่งให้มีค่าน้อยกว่า หรือเท่ากับค่า I และ ให้ถือเป็นจำนวนเริ่มการสุ่ม (Random Start : R)

จ) จังหวัดที่เป็นตัวอย่าง คือ จังหวัดที่มียอดสะสมดังนี้

จังหวัดที่ 1	R
จังหวัดที่ 2	R + I
จังหวัดที่ 3	R + 2I
จังหวัดที่ n	R + (n-1)I

จากวิธีการสุ่มดังกล่าวได้จำนวนจังหวัดและโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างดังตารางต่อไปนี้
 ตาราง 1 รายละเอียดจำนวนจังหวัดและจำนวนโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด และเขตการศึกษา

เขตการศึกษา	จังหวัด	จำนวนโรงเรียน
1	ปทุมธานี	7
2	ปัตตานี	13
3	นครศรีธรรมราช	30
	สุราษฎร์ธานี	14

ตาราง 1 (ต่อ)

เขตการศึกษา	จังหวัด	จำนวนโรงเรียน
4	พังงา	6
5	สุพรรณบุรี	18
6	พระนครศรีอยุธยา	16
7	พิษณุโลก	18
	นครสวรรค์	22
	เพชรบูรณ์	17
8	ลำปาง	33
	เชียงราย	25
	แม่ฮ่องสอน	11
9	อุดรธานี	26
	ขอนแก่น	30
	หนองคาย	17
10	อุบลราชธานี	34
	นครพนม	16
	ยโสธร	16
	มุกดาหาร	10
11	นครราชสีมา	50
	บุรีรัมย์	32
	สุรินทร์	30
12	จันทบุรี	8
รวม	24 จังหวัด	500 โรงเรียน

สำหรับการสุ่มโรงเรียนตัวอย่างแต่ละจังหวัดใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Probabilities Proportion to Size Measures (PPS) เช่นกัน ซึ่งมีวิธีการโดยสรุปดังนี้

ก) ให้ลำดับที่แก่โรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาตั้งแต่ 2 ห้องเรียนขึ้นไปในแต่ละจังหวัด

ข) หายอดบวกละสมของห้องเรียนในแต่ละโรงเรียน

ค) กำหนด n = จำนวนโรงเรียนตัวอย่างที่ใช้

M = ยอดบวกละสมสุดท้ายของขนาดที่ใช้คำนวณ

M

$I = \frac{M}{n} = \text{ระยะช่วง (Interval)}$

n

ง) เลือกเลขสุ่มขึ้นมาจำนวนหนึ่งให้มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับค่า I และให้ถือเป็นจำนวนเริ่มการสุ่ม (Random Start : R)

จ) โรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง คือ โรงเรียนที่มียอดสะสมดังนี้

โรงเรียนที่ 1	R
โรงเรียนที่ 2	$R + I$
โรงเรียนที่ 3	$R + 2I$
โรงเรียนที่ n	$R + (n-1)I$

ในแต่ละจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโรงเรียนในลักษณะนี้ทุกจังหวัด สำหรับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนั้น นอกจากครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาโรงเรียนละ 1 คน จะเป็นผู้ให้ข้อมูลแล้วยังได้ข้อมูลจากอีก 2 แหล่งดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน
2. เพื่อนครูผู้สอนที่สอนชั้นก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอีกโรงเรียนละ 1 คน จำนวน 500 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ฉบับได้แก่

1. แบบสอบถามครูผู้สอน

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังและความสามารถของครูผู้สอน
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ✓
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกลักษณะของครูผู้สอน
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามบรรยากาศในโรงเรียน
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน ✓
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามสมรรถภาพการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอน
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ✓
- ตอนที่ 9 แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติงาน
- ตอนที่ 10 แบบสอบถามเกี่ยวกับอนาคต
- ตอนที่ 11 แบบสอบถามเจตคติของครูต่อนักเรียน
- ตอนที่ 12 แบบประเมินประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

2. แบบสอบถามเพื่อนร่วมงาน

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของครูที่เป็นเพื่อนร่วมงาน
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกลักษณะของครูผู้สอน
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามบรรยากาศในโรงเรียน
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
- ตอนที่ 5 แบบประเมินประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

3. แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้บริหารและคุณลักษณะของโรงเรียน
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามบรรยากาศในโรงเรียน
- ตอนที่ 3 แบบประเมินประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

ซึ่งมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามครูผู้สอน

แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สอบถามครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 12 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลัง และ ความสามารถของครูผู้สอน ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา สาขาที่จบการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

แบบวัดนี้ผู้วิจัยปรับปรุงมาจาก แบบสอบถามแรงจูงใจตามทฤษฎีความคาดหวังของลอว์เลอร์ (Lawler. 1981) มีทั้งหมด 3 ตอนย่อยดังนี้คือ (1) การรับรู้คุณค่า (2) ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์ และ (3) ความคาดหวัง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- แบบวัดการรับรู้คุณค่า

แบบวัดนี้เป็นข้อความเกี่ยวกับ ผลตอบแทนที่ได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยวัดการให้ความสำคัญเกี่ยวกับผลตอบแทนของครูผู้สอนว่ามีมากน้อยเพียงใด โดย รุ่งทิพย์ สมานรักษ์ (2536) ได้นำไปใช้ในการวิจัยเพื่อวัดการรับรู้คุณค่าของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา แล้วหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 แบบวัดนี้มีทั้งสิ้น 11 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ ไม่สำคัญเลย (1) ถึง สำคัญมากที่สุด (5)

ตัวอย่างแบบวัดการรับรู้คุณค่า

คำแนะนำในการตอบ

ให้ท่านอ่านข้อความที่ละข้อแล้วพิจารณาว่าผลตอบแทนในแต่ละข้อมีความสำคัญสำหรับท่านมากน้อยเพียงใด หรือไม่มีความสำคัญเลย แล้วทำเครื่องหมาย / ในช่องคำตอบที่อยู่ท้ายข้อความแต่ละข้อเพียง 1 แห่ง

ผลตอบแทนที่ข้าพเจ้า ได้รับ จากการปฏิบัติตามหน้าที่ของข้าพเจ้า	ความสำคัญของผลตอบแทน				
	ไม่สำคัญ เลย	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
0. ได้เลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ.....					
00. มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง.....					
000. ได้ปฏิบัติงานที่ดีกว่าเดิม.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้คะแนนเป็น 5 ระดับคือ

- 1 = ไม่สำคัญเลย
- 4 = สำคัญมาก
- 2 = สำคัญน้อย
- 5 = สำคัญมากที่สุด
- 3 = สำคัญปานกลาง

แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์

แบบวัดนี้จะเป็นข้อความเกี่ยวกับความสำเร็จของ ผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ว่ามีมากน้อยเพียงใด รุ่งทิพย์ สมานรักษ์ (2536) ได้นำไปใช้ในการวิจัยเพื่อวัดครูผู้สอนระดับประถมศึกษาแล้วหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับได้ค่าเท่ากับ 0.82 แบบวัดนี้มีข้อคำถามทั้งสิ้นจำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ ไม่มีเลย (1) ถึง มากที่สุด (5)

ตัวอย่างแบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์

คำแนะนำในการตอบ

ให้ท่านอ่านข้อความทีละข้อ แล้วพิจารณาว่าหากท่านปฏิบัติงานตามหน้าที่เป็นอย่างดีแล้ว มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดหรือไม่ ที่ท่านจะสามารถปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จดังข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย / ในช่องที่อยู่ท้ายข้อความแต่ละข้อเพียง 1 แห่ง

ผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน	ความเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ				
	ไม่มี เลย	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มากที่สุด
0. ความพร้อมทางการเรียนของนักเรียน..					
00. นักเรียนมีความสนใจเรียน.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้คะแนน 5 ระดับคือ

1 = ไม่มีเลย	3 = มีปานกลาง	5 = มีมากที่สุด
2 = มีน้อย	4 = มีมาก	

แบบวัดความคาดหวัง

แบบวัดนี้เป็นการวัดระดับความคาดหวัง ของครูผู้สอนในการปฏิบัติงาน แต่ละครั้งว่ามี มากน้อยเพียงใด โดยรุ่งทิพย์ สมานรักษ์(2536) ได้นำแบบวัดนี้ไปวัดครูผู้สอนระดับประถมศึกษา แล้วหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.87 แบบวัดนี้มีทั้งสิ้น 11 ข้อ โดยข้อคำถามแต่ละ ข้อเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ ไม่มีโอกาสเลย (1) ถึง มีโอกาสมากที่สุด (5)

ตัวอย่างแบบวัดความคาดหวัง

คำแนะนำในการตอบ

ให้ท่านอ่านข้อความทีละข้อแล้วพิจารณาว่าหากท่านปฏิบัติงานตามหน้าที่เป็นอย่างดีแล้ว จะมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดที่ท่านจะได้รับผลตอบแทนในแต่ละข้อคำถามต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย / ในช่องคำตอบที่อยู่ท้ายข้อความแต่ละข้อเพียง 1 แห่ง

ผลตอบแทนที่ข้าพเจ้าจะได้รับ จากการปฏิบัติงานตามหน้าที่เป็นอย่างดี	โอกาสที่จะได้รับผลตอบแทน				
	ไม่มี เลย	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
0. ได้เลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ...					
00. มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง					

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้คะแนน 5 ระดับคือ

- 1 = ไม่มีเลย 3 = มีปานกลาง 5 = มีมากที่สุด
2 = มีน้อย 4 = มีมาก

สำหรับการคำนวณหาคะแนนของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานนั้น ทำได้ด้วยการใช้สูตรต่อไปนี้

$$M = V \times I \times E$$

เมื่อ M เท่ากับ แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

V เท่ากับ ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้คุณค่า

I เท่ากับ ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสัมพันธ์ระหว่างการทำกับผลลัพธ์

E เท่ากับ ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคาดหวัง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกลักษณะของครูผู้สอน

แบบวัดนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยปรับปรุงจากแบบวัดบุคลิกลักษณะของ บุญศรี

แสงประเสริฐ (2522) ซึ่ง ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล (2532 : 67) ได้นำไปใช้ในการวิจัย เพื่อหาประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครู และ หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือได้ 0.9212 ลักษณะของแบบวัดฉบับนี้อยู่ในรูปของ Semantic Differential Scale มีทั้งหมด 20 ข้อ

ตัวอย่างแบบวัดบุคลิกลักษณะของครูผู้สอน

คำแนะนำในการตอบ รายการข้างล่างนี้ประกอบด้วย คำแสดงคุณลักษณะเป็นคู่ ๆ ที่มีความหมายตรงกันข้ามกัน ให้ท่านวงกลมล้อมรอบตัวเลขตามความเห็นของท่านเกี่ยวกับตัวครูผู้สอน โดยภาพรวมแล้วมีลักษณะเป็นอย่างไร

ตัวอย่าง ข้อ 0. กระตือรือร้น 7 6 5 4 3 2 1 เฉื่อยชา

ถ้าท่านเห็นว่าครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาเป็นกลางมีลักษณะไม่ชัดเจนว่าเป็นไปในทิศทางใดให้วงกลมล้อมรอบเลข 4 แต่ถ้าเห็นว่าลักษณะของครูผู้สอนค่อนข้างไปทางเฉื่อยชา ก็วงกลมล้อมรอบเลข 3 หรือ 2 หรือ 1 แล้วแต่ระดับความมากน้อยของความเฉื่อยชา ในทางกลับกัน ถ้าลักษณะของครูผู้สอนเป็นไปในทางกระตือรือร้นก็วงกลมล้อมรอบ เลข 5 หรือ 6 หรือ 7 แล้วแต่ระดับความมากน้อยของความกระตือรือร้น

เกณฑ์การให้คะแนน

7 = ดีที่สุด	6 = ดีมาก	5 = ดี	4 = ไม่แน่ใจ
3 = ไม่ค่อยดี	2 = ไม่ดี	1 = ไม่ดีเลย	

ตอนที่ 4 แบบสอบถามบรรยากาศในโรงเรียน

แบบวัดนี้ผู้วิจัยได้รับปรุงมาจากแบบวัดที่ จันทรานี สงวนนาม (2533 : 101) นำมาใช้ในการวิจัยวัดพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของครู และผู้บริหาร ซึ่งได้พัฒนามาจากแบบวัดบรรยากาศของกลุ่ม (Group Atmosphere Scale) ของ ฟีดเลอร์ (Fiedler. 1967 : 116) แบบวัดนี้ใช้วัดความรู้สึกของครูผู้สอน เพื่อนร่วมงาน และผู้บริหารที่มีต่อการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ข้อคำถามอยู่ในรูปของ Semantic Differential Scale มีทั้งหมด 10 ข้อ แต่ละข้อแบ่งคะแนนออกเป็น 7 ระดับ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดได้เท่ากับ 0.957

ตัวอย่างแบบวัดบรรยากาศในโรงเรียน

คำแนะนำในการตอบ

รายการข้างล่างนี้ประกอบด้วยคำแสดงคุณลักษณะเป็นคู่ ๆ ที่มีความหมายตรงกันข้ามกัน ให้ท่านวงกลมล้อมรอบตัวเลขตามความคิดเห็นของท่านว่า บรรยากาศในโรงเรียนของท่าน โดยภาพรวมแล้วมีลักษณะเป็นอย่างไร

ตัวอย่าง ข้อ 0. มีความเป็นมิตร 7 6 5 4 3 2 1 ไม่มีความเป็นมิตร

ถ้าท่านเห็นว่าบรรยากาศในโรงเรียนของท่านเป็นกลางมีลักษณะไม่ชัดเจนว่าไปในทิศทางใด ก็วงกลมล้อมรอบเลข 4 แต่ถ้าท่านเห็นว่าบรรยากาศค่อนข้างไปในทางมีความเป็นมิตรก็วงกลมล้อมรอบเลข 5 หรือ 6 หรือ 7 แล้วแต่ระดับของความมากน้อยของความเป็นมิตร ในทางกลับกันถ้าบรรยากาศการทำงานค่อนข้างไปในทางไม่มีความเป็นมิตรก็วงกลมล้อมรอบเลข 3 หรือ 2 หรือ 1 แล้วแต่ระดับของความมากน้อยของความไม่มีความเป็นมิตร

เกณฑ์การให้คะแนน

7 = ดีที่สุด	6 = ดีมาก	5 = ดี	4 = ไม่แน่ใจ
3 = ไม่ค่อยดี	2 = ไม่ดี	1 = ไม่ดีเลย	

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน

แบบวัดนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบวัดของกมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536) ที่ได้นำไปใช้ในการวิจัยเพื่อหาประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนโดยได้พัฒนาแบบวัดมาจากแนวคิดของ เฮาส์ (House. 1981) แฟบเบอร์ (Faber. 1983) และ หาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.94 นอกจากนี้ยังได้ผนวกแนวคิดของไซเมท และ คนอื่น ๆ (Zimet and others. 1988) ซึ่งยีนยง ไทยใจดี (2537) ได้นำไปใช้ในการวิจัย เพื่อพิจารณาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาและหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.912 แบบวัดนี้เป็นแบบวัดความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการรับรู้ในการสนับสนุนช่วยเหลือจากบุคคล 4 กลุ่มคือ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ครอบครัว และชุมชน กลุ่มละประมาณ 5 ข้อ มีทั้งหมด 20 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ จาก ไม่จริงที่สุด ถึง จริงที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน

คำแนะนำในการตอบ แบบสอบถามนี้ต้องการทราบความคิดเห็นของท่านว่า ตลอดระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ท่านได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจาก ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ครอบครัว และชุมชน ในการปฏิบัติงานเป็นอย่างไร ขอให้ท่านพิจารณาว่าท่านเห็นด้วยเพียงใดกับข้อความในแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

0. ข้าพเจ้ามีเพื่อนร่วมงานที่พร้อมจะให้การช่วยเหลือเมื่อข้าพเจ้ามีปัญหา

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

00. ผู้บังคับบัญชาสนับสนุนการปฏิบัติงานของข้าพเจ้า

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน 1 = ไม่จริงที่สุด 2 = ไม่จริง 3 = ค่อนข้างไม่จริง
4 = ค่อนข้างจริง 5 = จริง 6 = จริงที่สุด

ตอนที่ 7 แบบวัดสมรรถภาพการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอน

แบบวัดนี้เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจาก การศึกษา ค้นคว้า เอกสารต่าง ๆ ทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กวัยก่อนประถมศึกษา ตลอดจนสมรรถภาพในการใช้สื่อ การสอนสำหรับครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษา ลักษณะของแบบวัดสมรรถภาพในการใช้สื่อการสอน ของครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีจำนวน 16 ข้อ

ตัวอย่างแบบวัดสมรรถภาพการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษา

คำแนะนำในการตอบ แบบวัดสมรรถภาพการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาฉบับ นี้เป็นการวัดระดับปฏิบัติจริงของท่านต่อ การใช้สื่อการสอนสำหรับการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องท้ายข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน หรือตามทัศนะความคิดของท่านเพียง 1 แห่ง

รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. เลือกใช้สื่อการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมและวัยของเด็ก.....					
00. เด็กมีโอกาสได้สัมผัสสื่อต่าง ๆ ในขณะปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มและรายบุคคล.....					
000. ครูใช้สื่อที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง....					

เกณฑ์การให้คะแนน 5 = ปฏิบัติมากที่สุด 4 = ปฏิบัติมาก 3 = ปฏิบัติปานกลาง
 2 = ปฏิบัติน้อย 1 = ปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

แบบวัดนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามที่ จันทราณี สงวนนาม (2533 : 101) และ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536 : 96-97) ได้นำไปใช้ในการวิจัยโดยได้พัฒนาจากแบบสอบถามผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหาร (Principal/Assistant Questionnaire) ของทรัสต์ (Trusty. 1986) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดได้เท่ากับ 0.88 และ 0.95 ตามลำดับ แบบวัดนี้มีข้อคำถามให้พิจารณา 17 ข้อเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

คำแนะนำในการตอบ แบบสอบถามนี้ต้องการทราบว่าคุณมีความคิดเห็นอย่างไรต่อ พฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนว่ามีความเป็นผู้นำทางวิชาการมากน้อยเพียงใด ขอให้ท่านพิจารณาข้อความข้างล่างนี้แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องท้ายข้อคำถามที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเพียง 1 แห่ง

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. ร่วมกับคณะครูในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียน.....	...	...	...	...	...
00. ร่วมกับคณะครูในการปฏิบัติงานตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้.....	...	...	...	...	...

เกณฑ์การให้คะแนน

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง
2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติงาน

แบบวัดนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบวัดสภาพจิตของ จินตนา บิลมาศ และคณะ (2529) ที่ได้ใช้ในการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของข้าราชการพลเรือนชื่อแบบวัด " ความรู้สึกต่อสภาพการทำงาน " มีทั้งหมด 2 ตอน ๆ ละ 20 ข้อ ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามที่มีมาตรวัดแบบประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริง ถึง จริงที่สุด ส่วนตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามที่มีมาตรวัดแบบประมาณค่า 4 ระดับ ตั้งแต่ ไม่เกิดเลย ถึง เกิดเสมอ

ตัวอย่างแบบสอบถามสภาพการปฏิบัติงาน

คำแนะนำในการตอบ แบบสอบถามฉบับนี้เป็นข้อความเกี่ยวกับความรู้สึกของท่านที่มีต่อการปฏิบัติงานและความถี่ที่เกิดความรู้สึกต่อการปฏิบัติงาน ขอให้ท่านอ่านข้อความทีละข้อแล้ว พิจารณาว่ามีความเป็นจริงมากน้อยเพียงใดหรือไม่จริงเลย ตามความคิดเห็นของท่านแล้วทำเครื่องหมาย / ลงบนคำตอบที่อยู่ข้างล่างข้อความในแต่ละข้อเพียง 1 แห่ง

0. ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิดมากที่ได้รับเงินเดือนน้อย

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด
ในปัจจุบันนี้ เหตุการณ์เช่นนี้เกิดกับข้าพเจ้า					
_____	_____	_____	_____		
เกิดเสมอ	เกิดบ่อย	เกิดน้อย	ไม่เกิดเลย		

เกณฑ์การให้คะแนน

- ตอนที่ 1 1 = ไม่จริงที่สุด 2 = ไม่จริง 3 = ค่อนข้างไม่จริง
 4 = ค่อนข้างจริง 5 = จริง 6 = จริงที่สุด
- ตอนที่ 2 1 = ไม่เกิดเลย 2 = เกิดน้อย 3 = เกิดบ่อย 4 = เกิดเสมอ

ตอนที่ 10 แบบสอบถามเกี่ยวกับอนาคต

แบบวัดนี้ผู้วิจัยปรับปรุงมาจาก แบบวัดเกี่ยวกับอนาคตของ บุญรับ ศักดิ์มณี (2532 : 56) ที่ได้ดัดแปลงมาจาก แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต และความคุมตนเองของ จินตนา บิลมาศ และคนอื่น ๆ (2529) โดยพิจารณาเลือกแต่เฉพาะประโยคที่มีข้อความเกี่ยวกับการมุ่งอนาคตจำนวน 10 ข้อ จากทั้งหมด 20 ข้อ ซึ่งบุญรับ ศักดิ์มณี ได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดนี้ได้เท่ากับ 0.78 แบบวัดนี้มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ไม่จริงเลยถึง จริงที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามเกี่ยวกับอนาคต

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามชุดนี้วัดคุณประสงคที่จะถามถึงความคิดเห็นของท่านที่มีต่ออนาคต ขอให้ท่านอ่านข้อความที่กำหนดไว้ทีละข้อแล้วพิจารณาว่า มีความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด หรือ ไม่มีเลย ตามความคิดเห็นของท่านแล้วทำเครื่องหมาย / ลงบนคำตอบที่อยู่ข้างล่างข้อความนั้นเพียง 1 แห่ง

0.การวางแผนล่วงหน้าเป็นการกระทำที่ไร้ประโยชน์ เพราะมักไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

00.ถ้าข้าพเจ้าอยากได้สิ่งใดแต่ต้องรอคอย ข้าพเจ้าจะหมดความอดทนหรือทนไม่ได้

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน 1 = ไม่จริงเลย 2 = ไม่จริง 3 = ค่อนข้างไม่จริง
 4 = ค่อนข้างจริง 5 = จริง 6 = จริงที่สุด

ในการนี้ข้อความที่เป็นประโยคที่มีความหมายไปในทางลบการให้คะแนนจะเป็นตรงกันข้ามกัน

ตอนที่ 11 แบบสอบถามเจตคติของครูต่อนักเรียน

แบบวัดนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจาก แบบวัดเจตคติของครูต่อนักเรียน ของ บุญกอบ เกตะวันดี (2505) และ ถนอม โททอง (2519) ข้อคำถามแต่ละข้อมีลักษณะเป็นแบบ Semantic Differential Scale มีมาตราประมาณค่า 7 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามเจตคติของครูต่อนักเรียน

คำแนะนำในการตอบ

รายการข้างล่างนี้ประกอบด้วยคำแสดงคุณลักษณะเป็นคู่ ๆ ที่มีความหมายตรงกันข้ามกัน ขอให้ท่านวงกลมล้อมรอบตัวเลขตามความคิดเห็นของท่านว่าโดยภาพรวมแล้วครูผู้สอนมีเจตคติต่อนักเรียนในลักษณะอย่างไร

ข้อ 0. สนใจใคร่รู้ 7 6 5 4 3 2 1 เบื่อหน่าย

ถ้าท่านเห็นว่าครูผู้สอนมีเจตคติต่อนักเรียนในลักษณะ ไม่ชัดเจนว่าไปในทิศทางใดก็วงกลมล้อมรอบเลข 4 แต่ถ้าเห็นว่ามีเจตคติไปในทางเบื่อหน่ายก็วงกลมล้อมรอบเลข 3 หรือ 2 หรือ 1 แล้วแต่ระดับความมากน้อยของความเบื่อหน่าย ในทางกลับกันถ้าเห็นว่า มีเจตคติไปในทางสนใจใคร่รู้ก็วงกลมล้อมรอบเลข 5 หรือ 6 หรือ 7 แล้วแต่ระดับความมากน้อยของความสนใจใคร่รู้

เกณฑ์การให้คะแนน 7 = ดีที่สุด 6 = ดีมาก 5 = ดี 4 = ไม่แน่ใจ
3 = ไม่ค่อยดี 2 = ไม่ดี 1 = ไม่ดีเลย

ตอนที่ 12 แบบประเมินประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์

แบบวัดนี้ผู้วิจัยดำเนินการสร้างโดยอาศัยแนวปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของแนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประกอบกับแนวคิดเรื่องบทบาท และหน้าที่ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาของ นงลักษณ์ สิ้นสืบผล (2526 : 13-14) บุญเยี่ยม จิตรดอน (2533 : 231) ราศรี ทองสวัสดิ์ (2533 : 67) และดวงเดือน วังสินธุ์ (2534 : 5) รวมทั้งผลงานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนและประเด็นการประเมินต่าง ๆ แบบประเมินฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามที่วัดประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา 4 ด้านดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์
2. ความรับผิดชอบต่อการจัดประสบการณ์
3. การดำเนินการจัดประสบการณ์
4. การวัดและประเมินผลความร่วมมือในการเรียน

ตัวอย่างแบบประเมินประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์

คำแนะนำในการตอบ

แบบประเมินประสิทธิภาพของครู ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาฉบับนี้มี 5 ตอน ในแต่ละตอนมีข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องท้ายข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านหรือตามทัศนคติความคิดของท่านเพียง 1 แห่ง

ตอนที่1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์

รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. กำหนดจุดมุ่งหมายและขอบเขตของกิจกรรมได้อย่างชัดเจน.....					
00. จุดมุ่งหมายที่กำหนดชี้แนะแนวทางการจัดประสบการณ์.....					
000. จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมแต่ละข้อในแต่ละวันจากบันทึกการสอนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหน่วยการเรียนรู้และแนวการจัดประสบการณ์.....					

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบในการจัดประสบการณ์

รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. มีการเตรียมการจัดกิจกรรมประสบการณ์ล่วงหน้า.....					
00. จัดประสบการณ์ด้วยความตั้งใจ ชยันและกระตือรือร้น.....					

ตอนที่ 3 การดำเนินการจัดกิจกรรมประสบการณ์

รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. ครูเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง.....					
00. เด็กมีโอกาสเลือกกิจกรรมด้วยตนเองตามความสามารถ....					
000. ครูควบคุมสถานการณ์ในห้องเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง.....					

ตอนที่ 4 การวัดและประเมินผลความร่วมมือในการเรียน

รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. ครูมีการตรวจสอบผลงานที่มอบหมายให้เด็กปฏิบัติ.....					
00. ครูได้นำข้อบกพร่องจากผลงานของเด็กมาชี้แจงให้เด็กทราบ.....					
000. ครูมีการประเมินผลพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง.....					

เกณฑ์การให้คะแนน 5 = ปฏิบัติมากที่สุด 4 = ปฏิบัติมาก 3 = ปฏิบัติปานกลาง
 2 = ปฏิบัติน้อย 1 = ปฏิบัติน้อยที่สุด

วิธีการคิดคะแนน ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาได้จาก การนำคะแนนประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ในส่วนของครูผู้สอนประเมินตนเองในแต่ละด้านมารวมกัน แล้วหาค่าเฉลี่ยโดยการหารด้วยจำนวนคน จากนั้นจึงนำคะแนนประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ที่ เพื่อนร่วมงานประเมิน และผู้บริหารประเมินที่เฉลี่ยแล้ว ในแต่ละด้านมารวมกับคะแนนเฉลี่ยที่ครูผู้สอนประเมินตนเองแล้วหารด้วยสาม ก็จะได้ประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์รายด้าน เมื่อรวมประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ทั้ง 4 ด้านก็จะได้ประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์โดยภาพรวม

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามเพื่อนร่วมงาน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของครูที่เป็นเพื่อนร่วมงานได้แก่ เพศ วุฒิกการศึกษา สาขาที่จบการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน

ตอนที่ 2 - 5 ใช้แบบสอบถามเช่นเดียวกับแบบสอบถามครูผู้สอน

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้บริหารและคุณลักษณะของโรงเรียนได้แก่ เพศ วุฒิกการศึกษา สาขาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร ขนาดของโรงเรียน และสถานที่ตั้งของโรงเรียน

ตอนที่ 2 - 3 ใช้แบบสอบถามเช่นเดียวกับแบบสอบถามครูผู้สอน

แบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับที่กล่าวมาข้างต้น นำเสนอรายละเอียดไว้ในภาคผนวก ก

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามวัดตัวแปรทั้งหมด 13 ตัวแปร รวม 3 ฉบับในส่วนของแบบประเมินประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นเองและแบบสอบถามที่เหลือเป็นการนำแบบสอบถามของผู้อื่นมาปรับปรุงใช้ ดังได้กล่าวแล้วในตอนต้น การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดมีดังนี้

1. แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการวัด และ สร้างเครื่องมือวัด ด้านพฤติกรรมศาสตร์ และ คณาจารย์ผู้ควบคุมปริญาโทแล้ว แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีความ

ลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาจุดบกพร่องของแบบสอบถามต่าง ๆ รวมทั้งหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยวิธีหาค่า Item-Total Correlation และเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง ๆ ข้อคำถามที่คัดเลือกมาบรรจุในแบบสอบถามทั้งหมดจะต้องมีเนื้อหาครบถ้วนตามนิยามของตัวแปรแต่ละตัว

2. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามแต่ละฉบับที่สร้างขึ้นจากสูตรการหาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (α -Coefficient)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้กับ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 500 คน ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

รายการ	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบแอลฟา	
	การทดลองใช้	กลุ่มตัวอย่างจริง
1. แบบประเมินประสิทธิภาพการจัด		
ประสบการณ์ของครูผู้สอน	.9555	.9785
ตอนที่ 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์	.9113	.8988
ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบต่อการจัดประสบการณ์	.8892	.9170
ตอนที่ 3 การดำเนินการจัดประสบการณ์	.9523	.9445
ตอนที่ 4 การใช้สื่อการสอน	.8844	.8927
ตอนที่ 5 การวัดและประเมินผลความร่วมมือในการเรียน	.9225	.9025
2. แบบสอบถามแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	.9362	.9414
ตอนที่ 1 แบบวัดการรับรู้คุณค่า	.9028	.8667
ตอนที่ 2 แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานกับผลลัพธ์	.7806	.7897
ตอนที่ 3 แบบวัดความคาดหวัง	.8818	.9218
3. แบบสอบถามบุคลิกลักษณะ	.9782	.9833

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการ	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบแอลฟา	
	การทดลองใช้	กลุ่มตัวอย่างจริง
4. แบบสอบถามบรรยากาศของเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน	.9502	.9518
5. แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน	.9658	.9623
6. แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู	.9136	.9265
7. แบบวัดสมรรถภาพการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอน	.9441	.9201
8. แบบสอบถามความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	.9415	.9547
9. แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติงาน	.9078	.9265
10. แบบสอบถามเกี่ยวกับอนาคต	.7383	.7038
11. แบบสอบถามเจตคติของครูต่อนักเรียน	.9727	.9705

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยวิธีการให้ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในกลุ่มตัวอย่างที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานระดับก่อนประถมศึกษาหรืองานวิจัยของแต่ละจังหวัดในฐานะผู้ช่วยวิจัยนำแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษา และเพื่อนครูชั้นก่อนประถมศึกษาผู้ประเมินที่อยู่ในโรงเรียนเดียวกันที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้วจึงนำส่งกลับมายังผู้วิจัย ผลปรากฏว่าได้แบบสอบถามกลับมาครบทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ คำนวณค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยค่าสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) จากโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ version 4 สำหรับในการวิเคราะห์รูปแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Linear Structural Relation Model) ของตัวแปรที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กชั้นก่อนประถมศึกษาโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL version 8.10 (Joreskog and Sorbom. 1993)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแยกเสนอตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. ขนาดของความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ระดับก่อนประถมศึกษา
2. ลักษณะของตัวแปรที่อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา
3. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นหรือรูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สัญลักษณ์แทนตัวแปรและค่าสถิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ตัวแปรเชิงสาเหตุและผล

- MA1 แทน สาขาปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษา
MA2 แทน สาขาประถมศึกษา
MA3 แทน สาขาอื่น ๆ
DE1 แทน ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
DE2 แทน ระดับปริญญาตรี
DE3 แทน ระดับสูงกว่าปริญญาตรี
EX1 แทน ประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี
EX2 แทน ประสบการณ์ในการสอน 6-10 ปี
EX3 แทน ประสบการณ์ในการสอน 11-20 ปี
LE แทน ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
SU แทน การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน

- CH แทน บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน
 FU แทน การมุ่งอนาคตของครู
 AM แทน บรรยากาศในโรงเรียน
 IN แทน สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน
 MO แทน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน
 PS แทน สุขภาพจิตที่ดี
 CL แทน บรรยากาศในชั้นเรียน
 AT แทน เจตคติของครูต่อนักเรียน
 EF แทน ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

ค่าสถิติ

- $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
 SD แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 CV แทน สัมประสิทธิ์การกระจาย
 MIN แทน คะแนนต่ำสุด
 MIX แทน คะแนนสูงสุด
 KUR แทน ค่าความโค้ง
 SKEW แทน ค่าความเบ้
 r_{xy} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร x และตัวแปร y
 R^2 แทน Square Multiple Correlation
 GFI แทน Goodness of Fit Index
 AGFI แทน Adjusted Goodness of Fit Index
 RMR แทน Root Mean Square Residual
 MI แทน Modification Indices
 χ^2 แทน Chi-Square
 TE แทน อิทธิพลโดยรวม (Total Effect)
 IE แทน อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)

- DE แทน อิทธิพลทางตรง (Direct Effect)
 * แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
 ** แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามลำดับดังนี้

1. ขนาดของความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา

ขนาดของความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กนั้นคำนวณจากคะแนนประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ที่เป็นคะแนนจากการประเมินความมากน้อยของระดับการปฏิบัติโดยตัวครูผู้สอนเอง เพื่อนครูผู้ประเมิน และผู้บริหารโรงเรียนมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ทั้งนี้มีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 54-270 คะแนน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าลักษณะการแจกแจงของตัวแปร คือคะแนนสูงสุดเท่ากับ 225.33 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 87.67 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 167.91 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 20.471 เมื่อดำเนินการคำนวณค่าความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปรากฏว่าได้ เท่ากับ 419.07 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการกระจายของคะแนนพบว่า มีความเบ้เท่ากับ -0.306 และความโด่งเท่ากับ 0.726 จึงกล่าวได้ว่าการกระจายของคะแนนประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างนี้โดยส่วนใหญ่ได้คะแนนค่อนข้างไปทางคะแนนสูงและลักษณะโค้งแบนกว่าปกติ จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างหรือความแปรปรวนของคะแนนประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

2. ลักษณะของตัวแปรที่อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา

จากความแตกต่างของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ที่พบในข้อ 1 นั้น ความแตกต่างดังกล่าวย่อมมีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรต่างๆ ดังนั้นเพื่อที่จะสะท้อน

ให้เห็นถึงสภาพลักษณะการแจกแจงของตัวแปรเหล่านั้นเป็นเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอค่าสถิติของตัวแปรคุณลักษณะส่วนบุคคลและตัวแปรทางสังคมจิตวิทยาดังตาราง 3 และตาราง 4 ต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาจำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา สาขาที่จบการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	44	7.50
หญิง	456	92.50
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	124	23.60
ปริญญาตรี	374	76.00
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.40
สาขาที่จบการศึกษา		
ปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษา	58	12.40
ประถมศึกษา	184	32.20
สาขาอื่น ๆ	258	55.40
ประสบการณ์ในการสอน		
ต่ำกว่า 5 ปี	258	52.40
6-10 ปี	178	35.20
11-20 ปี	58	10.20
มากกว่า 20 ปี	11	2.20

จากตาราง 3 ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยครูที่เป็นหญิง (๑๒.๕๐%) มากกว่าเพศชาย (๗.๕๐%) ส่วนใหญ่ (๗๘.๐๐%) มีการศึกษาาระดับปริญญาตรี รองลงมาได้แก่ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี (๒๓.๖๐% ๐.๔๐%) ตามลำดับ

ด้านสาขาที่จบการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ (๕๕.๔๐%) จบสาขาคณิตศาสตร์ ได้แก่ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ ฯลฯ รองลงมาได้แก่ สาขาประถมศึกษา และปฐมวัย หรืออนุบาลศึกษา (๓๒.๒๐% ๑๒.๔๐%) ตามลำดับ นอกจากนี้ครูผู้สอนส่วนใหญ่ (๕๒.๔๐%) มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า ๕ ปี รองลงมาได้แก่ มีประสบการณ์ในการสอน ๖-๑๐ ปี ๑๑-๒๐ ปี และมากกว่า ๒๐ ปี (๓๕.๒๐% ๑๐.๒๐% และ ๒.๒๐%) ตามลำดับ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นด้วยการทดสอบนัยสำคัญของตัวแปรเพศ ภูมิการศึกษา สาขาที่จบการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เพศกับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ผลการวิเคราะห์พบว่า ครูผู้สอนที่เป็นเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กสูงกว่าครูผู้สอนที่เป็นเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ภูมิการศึกษากับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก จากผลการวิเคราะห์พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีคะแนนเฉลี่ยของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

สาขาที่จบการศึกษากับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก จากผลการวิเคราะห์พบว่า ครูผู้สอนที่จบการศึกษาสาขาปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษา สาขาประถมศึกษาและสาขาอื่น ๆ มีคะแนนเฉลี่ยของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่แล้วพบว่าครูผู้สอนที่จบสาขาปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กสูงกว่าครูผู้สอนที่จบสาขาประถมศึกษา และสาขาอื่น ๆ

ประสบการณ์ในการสอนกับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ผลการวิเคราะห์พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอน ต่ำกว่า ๕ ปี ๖-๑๐ ปี ๑๑-๒๐ ปี และ มากกว่า ๒๐ ปี มีคะแนนเฉลี่ยของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่แล้วพบว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอน ๑๑-๒๐ ปีนั้น มีคะแนนเฉลี่ยของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กสูงกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า ๕ ปี เพียงคู่เดียว

รายละเอียดของการทดสอบได้แสดงไว้ในตาราง ๒๐ ภาคผนวก ข

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจายของตัวแปรเชิงสาเหตุและผลของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD	CV	MIN-MAX	KUR	SKEW	ความหมาย
การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน	3.90	.52	13.33	1-6	.050	-.460	ค่อนข้างมาก
ความก้าวหน้าทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	3.95	.55	13.92	1-5	-.730	1.045	มาก
บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน	5.70	.78	13.68	1-7	4.548	-1.784	ดีมาก
การมุ่งอนาคต	2.47	.62	25.10	1-6	.571	.662	ค่อนข้างน้อย
บรรยากาศในโรงเรียน	5.28	.80	15.15	1-7	2.464	-1.417	ดี
สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน	2.64	.64	24.24	1-5	-.014	-.254	ปานกลาง
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	2.81	.39	13.88	1-5	-.037	.645	ปานกลาง
สุขภาพจิตที่ดี	4.20	.56	13.33	1-6	1.201	-.779	ค่อนข้างดี
บรรยากาศในชั้นเรียน	3.95	.58	14.68	1-5	6.979	-1.702	ดีมาก
เจตคติของครูต่อนักเรียน	5.36	.88	16.42	1-7	6.876	-1.714	ดี

จากตาราง 4 ผลการวิจัยพบว่า โดยเฉลี่ยครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษารับรู้ว่าการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนอยู่ในระดับดีมากแต่มีการมุ่งอนาคตค่อนข้างน้อยบรรยากาศในโรงเรียนอยู่ในระดับดี ครูผู้สอนมีสมรรถภาพในการใช้สื่อการสอน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง มีสุขภาพจิตค่อนข้างดี ครูผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนได้ในระดับที่ดีมากและมีเจตคติต่อนักเรียนอยู่ในระดับดี

เมื่อพิจารณาลักษณะการกระจายของคะแนนพบว่าคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรการมุ่งอนาคตมีการกระจายของคะแนนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ตัวแปรสมรรถภาพการใช้สื่อการสอน เจตคติของครูต่อนักเรียน บรรยากาศในโรงเรียนและบรรยากาศในชั้นเรียน ตามลำดับ ตัวแปรที่เหลือส่วนใหญ่มีการกระจายใกล้เคียงกัน

3. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อพิจารณาลักษณะของตัวแปรต้นทั้งหมดตามที่กล่าวไว้ในข้อ 2 แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปรอิสระหรือสาเหตุกับ
ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา

ตัวแปร	CH	FU	AM	PS	NO	IN	AT	CL	MA1	MA2	MA3	DE1	DE2	DE3	EX1	EX2	EX3	SU	LE	EF
ครูผู้สอน (CH)	1.0000																			
การประเมินผล (FU)	-.1271**	1.0000																		
บรรยากาศในห้องเรียน (AM)	.4283**	-.1192**	1.0000																	
สถานการณ์ของโรงเรียน (PS)	.0232	.2351**	-.0349	1.0000																
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (NO)	.2802**	-.1497**	.2164**	-.1070**	1.0000															
ผลของการประเมินผล (IN)	.3792**	-.1419**	.2269**	-.0329	.2671**	1.0000														
เทคนิคการสอน (AT)	.4393**	-.1053**	.3490**	-.0344	.3081**	.2047**	1.0000													
บรรยากาศในห้องเรียน (CL)	.2190**	-.1728**	.1948**	-.0781	.5039**	.2220**	.4316**	1.0000												
สาขาวิชา (MA1)	.0336	.0010	-.0436	.0275	.1062	.0467	.0818	.1150**	1.0000											
สาขาวิชา (MA2)	-.0671	-.0792	.0434	.0677	-.0668	-.0368	-.0315	-.0166	-.2371**	1.0000										
สาขาวิชา (MA3)	.0587	.0627	.0034	-.0862	.0153	-.0003	-.0371	-.0640	-.3740**	-.6759**	1.0000									
ระดับความรู้ทางคณิตศาสตร์ (DE1)	.0501	.0069	-.0474	-.0177	.0518	-.0245	.0524	-.0098	-.1685**	-.2151**	.2285**	1.0000								
ระดับความรู้ทางคณิตศาสตร์ (DE2)	-.0308	-.0370	.0630	.0090	-.0416	.0226	-.0436	.0169	.1671**	.2292**	-.1842**	-.9489**	1.0000							
ระดับความรู้ทางคณิตศาสตร์ (DE3)	.0187	-.0023	-.0148	.0283	-.0273	.0646	.0047	-.0184	.0760	-.0415	-.0020	-.0348	-.1092**	1.0000						
ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี (EX1)	-.0424	-.0508	.0516	-.1017	-.0016	-.1574**	-.0146	.0052	-.0491	-.0646	.1111**	-.0081	.0370	-.0020	1.0000					
ประสบการณ์ 6-10 ปี (EX2)	.0368	.0500	-.0315	.0827	-.0597	.0640	-.0373	-.0818	-.0140	.0376	-.0023	.0385	-.0186	-.0461	-.7510**	1.0000				
ประสบการณ์ 11-20 ปี (EX3)	.0334	-.0325	-.0153	.0001	.0672	.1310**	.1011	.0630	.1083**	.0291	-.0907	-.0253	.0399	-.0211	-.3442**	-.2425**	1.0000			
การประเมินผลตามสภาพจริง (SU)	.1313**	-.2050**	.1628**	-.1696**	.3506**	.1231**	.2448**	.3571**	.1177**	-.0030	-.0763	.0165	-.0253	.0241	.0839	-.0776	.0009	1.0000		
ความพึงพอใจในการสอน (LE)	.2850**	-.1515**	.3001**	-.1153**	.3806**	.4083**	.2629**	.3697**	.0495	-.0697	.0435	-.0023	.0239	-.0920	.0234	-.0281	-.0010	.3852**	1.0000	
ประสิทธิภาพของครูผู้สอน (EF)	.3846**	-.1745**	.2604**	.0025	.5014**	.6444**	.3005**	.4847**	.1483**	-.0102	-.0606	-.0348	.0434	.0421	-.1626**	.0645	.1414**	.2510**	.4942**	1.0000

หมายเหตุ * แทน $p < .01$, one-tailed ** แทน $p < .001$, one-tailed

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันพบว่า ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $=.6444$) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ($r_{xy}=.5014$) ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ($r_{xy}=.4942$) บรรยากาศในชั้นเรียน ($r_{xy}=.4847$) บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน ($r_{xy}=.3946$) เจตคติของครูต่อนักเรียน ($r_{xy}=.3005$) บรรยากาศในโรงเรียน ($r_{xy}=.2804$) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู ($r_{xy}=.2510$) สาขาปฐมวัย ($r_{xy}=.1483$) และประสบการณ์ในการสอน 11-20 ปี ($r_{xy}=.1414$) นอกจากนี้มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมุ่งอนาคต ($r_{xy} = -.1749$) ตัวแปรที่เหลือไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน สาขาประถมศึกษา สาขาอื่น ๆ วุฒิการศึกษาทุกระดับ และประสบการณ์ในการสอน 6-10 ปี

นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรด้านการมุ่งอนาคตและสุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางลบกับตัวแปรอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นตัวแปรด้านสาขาที่จบการศึกษา ด้านวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการสอน

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ทุกคู่ พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง -0.9469 ถึง 0.6444 และเป็นที่สังเกตว่า ตัวแปรด้านสาขาที่จบการศึกษา วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ อีกทั้งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปรส่วนใหญ่ด้วย

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นหรือรูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่ใช้หลักการวิเคราะห์รูปแบบลิสเรล (LISREL Model) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เพื่อค้นหาว่าตัวแปรสาเหตุตัวใดบ้างที่ส่งผลทางตรง และส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ด้วยการหาขนาดของอิทธิพลที่ปรากฏอยู่ในความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น และนำผลลัพธ์ของค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรมาสร้างเป็นรูปแบบแสดงทิศทางและขนาดของอิทธิพลที่ค้นพบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นชนิดรูปแบบเต็มรูป (Full model) ใช้ทุกตัวแปรตามสมมติฐานของการวิจัย

หลักการของการวิเคราะห์รูปแบบลิสเรลคือ การตรวจสอบความสอดคล้องกันระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่เป็นสมมติฐานของการวิจัยกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัย การเปรียบเทียบใช้เมตริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมเป็นตัวเกณฑ์ในการวินิจฉัย (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และสมชาติ สว่างเนตร. 2535 : 2-3 ; นางลักณ์ วิรัชชัย. 2537 : 40)

สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นนั้น ผู้วิจัยเริ่มต้นจากการจัดเตรียมข้อมูลดิบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/PC⁺ เพื่อจัดเตรียมเมตริกซ์สหสัมพันธ์และเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วมกันระหว่างตัวแปรเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้จัดกระทำข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นด้วยโปรแกรมลิสเรลเวอร์ชัน 8.10 (LISREL version 8.10)

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบย่อยที่เรียกว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal structural model) เป็นรูปแบบสำหรับการวิเคราะห์อิทธิพล (Path analysis) ที่มีข้อตกลงเบื้องต้นว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาเป็นตัวแปรที่สามารถสังเกตได้และไม่มีตัวแปรแฝงเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive model) ทั้งนี้ตัวแปรที่นำมาศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นประกอบด้วยตัวแปรภายใน (Endogenous variables) เป็นตัวแปรที่ต้องการได้รับคำอธิบายจากรูปแบบ และตัวแปรภายนอก (Exogenous variables)

เป็นตัวแปรที่ไม่สามารถอธิบายได้จากตัวแปรอื่น ๆ ในรูปแบบ (Sarlis. 1984 : 62) การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบสมมติฐานที่แสดงไว้ใน หน้าที่ 98 ตัวแปรทั้งหมดมีดังนี้

ตัวแปรภายใน ได้แก่

1. บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน (CH)
2. การมุ่งอนาคต (FU)
3. บรรยากาศในโรงเรียน (AM)
4. สุขภาพจิตที่ดี (PS)
5. แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (MO)
6. สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน (IN)
7. เจตคติของครูต่อนักเรียน (AT)
8. บรรยากาศในชั้นเรียน (CL)
9. ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก (EF)

ตัวแปรภายนอก ได้แก่

1. สาขาที่จบการศึกษา ได้แก่ สาขาปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษา (MA1)
2. วุฒิการศึกษา ได้แก่ วุฒิปริญญาตรี (DE2)
3. ประสบการณ์ในการสอน ได้แก่ ประสบการณ์ในการสอน 11-20 ปี (EX3)
4. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน (SU)
5. ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน (LE)

ทั้งนี้การพิจารณาตัวแปรภายนอกด้านสาขาที่จบการศึกษา วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการสอน ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่ทดสอบการมีนัยสำคัญของตัวแปรต่าง ๆ ที่กล่าวไว้ในตอนต้นมาพิจารณาประกอบสำหรับการนำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่เป็นรูปแบบสมมติฐานของการวิจัยด้วย นอกจากนี้รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในหน้าที่ 98 ซึ่งได้มาจากการประมวลแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นเมทริกซ์ผลลัพธ์ (Effect matrix) เพื่อแสดงอิทธิพลระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ของการวิจัยดังตาราง 6 ต่อไปนี้

ตาราง 6 แสดงเมทริกซ์ผลลัพธ์ (Effect Matrix) ของรูปแบบจำลองสมมติฐานของการวิจัย

ตัวแปร ที่เป็นผล	ตัวแปรที่เป็นสาเหตุ														
	เมทริกซ์ตัวแปรภายใน										เมทริกซ์ตัวแปรภายนอก				
	CH	FU	AM	PS	MO	IN	AT	CL	EF		MA1	DE2	EX3	SU	LE
CH	-										1	1	0	0	0
FU	1	-									1	1	1	0	0
AM	1	1	-								1	1	1	1	1
PS	0	1	1	-							0	0	1	0	1
MO	1	1	1	1	-						1	1	1	1	0
IN	1	1	0	0	1	-					1	1	1	0	0
AT	1	1	0	1	1	0	-				0	0	0	0	0
CL	1	1	0	1	1	1	1	-			0	0	0	0	0
EF	1	1	1	1	1	1	1	1	-		1	0	0	0	1

หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลในทฤษฎีหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 1 หมายถึง มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลในทฤษฎีหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากเมทริกซ์ผลลัพธ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษาแล้วปรากฏว่า ไม่พบว่าตัวแปรต่อไปนี้มีอิทธิพลต่อกันคือบุคลิกลักษณะ ไม่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิต บรรยากาศในโรงเรียน ไม่มีอิทธิพลต่อ สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน เจตคติของครูต่อนักเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอนไม่มีอิทธิพลต่อสมรรถภาพการใช้สื่อการสอน และเจตคติของครูต่อนักเรียน ไม่มีอิทธิพลต่อสมรรถภาพการใช้สื่อการสอน

เมทริกซ์ผลลัพธ์ดังกล่าวผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดอิทธิพลระหว่างตัวแปรในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โครงสร้าง เชิงเส้นของสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากในการวิเคราะห์

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นผู้วิจัยจะต้องทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลการวิจัยที่เก็บรวบรวมมากับรูปแบบจำลองทางทฤษฎีก่อนที่ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อและตีความหมายของค่าพารามิเตอร์นั้น ผู้วิจัยต้องมีความมั่นใจว่ารูปแบบสมมติฐานที่น่าเสนอมีความเที่ยงตรงเป็นอย่างดีกับข้อมูลที่ได้รวบรวมมา ซึ่งการตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบมีรายละเอียดดังนี้

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ (Validation of Model)

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบลิสเรลที่เป็นสมมติฐานของการวิจัยหรือตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อมูลของการวิจัยกับรูปแบบทางทฤษฎีนั้น เครื่องมือที่ใช้สำหรับการประเมินความสอดคล้องแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ (Joreskog and Sorbom. 1989 : 41-46)

1. การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ (Examination of the Solution)
2. การวัดความสอดคล้องทั้งรูปแบบ (Measures of overall fit)
3. การประเมินรายละเอียดความสอดคล้อง (Detailed assessment of fit)

1. การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ (Examination of the Solution)

ค่าสถิติกลุ่มนี้ได้แก่

1.1 ค่าประมาณพารามิเตอร์ (Parameter Estimates)

ค่าประมาณพารามิเตอร์ที่ได้ควรจะต้องมีความถูกต้องทั้งเครื่องหมายและขนาดค่าพารามิเตอร์ที่ได้ไม่สมเหตุสมผล เช่น ความแปรปรวนเป็นลบ สหสัมพันธ์มีขนาดมากกว่า 1.00 และเมทริกซ์ของสหสัมพันธ์ หรือความแปรปรวนร่วมกันของตัวแปรไม่สามารถระบุได้ในทางบวก (not positive definite) เป็นต้น

1.2 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเป็นค่าสถิติบอกความแม่นยำของการประมาณค่าค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานจะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับค่าสถิติที (t-test) กล่าวคือ ในทางปฏิบัติถ้าค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานที่มีนัยสำคัญและเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่ามีความแม่นยำในการประมาณค่า ดังนั้นถ้าค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานมีค่ามากจะเป็นตัวบ่งชี้ว่า ค่าพารามิเตอร์ที่ได้จากการประมาณค่า นั้น ไม่สมเหตุสมผลกับข้อมูลของการวิจัย

1.3 ความสัมพันธ์ของค่าประมาณพารามิเตอร์ (Correlations of parameter estimates)

ความสัมพันธ์ระหว่างค่าประมาณพารามิเตอร์ตัวใดมีค่ามาก ๆ จะเป็นตัวบ่งชี้ว่ารูปแบบของการวิจัยมีโอกาสไม่สามารถระบุได้ในทางบวก และค่าพารามิเตอร์นั้น ๆ ไม่สามารถจะกำหนดได้จากข้อมูลของการวิจัย จึงทำให้รูปแบบไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลของการวิจัย

1.4 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณและสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (Square multiple correlation and Coefficient of Determination)

โปรแกรมลิสรелจะให้ผลการวิเคราะห์ของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ และสัมประสิทธิ์การพยากรณ์สำหรับตัวแปรสังเกตได้แยกทีละตัวและทุกตัวรวมกัน นอกจากนี้ยังให้ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้างด้วย ค่าสถิติเหล่านี้ควรมีค่าสูงสุดไม่เกิน 1.00 ทั้งนี้ถ้าค่าที่ประมาณได้มีค่าสูง ๆ แสดงว่ารูปแบบมีความเที่ยงตรง

2. การวัดความสอดคล้องทั้งรูปแบบ (Measures of overall fit)

ค่าสถิติในกลุ่มนี้ได้แก่

2.1 ค่าไค-สแควร์ (Chi-square)

ค่าไค-สแควร์เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบว่ารูปแบบเชิงทฤษฎีที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับข้อมูล หรือได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลของการวิจัยหรือไม่กล่าวคือ ถ้าค่าไค-สแควร์ต่ำ ๆ และเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าไรแสดงว่า รูปแบบลิสรелมีความสอดคล้องกับข้อมูลของการวิจัย ถ้าค่าไค-สแควร์มีค่าสูงมากแสดงว่ารูปแบบลิสรелไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลของการวิจัย มีข้อสังเกตว่าการใช้ค่าไค-สแควร์ในการทดสอบความสอดคล้องของรูปแบบนี้ ค่าของโอกาสในการที่จะปฏิเสธความสอดคล้องกันระหว่างรูปแบบที่ทดสอบกับข้อมูลของการวิจัยจะเพิ่มสูงขึ้นมากถ้ากลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ ๆ และข้อมูลสังเกตได้ที่ไม่มีการกระจายในระดับมัลติวาเรียต แต่ นงลักษณ์ วิรัชชัย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2538 : 45 ; อ้างอิงมาจาก Saris and Stronkhorst, 1984 : 200) เสนอว่า ค่าไค-สแควร์ควรมีค่าเท่ากับองศาอิสระสำหรับรูปแบบที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลของการวิจัย

2.2 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Goodness of fit indices)

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ใช้ยู่คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index : GFI) และค่าดัชนีความสอดคล้องปรับแก้ (Adjusted Goodness of Fit Index

: AGFI) ค่าดัชนีทั้งสองนี้ไม่มีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 และเป็นค่าที่ไม่ขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง แต่ลักษณะการแจกแจงขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งรูปแบบที่ถือว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลของการวิจัยควรมีค่าดัชนีดังกล่าวนี้ใกล้เคียงกับ 1 ซึ่งประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และสมชาติ สว่าง-เนตร (2535 : 42) เสนอว่า รูปแบบที่ถือว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลของการวิจัยค่าสถิติดัชนีความสอดคล้องทั้ง 2 ตัวนี้ควรมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป

2.3 ค่ารากที่สองเฉลี่ยของเศษเหลือ (Root Mean Square Residual : RMR)

ค่ารากที่สองเฉลี่ยของเศษเหลือที่ได้จากรูปแบบลิสมเวลเป็นเครื่องมือวัดค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนของข้อมูลการวิจัย ซึ่งได้มาจากกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างไปจากรูปแบบทางทฤษฎีที่กำลังทดสอบอยู่ ค่านี้ควรมีค่าต่ำ ๆ และเข้าใกล้ศูนย์ ค่าดัชนีนี้จะใช้ได้ก็ต่อเมื่อตัวแปรภายนอกและตัวแปรสังเกตได้เป็นตัวแปรมาตรฐาน (Standardized Variable) และข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์นั้นได้มาจากตัวแปรที่ถูกวัดจากเครื่องมือที่มีลักษณะของมาตรวัดแบบเดียวกัน

3. การประเมินรายละเอียดของความสอดคล้อง (Detailed assessment of fit)

การประเมินรายละเอียดของความสอดคล้องนี้เป็นการพิจารณาค่าสถิติตัวอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1 และข้อ 2 ซึ่งค่าสถิติที่น่ามาพิจารณาความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลของการวิจัยที่นิยมนำมาพิจารณาอีกก็คือ

3.1 การวิเคราะห์เศษเหลือหรือความคลาดเคลื่อน (Analysis of residuals)

ผู้วิจัยควรพิจารณาค่าความคลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized residual) ดังนี้ ถ้ารูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลของการวิจัยค่าความคลาดเคลื่อนในรูปของคะแนนมาตรฐานไม่ควรมีค่าเกิน 2.00 ถ้าค่ายังเกิน 2.00 ผู้วิจัยต้องปรับปรุงรูปแบบและทำการวิเคราะห์ใหม่ นอกจากนั้นผู้วิจัยอาจพิจารณากราฟแสดงความคลาดเคลื่อน (Q-polt of residuals) ซึ่งเป็นกราฟที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อนกับค่าควอไทล์ปกติ (Normal quantiles) โดยการพิจารณาว่า ถ้าการวิเคราะห์ได้เส้นกราฟที่มีความชันมากกว่าเส้นทแยงมุมที่เป็นเกณฑ์สำหรับเปรียบเทียบแสดงว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลของการวิจัย

3.2 ดัชนีัดดแปลง (Modification Indices)

ดัชนีัดดแปลงนี้มีประโยชน์มากในการปรับปรุงแบบ ดัชนีัดดแปลงเป็นค่าสถิติเฉพาะสำหรับพารามิเตอร์แต่ละตัวมีค่าเท่ากับค่าไค-สแควร์ที่จะลดลงเมื่อผู้วิจัยกำหนดให้การประมาณค่าเป็นแบบอิสระ หรือผ่อนคลายเงื่อนไขบังคับของพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า นั้น การพิจารณา

ค่าดัชนีนี้ดัดแปลงนี้ ผู้วิจัยจะต้องจัดลำดับค่าจากมากไปหาน้อยและคำนึงถึงความเป็นไปได้และความสมเหตุสมผลของตัวแปรที่ต้องการปรับตามทฤษฎีแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วย (Joreskog and Sorbom. 1993 : 127-128 ; 147)

ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์การตรวจสอบดังกล่าวข้างต้นมาใช้ในการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบสมมติฐานที่ทำการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งแรก และใช้วิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์แบบ ML (Maximum Likelihood) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าสถิติดังตาราง 7 ต่อไปนี้

ตาราง 7 แสดงค่าสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบสมมติฐานครั้งแรก

ตัวสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) ที่ $df = 79$	83.17
ระดับความน่าจะเป็น (Probability level)	0.35
ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index)	0.98
ค่าดัชนีความสอดคล้องปรับแก้ (Adjust Goodness of Fit Index)	0.96
ค่ารากที่สองเฉลี่ยของเศษเหลือ (Root Mean Square Residual)	0.31

จากตาราง 7 ค่าไค-สแควร์มีค่าค่อนข้างสูง แต่ค่าสถิติตัวอื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ โปรแกรมลิสเรลได้เตือนว่า เมทริกซ์ของความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม หรือเมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้โดยอาศัยรูปแบบทางทฤษฎีไม่สามารถระบุได้ในทางบวก (not positive definite) จึงทำให้ไม่อาจประมาณค่าพารามิเตอร์ตัวใดตัวหนึ่ง หรือหลายตัวได้อย่างแน่นอน นอกจากนี้โปรแกรมยังบอกว่าเมทริกซ์ของ Phi หรือความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรภายนอกของสมการ โครงสร้างเชิงเส้น ไม่สามารถระบุได้ในทางบวกและโปรแกรมไม่ให้ผลการวิเคราะห์ที่สมบูรณ์อีกด้วย

การที่รูปแบบไม่สอดคล้องกับข้อมูลของการวิจัยนั้น โจเรสคอร์กและซอร์บอม (Joreskog and Sorbom. 1989 : 224-225) ได้อธิบายว่า รูปแบบเริ่มต้นของผู้วิจัยไม่จำเป็นต้องมีความ

สอดคล้องหรือเหมาะสมกับข้อมูลเสมอไป ผู้วิจัยจะต้องค้นหารูปแบบที่สอดคล้องกับข้อมูลและเป็นรูปแบบที่มีค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างแท้จริง มีความเป็นไปได้ทางทฤษฎีและความเที่ยงตรงพอที่จะสามารถนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ได้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่โปรแกรมไม่ยอมรับว่ารูปแบบมีความสอดคล้องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้พิจารณาทบทวนรูปแบบสมมติฐานของการวิจัยใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาที่ตัวแปรภายนอกก่อน ซึ่งพบว่า วุฒิการศึกษาไม่ได้ทำให้ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์แตกต่างกันดัง ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น อีกทั้งตัวแปรประสบการณ์ในการสอนถึงแม้ว่าจะทำให้ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 2 ตัวแล้ว ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ที่จบจากสาขาต่างกันพบว่าสาขาปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่าสาขาประถมศึกษา และสาขาอื่น ๆ ดังได้กล่าวไว้ในตอนต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีเพียงสาขาปฐมวัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่านั้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงทำการตัดทอนตัวแปรวุฒิปัญญาตรี และประสบการณ์ในการสอน 11-20 ปี ออกจากรูปแบบแล้วทำการวิเคราะห์ใหม่อีกครั้ง

4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่ตัดทอนตัวแปรบางตัวออก

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตัดทอนตัวแปรภายนอกด้านวุฒิปัญญาตรี และประสบการณ์ในการสอน 11-20 ปีออกไปจากรูปแบบ คงเหลือแต่ตัวแปรภายนอกเพียงสาขาปฐมวัย การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอนและความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ส่วนตัวแปรภายในยังคงตัวแปรทุกตัวในรูปแบบสมมติฐานของการวิจัย วิธีการวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ได้ตัดทอนบางตัวแปรออกไปแล้ว ผลการวิเคราะห์พบว่ารูปแบบมีความสอดคล้องเหมาะสมกับข้อมูลของการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ 4 ขั้นตอนย่อยได้ผลดังตาราง 8 ต่อไปนี้

ตาราง 8 แสดงขั้นตอนย่อยของการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นในครั้งที่ 2

ขั้นตอนย่อย	df	χ^2 (p)	GFI	AGFI	RMR	R^2	R^2
						(EF)	รวม
1. นำรูปแบบที่วิเคราะห์ครั้งแรก มาใช้และตัดตัวแปรวัดปัญหาตรี และประสบการณ์ในการสอน							
11-20 ปี ออกแล้ว	3	56.47 (p=.00)	.98	.54	.033	.59	.36
2. MI ให้เพิ่มอิทธิพล LE--->IN	2	37.53 (p=.136)	.98	.94	.010	.69	.36
3. MI ให้เพิ่มอิทธิพล LE---->CL	1	.70 (p=.402)	1.00	.98	.003	.61	.43
4. MI ให้เพิ่มอิทธิพล PS---->EF	0	0.00 (p=1.00)	1.00	1.00	.000	.61	.43

หมายเหตุ

df = Degree of Freedom

 χ^2 = Chi-Square

p = Probability

GFI = Goodness of Fit Index

AGFI = Adjusted Goodness of Fit Index

RMSR = Root Mean Square Residual

MI = Modification Indices

 R^2 = Square Multiple Correlation R^2 รวม = Total coefficient of determination for
structural equations

จากตาราง 8 จะเห็นได้ว่าการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น
ในขั้นตอนที่ 4.2 นี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมกับข้อมูลการวิจัยมากที่สุด
และได้ค่าสถิติที่แสดงความสอดคล้องของรูปแบบดังตาราง 9 ต่อไปนี้

ตาราง 9 แสดงค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบที่ตัดทอนตัวแปร
บางตัวออก

ตัวสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) ที่ $df = 0$	0.61
ระดับความน่าจะเป็น (Probability level)	1.00
ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index)	1.00
ค่าดัชนีความสอดคล้องปรับแก้ (Adjust Goodness of Fit Index)	1.00
ค่ารากที่สองเฉลี่ยของเศษเหลือ (Root Mean Square Residual)	0.00

จากตาราง 9 แสดงค่าสถิติของรูปแบบที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลของการวิจัยอย่าง
สมบูรณ์ ค่าสถิติที่ได้เป็นค่าที่น่าพอใจตามเกณฑ์การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบที่กล่าวไว้
ในตอนต้นหน้า 141-143

นอกจากนี้โปรแกรมยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับความแปรปรวนของตัวแปรภายในแต่ละตัวดังตาราง
10 ต่อไปนี้

ตาราง 10 แสดงค่าความแปรปรวนของตัวแปรภายในแต่ละตัวที่ถูกอธิบายโดยรูปแบบสมการโครงสร้างเชิงสาเหตุและผลที่สอดคล้องกับข้อมูลของการวิจัย

ตัวแปรที่ถูกอธิบาย	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Square multiple correlation : R^2)
บุคลิกลักษณะของครู (CH)	0.09
การมุ่งอนาคต (FU)	0.06
บรรยากาศในโรงเรียน (AM)	0.27
สุขภาพจิตที่ดีของครู (PS)	0.08
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (MO)	0.23
สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน (IN)	0.26
เจตคติของครูต่อนักเรียน (AT)	0.27
บรรยากาศในชั้นเรียน (CL)	0.38
ประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก (EF)	0.61

จากตาราง 10 จะเห็นได้ว่าเมื่อตัดตัวแปรบุคลิกลักษณะของครูและประสบการณ์ในการสอน 11-20 ปี ออกจากการวิเคราะห์แล้วสามารถหาสมการโครงสร้างที่สมบูรณ์ในการอธิบายตัวแปรต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้รูปแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ได้มากที่สุดคือ มีค่า R^2 เท่ากับ 0.61 รองลงมาได้แก่บรรยากาศในชั้นเรียนและเจตคติของครูต่อนักเรียนมีค่า R^2 เท่ากับ 0.38 และ 0.27 ตามลำดับ ทั้งนี้ตัวแปรที่รูปแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนได้น้อยที่สุดคือ การมุ่งอนาคต มีค่า R^2 เท่ากับ 0.06 นอกจากนี้รูปแบบได้ให้ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้าง (Total coefficient of determination for structural equations) ของตัวแปรทั้งหมดมีค่าเท่ากับ .43

ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นในขั้นตอนนี้ได้ค่าอิทธิพลโดยรวม อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลทางตรง ของตัวแปรภายนอกที่ส่งผลต่อตัวแปรภายในดังตาราง 11 และได้ค่าอิทธิพลโดยรวม อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลทางตรงของตัวแปรภายในที่ส่งผลต่อตัวแปรภายในดังตาราง 12

ตาราง 11 แสดงอิทธิพลโดยรวม อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลทางตรง ของตัวแปรภายนอกที่ส่งผล
ต่อตัวแปรภายใน

ตัวแปรภายในที่เป็นผล	ตัวแปรภายนอกที่เป็นสาเหตุ								
	MA1			SU			LE		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน (CH)	.01	-	.01	.02	-	.02	.28*	-	.28*
การมุ่งอนาคต (FU)	-.03	-	-.03	-.18*	-	-.18*	-.09	-.03*	-.08
บรรยากาศในโรงเรียน (AM)	-.06	.01	-.07	.05	.01	.04	.29*	.13*	.16*
สุขภาพจิตที่ดี (PS)	.05	.01	.04	-.15*	-.04*	-.11*	-.06	.01	-.07
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (MO)	.07	-	.07	.23*	.02	.21*	.30*	.06*	.24*
สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน (IN)	.04	.01	.03	-.05	.04	-.09*	.43*	.11*	.32*
เจตคติของครูต่อนักเรียน (AT)	.06	.01	.05	.17*	.05*	.12*	.21*	.17*	.04*
บรรยากาศในชั้นเรียน (CL)	.08	.04	.04	.24*	.12*	.12*	.27*	.15*	.12*
ประสิทธิภาพของครูผู้สอนใน การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก (EF)	.12*	.05	.07*	.05	.07	-.02	.46*	.34*	.12*

หมายเหตุ

TE = อิทธิพลโดยรวม (Total Effect)

IE = อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)

DE = อิทธิพลทางตรง (Direct Effect)

* $p < .05$

Modification Indices and Estimated Change

No Non-Zero Modification Indices for Beta

No Non-Zero Modification Indices for Gamma

No Non-Zero Modification Indices for Phi

No Non-Zero Modification Indices for Psi

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 11 พบว่า ตัวแปรภายนอกที่มีอิทธิพลโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กเรียงลำดับจากอิทธิพลโดยรวมมากไปหาน้อยได้แก่ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน(.46) สาขาปฐมวัย(.12) และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน(.05) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแยกเป็นอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมแล้วปรากฏว่า ตัวแปรภายนอกที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน(.12) และสาขาปฐมวัย(.07) โดยความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลทางอ้อม(.34) ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก แยกเป็นเส้นอิทธิพลที่ส่งผ่านตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. LE--->CH--->IN--->EF
2. LE--->CH--->MO--->EF
3. LE--->CH--->MO--->IN--->EF
4. LE--->MO--->EF
5. LE--->CH--->AT--->CL--->EF
6. LE--->AM--->AT--->CL--->EF
7. LE--->CH--->PS--->EF

นอกจากนี้ตัวแปรสาขาปฐมวัยมีอิทธิพลทางอ้อม(.05) ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยแยกเป็นเส้นอิทธิพลที่ส่งผ่านตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. MA1--->CL--->EF
2. MA1--->AT--->CL--->EF

ในส่วนของตัวแปรการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอนมีอิทธิพลทางอ้อม(.07) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยแยกเป็นเส้นอิทธิพลที่ส่งผ่านตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. SU--->MO--->EF
2. SU--->MO--->CL--->EF
3. SU--->AT--->CL--->EF
4. SU--->PS--->EF
5. SU--->FU--->PS--->EF

ตาราง 12 แสดงอิทธิพลโดยรวม อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลทางตรงของตัวแปรภายในที่ส่งผลต่อ
ตัวแปรภายใน

ตัวแปรภายในที่เป็นผล	ตัวแปรภายในที่เป็นสาเหตุ								
	CH			FU			AM		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน (CH)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
การมุ่งอนาคต (FU)	-.09*	-	-.09	-	-	-	-	-	-
บรรยากาศในโรงเรียน (AM)	.44*	.00	.44*	-.03	.00	-.03	-	-	-
สุขภาพจิตที่ดี (PS)	.06	-.02	.08	.22*	.00	.22*	-.01	.00	-.01
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (MO)	.15*	.02	.13*	-.05	-.01	-.04	.05	.00	.05
สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน (IN)	.29*	.02	.27*	-.07	.00	-.07	-.01	.00	-.01
เจตคติของครูต่อนักเรียน (AT)	.39*	.08*	.31*	-.01	-.01	.00	.15*	.01	.14*
บรรยากาศในชั้นเรียน (CL)	.12*	.17*	-.05	-.07	-.02	.05	.05	.06*	-.01
ประสิทธิภาพของครูผู้สอนใน การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก (EF)	.28*	.19*	.09*	-.08	-.04	-.04	.03	.01	.02

หมายเหตุ

TE = อิทธิพลโดยรวม (Total Effect)

IE = อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)

DE = อิทธิพลทางตรง (Direct Effect)

* $p < .05$

Modification Indices and Estimated Change

No Non-Zero Modification Indices for Beta

No Non-Zero Modification Indices for Gamma

No Non-Zero Modification Indices for Phi

No Non-Zero Modification Indices for Psi

ตาราง 12 (ต่อ)

ตัวแปรภายในที่เป็นผล	ตัวแปรภายในที่เป็นสาเหตุ								
	PS			MO			IN		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน (CH)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
การมุ่งอนาคต (FU)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
บรรยากาศในโรงเรียน (AM)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สุขภาพจิตที่ดี (PS)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (MO)	-.04	.00	-.04	-	-	-	-	-	-
สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน (IN)	.01	.00	.01	.10*	-	.10*	-	-	-
เจตคติของครูต่อนักเรียน (AT)	-	-	-	.14*	-	.14*	.01	.00	.01
บรรยากาศในชั้นเรียน (CL)	-	-.01	.01	.36*	.04*	.32*	.02	.00	.02
ประสิทธิภาพของครูผู้สอนใน การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก (EF)	.07	.00	.07*	.32*	.12*	.20*	.45*	.00	.45*

หมายเหตุ

TE = อิทธิพลโดยรวม (Total Effect)

IE = อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)

DE = อิทธิพลทางตรง (Direct Effect)

* $p < .05$

Modification Indices and Estimated Change

No Non-Zero Modification Indices for Beta

No Non-Zero Modification Indices for Gamma

No Non-Zero Modification Indices for Phi

No Non-Zero Modification Indices for Psi

ตาราง 12 (ต่อ)

ตัวแปรภายในที่เป็นผล	ตัวแปรภายในที่เป็นสาเหตุ					
	AT			CL		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE
บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน (CH)	-	-	-	-	-	-
การมุ่งอนาคต (FU)	-	-	-	-	-	-
บรรยากาศในโรงเรียน (AM)	-	-	-	-	-	-
สุขภาพจิตที่ดี (PS)	-	-	-	-	-	-
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (MO)	-	-	-	-	-	-
สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน (IN)	-	-	-	-	-	-
เจตคติของครูต่อนักเรียน (AT)	-	-	-	-	-	-
บรรยากาศในชั้นเรียน (CL)	.28*	.00	.28*	-	-	-
ประสิทธิภาพของครูผู้สอนใน การจัดประสบการณ์ให้แก่นักเด็ก (EF)	.02	.07*	-.05	.24*	.00	.24*

หมายเหตุ

TE = อิทธิพลโดยรวม (Total Effect)

IE = อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)

DE = อิทธิพลทางตรง (Direct Effect)

* $p < .05$

Modification Indices and Estimated Change

No Non-Zero Modification Indices for Beta

No Non-Zero Modification Indices for Gamma

No Non-Zero Modification Indices for Phi

No Non-Zero Modification Indices for Psi

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 12 พบว่า ตัวแปรภายในที่มีอิทธิพลโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยเรียงลำดับจากมีอิทธิพลโดยรวมมากไปหาน้อยดังนี้ สมรรถภาพการให้สื่อการสอน(.45) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน(.32) บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน(.28) และบรรยากาศในห้องเรียน(.24) สำหรับสภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน บรรยากาศในห้องเรียน เจตคติของครูต่อนักเรียน และการมุ่งอนาคตมีอิทธิพลโดยรวมอย่างไม่มีนัยสำคัญเท่ากับ .07 .03 .02 และ -.08 ตามลำดับ ทั้งนี้เมื่อได้พิจารณาแยกเป็นอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมแล้วปรากฏว่า ตัวแปรภายในที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สมรรถภาพการให้สื่อการสอน(.45) บรรยากาศในห้องเรียน(.24) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน(.20) บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน(.09) สภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน(.07) ส่วนตัวแปรบรรยากาศในห้องเรียน การมุ่งอนาคต และเจตคติของครูต่อนักเรียนมีอิทธิพลทางตรงอย่างไม่มีนัยสำคัญเท่ากับ .02 -.04 และ -.05 ตามลำดับ

นอกจากนี้ตัวแปรแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลทางอ้อม (.12) ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก แยกเป็นเส้นอิทธิพลที่ส่งผ่านตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. MO--->IN--->EF
2. MO--->CL--->EF
3. MO--->AT--->CL--->EF

ส่วนตัวแปรบุคลิกลักษณะของครูผู้สอนมีอิทธิพลทางอ้อม(.19)ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยแยกเป็นเส้นอิทธิพลที่ส่งผ่านตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. CH--->IN--->EF
2. CH--->MO--->EF
3. CH--->MO--->IN--->EF
4. CH--->MO--->CL--->EF
5. CH--->MO--->AT--->CL--->EF
6. CH--->PS--->EF
7. CH--->AM--->AT--->CL--->EF
8. CH--->FU--->PS--->EF

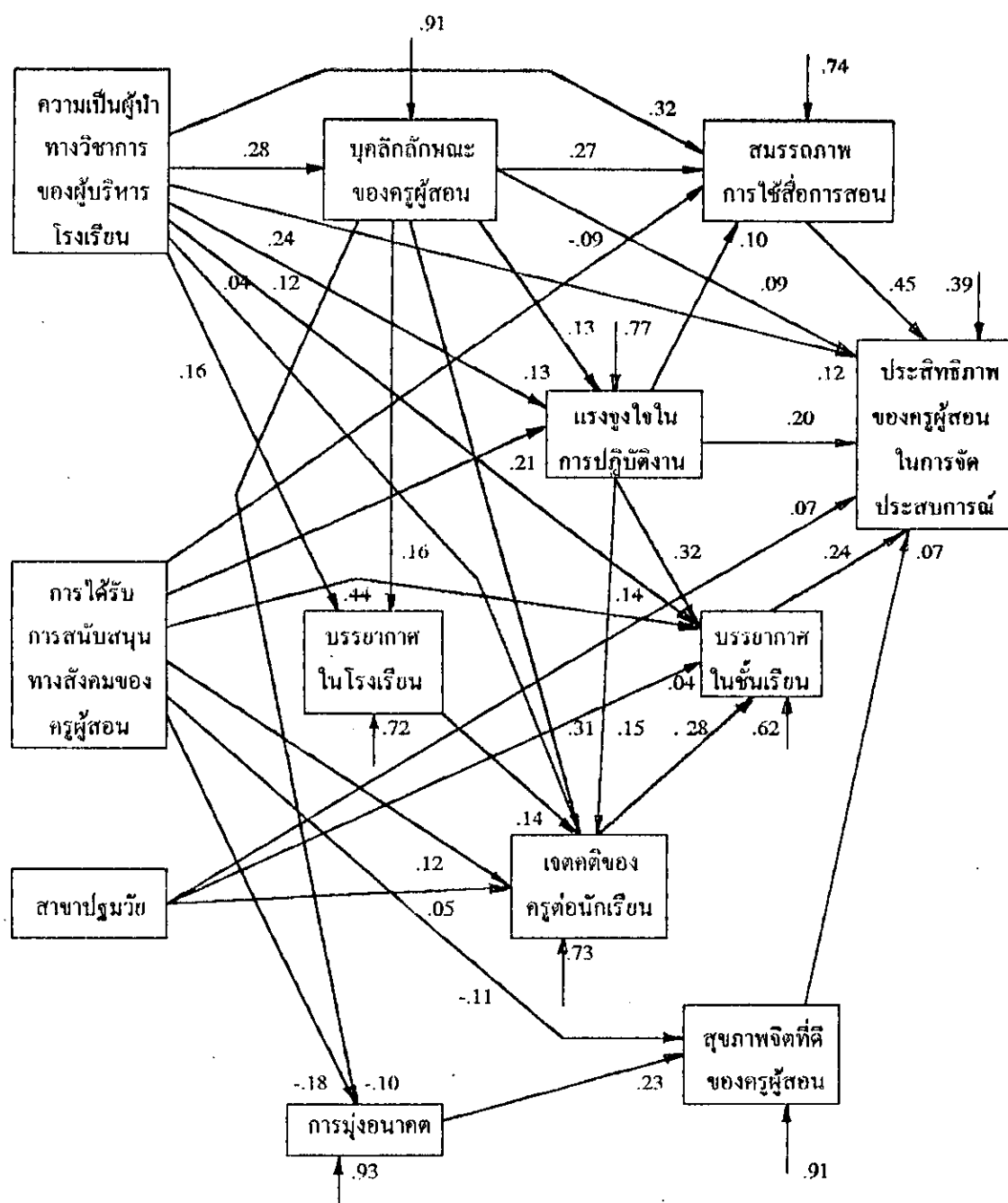
ด้านตัวแปรเจตคติของครูต่อนักเรียนมีอิทธิพลทางอ้อม(.07) ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยมีเส้นอิทธิพลที่ส่งผ่านตัวแปรดังนี้

AT---->CL---->EF

สำหรับตัวแปรบรรยากาศในโรงเรียนมีอิทธิพลทางอ้อม(.01) ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กผ่านเจตคติของครูต่อนักเรียน ผ่านบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

นอกจากนี้ตัวแปรการมุ่งอนาคตมีอิทธิพลทางอ้อม(-.04) ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยผ่านสุขภาวะจิตที่ดีของครูผู้สอน

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยนำมาเขียนแสดงเป็นรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นชนิดความสัมพันธ์โครงสร้างสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ ทั้งนี้นำเสนอเฉพาะตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t\text{-test} > 1.96$) เท่านั้น ดังภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุและผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก (แสดงเฉพาะเส้นอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่านั้น)

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่ได้ตามภาพประกอบ 9 เป็นรูปแบบที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลของการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสามารถอธิบายค่า R^2 ของสมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural equations) ได้ดังนี้ รูปแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรบุคลิกลักษณะของครูผู้สอนได้ร้อยละ 9 การมุ่งอนาคตได้ร้อยละ 6 บรรยากาศในโรงเรียนได้ร้อยละ 27 สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอนได้ร้อยละ 8 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 23 สมรรถภาพการใช้สื่อการสอนได้ร้อยละ 26 เจตคติของครูต่อนักเรียนได้ร้อยละ 27 บรรยากาศในชั้นเรียนได้ร้อยละ 38 และประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กได้ร้อยละ 61 โดยรูปแบบนี้มีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้างหรือสามารถที่จะอธิบายสมการโครงสร้างทั้งรูปแบบได้ร้อยละ 43

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่ศึกษาเฉพาะตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นในขั้นตอนที่ 4.2 ผู้วิจัยได้คัดกรองตัวแปรด้านคุณลักษณะบุคลิกภาพ และประสบการณ์ในการสอน 11-20 ไปออกไปแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าถึงแม้รูปแบบจะมีความสอดคล้องกับข้อมูลการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญแล้วก็ตาม ยังพบว่าตัวแปรที่มีค่าอิทธิพลแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติปรากฏอยู่ด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นใหม่อีกครั้ง ด้วยการตัดทอนเส้นอิทธิพลที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออกไป ซึ่งนับว่าเป็นขั้นตอนของการค้นหารูปแบบที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่เหมาะสมที่สุด ขั้นตอนของการวิเคราะห์ได้แสดงไว้ดังตาราง 13

ตาราง 13 แสดงขั้นตอนสุดท้ายของการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่สอดคล้องกับข้อมูลการวิจัย

ขั้นตอนย่อย	df	χ^2 (p)	GFI	AGFI	RMR	R ² (EF) รวม	R ²
1. ตัดทอนเส้นอิทธิพลของ MA1--->CH	1	0.10 (p=.751)	1.00	.997	.002	.61	.43
2. ตัดทอนเส้นอิทธิพลของ SU--->CH	2	0.28 (p=.867)	1.00	.996	.004	.61	.43
3. ตัดทอนเส้นอิทธิพลของ MA1--->IN	3	0.68 (p=.877)	1.00	.994	.005	.61	.43
4. ตัดทอนเส้นอิทธิพลของ MA1--->FU	4	1.08 (p=.90)	1.00	.993	.006	.61	.43
5. ตัดทอนเส้นอิทธิพลของ SU--->KF	5	1.32 (P=.933)	1.00	.993	.006	.61	.43
6. ตัดทอนเส้นอิทธิพลของ PS--->AT PS--->CL PS--->IN AM--->EF IN--->CL	11	3.54 (P=.981)	.999	.992	.009	.61	.43

จากตาราง 13 จะเห็นได้ว่ารูปแบบขั้นสุดท้ายที่ทำการตัดทอนเส้นอิทธิพลที่ไม่จำเป็นสำคัญออกจากรูปแบบ เพื่อให้เหลือเฉพาะเส้นอิทธิพลที่ทำให้รูปแบบมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมกับข้อมูลการวิจัยให้มากที่สุด และได้ค่าสถิติที่แสดงความสอดคล้องของรูปแบบดังตาราง 14 ต่อไปนี้

ตาราง 14 แสดงค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบสุดท้าย

ตัวสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) ที่ $df = 11$	3.54
ระดับความน่าจะเป็น (Probability level)	0.981
ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index)	0.999
ค่าดัชนีความสอดคล้องปรับแก้ (Adjust Goodness of Fit Index)	0.992
ค่ารากที่สองเฉลี่ยของเศษเหลือ (Root Mean Square Residual)	0.009

จากตาราง 14 แสดงค่าสถิติของรูปแบบที่มีความสอดคล้อง กับข้อมูลของการวิจัยอย่าง สมบูรณ์ค่าสถิติที่ได้เป็นค่าที่น่าพอใจตามเกณฑ์การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบเป็นอย่างสูง นอกจากนี้ โปรแกรมยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับความแปรปรวนของตัวแปรภายในแต่ละตัว ดังตาราง 15

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 18 พบว่า ตัวแปรภายนอกที่มีอิทธิพลรวมอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กเร่ร่อนลำดับจาก อิทธิพลโดยรวมมากที่สุดไปหาน้อยได้แก่ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน (.46) สาขาปฐมวัย (.10) และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน (.07) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแยกเป็นอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม ปรากฏว่า ตัวแปรภายนอกที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน (.13) และสาขาปฐมวัย (.08) โดยความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลทางอ้อม (.33) ต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยแยกเป็นเส้นอิทธิพลที่ส่งผ่านตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. LE--->CH--->IN--->EF
2. LE--->CH--->MO--->EF
3. LE--->CH--->MO--->IN--->EF
4. LE--->MO--->EF
5. LE--->CH--->AT--->CL--->EF
6. LE--->AM--->AT--->CL--->EF
7. LE--->CH--->PS--->EF

นอกจากนี้ตัวแปรสาขาปฐมวัยมีอิทธิพลทางอ้อม (.02) ต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยแยกเป็นเส้นอิทธิพลที่ส่งผ่านตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. MA1--->CL--->EF
2. MA1--->AT--->CL--->EF

ในส่วนของตัวแปรการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอนมีอิทธิพลทางอ้อม (.07) ต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยแยกเป็นเส้นอิทธิพลที่ส่งผ่านตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. SU--->MO--->EF
2. SU--->MO--->CL--->EF
3. SU--->AT--->CL--->EF
4. SU--->PS--->EF
5. SU--->FU--->PS--->EF

ตาราง 17 แสดงอิทธิพลโดยรวม อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลทางตรงของตัวแปรภายในที่ส่งผลกระทบต่อตัวแปรภายใน

ตัวแปรภายในที่เป็นผล	ตัวแปรภายในที่เป็นสาเหตุ								
	CH			FU			AM		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน (CH)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
การมุ่งอนาคต (FU)	-.10*	-	-.10*	-	-	-	-	-	-
บรรยากาศในโรงเรียน (AM)	.44*	-	.44*	-	-	-	-	-	-
สุขภาพจิตที่ดี (PS)	.07	-.03	.10*	.22*	-	.22*	-	-	-
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (MO)	.16*	.03	.13*	-	-	-	-	-	-
สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน (IN)	.29*	.02	.27*	-	-	-	-	-	-
เจตคติของครูต่อนักเรียน (AT)	.39*	.08*	.31*	-	-	-	.15*	-	.15*
บรรยากาศในชั้นเรียน (CL)	.12*	.16*	-.04	-	-	-	.06	.08*	-
ประสิทธิภาพของครูผู้สอนใน									
การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก (EF)	.28*	.18*	.10*	-	-	-	-	-	-

ตาราง 17 (ต่อ)

ตัวแปรภายในที่เป็นผล	ตัวแปรภายในที่เป็นสาเหตุ								
	PS			MO			IN		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน (CH)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
การมุ่งอนาคต (FU)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
บรรยากาศในโรงเรียน (AM)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สุขภาพจิตที่ดี (PS)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (MO)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน (IN)	-	-	-	.10*	-	.10*	-	-	-
เจตคติของครูต่อนักเรียน (AT)	-	-	-	.14*	-	.14*	-	-	-
บรรยากาศในชั้นเรียน (CL)	-	-	-	.36*	.04*	.32*	-	-	-
ประสิทธิภาพของครูผู้สอนใน การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก (EF)	.07*	-	.07*	.32*	.12*	.20*	.45*	-	.45*

ตาราง 17 (ต่อ)

ตัวแปรภายในที่เป็นผล	ตัวแปรภายในที่เป็นสาเหตุ					
	AT			CL		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE
บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน (CH)	-	-	-	-	-	-
การมุ่งอนาคต (FU)	-	-	-	-	-	-
บรรยากาศในโรงเรียน (AM)	-	-	-	-	-	-
สุขภาพจิตที่ดี (PS)	-	-	-	-	-	-
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (MO)	-	-	-	-	-	-
สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน (IN)	-	-	-	-	-	-
เจตคติของครูต่อนักเรียน (AT)	-	-	-	-	-	-
บรรยากาศในชั้นเรียน (CL)	.28*	-	.28*	-	-	-
ประสิทธิภาพของครูผู้สอนใน การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก (EF)	.02*	.06*	-.04*	.23*	-	.23*

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 17 พบว่าตัวแปรภายในที่มีอิทธิพลโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยเรียงลำดับจากมีอิทธิพลโดยรวมมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้ สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน (.45) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (.32) บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน (.28) บรรยากาศในชั้นเรียน (.23) สุขภาพจิตที่ดี (.07) และเจตคติของครูต่อนักเรียน (.02) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแยกเป็นอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมพบว่าตัวแปรภายในที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน (.45) บรรยากาศในชั้นเรียน (.23) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (.20) บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน (.10) และสุขภาพจิตที่ดี (.07)

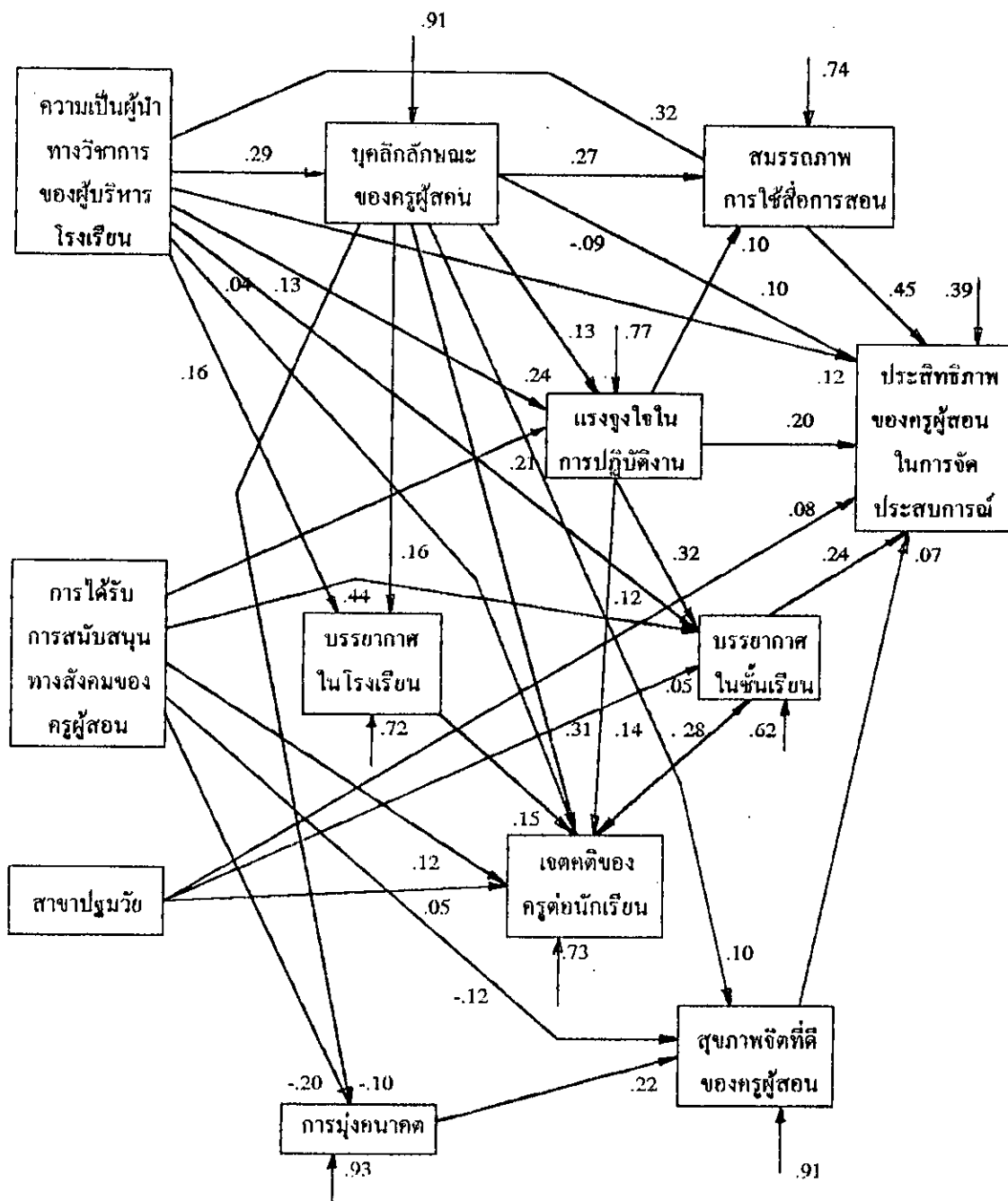
นอกจากนี้ตัวแปรแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลทางอ้อม (.12) ต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยแยกเป็นเส้นอิทธิพลที่ส่งผ่านตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. MO--->IN--->EF
2. MO--->CL--->EF
3. MO--->AT--->CL--->EF

ส่วนตัวแปรบุคลิกลักษณะของครูผู้สอนมีอิทธิพลทางอ้อม (.18) ต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยแยกเป็นเส้นอิทธิพลที่ส่งผ่านตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. CH--->IN--->EF
2. CH--->MO--->IN--->EF
3. CH--->MO--->EF
4. CH--->MO--->CL--->EF
5. CH--->MO--->AT--->CL--->EF
6. CH--->PS--->EF
7. CH--->AM--->AT--->CL--->EF
8. CH--->FU--->PS--->EF

นอกจากนี้เจตคติของครูต่อนักเรียนมีอิทธิพลทางอ้อม (.06) ต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยผ่านบรรยากาศในชั้นเรียน ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยนำมาเขียนเป็นรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นชนิดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กทั้งนี้นำเสนอเฉพาะตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (t-test 1.96) เท่านั้น ดังภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุและผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก (แสดงเฉพาะเส้นอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่านั้น)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นชนิดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลใน รูปแบบสุดท้ายพบว่า ตัวแปรภายในที่มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อประสิทธิภาพของ ครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ สมรรถภาพการใช้ สื่อการสอน (.45) บรรยากาศในชั้นเรียน (.23) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (.20) บุคลิก- ลักษณะของครูผู้สอน (.10) สุขภาพจิตที่ดี (.07)

ส่วนตัวแปรภายนอกที่มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ต่อประสิทธิภาพของครูผู้ สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ได้แก่ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน (.13) และสาขาปฐมวัย (.08)

ตัวแปรภายในที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่ เด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ เจตคติของครูต่อนักเรียน(.08)และตัวแปรภายนอกที่มีอิทธิพล ทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน(.07)

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอน ขึ้นก่อนประถมศึกษาในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กรูปแบบสุดท้ายนี้ เป็นรูปแบบที่ใช้หลักของความ ประหยัด (Principle of parsimony) กล่าวคือ รูปแบบในการวิเคราะห์ควรจะมีความสลับ ซับซ้อนน้อยที่สุด หรือมีเส้นแสดงอิทธิพลระหว่างตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรสาเหตุกับตัวแปรตามหรือ ตัวแปรผลในจำนวนน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และสมชาติ สว่างเนตร. 2535 : 53) ซึ่งรูปแบบที่วิเคราะห์ได้จากการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามหลักการดังกล่าว และมีความ สอดคล้องกับข้อมูลของการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่สามารถอธิบายค่า R^2 ของสมการโครง สร้างเชิงเส้นได้กล่าวคือ รูปแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสุขภาพจิต ร้อยละ 5 บรรยากาศในโรงเรียนได้ร้อยละ 7 บุคลิกลักษณะของครูได้ร้อยละ 8 การมุ่งอนาคต ร้อยละ 8 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานได้ ร้อยละ 23 สมรรถภาพการใช้สื่อการสอนได้ร้อยละ 26 เจตคติ ของครูต่อนักเรียนได้ร้อยละ 27 บรรยากาศในชั้นเรียนได้ร้อยละ 37 และประสิทธิภาพของครูผู้ สอนในการจัดประสบการณ์ได้ ร้อยละ 61 อีกทั้งยังสามารถอธิบายสมการโครงสร้างของตัวแปร ทั้งหมดได้ ร้อยละ 43 นับว่าเป็นรูปแบบที่มีนัยสำคัญที่น่าเชื่อถือและยอมรับได้ ดังที่ สาริส(Saris. 1984 : 282) ได้กล่าวว่า ในทางสังคมศาสตร์นั้นเครื่องมือการวัดมักไม่ค่อยเที่ยงตรงและไม่น่า เชื่อถือทำให้ตัวแปรที่ศึกษาสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรภายในได้เพียงเล็กน้อยถ้ารูป แบบใดสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรได้ถึง ร้อยละ 40 ย่อมถือได้ว่า เป็นรูปแบบที่ดี และยอมรับได้ จากหลักการของสาริสดังกล่าวจึงถือได้ว่า รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิง

เส้นของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบที่มีความเชื่อถือ และยอมรับได้ ทั้งนี้ยังเป็นรูปแบบที่มีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ในเกณฑ์สูงและมีความเหมาะสมสอดคล้องกับข้อมูลของการวิจัย เนื่องจากตัวแปรทุกตัวมีอิทธิพลต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ เมื่อผู้วิจัยพิจารณาค่าอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมกับความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าวซึ่งสามารถได้ดังตาราง 18

ตาราง 18 แสดงค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมและผลรวมของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสาเหตุกับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก และความคลาดเคลื่อน

ตัวแปรสาเหตุ	อิทธิพลที่ส่งผล			สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ความคลาดเคลื่อน
	ทางตรง	ทางอ้อม	ผลรวม		
ความเป็นผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารโรงเรียน (LE)	.13	.33	.46	.4942	.1342
สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน (IN)	.45	-	.45	.6444	.1944
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (MO)	.20	.12	.32	.5014	.1814
บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน (CH)	.10	.18	.28	.3946	.1146
บรรยากาศในชั้นเรียน (CL)	.23	-	.23	.4847	.2547
สาขาปฐมวัย (MA1)	.08	.02	.10	.1483	.0483
สุขภาพจิตที่ดี (PS)	.07	-	.07	.0025	-.0675
การได้รับการสนับสนุนทางสังคม ของครูผู้สอน (SU)	-	.07	.07	.2510	.1810

จากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยรวมที่มีต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กคือ ตัวแปรความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน (.48) และตัวแปรสมรรถภาพการใช้สื่อการสอน (.45) ค่าอิทธิพลของตัวแปรทั้งสองนี้ชี้ให้เห็นว่า การที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของครูผู้สอน หน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบาย มาตรการดำเนินการส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนสนใจ หรือเน้นพฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการ ตลอดจนส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีสมรรถภาพการใช้สื่อการสอนให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน บรรยาภาศในชั้นเรียน พร้อมทั้งการคัดเลือกครูที่จบสาขาปฐมวัย และมีสุขภาพจิตที่ดีอีกด้วย

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นชนิดความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นเชิงสาเหตุและผล (Path Analysis) ของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาขนาดของ ความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา
2. เพื่อค้นหาตัวแปรสำคัญที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา
3. เพื่อสร้างรูปแบบเชิงสาเหตุ และผล ที่เหมาะสมของตัวแปรสำคัญที่ สามารถอธิบายประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา

กรอบความคิดในการวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ และผล (Causal Structural Model) ของตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา ตัวแปรต่าง ๆ ประกอบด้วย ตัวแปรด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ตัวแปรด้านความรู้ความสามารถของครูผู้สอนที่ประกอบด้วย สาขาที่จบการศึกษา ได้แก่ สาขาปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษา สาขาประถมศึกษา และสาขาอื่น ๆ วุฒิการศึกษา ได้แก่ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี ด้านประสบการณ์ในการสอน ได้แก่ ประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี 6-11 ปี และ 11-20 ปี ตัวแปรทางกายภาพของครู ได้แก่ บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน ตลอดจนตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่บรรยากาศในโรงเรียนและในชั้นเรียน สมรรถภาพการใช้สื่อการสอนของครู ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู ตัวแปรจิตลักษณะของครู ได้แก่ สุขภาพจิตของครู การมุ่งอนาคต และเจตคติของครูต่อนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2538 ที่เปิดสอนชั้นก่อนประถมศึกษาตั้งแต่ 2 ห้องเรียนขึ้นไป นอกจากนี้ งานวิจัยไม่ได้ศึกษาความพร้อมของเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์จากครูผู้สอนโดยตรง

3. แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้บริหารและคุณลักษณะของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบรรยากาศในโรงเรียน

ตอนที่ 3 แบบประเมินประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สถิติพื้นฐานของข้อมูลด้วยค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC⁺ version 4.0 ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ระดับก่อนประถมศึกษา ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป LISREL version 8.10

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติสรุปได้ดังนี้

1. ขนาดของความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา

ขนาดของความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ ให้แก่เด็กระดับก่อนศึกษาคำนวณจากคะแนนประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ที่เป็นคะแนนจากการประเมินของ ตัวครูผู้สอนเอง เพื่อนครูผู้ประเมิน และผู้บริหารโรงเรียนนำมา รวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย คะแนนอยู่ระหว่าง 54-270 คะแนน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบลักษณะการ แจกแจงของตัวแปรประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กคือ คะแนนสูงสุดได้ 225.33 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 87.67 คะแนนมีค่าเฉลี่ย 167.91 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 20.47 คำนวณค่าความแปรปรวนได้เท่ากับ 419.07 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาความเบ้ และความโด่งแล้วพบว่า การกระจายของคะแนนประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ ของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ ส่วนใหญ่ได้คะแนนค่อนข้างต่ำและลักษณะโค้งแบบกว่า ปกติซึ่งกล่าวได้ว่า มีความแตกต่างหรือความแปรปรวนของคะแนนประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการ จัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

2. ลักษณะของตัวแปรที่อธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัด ประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียน
ขนาดที่ 2 คือ มีจำนวนนักเรียน 121-300 คน รองลงมาได้แก่ ขนาดที่ 1 จำนวนนักเรียนต่ำกว่า
120 คน ขนาดที่ 3 จำนวนนักเรียน 301-600 คน และขนาดที่ 4 จำนวนนักเรียนตั้งแต่
601 ขึ้นไป และโรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่นอกเมือง

ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้เป็นหญิงมากกว่าชาย ส่วนใหญ่มีการ
ศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาได้แก่ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ
ด้านสาขาที่จบการศึกษานั้นครูผู้สอนส่วนใหญ่จบสาขาอื่น ๆ ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิต-
ศาสตร์ ฯลฯ รองลงมาได้แก่ สาขาประถมศึกษา และสาขาปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษา ตามลำดับ
นอกจากนี้ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี รองลงมาได้แก่มีประสบการณ์
ในการสอน 6-10 ปี และ 11-20 ปี ตามลำดับ

นอกจากนี้ตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกับความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอน
ในการจัดประสบการณ์ของการวิจัยครั้งนี้พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายที่แตกต่างกัน สามารถ
เรียงลำดับตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมากที่สุด ถึงมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายน้อยที่สุด
ดังนี้ตัวแปรด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การมุ่งอนาคต สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน สุขภาพ
จิตที่ดีของครู เจตคติของครูต่อนักเรียน บรรยากาศในโรงเรียน บรรยากาศในชั้นเรียน บุคลิก
ลักษณะของครูผู้สอน การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู และความเป็นผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารโรงเรียน

3. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้คำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันพบว่า สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ความเป็น
ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน บรรยากาศในชั้นเรียน บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน เจตคติ
ของครูต่อนักเรียน บรรยากาศในโรงเรียน การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน สาขา
ปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษาและประสบการณ์ในการสอน 11-20 ปี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิ
ภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่ เด็กระดับก่อนประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
โดยมีการมุ่งอนาคตและประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติกับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา ทั้งนี้

ตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ สุขภาพจิตที่ดีของครู สาขาประถมศึกษา สาขาอื่น ๆ วุฒิการศึกษาทุกระดับ และประสบการณ์ในการสอน 8-10 ปี

4. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นหรือรูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา ได้ผลของข้อมูลตามลำดับความสำคัญของตัวแปรอิสระเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ทั้งทางตรง ทางอ้อมและผลรวมโดยเรียงลำดับตัวแปรสาเหตุที่มีผลรวมสูงสุดไปถึงตัวแปรสาเหตุที่มีผลรวมต่ำสุดดังตาราง 19 ดังนี้

ตาราง 19 แสดงค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมและผลรวม (เป็นค่าคะแนนมาตรฐาน) ของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสาเหตุต่าง ๆ กับประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก และความคลาดเคลื่อนหรือความสัมพันธ์เทียม

ตัวแปรสาเหตุ	อิทธิพลที่ส่งผล			สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ความคลาดเคลื่อน
	ทางตรง	ทางอ้อม	ผลรวม		
ความเป็นผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารโรงเรียน (LE)	.13	.33	.46	.4942	.1342
สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน (IN)	.45	-	.45	.6444	.1944
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (MO)	.20	.12	.32	.5014	.1814
บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน (CH)	.10	.18	.28	.3946	.1146
บรรยากาศในชั้นเรียน (CL)	.23	-	.23	.4847	.2547
สาขาปฐมวัย (MA1)	.08	.02	.10	.1483	.0483
สุขภาพจิตที่ดี (PS)	.07	-	.07	.0025	-.0675
การได้รับการสนับสนุนทางสังคม ของครูผู้สอน (SU)	-	.07	.07	.2510	.1810

จากตาราง 19 สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาได้รับอิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อมจากตัวแปรสาเหตุทั้งหมด 8 ตัว ดังต่อไปนี้

(1) ผลรวมของตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรผลคือประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีดังนี้

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลรวมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีค่าเท่ากับ .46

สมรรถภาพการใช้สื่อการสอนส่งผลรวมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีค่าเท่ากับ .45

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานส่งผลรวมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีค่าเท่ากับ .32

บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนส่งผลรวมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีค่าเท่ากับ .28

บรรยากาศในชั้นเรียนส่งผลรวมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์มีค่าเท่ากับ .23

สาขาปฐมวัยส่งผลรวมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ มีค่าเท่ากับ .10

สุขภาพจิตที่ดีส่งผลรวมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ มีค่าเท่ากับ .07

การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอนส่งผลรวมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีค่าเท่ากับ .07

เจตคติของครูต่อนักเรียนส่งผลรวมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีค่าเท่ากับ .04

(2) ตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีดังนี้

สมรรถภาพการใช้สื่อการสอนส่งผลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีค่าเท่ากับ .45

บรรยากาศในชั้นเรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีค่าเท่ากับ .23

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานส่งผลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีค่าเท่ากับ .20

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผล ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีค่าเท่ากับ .13

บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนส่งผลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีค่าเท่ากับ .10

สาขาปฐมวัยส่งผลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีค่าเท่ากับ .08

สุขภาพจิตที่ดีส่งผลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีค่าเท่ากับ .07

(3) ตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีดังนี้

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลทางอ้อม ผ่านบุคลิกลักษณะของครูผู้สอน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน เจตคติของครูต่อนักเรียน บรรยากาศในโรงเรียนและบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กรวมกันมีค่าเท่ากับ .33

บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนส่งผลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน การมุ่งอนาคต สุขภาพจิตที่ดี เจตคติของครูต่อนักเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กรวมกันมีค่าเท่ากับ .18

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานส่งผลทางอ้อมผ่านสมรรถภาพการใช้สื่อการสอน เจตคติของครูต่อนักเรียนและบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กรวมกันมีค่าเท่ากับ .12

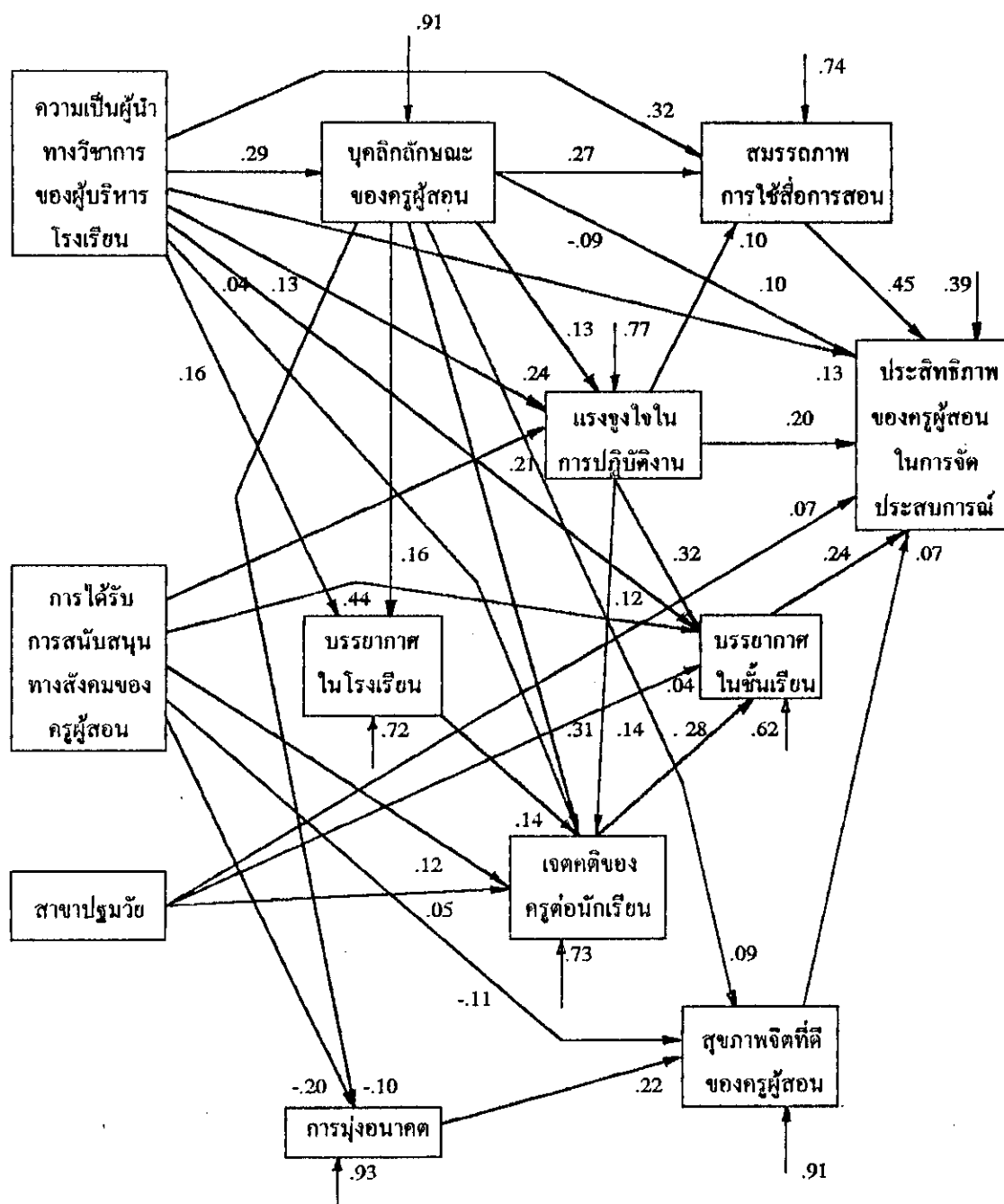
การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอนส่งผลทางอ้อม ผ่านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน การมุ่งอนาคต สุขภาพจิตที่ดี เจตคติของครูต่อนักเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก รวมกันมีค่าเท่ากับ .07

เจตคติของครูต่อนักเรียนส่งผลทางอ้อมผ่านบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก มีค่าเท่ากับ .06

สาขาปฐมวัยส่งผลทางอ้อมผ่านเจตคติของครูต่อนักเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน ไปยังประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก .02

3. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอน
ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุและผลของการวิจัยครั้งนี้ได้นำมาเขียนเป็นรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ และผล เฉพาะค่าอิทธิพลทางตรงระหว่างตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติและเป็นค่ามาตรฐานได้ดังภาพประกอบ 11

ภาพประกอบ 11 รูปแบบสุดท้ายของความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุและผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา (แสดงเฉพาะเส้นอิทธิพลที่มีนัยสำคัญและเป็นค่าคะแนนมาตรฐาน)

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อพิจารณารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ และผลของตัวแปรต่างๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กที่ผ่านการทดสอบและปรับปรุงเป็นรูปแบบสุดท้ายดังภาพประกอบ 11 ในหน้า 180 จะเห็นว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กนั้นมี 8 ตัวแปรคือ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน บรรยากาศในชั้นเรียน สาขาปริญญ์ สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอนและตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมได้แก่ เจตคติของครูต่อนักเรียน ตัวแปรทั้งหมดนี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งมีความหมายว่า ตัวแปรแต่ละตัวมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กในระดับที่แตกต่างกัน และตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กได้ประมาณร้อยละ 61 ส่วนที่เหลือร้อยละ 39 จะต้องใช้ตัวแปรอื่น ๆ มาอธิบาย ดังนั้นหากต้องการที่จะอธิบายประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กได้อย่างสมบูรณ์จะต้องใช้ตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบนี้มาร่วมอธิบายด้วย ผลการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กที่นำเสนอขึ้น ส่วนใหญ่สอดคล้องกับรูปแบบสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ ยกเว้นที่จะแตกต่างไปบ้างในบางประเด็นกล่าวคือ

จากรูปแบบที่เหมาะสมตามภาพประกอบ 11 หน้า 180 จะเห็นได้ว่ารูปแบบแตกต่างไปจากรูปแบบสมมติฐานของการวิจัยตามภาพประกอบ 8 หน้า 98 ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรภายนอกคือรูปแบบสมมติฐานได้กำหนดตัวแปรด้านวุฒิการศึกษา สาขาที่จบการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนไว้เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก แต่จากผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ตัวแปรวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน ไม่ได้ส่งผล หรือไม่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กเลย จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแปรด้านวุฒิการศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า โดยส่วนใหญ่ ตัวแปรภายนอกมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กค่อนข้างต่ำ (-.1626) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บลูม (Bloom. 1976 : 115-126) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของคุณภาพการสอนกับตัวแปรอื่น ๆ ได้ข้อสรุปว่า ลักษณะภูมิหลัง

ของครูผู้สอน เช่น อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน เจตคติของครู ตลอดจนระดับเงินเดือน ตัวแปรเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เกิดจากครูผู้สอนที่มีคุณภาพการสอนกล่าวคือ มีความสัมพันธ์ประมาณร้อยละ 5 เท่านั้น

นอกจากนี้ตัวแปรด้านประสบการณ์ในการสอนนั้นผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่พบว่า ประสบการณ์ในการสอนของครูผู้สอนไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (บุญชม ศรีสะอาด. 2520 ; สุชาติ ลี้ตระกูล. 2524; สุรศักดิ์ ไวจรรยา. 2527 ; ไพรวลัย พิทักษ์สาธิต. 2523 และประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล. 2532)

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ตัวแปรด้านวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนจึงน่าจะเป็นตัวแปรที่จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาวิจัยและทดสอบ ในโอกาสต่อไปว่าจะมีผลหรือมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กหรือไม่ ซึ่งตามเหตุผลจากทฤษฎีและแนวคิดทั่ว ๆ ไปก็สนับสนุนว่า ตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูในการสอน

ข้อค้นพบที่น่าสนใจของการวิจัยครั้งนี้คือ จากผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลโดยรวมของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์นั้นพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลรวมและผลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอน สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน บรรยากาศในชั้นเรียน สาขาปฐมวัย สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน โดยมีเจตคติของครูต่อนักเรียนมีอิทธิพลทางอ้อม ทำให้มองเห็นภาพรวมของตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กว่า ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีสาเหตุมาจากครูผู้สอนที่มีบุคลิกลักษณะ ทำทางที่จำเป็นสำหรับการเป็นตัวแทนของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนในการชี้แนะมีบทบาทต่อครูผู้สอนเป็นอย่างมาก ครูผู้สอนควรจบสาขาปฐมวัย และต้องมีความสามารถในการเลือกและใช้สื่อในการจัดประสบการณ์ เพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เต็มศักยภาพ ครูผู้สอนต้องมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานซึ่งอาจมาจากการได้รับการสนับสนุนทางเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร หรือครอบครัว ทั้งนี้ครูผู้สอนควรมีสภาพจิตที่ดี ซึ่งจะทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นบรรยากาศที่มีชีวิตชีวามากขึ้น

ดังนั้นเมื่อกล่าวโดยภาพรวมแล้ว รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุและผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ที่ได้นำเสนอในภาพประกอบ 11 หน้า 180 มีความสอดคล้องใกล้เคียงกับรูปแบบสมมติฐานของการวิจัยที่ผู้วิจัยกำหนด

ไว้และเมื่อแยกพิจารณาตัวแปรสาเหตุแต่ละตัวที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กแล้วมีประเด็นที่สามารถนำไปสู่การอภิปรายได้ดังนี้

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่าความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลทางตรง (.13) และทางอ้อม (.33) ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ทั้งนี้จะเห็นได้จาก การจัดอันดับความสำคัญของงานบริหารโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ที่จัดอันดับงานวิชาการไว้เป็นงานหลักของการบริหารโรงเรียน ส่วนงานอื่น ๆ ถือว่าเป็นงานสนับสนุน การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้นผู้บริหารต้องเน้นและให้ความสำคัญต่องานวิชาการ เพราะจะทำให้ครูผู้สอนมีคุณภาพและมีความสามารถที่จะสอนนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้

จากความหมายของผู้นำทางวิชาการของ ดีเบวอส(DeBevoise. 1984 : 14)และ เดวิส และ โทมัส (Davis and Thomas. 1989 : 21) ที่ให้ความหมายที่สอดคล้องกันว่า ผู้นำทางวิชาการ คือผู้ที่มีความสามารถในการนำและบริหารบุคคลให้กระทำกิจกรรมด้านวิชาการ ให้บรรลุผล ซึ่งจะมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน นอกจากนี้ ทรัสตี (Trusty. 1986 : 116-117) กับ แอนเดอร์สันและพิกฟอร์ด (Anderson and Pigford. 1987 : 67-68) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการไว้สอดคล้องกัน ถึง 16 ข้อ ซึ่งบทบาทต่าง ๆ เหล่านี้เป็นบทบาทของผู้บริหารที่ควรมีในการพัฒนาและส่งเสริมครูผู้สอน อันจะสะท้อนให้เห็นถึงการมีผลต่อบุคลิกลักษณะของครูผู้สอน การสร้างความเชื่อมั่นแก่ครูผู้สอน ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนและนักเรียน การนิเทศและช่วยเหลือครูผู้สอนในการพัฒนางานต่าง ๆ จะทำให้สมรรถภาพการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนเป็นไปด้วยดี เกิดความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้มีผลต่อการติดตามผลการนิเทศ และประเมินผลงานการสอนของครูผู้สอนอยู่เสมอ จะทำให้ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นต่อการสอน ซึ่งจะสะท้อนให้บรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครูผู้สอนเหล่านั้นเป็นไปด้วยความราบรื่น มีชีวิตชีวา

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ เชวง ชื่นประโคน (2528 : 85-86) ที่พบว่าองค์ประกอบย่อยที่ผู้บริหารโรงเรียนมีได้แก่ เป็นผู้บังคับบัญชาที่มีความสามารถในการจูงใจให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานอย่างได้ผลดี สามารถให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานแก่ครูอย่างมีประสิทธิภาพ

กระตือรือร้นในการติดตามผลงานที่ได้รับมอบหมาย ให้ความคุ้มครอง และรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ยอมรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของครูผู้สอน มอบหมายงานให้ปฏิบัติ โดยพิจารณาความสามารถของครูผู้สอน มีการประสานงานที่ดี ยกย่องชมเชย และยอมรับความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ตัวแปรเหล่านี้ส่งผลให้ครูผู้สอนมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการเรียนการสอน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศ คือ งานวิจัยของ สมิท (Smith. 1984 : 716-A) แมคซิลเวน (Mcilvain. 196 : 1959-A) คอลลินส์ (Collin. 1987 : 2796) และงานวิจัยในประเทศของ ปาจารย์ รัชชวัลคุ (2527 : 64) จันทรานี สงวนนาม (2533 : 141) และ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536 : 228) ที่พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณภาพและประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในส่วนของพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กนั้น ดาเวนพอร์ต (Davenport. 1984 : 598-A) ได้ศึกษาการรับรู้ของผู้บริหารที่มีต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ การเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีส่วนสัมพันธ์กับบุคลิกลักษณะของบุคคลกล่าว คือ มีความสัมพันธ์กับบุคลิกลักษณะของผู้บริหารและครูผู้สอน ในส่วนของการสนับสนุนครูผู้สอนในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีส่วนทำให้ครูผู้สอนเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานนั้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลิพแฮม (Lipham. 1981 : 13) เลวิส (Liwis. 1984 : 709) สมิท (Smith. 1984 : 716-A) และ แมคซิลเวน (Mcilvain. 1986 : 1959-A) นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการจะมีส่วนช่วยสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอน เอกสาร เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับสมรรถภาพการใช้สื่อการสอน ตลอดจนผู้บริหารที่มีพฤติกรรมเป็นผู้นำทางวิชาการจะมีส่วนร่วมและคอยควบคุมการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน โดยผ่านการนิเทศการสอนแก่ครูผู้สอนอันเป็นผลทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนของครูผู้สอนดีขึ้น (Collin. 1987 : 2796)

ในส่วนของพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่มีผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนนั้น มีงานวิจัยหลายชิ้นพบว่า พฤติกรรมของผู้นำทางวิชาการมีส่วนสัมพันธ์และสามารถทำนายประสิทธิภาพของโรงเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ งานวิจัยของ ลู (Liu. 1985 : 861-A) การ์โร การ์ิตา (Garro Garita. 1986 : 1546) แอสคาบาย (Escabi. 1988 : 1863) บุซซี (Buzzi. 1990 : 177)

สปิริโต (Spirito. 1990 : 3986) จันทรานี สงวนนาม (2533 : 141) และ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2533 : 228)

จากผลการวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะโรงเรียนจะสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีเจตคติทางบวกซึ่งจะเป็นตัวบ่งชี้อย่างหนึ่งของประสิทธิผลของโรงเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารที่สามารถส่งเสริม พัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการให้เป็นไปตามความคาดหวังและมีมาตรฐาน ตลอดจนต้องมีการนิเทศที่มีระบบ มีการประเมินผลการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร (Murphy and others. 1989 : 3 ; Weber. 1987 : 4) และ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. 2536 : 228)

สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถภาพการใช้สื่อการสอนนั้นจะเห็นผลทางตรง (.45) ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กเพียงอย่างเดียวไม่ได้ส่งผลทางอ้อมผ่านตัวแปรใดเลย ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า นอกจากครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาจะต้องเป็นบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะที่ดีและเหมาะสมแล้ว ครูผู้สอนยังต้องมีสมรรถภาพการใช้สื่อการสอนเป็นอย่างดีด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการจัดประสบการณ์ที่มีคุณค่าหรือกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กคิด รวมทั้งการให้เด็กได้จัดกระทำกับวัตถุต่าง ๆ จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในวัยนี้ กิจกรรมของเด็กกระตือรือร้นก่อนประถมศึกษาต้องเน้นหนักในด้านการพัฒนาประสาทสัมผัสให้มากที่สุด การใช้อุปกรณ์ประกอบการจัดประสบการณ์ จึงมุ่งให้เด็กมีโอกาสได้จัดกระทำมากที่สุด ดังนั้นครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอนว่า สื่อการสอนประเภทใดจะช่วยให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ เจตคติ ค่านิยมหรือทักษะให้แก่เด็ก ๆ การใช้สื่อต่าง ๆ กับเด็กกระตือรือร้นก่อนประถมศึกษาให้ได้ประโยชน์และมีประสิทธิภาพนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะ และชนิดของสื่อ ครูผู้สอนจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาสาระของการจัดกิจกรรม ที่สำคัญคือ สื่อการสอนต่าง ๆ ต้องเหมาะสมกับลักษณะ และความสามารถ หรือพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กกระตือรือร้นก่อนประถมศึกษาด้วย (Hill and others. 1983 : 182-193 ; Shavelson and Stern. 1987 : 22-25 ; Hendrick. 1994 : 102-106) เหตุผลดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับบุญส่ง ลอยสุวรรณ (2531 : 41-45) ที่กล่าวว่า

องค์ประกอบในการสอนที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนจะต้องสอนด้วยอุปกรณ์การสอน สื่อการสอนที่เป็นเครื่องนำไปสู่การสอนที่ประสบความสำเร็จ และรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับสุจิตเพียรชอบ (2522 : 53-55) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนจะต้องรู้จักผลิต และใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และต้องเรียนรู้วิธีการเก็บรักษาสื่อ และผลิตสื่อการสอนแบบง่าย ๆ ได้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ จิตนา มาพวง (2520 : 59-60) จริยา สิงคินา (2520 : 95-96) ลัดดาวัลย์ ชมมณฑา (2520 : 73-74) ชาดา บัวแสง (2520 : 110-111) อนันต์ ศรีโสภา (2521 : 83) ชุติมา ลวสุตานันท์ (2525) พวงแก้ว ปุณยกนก และนพรัตน์ ทศยาการ (2526 : 37-38) สถาพร ทศวงศ์ (2527 : 63) และ มัทนา ปันม่วง (2536 : 69) ที่พบว่า สมรรถภาพการใช้สื่อการสอนเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอน ทั้งงานวิจัยของ ประโยชน์ คุปกาญจนากุล (2535 : 132)พบว่า สมรรถภาพการใช้สื่อการสอนเป็นตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิภาพในการสอน

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

จากการวิจัยที่พบว่าตัวแปรด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานส่งผลทางตรง (.20) และทางอ้อม(.12) ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กนั้นเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีโดยทั่วไปที่กล่าวว่า บุคคลต้องมีแรงจูงใจจึงจะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถของเขา ดังนั้นแรงจูงใจจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคคล (ธงชัย และชัยยศ สันติวงศ์. 2533 : 54-55 ; ไพสิน ผ่องใส. 2531 : 206 ; พรรณราย ทริยะประภา. 2526 : 64)

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานส่งผลทางอ้อมผ่านบรรยากาศในชั้นเรียนไปยังประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนทั้งทางกายภาพ และบรรยากาศทางจิตใจที่นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้กล่าวไว้ว่า ครูผู้สอนมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นอย่างมาก การรับรู้คุณค่าของผลการปฏิบัติและผลลัพธ์ที่ตนเองต้องการของครูผู้สอนทำให้ครูผู้สอนเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับอีแวนส์ (Evans. 1971 : 31-38) กล่าวว่า แรงจูงใจของบุคคลมีส่วนที่จะส่งผลต่อกิจกรรม ของแต่ละบุคคล และนำไปสู่วัตถุประสงค์อันสำคัญ ที่ผู้ปฏิบัติคาดหวังไว้นั้นคือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานใด ๆ ขึ้นอยู่กับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และ

แนวทางในการดำเนินงาน ตลอดจนแนวทางนั้นจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จึงจะก่อให้เกิดแรงจูงใจมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน ครูผู้สอนจะต้องมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อย่างเต็มความสามารถของเขา เพื่อให้งานด้านการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (Rosenholtz. 1989 : 421)

ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับ พอตเตอร์ และลอร์เลอร์ (Porter and Lowler. 1968 : 72-84) ที่พบว่า ทฤษฎีความคาดหวังและแนวคิดของวูมสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนว่า แรงจูงใจเป็นปัจจัยสาเหตุของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคล ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ เชวง ชื่นประโคน (2528 : 86) ที่ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนพบว่า องค์ประกอบย่อยเกี่ยวกับงานในหน้าที่ที่มีลักษณะท้าทาย และจูงใจให้อยากปฏิบัติความรู้สึกรักในงานในตำแหน่งหน้าที่การงานที่กำลังดำรงอยู่เป็นองค์ประกอบย่อย ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการสอนของครูผู้สอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของ บรรหาร ราชนน (2529) และรุ่งทิพย์ สมานรักษ์ (2536 : 103-105) ที่พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามทฤษฎีความคาดหวังของวูมมีความสัมพันธ์ทางบวกและทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูผู้สอนได้มาก

บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน

ในด้านบุคลิกลักษณะของครูผู้สอนนั้นจะเห็นได้ว่า บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนส่งผลทั้งทางตรง (.10) และทางอ้อม (.18) ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ ทั้งนี้ถือว่าเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนเป็นตัวแปรสาเหตุที่สำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอน ดังจะเห็นได้จากการวิจัยถึงคุณลักษณะของครูที่ดี ทั้งในประเทศ (มณฑนา ปิยะมาดา. 2511 ; พรพิมล เพ็ญศรีทอง. 2515 ; บุญสนอง ไกรเนตร. 2515 ; วลลี ทลีสินตพวงศ์. 2515 ; วิรัช วรณรัตน์. 2518 ; เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ 2520 อุทุมพร ทองอุไทย. 2523 ; ไพฑูรย์ สีนารัตน์. 2523 ; จลอง บุญยานันต์ และ ศุภชัย ศกฉวรรณ. 2529) และต่างประเทศ (Beck. 1967 ; Biddle. 1967 ; Ryans. 1969 Eble. 1972) ทั้งนี้เนื่องจากบุคลิกลักษณะจะครอบคลุมถึง สภาวะทางร่างกาย อารมณ์ ทักษะ ความสนใจ ความคาดหวัง ลักษณะท่าทาง ความรู้สึก นิสัย ความสามารถทางปัญญา ตลอดจนความสำเร็จ นอกจากนี้บุคลิกลักษณะมีความหมายครอบคลุมถึงสภาวะที่บุคคลเป็นอยู่ทั้งในปัจจุบัน รวมทั้งที่หวังจะเป็นในอนาคตด้วย ที่สำคัญคือ บุคลิกลักษณะจะครอบคลุมถึงวิธีการที่บุคคลนั้น

เกี่ยวข้องกับสัมพันธกับบุคคลอื่น รวมทั้งปฏิกริยาโต้ตอบที่เขาต้องเผชิญด้วย การปรับตัวเองของแต่ละบุคคลในการเผชิญปัญหา หรือความคับข้องใจที่เกิดขึ้นในทุกสถานการณ์ในชีวิตก็นับว่าเป็นส่วนประกอบหนึ่งของบุคลิกลักษณะด้วย (นิภา นิธยาน. 2530 : 26) นอกจากนี้บุคลิกลักษณะจะเป็นเครื่องกำหนดปฏิกริยาของบุคคลที่ติดต่อ ตัวเอง วัตถุ บุคคลอื่น และวัฒนธรรมของสังคมที่เขาอาศัยอยู่ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520 : 2)

อาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยบุคลิกลักษณะที่ดีไม่แพ้อาชีพอื่น ๆ และ ดูเหมือนว่าจะมีความจำเป็นมากกว่า ทั้งนี้เพราะครูต้องมีการพบปะ สังสรรค์ มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหลายฝ่ายในวันหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักเรียนที่ครูต้องอบรมสั่งสอน เพราะนอกจากครูจะเป็นผู้ที่ให้ความรู้ และอบรมสั่งสอนเด็กแล้ว บุคลิกของครูยังเป็นตัวแบบให้เด็ก ๆ ประพฤติปฏิบัติตามโดยธรรมชาติ (ปรีชา เศรษฐวิธร. 2533: 110) ซึ่งสอดคล้องกับ เฮนเจม (Henjem. 1969 : 143-147) ที่ว่า บุคลิกลักษณะของครูเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อปฏิกริยาระหว่างครูผู้สอน กับนักเรียน ความสมบูรณ์ในบุคลิกลักษณะของครูผู้สอนจึงมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน

สำหรับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา นั้น บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนในระดับก่อนประถมศึกษามีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะครูผู้สอนจะต้องมีพฤติกรรมที่โต้ตอบ กับเด็กอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นบุคลิกลักษณะของครูผู้สอนจึงมีอิทธิพลในการสร้างเสริมบุคลิกลักษณะ และพัฒนาการของเด็ก เป็นต้นแบบที่ดีให้แก่เด็กในการถ่ายทอด เลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาที่จำเป็นได้แก่ มีนิสัยรักเด็ก จิตใจแจ่มใส โอบอ้อมอารี ใจเย็น อ่อนน้อม ชยัน วาจาสุภาพ เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็ก สุขภาพดีปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ รังพึงคำพูด และตอบคำถามของเด็ก ให้ความร่วมมือกับบิดามารดา และผู้ปกครองเด็ก และประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองอยู่เสมอ (เนงลักษณ์ สิ้นสืบผล. 2526 ; วราภรณ์ รักวิจัย. 2527 ; ลัดดา นิละมณี. 2526 ; Day. 1993 และ Hendrick. 1994)

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กสอดคล้องกับงานวิจัย ทั้งในประเทศ (จินตนา มาพวง. 2520 : 59-60 ; จริญญา สิงคณา. 2520 ; ชาดา บัวแสง. 2520 : 83 ; นิคม ตั้งคะนิพน. 2528 : 43 ; เชวง ชื่นประโคน. 2528 : 82 อุทุมพร ทองอุไทย. 2531 : 18 ; ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล. 2532 : 132 และ ภัทนา ปันม่วง. 2536 : 84-85) และในต่างประเทศ (Ebel. 1974 : 9 ; Schwartz. 1980 : 120-121 ; Corchram and Moodie. 1978 : 59-63 ; Beach and Reinhartz. 1984 : 32-33) ซึ่งงาน

วิจัยเหล่านี้สนับสนุนว่า บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนเป็นตัวแปรสาเหตุสำคัญมากที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนยังส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์โดยส่งผ่าน (1) สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน (.02) (2) ส่งผ่านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (.03) (3) ส่งผ่านเจตคติของครูต่อนักเรียน (.08) ผ่านบรรยากาศในชั้นเรียน (.16) การที่มีอิทธิพลจากบุคลิกลักษณะของครูผู้สอนส่งผ่านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานผ่านไปยังบรรยากาศในชั้นเรียนนั้นพบว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ เซนทรา และพอตเตอร์ (Centra and Potter. 1980 : 273-291) และแอนเดอร์สัน และคนอื่นๆ (Anderson and others: 1989 : 23, 289-302) ที่พบประเด็นที่น่าสนใจสอดคล้องกันว่า บุคลิกลักษณะของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนของครู และการเรียนรู้ของนักเรียน ด้วยเหตุที่ว่าบุคคลจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่เขาได้รับจากสภาพของงานหรือจากผู้บริหาร (สมยศ นาวิกาน. 2521 : 141 อ้างอิงมาจาก Cumming and Schwab. 1973 : 27) ดังนั้นเมื่อครูผู้สอนมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานย่อมทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนไม่ว่าจะเป็น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนจะดำเนินไปในทางที่ดี ทำให้ประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กดีขึ้น (นิมพันธ์ เดชะคุปต์. 2533 : 9-14)

การที่บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนมีอิทธิพลส่งผ่านสมรรถภาพการใช้สื่อการสอนทั้งนี้เพราะครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาที่มีบุคลิกลักษณะแล้ว จะดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมที่จัดให้แก่เด็กไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในวงกลม กิจกรรมการเล่น กลางแจ้ง เกมการศึกษา การเล่านิทาน การเล่นเกมบทบาทสมมติ ฯลฯ กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ครูผู้สอนจะดำเนินการจัดโดยใช้สื่อการสอนเป็นตัวกลางทั้งสิ้นสอดคล้องกับ เฟียเจท์ บุรเนอร์ และ ดั้วท์ที่มีทัศนะที่สอดคล้องกันว่า การใช้สื่อการสอนประกอบการจัดประสบการณ์มุ่งให้เด็กได้มีโอกาสจัดกระทำต่อสิ่งต่าง ๆ ได้มากที่สุด ครูผู้สอนมีความสำคัญเพียงแต่เป็นผู้ร่วมมือและเตรียมเนื้อหา หรือประสบการณ์ที่จะให้เด็กได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ บุญส่ง ลอยสุวรรณ (2531 : 41-45) กล่าวว่า องค์ประกอบหนึ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการสอนและเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องเรียนรู้คือ การสอนด้วยอุปกรณ์การสอน สื่อการสอน สอนด้วยการเป็นแบบอย่าง โดยให้ตัวครูผู้สอนเป็นสื่อการสอน และถือเป็นการสอนที่ใช้ชีวิต และคุณธรรมของความเป็นครูมาเป็นส่วน

ประกอบสำคัญในการปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ักเรียนทุกคน ซึ่งจะทำให้การสอนของครูผู้สอนประสบผลสำเร็จและรวดเร็วขึ้น

นอกจากนี้บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน เจตคติของครูต่อนักเรียนและบรรยากาศในชั้นเรียนไปยัง ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ ดังที่ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 65) กล่าวว่า บุคคลย่อมมีบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันซึ่งบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันนี้จะมีผลทำให้เจตคติของบุคคลเหล่านั้นแตกต่างกันด้วย ผลจากบุคลิกลักษณะของครูผู้สอนซึ่งจะรวมลักษณะนิสัยต่าง ๆ ของครูผู้สอนจะส่งผลต่อ การสร้างสรรค์บรรยากาศในการเรียนการสอนที่แตกต่างกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ลีด (Leed. 1956 : 333-335) มิทเซล (Mitzel. 1956 : 511-514) และบุญกอบ เกตะวันดี (2505) ที่ว่าครูผู้สอนที่มีบุคลิกลักษณะที่ดีมักจะมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนและสามารถสร้างความเป็นกันเองกับนักเรียน เข้ากับนักเรียนได้ดี เจตคติของครูที่ดีต่อนักเรียนสามารถใช้คาดคะเนบรรยากาศในชั้นเรียนซึ่งใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนการสอนของครูได้ด้วย

จากเหตุผลและข้อค้นพบของการวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าบุคลิกลักษณะเป็นตัวแปรสำคัญที่สำคัญต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ ดังที่ ธนู กุลชล (2525 : 101) ได้กล่าวว่า การประเมินประสิทธิภาพการสอนในปัจจุบันส่วนมากยังมุ่งวัดกันที่ลักษณะการแสดงออกและบุคลิกลักษณะของครูผู้สอน ทั้งนี้โดยมีสมมติฐาน 2 ประการคือ 1) ครูผู้สอนที่ดีย่อมมีบุคลิกพิเศษและลักษณะการแสดงออกที่ดีเฉพาะตัว และ 2) ลักษณะดังกล่าวข้างต้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการเรียนรู้ของผู้เรียน

บรรยากาศในชั้นเรียน

จากผลการวิจัยด้านบรรยากาศในชั้นเรียนจะเห็นได้ว่าส่งผลทางตรง (.23) ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ทั้งนี้จะเห็นได้จากผลการศึกษาดลองทางจิตวิทยาจำนวนมากที่ระบุว่า สภาพการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนเป็นผู้จัดทำขึ้นมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ พัฒนาการของผู้เรียนตลอดจนเจตคติต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ปัจจัยที่ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นเป็นที่พอใจของครูผู้สอนและนักเรียน แบ่งเป็นบรรยากาศทางกายภาพ คือ การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน และบรรยากาศทางจิตใจ และสังคมที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนในห้องเรียน (ปานตา ใช้เทียมวงศ์. 2529 : 2; พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. 2533 : 9-14 ; Doyle. 1983 : 139)

ในส่วนของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา นั้น นิคม ทาแดง (2526 : 194) กล่าวว่า บรรรยากาศในชั้นเรียน จะเป็นสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เด็กกระทำกิจกรรมตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และเกิดประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ครูผู้สอนมุ่งหวังไว้ ซึ่ง ทศนีย์ ศุภเมธิ (2532 : 95-102) และชูศรี สันทประชากร (2531 : 156-161) มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าครูผู้สอนควรมีแนวทางสำหรับการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เด็กสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนจะต้องใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้นำไปใช้ในการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของการเรียนการสอน คือ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อมทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยการกระทำและมีเป้าหมายกฎแห่งแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก การเสริมแรง กำลังใจด้วยวาจา หรือการให้รางวัล ตลอดจนเจตคติของครูต่อนักเรียน และเจตคติของนักเรียนต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยนต์ ชุ่มจิต (2531 : 51) กล่าวว่าบรรยากาศในชั้นเรียนในด้านของความสัมพันธ์หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนนั้น นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึงเป็นอย่างมากเนื่องจากครูผู้สอนเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียน ครูผู้สอนควรปฏิบัติหน้าที่ของครูให้สมบูรณ์ที่สุดให้นักเรียนมีความตั้งใจตลอดไป วิธีที่ครูผู้สอนควรปฏิบัติต่อนักเรียน เช่น เป็นที่ปรึกษาหารือ ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้นักเรียน อบรมดูแลความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย ดูแลทุกข์สุขของนักเรียนอยู่เสมอ สอนให้นักเรียนเกิดความรู้ความสามารถตามความพร้อม และพัฒนาการของนักเรียนให้สูงสุดตามศักยภาพของเขา ตลอดจนสอนให้นักเรียนของตนเอง มีความสนุกสนานเพลิดเพลินกับการเรียน ไม่เบื่อหน่ายและอยากเรียนอยู่เสมอ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกองวิจัยทางการศึกษา (ศึกษาธิการ. ม.ป.ป. : 207-208 ; 2535 : 23-25 ; Day. 1994 : 536-544 citing Dodge. and Colker. 1992) ที่พบว่า ตัวแปรด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเกี่ยวกับการตกแต่งชั้นเรียนให้สวยงาม น่าอยู่และกวาดขันเรื่องความสะดวกของชั้นเรียนเป็นองค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูผู้สอนและถือว่าเป็นบรรยากาศทางกายภาพในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อุษา สังข์น้อย (2531 : 64-65) ที่พบว่า ครูผู้สอนที่มีปัญหาในการจัดประสบการณ์น้อยสามารถจัดมุมบ้าน มุมหนังสือ มุมบล็อก กะทะทรายในชั้นเรียนและกระดานป้ายแสดงผลงานของนักเรียนได้ดีกว่าครูผู้สอนที่มีปัญหาในการจัดประสบการณ์มาก ทั้งนี้การจัดสภาพต่างๆ ในชั้นเรียนที่กล่าวมาช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของนักเรียนได้สูงขึ้นด้วย

สำหรับบรรยากาศทางจิตใจ หรือทางสังคม ที่พิจารณาในด้านปฏิสัมพันธ์ของครูผู้สอนกับ

นักเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันนั้น ผลการวิจัยของ มัวร์ (Moor. 1978 : 263-269) พบว่า นักเรียนที่มีความสนใจและประสบความสำเร็จในการเรียนสูงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบรรยากาศในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ และครูผู้สอนให้อิสระนักเรียนในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของชาดา บัวแสง (2520) ศิริวิจิตร ต้นติวะกุล (2529 : 74) ภัทรา จินดาศรี (2530) ประโยชน์ คุณต์กาญจนากุล (2532 : 132) จำรัส นองมาก (2532 : 41-45) และวอทรูบา และไรท์ (Wotruba and Wright. 1975 : 653-663) ที่พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของประสิทธิภาพในการสอน กล่าวคือองค์ประกอบย่อย ๆ เกี่ยวกับ การนำเข้าสู่บทเรียนก่อนสอนทุกครั้ง การรับฟังคำถามและความคิดเห็นของผู้เรียน ความเป็นกันเองของบรรยากาศในชั้นเรียน ความกระตือรือร้นในการพูดอภิปรายของผู้เรียน การจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ มีกลวิธีการสอนที่หลากหลาย การกระตุ้นให้นักเรียนตั้งความหวังไปสู่ความสำเร็จ และการปลูกฝังการร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงานเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ดี ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจต่อการเรียน มีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอน การกระตุ้นให้ทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความราบรื่น มีชีวิตชีวา ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนเป็นอย่างมาก

สาขาปฐมวัย

ในเรื่องสาขาที่จบการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สาขาปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สาขาปฐมวัยส่งผลทางตรง (.07) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ทั้งนี้เนื่องจากสาขาปฐมวัย เป็นตัวแปรที่สะท้อนถึงความสามารถของครูผู้สอน อันเนื่องมาจากการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ วรนาท วิกสกุลไทย (2531 : 170) ที่กล่าวว่า คุณสมบัติของครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาที่จะทำงานร่วมกับเด็กกลุ่มอายุ 4-5 ปี ควรสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาสาขาวิชาปฐมวัยหรือพัฒนาการเด็กโดยตรง

นอกจากนี้ การที่สาขาปฐมวัยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กโดยผ่านตัวแปร เจตคติของครูต่อนักเรียน ไปยังบรรยากาศในชั้นเรียนนั้น อาจกล่าวได้ว่าครูผู้สอนที่จบสาขาปฐมวัยนั้น ได้ผ่านการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กชั้นก่อนประถมศึกษา อันเป็นพื้นฐานความรู้ที่นำไปสู่ความชอบ ความรักที่มีต่อเด็ก ซึ่งเป็นตัวกำหนดเจตคติของครู

ต่อเด็กชั้นก่อนประถมศึกษา เมื่อครูผู้สอนมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนแล้ว จึงมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน และการจัดกิจกรรมประสบการณ์ ตลอดจนการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนด้วย

ผลการวิจัยครั้งนี้ นอกจากชี้ให้เห็นว่า สาขาที่จบการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวก (.1483) แล้ว ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 7 (2532 : 51) ที่พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสิทธิภาพการสอนต้องมีลักษณะที่สำคัญด้านความพร้อมในการสอน คือ การได้สอนตรงตามวิชาเอก-โท ที่เคยเรียนมา ดังนั้นจึงนับได้ว่า สาขาที่จบการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาปฐมวัย เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

สุขภาวะจิตที่ดี

ในด้านตัวแปรสุขภาวะจิตที่ดีของครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า สุขภาวะจิตส่งผลทางตรง (.07) ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กเพียงอย่างเดียว ไม่ได้ส่งผลทางอ้อมผ่านตัวแปรใดเลย ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า นอกจากครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาจะต้องมีบุคลิกลักษณะที่ดีแล้วยังต้องมีสุขภาวะจิตที่ดีด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากสุขภาวะจิตเป็นความสมบูรณ์ทางจิตใจของครูผู้สอนที่มีสภาพชีวิตที่เป็นสุข ปราศจากอาการโรคจิต โรคประสาท มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นสุขภาวะจิตที่ดีนั้นยังเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะอื่น ๆ ของบุคคล และพฤติกรรมที่หลากหลายของบุคคล

งานวิจัยของ ตัวแปรสุขภาวะจิตมีดีกับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์นั้น มีค่อนข้างน้อย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้นที่ชี้ให้เห็นว่า สุขภาวะจิตที่ดีมีผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการปฏิบัติงาน ได้แก่ กิตติพร ปัญญาภิญโญผล (2516 : บทคัดย่อ) ยนต์ ชุ่มจิต (2520 : 39-40) อุโฆษ ปินสุวรรณ (2523 : 51-52) และ วิภาดา นิธิปริชา นนท์ (2535 : 148-150) ซึ่งได้ข้อสรุปที่สอดคล้องกันว่า สุขภาวะจิตที่ดีของครูผู้สอนช่วยเสริมสร้างให้ประสิทธิภาพการทำงานของครูผู้สอนเป็นไปในทางที่ดี ทั้งนี้เมื่อกล่าวถึงการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ก็คือ ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กนั่นเอง

การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน

ในส่วนของการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอนนั้นส่งผลทางอ้อม (.07) ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เมื่อพิจารณาจากรูปแบบตามภาพ

ประกอบ 11 หน้า 180 จะเห็นได้ว่ามีอิทธิพลส่งผ่านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การมุ่งอนาคต สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน เจตคติของครูต่อนักเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน

การที่ครูผู้สอนซึ่งเป็นสมาชิกในองค์กรของโรงเรียน จะสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข เขาจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา หรือแม้กระทั่งกับ สามีหรือภรรยาของตนซึ่งบุคคลเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนทั้งสิ้น ผลการวิจัย ครั้งนี้พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอนส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานนั้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของรัสเซลล์และคนอื่น ๆ (Russell and others. 1987 : 269) ที่พบว่า ฐานะการแต่งงาน สภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงานเป็นตัวทำนายความสามารถในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาซึ่งจะมีผลทำให้ครูผู้สอนมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานการสอน มีความพร้อม เกิดแรงจูงใจมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เมื่อปฏิบัติงานก็จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สูงตามไปด้วย (ปริญา ๗ วันจันทร์. 2536) ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูมีอิทธิพลทางลบต่อสมรรถภาพการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารุง จันทวานิช และคนอื่น ๆ (2527 : 70-71) ที่พบว่า ในสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้สอนนั้น ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านอุปกรณ์ที่จำเป็นต่าง ๆ และ เครื่องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอเท่าที่ควร นอกจากนี้ผลการวิจัยที่พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอนที่ส่งผ่านเจตคติของครูต่อนักเรียนและบรรยากาศในชั้นเรียนนั้นมีผลการวิจัยยืนยันได้จากงานวิจัยของ สะอาด แสงรัตน์ (2520) วิญญู นนจันทร์ (2520) สุรชาติ สังข์รุ่ง (2520) และธีรวิทย์ วัฒนพงศ์ (2524) ที่ได้ข้อค้นพบสอดคล้องกันว่า การได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา (ครูใหญ่) ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานจะส่งผลต่อขวัญกำลังใจ เจตคติต่องาน และการจัดการเรียนการสอนของครูอื่นจะส่งผลให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผลงานวิจัยของ สาเทเนเทส (Satentes. 1974 : 3361-3362-A) พบว่า การได้รับการช่วยเหลือจากผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อพฤติกรรม การปฏิบัติงานของครูผู้สอน ความมั่นคงในงาน เงื่อนไขของการปฏิบัติงานที่เอื้ออำนวย นโยบาย ที่ถูกต้องเหมาะสม และความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนก็มีผลต่อพฤติกรรม การปฏิบัติงาน ที่พึงปรารถนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลาทรอป (Lathrop. 1979) และศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2532 : 154) ที่พบว่า ครูผู้สอนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมีพฤติกรรม การมุ่งปฏิบัติงาน สูงกว่าครูผู้สอนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อยกว่า ดังนั้นจึงนับได้ว่าการได้รับการสนับสนุนทาง

สังคมของครูผู้สอนเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญและสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

บรรยากาศในโรงเรียน

ในส่วนของบรรยากาศในโรงเรียนถึงแม้ว่าจะส่งผลทางอ้อม(.01) ต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กก็ตาม เมื่อพิจารณาภาพประกอบ 11 หน้า 180 จะเห็นว่า บรรยากาศในโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติของครูต่อนักเรียน ซึ่งผ่านไปยังบรรยากาศในชั้นเรียนและไปสู่ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

ในฐานะที่โรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งที่มีสังคม โรงเรียนมีชั้นเรียนเป็นระบบของสังคมที่มีครู นักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน นักการภารโรง และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ อีก ดังนั้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคลากรในโรงเรียนจำเป็นต้องเป็นไปในทางที่เกิดผลดีต่อการจัดการเรียนการสอน (Hoy and Miskel. 1982 : 185-186) และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในโรงเรียน นอกจากนี้ คิลเลียน (Killian. 1968 : 202-203) ให้ความเห็นว่า บรรยากาศในโรงเรียนก่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจ และความสำเร็จขององค์กร และชี้ให้เห็นว่า บรรยากาศเป็นผลที่เกิดจากการทำความเข้าใจกันและสร้างเจตคติที่ดีต่อกันในโรงเรียน ซึ่งจะสะท้อนถึงประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งองค์ประกอบอย่างหนึ่งของประสิทธิผลของโรงเรียนก็คือ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นเมื่อบุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน ย่อมสะท้อนให้บุคคลเหล่านั้นมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน

ผลการวิจัยครั้งนี้นอกจากพบว่า บรรยากาศในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวก(.1804) กับประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้วยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บาร์ตัน (Barton. 1985 : 2316-A) แมคเคนซี (Mckenzie. 1987 : 4257-A) และ บรูคโอเวอร์ และคนอื่น ๆ (Brookover and others. 1978 : 301-318) และ จันทราณี สงวนนาม (2533 : 141) ที่พบว่า บรรยากาศในโรงเรียนเป็นตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างสูงกับผลสำเร็จของโรงเรียน อันเกิดจากการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู นอกจากนี้ยังเป็นตัวแปรทำนายความสำเร็จของการปฏิบัติงานของผู้บริหารและคณะครูอีกด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่า บรรยากาศในโรงเรียนเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญและสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

การมุ่งอนาคต

ถึงแม้ว่าตัวแปรการมุ่งอนาคตจะไม่ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กก็ตาม แต่จากการวิจัยพบว่า การมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวก (.2391) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับสุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน และมีอิทธิพลทางตรง (.23) ต่อสุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอนซึ่งมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2531 : 12-23) กล่าวว่าไว้ว่า จิตลักษณะด้านการมุ่งอนาคตนี้ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการปฏิบัติงานของบุคคล กล่าวคือ ถ้าผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ มีผลต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าของบุคคลในอนาคต ความสำเร็จนั้น ๆ จะเป็นแรงจูงใจให้แก่บุคคลพยายามปฏิบัติงานต่อไปให้สำเร็จ ในขณะเดียวกัน ถ้าผลการปฏิบัติงานไม่มีผลต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าของบุคคลในอนาคตแล้วบุคคลก็จะไม่มีแรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานนอกจากนี้ การมุ่งอนาคตยังเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลหลายชนิด เฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Agran. 1985 : 3320-A)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะ ด้านการมุ่งอนาคตของครูผู้สอนที่มีความสัมพันธ์กับทางบวกกับประสิทธิภาพของครูผู้สอนนั้นยังไม่ปรากฏ สำหรับการวิจัยครั้งนี้พบว่า การมุ่งอนาคตไม่มีความสัมพันธ์และอิทธิพลโดยตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กเลย หากแต่มีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านสุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอนซึ่งส่งผลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ถ้าผู้บริหารหรือหน่วยงานต้นสังกัดต้องการส่งเสริมจิตลักษณะด้านการมุ่งอนาคต ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีจิตลักษณะด้านสุขภาพจิตที่ดีเสียก่อน เพื่อให้จิตลักษณะด้านการมุ่งอนาคตมีส่วนในการส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กต่อไป

เจตคติของครูต่อนักเรียน

ด้านเจตคติของครูต่อนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า เจตคติของครูต่อนักเรียนเป็นตัวแปรที่ส่งผลทางอ้อม (.06) ต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กโดยส่งผ่านทางตัวแปรบรรยากาศในชั้นเรียน ทั้งนี้เมื่อกล่าวถึงเจตคติที่เป็นจิตลักษณะของครูผู้สอนที่เป็นการผสมผสานหรือการจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อจะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคล ซึ่งจะมีปฏิกิริยาตอบสนอง ในลักษณะที่

ชอบหรือไม่ชอบ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520 : 2) เมื่อครูผู้สอนมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนแล้ว จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดแนวโน้มของครูผู้สอนใน การปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วบรรยากาศทางด้านจิตใจซึ่ง ประกอบด้วยบรรยากาศของความคุ้นเคย หรือความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน บรรยากาศที่ ทำทายเป็นอิสระการให้การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน การดูแลให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดี และถูกต้องและบรรยากาศของการกระตุ้นความสนใจ เพื่อให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน (นิมฟ์พันธ์ เดชะคุปต์. 2533 : 9-14)

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยจำนวนมากที่ชี้ให้เห็นถึง เจตคติของครูต่อนักเรียน ที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการสอนได้แก่ งานวิจัยของ แมคโดแนล (Borich. 1977 : 136 ; citing McDonald. 1975) เดย์ (Kontos and Wells. 1986 : 47-67 ; citing Day. 1994 : 26-27) ที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นและ พบว่า ตัวแปรด้านเจตคติของครูผู้สอนส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ซึ่งจะส่งผลทางตรงต่อ ไปยังพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้งานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ ชมมณฑา (2520 : 73-74) ซาดา บัวแสง (2520 : 110-111) อุทุมพร ทองอุไทย (2523) อนันต์ ศรีโสภา (2521 : 82) และประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2532 : 132) ที่ได้ข้อสรุปที่สอดคล้องกันว่า เจตคติที่ดีของครูผู้สอนต่อนักเรียนมีส่วนช่วยเสริมสร้างให้บรรยากาศในชั้นเรียน เป็นไปในทางที่ดี อันจะนำไปสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในที่สุดนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องการเรียนการสอนจัดว่าเป็นเรื่องที่ลึกซึ้งและละเอียดอ่อนมาก ทั้งนี้ เพราะการสอนเป็นเรื่องของศาสตร์ และศิลป์ที่ร่วมกันอยู่ ยิ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการสอนให้ แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาด้วยแล้วเป็น เรื่องที่ค่อนข้างยุ่งยากมาก เนื่องจากเด็กวัยนี้เป็นวัยที่ กำลังเปลี่ยนแปลง และความเจริญทางด้านสมองค่อนข้างรวดเร็ว การเตรียมความพร้อมให้เด็ก จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก การเร่งรัด หรือการจัดประสบการณ์ที่ไม่เหมาะสมกับวัย จะก่อให้เกิดการชะงักงันของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้การศึกษาถึงเรื่องประสิทธิภาพของครูใน การสอนหรือการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กนั้นยิ่งยากลำบากเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการวัด และ การประเมินประสิทธิภาพของครูผู้สอนในเชิงตัวเลขหรือเชิงปริมาณ ทั้งนี้เพราะการสอนของครู

ผู้สอนนั้นจะมีผลกระทบข้างเคียงที่ตามมาในเชิงคุณภาพอีกมากมาย ที่ไม่สามารถจะนำมาพิจารณาในเชิงตัวเลขได้ หรือผู้วิจัยไม่ควรจะละเลยหรือมองข้ามเป็นอย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ตามสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ถึงแม้ว่ารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่นำเสนอไปแล้วจะไม่ใช่ไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ทั้งหมด แต่ส่วนใหญ่ข้อค้นพบที่ได้ครั้งนี้ก็ได้รับข้อมูลที่สนับสนุนเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก และถือว่าการพยายามที่จะขยายขอบเขตของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการสอน หรือการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กในเชิงปริมาณ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของครูผู้สอนให้ละเอียดลึกซึ้งต่อไป จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะใน 2 ลักษณะคือ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยตามรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ได้ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงคือความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน บรรยากาศในชั้นเรียน สาขาปฐมวัย และสุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน ส่วนตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กทางอ้อมคือ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน เจตคติของครูต่อนักเรียน และบรรยากาศในโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ในด้านการคัดเลือกนักศึกษาครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษา ควรเน้นความสำคัญในด้านบุคลิกลักษณะของนักศึกษา ตลอดจนนิสัยที่รักและสนใจเด็ก มีความสุขที่จะทำงานหรืออยู่ร่วมกับเด็ก และเป็นตัวแทนที่ดีแก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา ทั้งนี้เพราะว่า ในการฝึกอบรมนักศึกษาครูนั้นการใช้เวลาการฝึกอบรมในสถาบันฝึกหัดครูในช่วงระยะเวลา 2-4 ปี เพื่อให้นักศึกษาได้สำเร็จออกไปเป็นครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาที่มีคุณภาพนั้น นับว่าเป็นกระบวนการที่กระทำได้ค่อนข้างยาก แต่ถ้าหากนักศึกษาครูที่เป็นตัวป้อน (Input) ที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาในสถาบันฝึกหัดครูนั้น ไม่มีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมจะเป็นครู ขาดความสนใจในเรื่องของเด็ก ไม่มีนิสัยรักเด็ก และเข้ากับเด็กไม่ได้ ตลอดจนไม่มี

เจตคติที่ดีต่อเด็กแล้วจะส่งผลให้กระบวนการผลิตครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ และไม่มีคุณภาพ ดังนั้นการที่จะรับนักศึกษาครูในสาขาปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษานั้น สถาบันฝึกหัดครู ไม่ว่าจะเป็นสถาบันราชภัฏ หรือมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญอย่างมากในการพิจารณา บุคลิกลักษณะส่วนตัว หรือเจตคติที่ดีต่อนักเรียนว่านักศึกษาเหล่านั้นมีความเหมาะสมต่อการเป็นครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาที่มีคุณภาพได้หรือไม่

1.2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ในสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ นั้น สถาบันฝึกหัดครูควรที่จะพิจารณาให้ความสำคัญในการนำตัวแปรสาเหตุต่าง ๆ ได้แก่ สมรรถภาพ การใช้สื่อการสอน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน บุคลิกลักษณะของ ครูผู้สอน เจตคติของครูต่อนักเรียน ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน ที่อยู่ในรูปแบบของการวิจัยครั้งนี้ไปบูรณาการเป็นหลักสูตร สำหรับการผลิตครูสาขาปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษาซึ่งอาจจะกระทำโดยการสอดแทรกเนื้อหาของคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ลงไป ในรายวิชาที่เป็นวิชาบังคับหรือวิชาเลือก ทั้งนี้เพื่อที่การผลิตนักศึกษาครูสาขาปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษาจะได้มีคุณลักษณะดังกล่าวอันจะส่งผลให้นักศึกษาเหล่านั้นสามารถ จบการศึกษาออกไปเป็นครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

1.3 ด้านการสอบคัดเลือกครูผู้สอน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรมีมาตรการในการคัดเลือกผู้ที่จบการศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครู ด้วยวิธีการเน้นการพิจารณาด้านสาขาที่จบการศึกษา โดยเฉพาะสาขาปฐมวัย ด้านบุคลิกลักษณะ สมรรถภาพการใช้ สื่อการสอน เจตคติต่อนักเรียน และตัวแปรอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้ควรมีการปรับปรุงการสอบคัดเลือกที่ไม่เน้นเฉพาะการสอบข้อเขียนเพียงอย่างเดียว แต่ควรให้มีการทดลองสอนจริง ๆ ประกอบด้วย

1.4 ด้านการพัฒนาครูผู้สอนที่เป็นครูประจำการนั้น ควรดำเนินการพัฒนาครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในด้านการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็ก หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดให้มีหน่วยงานสำหรับการพัฒนาบุคลากรเฉพาะด้าน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา นอกจากนี้ควรนำครูผู้สอนที่ทำการสอนมาเป็นระยะเวลาได้กลับ เข้ามาฝึกอบรมในระยะสั้นๆ เพื่อการฝึกอบรมเทคนิคการจัดประสบการณ์ใหม่ ๆ การฝึกเกี่ยวกับ สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน หรือนวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ การดำเนินการจัดกิจกรรม การจัด บรรยากาศในชั้นเรียนที่เหมาะสม ตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา และแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาใหม่ ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลง ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน นอกจากนี้ควรให้ครูผู้สอนได้สอนประจำเฉพาะชั้นก่อนประถม

ศึกษา ไม่ควรหมุนเวียนครูผู้สอนเช่นเดียวกับระดับประถมศึกษา เพราะจะทำให้เป็นเส้นเปลืองงบประมาณในการฝึกอบรมมากขึ้น

1.5 การพิจารณาความดีความชอบของครูผู้สอนที่สอนชั้นก่อนประถมศึกษาควรคำนึงถึง ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์เป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน โดยให้ความสำคัญของการประเมินประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์ ความรับผิดชอบต่อการจัดประสบการณ์ การดำเนินการจัดกิจกรรมประสบการณ์และการวัดและประเมินผลรวมในการเรียน ตลอดจนสมรรถภาพการใช้สื่อการสอน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยศึกษาถึงตัวแปรที่ส่งผลตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์จากตัวแปรอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจาก รูปแบบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรทั้งหมดในรูปแบบของการวิจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ได้ร้อยละ 61 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 39 นั้นจะต้องใช้ตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ได้คัดเลือกมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้โดยการศึกษาทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา ตัวอย่างเช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครูผู้สอน ความสำเร็จในด้านชีวิตส่วนตัว และสังคม รายได้ สวัสดิการ การรับรู้บทบาทของตนเองความผูกพันต่อองค์กร หรือตัวแปรด้านสังคมวิทยาอื่น ๆ เพื่อนำตัวแปรที่ไม่ได้ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้มาศึกษาพิจารณาว่าจะสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กได้เพิ่มขึ้นอีกหรือไม่ เพียงใด

2.2 ควรมีการวิจัย โดยนำตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กทั้งหมดได้แก่ สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน บรรยาการในชั้นเรียน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน และสาขาปฐมวัยเหล่านี้ นำไปทำการวิจัยในลักษณะของการวิจัยเชิงทดลองหรืองานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อยืนยันผลที่เป็นสาเหตุ หรือมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กอย่างชัดเจนมากขึ้น

2.3 ควรจะได้มีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ และผลของตัวแปรที่ส่งผลตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในระดับอื่นๆ เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา เป็นต้น

2.4 ควรจะได้มีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ และผลของตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอน โดยเฉพาะในกลุ่มวิชาที่ครูผู้สอนรับผิดชอบในการสอนเพียงกลุ่มเดียว เช่น กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยหรือกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นต้น

2.5 ด้านการเรียนการสอนควรได้มีการประยุกต์เทคนิควิธี การวิจัยเชิงคุณภาพเข้ามาประกอบ เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลที่ตรงประเด็นและมีความละเอียดลึกซึ้งมากขึ้น ทั้งนี้ต้องเน้นในเรื่องของความเป็นปรนัยของวิธีการ และข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ตลอดจนความรู้ความเข้าใจของผู้วิจัยในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

2.6 ควรทำการวิจัยที่ใช้รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยใช้รูปแบบที่มีความคลาดเคลื่อนในการวัด ซึ่งเป็นรูปแบบที่พิจารณาตัวแปรแฝง (Latent variables) รวมทั้งใช้รูปแบบความสัมพันธ์ที่เป็นลักษณะความสัมพันธ์แบบย้อนกลับได้ (Non-recursive model) เพื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางสังคมศาสตร์ให้มากที่สุด

2.7 งานวิจัยที่สนใจศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ลิสเรล ควรคำนึงถึงข้อตกลงเบื้องต้นที่ใช้กับรูปแบบที่จะทำการวิเคราะห์ให้มาก เช่น รูปแบบที่ไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัดนั้น ข้อมูลของตัวแปรที่ได้จากเครื่องมือการวิจัยนั้นต้องเป็นเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบซ้ำหลาย ๆ ครั้งว่ามีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ ข้อคำถามมีความแปรปรวนร่วมกัน มีมาตรวัดในระดับอันตรภาค (Ratio) ขึ้นไป หากตัวแปรมีการแยกออกเป็นองค์ประกอบย่อย ๆ ควรคัดเลือกเฉพาะตัวแปรที่ได้รับการตรวจสอบและยืนยันผลได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบแล้ว ที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือ ถ้าตัวแปรที่มีทฤษฎีและหลักฐานการวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์จากรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นยืนยันสนับสนุนด้วยแล้ว ก็จะทำให้การวิเคราะห์ได้ผลที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรลสามารถวิเคราะห์ได้หลายรูปแบบ ผู้วิจัยจะต้องจัดเตรียมเมตริกซ์ข้อมูลให้สอดคล้องกับวิธีการวิเคราะห์ของแต่ละวิธีของ โปรแกรมลิสเรลและที่ตรงกับความต้องการของผู้วิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แน่นอนและตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- กิติพร ปัญญาภิไธยผล. สุขภาพจิตของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516. อัดสำเนา.
- กิติมา ปรีดีติลล. ทฤษฎีบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : ธารการพิมพ์, 2529.
- กิตยวดี บุญซื่อ และคนอื่น ๆ. "การวิจัยเรื่องการทดลองสอนชั้นอนุบาล," ใน เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. ชมรมไทย-อิสราเอล, 2523.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การติดตามผลการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2531. 2531. อัดสำเนา.
- . คู่มือการบริหารโรงเรียนอนุบาล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2525.
- . เอกสารชุดอบรมบุคลากรทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 6 การจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กและการดูงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2529.
- . แนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2536.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : เอรวิณการพิมพ์, 2523.
- . การสังเคราะห์เชิงทฤษฎีและปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อป้องกันและจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. ม.ป.ท. 2535.
- . แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539). กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2535.
- . รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา โครงการวิจัยสารสนเทศเพื่อการติดตามและพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองการพิมพ์, 2533.

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สรุปผลการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) : ระดับก่อนประถมศึกษา ระยะครึ่งแผนฯ. 2534. อัดสำเนา.
- _____. องค์กำหนดประสิทธิภาพของการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : 2526. อัดสำเนา.
- _____. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา กรุงเทพฯ : เอราวันการพิมพ์, 2520.
- จรรยา สังคินา. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพประยุกต์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อัดสำเนา.
- จินตนา บิลมาศ และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน. สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, 2529. อัดสำเนา.
- จินตนา มานวง. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขาสังคมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อัดสำเนา.
- จักรสิน พิเศษสาทร. ทฤษฎีและนักปรัชญาการศึกษาชาวตะวันตก. กรุงเทพฯ : ดวงกมล, 2521.
- จันทราณี สงวนนาม. คุณลักษณะบางประการของผู้บริหาร บรรยาการของโรงเรียน และความพึงพอใจในงานที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- จำรัส นองมาก. "องค์ประกอบด้านการสอนที่ส่งผลต่อนักเรียน," วิธีวิทยาการวิจัย. ปีที่ 4 1: 36-45 ; มกราคม-เมษายน, 2532.
- ฉลอง บุญญานันต์ และศุภชัย ศุภวรรณ. "คุณลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัยตามทัศนะของนักศึกษา," วารสารวิจัยทางการศึกษา. 16 : 89-104 ; มกราคม-มีนาคม, 2529.
- เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ. ลักษณะของครูที่ดี. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2520.
- ชม ภูมิภาค. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ชาดา บัวแสง. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- เชวง ชื่นประโคน. ตัวแปรที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบทตามการรับรู้ของครู ผู้บริหาร และ ศักขานิเทศก์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.

- ชุดิมา ลวสุตานนท์. การศึกษาสมรรถภาพครูอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- ชุดิ ช่วยเอื้อ. การใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534. อัดสำเนา.
- ชุดิรี สันทประชากร. หลักการและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพครู. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอนวิชาครุศาสตร์ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม, 2531.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. "การวัดทัศนคติ," ใน การวัดทัศนคติเพื่อทำนายพฤติกรรม. หน้า 1-20. เอกสารการอบรมการวิจัยขั้นสูง กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. 2523.
- . "การวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมที่ควรส่งเสริมในเยาวชนและประชาชนไทย," การวิจัยทางการศึกษา. 10(2) : 29-47 ; กันยายน, 2523.
- . "การพัฒนาจิตใจของข้าราชการ : หลักการและแนวปฏิบัติทางวิชาการ," ข้าราชการ 30(2) : 21-31 ; กุมภาพันธ์, 2528.
- . ครูกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- . "ทฤษฎีต้นไม้วีจริยธรรมสำหรับคนไทย : การวิจัยและการประยุกต์," ใน เอกสารฉบับพิเศษในวันครบรอบปีที่ 33 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- . เอกสารรายงานการสัมมนาเรื่อง แนวทางการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติสาขาปรัชญาร่วมกับคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน, 2531.
- ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจณปัจจนิก. จริยธรรมของเยาวชนไทย : รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- ดวงเดือน วังสินธุ์. "ยุทธศาสตร์การจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก," ประชากรศึกษา. 49 : 3-6 ; พฤษภาคม 2534.
- ดุษฎี บริพัตร ณ ออยุธยา. "ทรรศนะเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย," รักลูก. 6 : 177 ; มกราคม 2532.

- ถนอม โกทอง. การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของครูที่มีต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียน
ใน เขตการศึกษา 5. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- ถวัลย์ มาศจรัส. "บุคลิกภาพของครูที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน," ประชาศึกษา 36 :
3-8 ; มกราคม, 2529.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. หลักสูตรและการจัดการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. , 2532.
- เทพนม เมืองแมน และ สว่าง สุวรรณ. พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2529.
- ธงชัย สันติวงษ์. หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2531.
- ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์. การจัดการสมัยใหม่ กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2533.
- ธนู กลุศล. " การประเมินประสิทธิภาพการสอน : ข้อเสนอแนะบางประการ," การประเมิน
การสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยพัฒนาการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- ธวัชชัย ชัยจริยาภาณุ. "การสอนและการวิจัยที่ตรงประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอน,"
การวิจัยการศึกษา อดีต ปัจจุบันและอนาคต. พระนคร : กองวิจัยการศึกษา, 2518.
- ธีรวิทย์ วัฒนพงศ์. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บังคับบัญชากับขวัญและกำลังใจ
ในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาในกระทรวงศึกษาธิการ. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย
ทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2537.
- นงลักษณ์ สิ้นสืบผล. "หลักการและขอบข่ายของปฐมวैयाศึกษา," ในเอกสารการสอนชุดวิชา
พฤติกรรมการสอนปฐมวैयाศึกษา หน่วย 1-5 หน่วย 1 หน้า 1-41. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : ฝ่ายการพิมพ์สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมา-
ธิราช, 2526.
- นิคม ดังคะนิพน. การพัฒนารูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างภาคสนามของนิสิต
ครูสาขามัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
อัดสำเนา.

นิคม ทาแดง. "การจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน," ในเอกสารการสอนชุด
วิชา พฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา เล่ม 2 หน่วยที่ 6-10 หน้า 191-223.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟิกอาร์ต, 2526.

นิภา นิธยาณ. การปรับตัวและบุคลิกภาพ : จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์, 2530.

นิยม ปุราคำ. ทฤษฎีของการสำรวจสถิติจากตัวอย่างและการประยุกต์. กรุงเทพฯ : ศ.ส.
การพิมพ์, 2527.

———. "ระเบียบวิธีการสำรวจตัวอย่าง," วารสารรามคำแหง. 4(3) : 22-23 ;
ตุลาคม 2520.

นิยม สุขประพันธ์. สถานภาพบางประการที่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนภาษาอังกฤษของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในโรงเรียนประถมศึกษา 9 แห่ง. ปรินยานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2514. อัดสำเนา.

น้อมฤดี จงพยุหะ. หลักการสอน 2. พระนคร : ก้าวหน้าการพิมพ์, 2517.

บุญกอบ เกตะวันดี. ทัศนคติของครูต่อนักเรียน. ปรินยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัย
วิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2505. อัดสำเนา.

บุญชม ศรีสะอาด. รูปแบบผลการเรียนในโรงเรียน. ปรินยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

บุญธรรม กิจปริตาวริสุทธิ์. รายงานการวิจัยการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์และผู้บริหาร
ในมหาวิทยาลัยมหิดลเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์. กรุงเทพฯ
: ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526.

———. "แนวคิดและหลักการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์," ว.ส.ศึกษา.
10(39) : 19-33 ; กรกฎาคม-กันยายน 2530.

บุญเยี่ยม จิตรดอน. "บทบาทของครูและผู้เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย," ในเอกสารการ
สอนชุดวิชาฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 6-10
หน่วยที่ 7 หน้า 327-374. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช, 2533.

บุญรับ ศักดิ์มณี. การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ. ปรินยานิพนธ์
กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

- บุญศรี แสงประเสริฐ. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนตัวและทัศนคติต่อวิชาที่นครของ
คณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2522. อุดลำนเา.
- บุญส่ง ลอยสุวรรณ. "แนวคิดในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนให้มีประสิทธิภาพ,"
สารพัฒนาหลักสูตร. 7(76) : 41-45 ; กรกฎาคม, 2531.
- บุญสนอง ไกรเนตร. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพด้านความต้องการ ระหว่างผู้ที่ศึกษาวิชา
ชีนครกับวิชาชีพนพยาบาล. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร, 2515. อุดลำนเา.
- ปรเมศวร์ ชุนกัถดี. การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการสอนของอาจารย์ใน
มหาวิทยาลัยศิลปากร. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2527. อุดลำนเา.
- ประทุม ฤกษ์กลาง. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การและผลการปฏิบัติงานของอาจารย์
มหาวิทยาลัยเอกชน. ปรินญาพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2538. อุดลำนเา.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ประยัด ทรงคุณ. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพบางประการของครูกับผลสัมฤทธิ์ในวิชา
ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และความถนัดทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้น
ประถมปีที่ 7 ในเขตการศึกษา 6. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อุดลำนเา.
- ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสาเหตุของประสิทธิภาพการสอน
ของอาจารย์ในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2532. อุดลำนเา.
- ประเสริฐ แยมกลั่นผิง. "สังคมวิทยากับการศึกษา," ใน สังคมศาสตร์กับการศึกษา. หน้า 104-
151. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2522.
- ปราณี อัมพรสินธุ์. วิวัฒนาการของการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อุดลำนเา.

ปริญญานิพนธ์. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการทำงานของครูประถมศึกษาใน
จังหวัดเชียงราย. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

ปาจริย์ วัชชวัลคุ. อิทธิพลขององค์ประกอบด้านลักษณะของนักเรียน สภาพแวดล้อมทางบ้านและ
สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของ
นักเรียนระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

ปานตา ใช้เทียมวงศ์. "การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน," วารสารการศึกษา กทม.
10 : 2-8 ; กุมภาพันธ์ 2529.

ปรีชา เศรษฐวิธร. ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2533.

เปรมสุริย์ เชื้อมทอง. จิตลักษณะของผู้บริหารและสภาวะการณ์ของกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับ
ประสิทธิผลของโรงเรียน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

เปื้อง กุญท. "การพัฒนาอาจารย์," มหาวิทยาลัยของท่าน ศรีนครินทรวิโรฒ. 11(5) :
กรุงเทพฯ : ธันวาคม 2518.

_____. "ครูดีของนักเรียน," การศึกษาเอกชน 2(3) : 10-14 ; ธันวาคม 2517.

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และสมชาติ สว่างเนตร. การวิเคราะห์เส้นโยงด้วยลิสเรล : สถิติ
สำหรับนักวิจัยทางวิทยาศาสตร์สังคมและพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : โครงการเอกสาร
วิชาการ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์, 2535.

พรนิมิต เฟื่องศรีทอง. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักวิทยาศาสตร์. ปริญญานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515. อัดสำเนา.

พรรณราย ทวันยะประภา. จิตวิทยาอุตสาหกรรม. โอ.เอส.พรินติ้ง เฮาส์ จำกัด, 2529.

พรรณี ช.เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2528.

✓ พรรณี ไศจุติกร. ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการประกอบวิชาชีพ สถานภาพส่วนตัว
และประสบการณ์เพิ่มความรู้ในวิชาชีพกับสมรรถนะพื้นฐานทางวิชาชีพครู ของครูมัธยมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ไม่มีวุฒิต่างครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.

- พวงแก้ว ปุณยณก และนพรัตน์ ทิศยากร. รายงานผลการวิจัยการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : หน่วยพัฒนาอาจารย์ ฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- นิมฟ์พันธุ์ เดชะคุปต์. "บรรณาคาศการเรียนการสอน ปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการสอน," มิตรครู. (ปีที่หลัง) : 9-14 ; ธันวาคม 2533.
- พัฒนา ชัยวงศ์. การจัดประสบการณ์และกิจกรรมระดับปฐมวัย. เอกสารการบรรยายชุดที่ 3 แผนการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- . "โรงเรียนเตรียมความพร้อมเป็นอย่างไร," รักลูก. 10 : 174-176 ; กุมภาพันธ์ 2533.
- . การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา. ชุดอบรมบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 2 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2531.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. "ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะการประชุมกลุ่มย่อย," ใน รายงานการประชุมปฏิบัติการการประเมินการสอนระดับอุดมศึกษา 9-11 สิงหาคม 2525. พวงแก้ว ปุณยณก บรรณาธิการ หน้า 136-139 กรุงเทพฯ : กองแผนงาน ทบวงมหาวิทยาลัยและหน่วยพัฒนาอาจารย์ ฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- ไพรวลัย พัทธสาลี. ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการสอนกับภูมิหลังของครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- ไพลิน ผ่องใส. การจัดการสมัยใหม่ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ภัทรา จินดาศรี. การวิเคราะห์องค์ประกอบของประสิทธิภาพการสอนของครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตามการประเมินโดยตนเองและนักเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- มันทนา ปิยะมาตา. การสำรวจคุณลักษณะของครูในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2511. อัดสำเนา.
- เมธา ปรารงค์แสงวิไล. การใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนโครงการอนุบาลชนบท สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.

ยงค์ ชุ่มจิต. สภาพปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครู อาจารย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

เขตการศึกษา 5. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

ยืนยง ไทยใจดี. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดและวิธีการจัดการกับความเครียดในการ

ปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ
ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.
อัดสำเนา.

เยาวดี ราชชัยกุล และศิริชัย กาญจนวาสี. รายงานผลการวิจัยเรื่องการสร้างแบบวัดทัศนคติ
ต่อวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย, 2523.

รัตนา ประเสริฐสม. การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยของนักเรียน
ประถมศึกษา. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

รัตนา สährายทอง. การใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนโครงการ
อนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
อมรินทร์วันรุ่งอรุณ, 2532.

ราศรี ทองสวัสดิ์. "จำเป็นต้องสอนอ่านเขียนในชั้นอนุบาลไหม," ในเข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน.
กรุงเทพฯ:ชมรมไทย-อิสราเอล, 2523.

———. "แนวการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยศึกษา,"ในเอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมครู
และผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วย 1-5 หน่วย 2 หน้า 57-87.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.

รุ่งทิพย์ สมานรักษ์. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะชีวิตสังคมและจิตวิทยากับความพึงพอใจใน
การทำงานของครูประถมศึกษาที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันในจังหวัดสุรินทร์.
ปริญญานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
อัดสำเนา.

ลัดดา นิลมะณี. "คุณลักษณะและพฤติกรรมบุคลาการที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย," ในเอกสาร
การสอนชุดวิชา พฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา เล่ม 2 หน่วยที่ 6-10. หน้า 139-187.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟิการ์ต, 2526.

- ลัดดาวัลย์ ชมมณฑา. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขามนุษย-
ศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อัดสำเนา.
- วรดี เลิศไกร. ผลการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ที่มีต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
อัดสำเนา.
- วนาท รักสกุลไทย. "หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา," รักลูก 6. : 170-175
พฤษภาคม 2531.
- วรวิฑิต (นามแฝง). "ความเครียดของครู," สยามรัฐรายวัน 31 สิงหาคม 2523. หน้า 5.
- วรารณ รักษ์วิจัย. การศึกษาก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- วาลี ประสงค์. การศึกษารูปแบบกิจกรรมการศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. "คำบรรยายหลักและวิธีการในการประเมินการสอน," ใน รายงานการ
ประชุมปฏิบัติการการประเมินการสอนระดับอุดมศึกษา 9-11 สิงหาคม 2525"
พวงแก้ว ปุณยกันท บรมณาธิการ หน้า 8-11 กรุงเทพฯ : กองแผนงาน ทบวงมหา
วิทยาลัยและหน่วยพัฒนาคณาจารย์ ฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- วิชากร, กรม. รายงานวิจัย การวิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาระดับอนุบาล.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2530.
- วิญญ มณีจันทร์. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับความพึงพอใจในการทำงานของครู
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาล ในเขตภาคเหนือ.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
อัดสำเนา.
- วิภาดา นิธิปรีชาเนห์. สุขภาพจิตของครูประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัด สำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- วิโรจน์ คำนาคณากร. ความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอน
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ประเมินโดยตนเอง เพื่อนร่วมงานและนักเรียน. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.

วิรัช วรรณรัตน์. การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะบางประการของครูประจำการกับนักเรียนครูที่ยังไม่เคยเป็นครูประจำการ. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.

วีระกิตติ์ ลายทองสุก. การศึกษาสภาพภาพและความต้องการในการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

วัลลี ทลันเติงค์. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักบัญชี. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.

ศรียา นิยมธรรม และ ประภัสสร นิยมธรรม. พัฒนาการทางภาษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญวัฒนา, 2518.

ศักดิ์ สุนทรเสถียร. เจตคติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2531.

คันสนีย์ ไชยวานิช. การศึกษาเปรียบเทียบสุขภาวะจิตครูที่ทำการสอนในชุมชนแออัดและนอกชุมชนแออัด สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.

คันสนีย์ สุริยวงษ์. การศึกษาการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

ศิริวิจิตร ดันตวิฑูกร. การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐานของอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.

ศิริโสภาคย์ บุรพาเดชะ. จิตวิทยาธุรกิจ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. การศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางที่จะปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพของการประถมศึกษา. ม.ป.ป. 2525. อัดสำเนา.

———. รายงานวิจัยการวิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2530.

———. รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมของครูในอุดมคติของนักเรียนประถมศึกษา โครงการการศึกษาแบบพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2525.

ศึกษาธิการเขต, สำนักงาน. "ตัวประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียน

มัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7," การวิจัยการศึกษา. 19(1) : 49-57 ; 2532.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ. จิตวิทยาสังคม. นนทบุรี : ชัยศรีการพิมพ์, 2522.

สถาพร ทศวงศ์. การวิเคราะห์สถานการณ์และความต้องการใช้สื่อการสอนของอาจารย์สาขา

วิทยาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.

สมยศ นาวิการ. การพัฒนาองค์การและแรงจูงใจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดวงกลม

2521.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. "มโนทัศน์ของการประเมินการสอนและแนวทางในการประเมินการสอน,"

ครูศาสตร์. 10 : 90-104 ; มกราคม - มิถุนายน 2524.

สะอาด แสงรัตน์. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับความพึงพอใจในการทำงานของครู

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เจียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

สีลา สีนานุเคราะห์. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2530.

สุชาติ ลีตระกูล. องค์ประกอบบางประการที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

สุชาติ สังห์รุ่ง. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับความพึงพอใจในการทำงานของครู

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลในเขตภาคกลาง.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

อัดสำเนา.

สุศักดิ์ ไวจรรยา. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประชากรศึกษา (ส. 061)

ของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527. อัดสำเนา.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา-

พานิช 2525.

อนันต์ ศรีโสภะ. การวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ
ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.

อัญชลี แจ่มเจริญ และสุกัญญา ธารีวรรณ. หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ.

กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์, 2523.

อารมณั เทียนพิทักษ์. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์

วิชาชีพ ตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ ฝ่ายคณะนิเทศก์ ฝ่ายโรงเรียน ผู้บริหาร
และนิสิตที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.

อารี สันทนต์. "สัมมนาโต๊ะกลมว่าด้วยเรื่องอนุบาล," รัฐลก. 4 : 118-123 ; พฤศจิกายน
2529.

อารีรัตน์ หิรัญโร. แบบแผนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจและความพอใจในการทำงานของอาจารย์ใน

สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร. "พรรณนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย," รัฐลก 6 : 179-180 ;
มกราคม 2532.

อุทัย เพชรช่วย. "การให้นักเรียนสอนกันเอง," มิตรครู. 27(2) : 24 ; มกราคม 2522.

อุทุมพร จามรมาน. การวัดและประเมินการเรียนรู้การสื่อนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ :

โครงการตำราวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม, 2530.

———. "การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ," การวิจัยทางการศึกษา. 14 : 9-17 ;
กรกฎาคม-กันยายน 2527.

อุทุมพร ทองอุไทย. ทัศนคติต่อวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2522.

อุษา ช่วยมั่ง. การเปรียบเทียบค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์

แบบลิเคอร์ท์ที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์
วิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

อุษา สังข์น้อย. การเปรียบเทียบผลการทางสถิติปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ครูมีปัญาในการจัด

ประสบการณ์แตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ
ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

- อุโฆษ ปันสุวรรณ. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการปฏิบัติงานและสุขภาพจิตของครู อาจารย์
ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- อึ้งจันทวนิช และคณะ. รายงานการวิจัยและประเมินผลประสิทธิภาพการประถมศึกษา
: องค์กำหนดประสิทธิภาพของการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2527. อัดสำเนา.

- Agran, Martin. "An Analysis of the Effects of a Self-Control Training Program on the Acquisition and Generalization of Social Behaviors in Work Setting," Dissertation Abstracts International. 45(11)
 : 3320-A ; May, 1985.
- Allport, Gorton. Attitude inc. Muchison(Ed.) Handbook of Social Psychology. Worcester Mass Clark University Press, 1935.
- Anderson, James G. "Structural Equation Models in the Socisl and Behavioral Sciences : Model Building," Child Devenlopment.
 58 : 49-64 ; 1987.
- Anderson, Lorin W. and Aretha B.Pigford. "Removing Administrative Impediments to Instructional Improvement Effects,"inTheory into Practice. 16(1): 6770 ; 1987.
- Anderson, Lorin W. and others. The IEA classroom Environment Study.
 International Study in Educational Achievement V.4 Pergamon Press plc, Oxford England : Headington Hill Hall, 1989.
- Armstrong, Harold R. "Performance Evaluation,"inThe National Elemen- tary Principal. 11(5) : 51-55 ; February, 1973.
- Barton, Leigh Trumbul. "Leadership Behavior and Climate as They Relate to the Effectiveness of Elementary Schools," Dissertation Abstracts International. 45(8) : 2316-A ; 1985.

- Beach, Don M. and Judy Reinhertz. "Using Criteria of Effective teaching to Judge Teacher Performance," in NASBP Bulletin. 12 : November, 1984.
- Beck, William R. "Pupils's Perception of Teacher Merit : A Factor Analysis of Five Postulated Dimentions," in The Journal of Educational Research. 27 : 662-668 ; May, 1967.
- Bernard, Harold W. Mental Hygine for Classroom Teachers. 2 nd ed. New York : McGraw-Hill Book Co.,Inc., 1952.
- Biddle, Bruce J. "Method and Concept in Classroom Research." in Review of Educational Research. 37 : 346-347 ; June, 1964.
- Bloom, B.S. Stability and Change in Human Characteristic. New York : John Wiley & Son, 1964.
- Bollen, K.A. Structural equations with variables. New York : Wiley, 1989.
- Borich, Gary D. and Kathleen S. Fenton. The Appraisal of Teaching : Concept and Process. Addison-Wesley Publishing Co.Inc., 1977.
- Brookcover, Wilbur B. and others. "Elementary School Social Climate and School Achievement," in American Educational Research Journal. 15 : 301-318 ; 1978.
- Brown, James W. and others. A-V Instruction Materials and Method. 2nd ed. New York : McGraw-Hill Book, 1964.
- Bruner, J.S. The Process of Education. New York : The President and Fellows of Harward College, 1960.
- Burke, Ronald J. and Esther R. Greenglass. "Sex Differences in Teachers," in Psychological Reports. 65(1) : 55-63; August, 1989.
- Buzzi, Michael Joseph. "The Relationship of School Effectiveness to Selected Dimension of Principals Instructional Leadership in Elemetary Schools in the State of Connecticut," Dissertaion Abstrates International. 51(12A) : 3967 ; 1990.

- Centra, John A. and David A. Potter. "School and Teacher Effects : An Interrelational Model," in Review of Educational Research. 50 : 273-291; Summer, 1980.
- Cleland, David I. and William R. King. System Analysis and Project Management. Tokyo : McGraw-Hill Inc., 1983.
- Collins, Carol Roberts. "Teacher and Principal Perception of the Effect of Principal's Engagement in Selected Instructional Leadership Functions on Student Achievement," Dissertation Abstracts International. 48 : 11-A ; 1987.
- Cowan, John. "Effectiveness and Efficiency in Higher Education," in Higher Education. 14 : 235-239 ; June, 1985.
- Dale, Edgar. Audio-Visual Methods in Teaching. 2nd ed. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1965.
- Davies, Ivor R. Instructional Technique. New York : McGraw-Hill Book Company, 1981.
- Davis, Gary and Margaret A. Thomas. Effective Schools and Effective Teacher. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1989.
- Day, Barbara. Early Childhood Education : Development/Experiential Teaching and Learning. 4th ed. New York : Macmillan College Publishing Company, 1994.
- DeBevoise, W. "Synthesis of Research on the Principal as Instructional Leader," in Educational Leadership. 42(2A) : 14-20, 1984.
- Doyle, Kenneth O. Evaluating Teaching. Toronto : Lexington Books D.C. Health and Company, 1983.
- Dressel, P.L. "Evaluation," in The International Encyclopedia of Higher Education. 4 : 1480-1493; 1977.
- Ebel, Kenneth E. The Recognition and Evaluation of Teaching American Association of University Professors. New York : Washington D.C., 1974.

- Escabi, Monty A. "Analysis of Situational Leadership Styles of Principals of more Effective Elementary Schools in Connecticut," Dissertation Abstracts International. 50 (07A) : 1863 ; 1981.
- Evan, Martin T. "Managing the new managers," in Personel Administration. 34 : 31-38 ; May-June, 1971.
- Faber, Barry A. Stress and Burnout in the Human Service Professions. New York : Pergamon Press, Inc., 1983.
- Fiedler, Fred E. Theory of Leadership Effectiveness. New York : McGraw-Hill, 1967.
- Fiedler, F.E. and Martin M. Chemers. Leadership and Effective management. Glenview Illinios : Scott, Foresman and Company, 1966.
- Fishbein, Martin and Icek Ajzen. Belief Attitude Intention and Behavior : An Introduction and Research. New York : Addison Wesley, 1975.
- Flanders, N.A. Analysis Teaching Behavior. New York : Addison-Wesley Co., 1970.
- Garro Garita, Gilberto. "The Relationship Betaween School Effectiveness and Selected Variables Associated with Principal 's Effectiveness in Public Academic Secondary Schools in San Jose, Costa Rica," Dissertation Abstracts International. 47(05) : 1546 ; 1986.
- Glassman, Naftaly S. and Israel, Biniabinov. "Input-Output Analysis of School," in Review of Educational Research. 51 : 509-539 : Winter, 1981.
- Good, C.V. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : McGraw-Hill, 1973.

- Haertel, G.D. and others. "Psychological Models of Educational Performance : A Theoretical Synthesis of Constructs," in Review of Educational Research. 53 : 75-91 ; May, 1983.
- Haipin, Andrew W. and Don B. Croft. The Organizational Climate of School. Chicago : University of Chicago Press, 1963.
- Harris, Ben M. Developmental Teacher Evaluation. Newton : Massachusetts Allyn and Bacon, 1986.
- Heinich, Robert and others. Instructional Media and the New Technologies of Instruction. New York : John Wiley & Sons, 1982.
- Hendrick, Joanne. Total Learning : Developmental Curriculum for the Young Child. 4 th ed. New York : Macmillan College Publishing Company, 1994.
- Henjum, Arnold. "A Study of Significance of Student Teachers Personality Characteristics," in Journal of Teacher Education. 2 : 143-147 ; Summer, 1969.
- House, James S. Work Stress and Social Support. Massachusetts : Addison-Wesley Publishing Company, 1981.
- Hoy, Wayne K. and Cecil G. Miskel. Educational Administration: Theory Research and Practice. New York : Random House, 1978.
- Isaccson, Robert L. and others. "Dimension of Student Evaluation of Teaching," in Journal of Educational Psychology. 6 : 344-351 ; 1966.
- Johnston, J.K. " A Comparison of Mid-Semester and End-Semester Student Evaluation of Faculty," Dissertation Abstracts Intenational. 6488-A-6489-A; 1979.
- Joreskog, K.G. and D. Sorbom. LISREL 7 : A Guide to the Program and Applications. 2 nd ed. Chicago : Illinios, 1989.

- Joreskog, K.G. and D. Sorbom. LISREL 8 : Structural equation modeling with the Simpliscommand language. Chicaco, Illinios : Scientific Software International, Inc., 1993.
- Kearney, Nolan C. and Pratrack D.Racchio. "The Relation Between the Minnesota Teacher Attitude Inventory and Subject Matter Taught by Elementary Teachers," in Educational Administration and Supervision. 41(6) : October, 1955.
- Killian, Ray A. Managing by Decision for Maximum Executive Effectiveness. North Carolina : Valle-Balou Press, 1968.
- Kyriacou, Chris. "Conceptualising Research on Effective Teaching," in The British Journal of Educational Psychology. 55 : 148-155 ; June, 1985.
- Lawler, Edward E. Pay an Organization Development. Phillippines : Addison Wesley Publishing Company, Inc., 1981.
- Lawler, Edward F. and others. "Organizational Climate : Relationship to Organization Structure Process and Performance," in Organizational Behavior and Human Performance. New York:Academic Press. Inc., 1974.
- Leeds, Carroll H. "Teacher Attitude and Temperament as a Measure of Teacher-Pupil Rapport," in The Journal of Applied Psychology. 40(5) : October, 1956.
- Lewis, Norma A. "Instructional Leadership Styles of Effective Elementary School Principals in Texas," Dissertation Abstracts International. 45(03) : 709-A ; 1984.
- Lindeman, Richard H. and others. Introduction to Bivariate and Multivariate Analysis. Illinois : Scott, Foresman and Company, 1980.

- Lipham, James M. Effective Principal, Effective School. Reston Virginia : National Association of Secondary School Principals, 1981.
- Lui, Chint-Jen. "An Identification of Principals Instructional Leadership Behaviors in Effective High Schools," Dissertation Abstracts International. 46 (04A) : 0861 ; 1988.
- Luthans, Fred. Organizational Behavior. New York : McGraw-Hill, 1989.
- Marsh, Herbert W. "The Influence of Student, Course and Instructor Characteristics in Evaluations of University Teaching," American Educational Research Journal. 210-237 ; Summer, 1980.
- Mcilvain, Steven Lloyd. "Improving the Instructional Leadership of Elementary Principals Through In-Service Training," Dissertation Abstracts International. 47(06) : 1959-A ; 1986.
- McKenzie, Michael. "Characteristics of School Climate as Determinants of Effective Schools," Dissertation Abstracts International. 47(12) : 4257-A ; 1987.
- Medley, Donald M. "Evaluation of Research on Teaching." in The International Encyclopedia of Education. p.4315-4322. New York: Edited by Torsten Husen and T.Neville Postlethwaite Pergamon Press Ltd., 1985.
- . "Teacher Effectiveness," in Encyclopedia of Educational Research. p.1884-1903. New York : Edited by Harold E.Mitzel Adivision of Macmillan Publishing Co.Inc., 1982.
- McGurie, William J. "The Nature of Attitude and Attitude Change." in Lindzer and E. Aronson (eds). Handbook of Social Psychology. Massachusetts : Addison-Wesley, 1969.
- Mitzel, Harold E. and others. "The Effects of Response Sets on the Validity of the Minnesota Teacher Attitude Inventory," in Educational and Psychological Measurement. 16(4); Winter, 1956.

- Moors, Rudolf H. and Bernice S. Moors. "Classroom Social Climate and Student Asences and Grades," in Journal of Educational Psychology. 70 : 263-269 ; April, 1978.
- Mouly, George J. Psychology for Effective Teaching. 2nd ed. New York : Halt Rinehart and Winson, Inc., 1965.
- Murray, Harry G. "Low-Inference Classroom Teaching Behaviors and Student Rattings of College Teaching Effectiveness," in Journal of Educational Psychology. 75 : 38-149 ; February, 1983.
- Newcomb, Theodore M. Social Psychology. New York : The Dryden Press Inc., 1950.
- Piaget, J. and B. Inhelder. The Psychology of the Child. New York : Basic Books, 1969.
- Pinder, Graig C. Work Motivation, Theory Issues and Application. Glenview Illinios : Scott, Foresman and Company, 1984.
- Porter, L.W. and Edward E. Lawler. Managerial attitudees and performance. Home Wood, III : Irwin-Dorsey, 1968.
- Porter, Lyman W. and others. Behavior in Organization. Singapore : McGraw-Hill., Inc, 1987.
- Rosenhaltz, Susan J. "Workplce Conditions that Affect Teacher Quality and Commitment : Implications for School Teacher Induction Programms," in The Elementary School Journal. 89(4) : 421-439 : March, 1989.
- Rosenshine, B. Teaching Behaviors and Student Achievement. London : National Foundation for Educational Research, 1970.
- Russell, Daniel. and others. "Job Related Stress, Social Support and Burnout among Classroom Teachers," in Journal of Applied Psychology. 72(2) : 269-274 ; 1987.
- Ryans, David G. Characteristics of Teacher. Washington D.C. : American Council and Educational, 1960.

- Saris, W.E. and L.H. Stronkhorst. Causal Modeling in Non-experimental Research : an Introduction to the LISREL Approach. Amsterdam : Sociometric Research Foundation, 1984.
- Shaver, Relley G. Principle of School Psychology. Massachusetts : Cembridge, Wintrop Publisher Inc., 1977.
- Smith, Charles Raymond. Jr. "The Relationship between Principal's Instructional Leadership and School's Oeganizational System," Dissertation Abstracts International. 45(03) : 716-A ; 1984.
- Spirito, Joseph Peter. "The Instructional Leadership Behavior of Principals in Middle Schools California and the impact of their Implementation on Academic Achievement," Dissertation Abstrate International. 51(124) : 3986 ; 1990.
- Stein, Marry L. and James,Hardy. "A Validation on Study of the Minnesota Teacher Attitude Inventory in Manitoba," in Journal of Educational Research. 50(5) : January, 1957.
- Tanner, James Roland. "Effect on Leadership,Climate and Demographic Factors on School Effectiveness : An Action Research Project in Leadership Development," Dissertation Abstracts International. 43(02) : 333-A ; 1981.
- Triandis, Harry C. Attitude and Attitude Change. New York : John Willey & Son Inc., 1971.
- Trusty, Francis M. Administartor/Supervisor Career Leader Orientation Manaul. Nashville,Tennessee : Tennessee Department of Education, 1986.
- Vroom, Victor H. Work and Motivation. NewYork : John Wiley & Son Inc., 1964.
- Weber, James. "Instructional Leadership : A Composite Working Model," The Best of ERIC. 91 : 4 ; September, 1987.

- Wotruba, Thomas and Penny L. Wright. "How to Develop a Teacher Rating Instrument," in Journal of Higher Education. 6 : 653-661 ; November-December, 1975.
- Yamane, Taro. Statistic and Introductory Analysis. 2nd ed. New York : Harper & Row, 1974.
- Yonge, George D. and Julius M. Sassenrath. "Student Personality Correlates of Teacher Ratings," in Journal of Educational Psychology. 11 : 44-52 ; 1968.
- Zimet, Gregray D. and others. " The Multidimensional Scale of Perceived Social Support," in Personality Assesment. 52(1) : 30-41 ; 1988.

ภาคผนวก

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังและความสามารถของครูผู้สอน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. วุฒิสองสุดที่ได้รับ

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

3. สาขาที่จบการศึกษา

☐ อนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย

☐ ประถมศึกษา

☐ สาขาอื่น ๆ ระบุ

4. ประสบการณ์ในการสอนชั้นก่อนประถมศึกษา

☐ น้อยกว่า 5 ปี

☐ 6 - 10 ปี

☐ 11 - 20 ปี

☐ มากกว่า 20 ปี

5. การอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

☐ เคย

ระบุจำนวนครั้งและเนื้อหาที่อบรม

.....

.....

☐ ไม่เคย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 1 การรับรู้คุณค่า

คำแนะนำในการตอบ

ให้ท่านอ่านข้อความทีละข้อแล้วพิจารณาว่าผลการตอบแทนในแต่ละข้อมีความสำคัญต่อท่านมากน้อยเพียงใด หรือไม่มีความสำคัญเลย แล้วทำเครื่องหมาย / ในช่องคำตอบที่อยู่ท้ายข้อความแต่ละข้อเพียง 1 แห่ง

ผลตอบแทนที่ท่านได้รับ การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของท่าน	ความสำคัญของผลตอบแทน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่สำคัญเลย
1. การได้เลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ.....					
2. มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง.....					
3. ได้พัฒนาทักษะและความสามารถของตนเอง.....					
4. มีความมั่นคงในงานมากขึ้น.....					
5. ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น.....					
6. ได้ปฏิบัติงานที่ดีกว่าเดิม.....					
7. มีความรู้สึกประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน...					
8. มีอิสระในการปฏิบัติงานมากขึ้น.....					
9. ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมงาน.....					
10. ได้รับการยกย่องจากผู้บังคับบัญชา.....					
11. ได้รับความเป็นมิตรจากเพื่อนร่วมงาน.....					

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์

คำแนะนำในการตอบ

ให้ท่านอ่านข้อความทีละข้อแล้วพิจารณาว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดหรือไม่มีเลยที่จะเกิดผลสำเร็จดังในแต่ละข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบที่อยู่ท้ายข้อความแต่ละข้อเพียง 1 แห่ง

ผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน	ความเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติจน ให้เกิดผลสำเร็จ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย
1. นักเรียนทุกคนมีความพร้อมทางการเรียน...					
2. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน...					
3. ได้พัฒนาวิธีการจัดประสบการณ์ให้มีคุณภาพ มากยิ่งขึ้น.....					
4. ได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนครู....					
5. ได้ประชุม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการ ศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา.....					

ตอนที่ 3 ความคาดหวัง

คำแนะนำในการตอบ

ให้ท่านอ่านข้อความทีละข้อแล้วพิจารณาว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดที่ท่านจะมี
โอกาสได้รับผลตอบแทนในแต่ละข้อคำถามต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย / ในช่องคำตอบที่อยู่ท้าย
ข้อความแต่ละข้อเพียง 1 แห่ง

ผลตอบแทนที่ท่านจะได้รับจาก การปฏิบัติงานตามหน้าที่เป็นอย่างดี	โอกาสที่จะได้รับผลตอบแทน				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	ไม่มี เลย
1. ได้เลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ.....					
2. มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง.....					
3. ได้พัฒนาทักษะและความสามารถของตนเอง.....					
4. มีความมั่นคงในงานมากขึ้น.....					
5. ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น.....					
6. ได้ปฏิบัติงานที่ดีกว่าเดิม.....					
7. มีความรู้สึกประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน.....					
8. มีอิสระในการปฏิบัติงานมากขึ้น.....					
9. ได้รับการยกย่องนับถือจากเพื่อนร่วมงาน.....					
10. ได้รับการยกย่องจากผู้บังคับบัญชา.....					
11. ได้รับความเป็นมิตรจากเพื่อนร่วมงาน.....					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกลักษณะของครูผู้สอน

คำแนะนำในการตอบ

รายการข้างล่างนี้ประกอบด้วยคำแสดงคุณลักษณะเป็นคู่ ๆ ที่มีความหมายตรงข้ามกัน ให้ท่านวงกลมล้อมรอบตัวเลขตามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับตัวครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาว่า โดยภาพรวมแล้วมีลักษณะอย่างไร

ตัวอย่าง ข้อ 0. กระตือรือร้น 7 6 5 4 3 2 1 เฉื่อยชา

ถ้าท่านเห็นว่าครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาเป็นกลางมีลักษณะไม่ชัดเจนว่าเป็นไปในทิศทางใดให้วงกลมล้อมรอบเลข 4 แต่ถ้าเห็นว่าลักษณะของครูผู้สอนค่อนข้างไปทางเฉื่อยชา ก็วงกลมล้อมรอบเลข 3 หรือ 2 หรือ 1 แล้วแต่ระดับความมากน้อยของความเฉื่อยชา แต่ในทางกลับกันถ้าลักษณะของครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาเป็นไปในทางกระตือรือร้นก็วงกลมล้อมรอบเลข 5 หรือ 6 หรือ 7 แล้วแต่ระดับความมากน้อยของความกระตือรือร้น

ความหมายของระดับที่ประเมิน

7 = ดีที่สุด	6 = ดีมาก	5 = ดี	4 = ไม่แน่ใจ
3 = ไม่ค่อยดี	2 = ไม่ดี	1 = ไม่ดีเลย	

บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษา

1. เสียสละ	7	6	5	4	3	2	1	เห็นแก่ตัว
2. รับผิดชอบ	7	6	5	4	3	2	1	ละเลย
3. กระตือรือร้น	7	6	5	4	3	2	1	เฉื่อยช้า
4. ประชาธิปไตย	7	6	5	4	3	2	1	เผด็จการ
5. ยุติธรรม	7	6	5	4	3	2	1	ลำเอียง
6. แจ่มใส	7	6	5	4	3	2	1	หงุดหงิด
7. เป็นกันเอง	7	6	5	4	3	2	1	ถือตัว
8. มีเหตุผล	7	6	5	4	3	2	1	เจ้าอารมณ์
9. ใจกว้าง	7	6	5	4	3	2	1	ใจแคบ
10. เมตตา	7	6	5	4	3	2	1	โหดร้าย
11. สุภูมิ	7	6	5	4	3	2	1	วู่วาม
12. คำนะง่าย	7	6	5	4	3	2	1	ค้ำเคຍยาก
13. รอบคอบ	7	6	5	4	3	2	1	สะเพร่า
14. ลู่งาน	7	6	5	4	3	2	1	เลื่องงาน
15. ริเริ่ม	7	6	5	4	3	2	1	คล้อยตาม
16. เปิดเผย	7	6	5	4	3	2	1	ซ่อนเร้น
17. มองโลกในแง่ดี	7	6	5	4	3	2	1	มองโลกในแง่ร้าย
18. หนักแน่น	7	6	5	4	3	2	1	อ่อนไหว
19. อ่อนโยน	7	6	5	4	3	2	1	แข็งกระด้าง
20. ซื่อสัตย์	7	6	5	4	3	2	1	ทุจริต
21. ซั่น	7	6	5	4	3	2	1	เกียจคร้าน
22. กล้าหาญ	7	6	5	4	3	2	1	หวาดกลัว
23. สร้างสรรค์	7	6	5	4	3	2	1	เลียนแบบ
24. ตรงเวลา	7	6	5	4	3	2	1	ไม่ตรงเวลา
25. มีระเบียบ	7	6	5	4	3	2	1	ไม่มีระเบียบ

ตอนที่ 4 แบบวัดบรรยากาศในโรงเรียน

คำแนะนำในการตอบ

รายการข้างล่างนี้ประกอบด้วยคำแสดงคุณลักษณะเป็นคู่ ๆ ที่มีความหมายตรงข้ามกัน ให้ท่านวงกลมล้อมรอบตัวเลขตามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับบรรยากาศการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนของท่านว่าโดยภาพรวมแล้วมีลักษณะเป็นอย่างไร

ตัวอย่าง ข้อ 0. มีความเป็นมิตร 7 6 5 4 3 2 1 ไม่มีความเป็นมิตร

ถ้าท่านเห็นว่าบรรยากาศการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนของท่านเป็นกลาง มีลักษณะไม่ชัดเจนว่าเป็นไปในทิศทางใด ก็วงกลมล้อมรอบเลข 4 แต่ถ้าท่านเห็นว่าบรรยากาศค่อนข้างเป็นไปในทางมีความเป็นมิตรกันก็วงกลมล้อมรอบเลข 5 หรือ 6 หรือ 7 แล้วแต่ระดับของความมากน้อยของความเป็นมิตร ในทางกลับกันถ้าบรรยากาศการปฏิบัติงานค่อนข้างเป็นไปในทางไม่มีความเป็นมิตรกัน ก็วงกลมล้อมรอบเลข 3 หรือ 2 หรือ 1 แล้วแต่ระดับของความมากน้อยของการไม่มีความเป็นมิตรต่อกัน

ความหมายของระดับที่ประเมิน

7 = ดีที่สุด	6 = ดีมาก	5 = ดี	4 = ไม่แน่ใจ
3 = ไม่ค่อยดี	2 = ไม่ดี	1 = ไม่ดีเลย	

บรรยาภาศในโรงเรียน

1. ให้ความร่วมมือ	<u>7</u> <u>6</u> <u>5</u> <u>4</u> <u>3</u> <u>2</u> <u>1</u>	ไม่ให้ความร่วมมือ
2. มีความเป็นมิตร	<u>7</u> <u>6</u> <u>5</u> <u>4</u> <u>3</u> <u>2</u> <u>1</u>	ไม่มีความเป็นมิตร
3. เป็นที่ยอมรับ	<u>7</u> <u>6</u> <u>5</u> <u>4</u> <u>3</u> <u>2</u> <u>1</u>	ไม่เป็นที่ยอมรับ
4. น่าพึงพอใจ	<u>7</u> <u>6</u> <u>5</u> <u>4</u> <u>3</u> <u>2</u> <u>1</u>	คับข้องใจ
5. กระตือรือร้น	<u>7</u> <u>6</u> <u>5</u> <u>4</u> <u>3</u> <u>2</u> <u>1</u>	เฉื่อยชา
6. มีผลงาน	<u>7</u> <u>6</u> <u>5</u> <u>4</u> <u>3</u> <u>2</u> <u>1</u>	ไม่มีผลงาน
7. ทำที่อบอุ่นใจ	<u>7</u> <u>6</u> <u>5</u> <u>4</u> <u>3</u> <u>2</u> <u>1</u>	ทำที่เย็นชา
8. ให้การสนับสนุน	<u>7</u> <u>6</u> <u>5</u> <u>4</u> <u>3</u> <u>2</u> <u>1</u>	มุ่งทำลายล้าง
9. น่าสนใจ	<u>7</u> <u>6</u> <u>5</u> <u>4</u> <u>3</u> <u>2</u> <u>1</u>	น่าเบื่อหน่าย
10. แลกเปลี่ยน	<u>7</u> <u>6</u> <u>5</u> <u>4</u> <u>3</u> <u>2</u> <u>1</u>	ปิดบัง
11. แข่งขัน	<u>7</u> <u>6</u> <u>5</u> <u>4</u> <u>3</u> <u>2</u> <u>1</u>	ไม่แข่งขัน
12. ช่วยเหลือ	<u>7</u> <u>6</u> <u>5</u> <u>4</u> <u>3</u> <u>2</u> <u>1</u>	เอาเปรียบ
13. ประชาธิปไตย	<u>7</u> <u>6</u> <u>5</u> <u>4</u> <u>3</u> <u>2</u> <u>1</u>	เผด็จการ
14. เป็นกันเอง	<u>7</u> <u>6</u> <u>5</u> <u>4</u> <u>3</u> <u>2</u> <u>1</u>	ถือตัว
15. ประสบความสำเร็จ	<u>7</u> <u>6</u> <u>5</u> <u>4</u> <u>3</u> <u>2</u> <u>1</u>	ไม่ประสบความสำเร็จ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน

คำแนะนำในการตอบ

ให้ท่านอ่านข้อคำถามที่ละเอียดแล้วพิจารณาว่าลักษณะของบรรยากาศในชั้นเรียนก่อนประม
ศึกษาของท่านมีลักษณะตามที่ปรากฏในข้อคำถามต่าง ๆ เหล่านี้มากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องท้ายข้อคำถามที่ตรงกับระดับการปฏิบัติของท่านตามสภาพความเป็นจริงมากที่สุดเพียง 1 แห่ง

	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ✓	ครูเปิดโอกาสและกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน.....	...	...		...	...
2. ✓	เด็กจะเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละครั้งมากกว่าที่ครูจะเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เสียเอง.....	...	...		...	...
3. ✓	เด็กทุก ๆ คนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างทั่วถึง...	...	...		...	...
4. ✓	เมื่อมีโอกาสร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม เด็กมีความกระตือรือร้น สนใจ และตั้งใจขณะปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ..	...	...		...	...
5. ✓	ในการปฏิบัติงานที่ครูมอบหมายให้ ทั้งที่เป็นงานกลุ่มและงานเดี่ยว เด็ก ๆ จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน.....	...	...		...	...
6.	เด็ก ๆ มีการแบ่งปัน สื่อ อุปกรณ์ วัสดุสิ่งของต่าง ๆ ในขณะปฏิบัติงานที่ครูมอบหมายให้.....	...	...		...	...

	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7.	ครูให้ความสนใจเด็ก ๆ ทุกคนในขณะปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง.....					
8.	เมื่อเด็กซักถามข้อสงสัย ปัญหาในกิจกรรมที่ปฏิบัติ ครูให้ความสนใจและเต็มใจที่จะตอบข้อสงสัยเหล่านั้น.....					
9.	ครูมีปฏิสัมพันธ์ทางบวกกับเด็ก ๆ ทุกคน เช่น การเสริมแรงด้วยวาจาและหรือท่าทาง กระตุ้น ซักถามและให้กำลังใจในการปฏิบัติงาน เป็นต้น.....					
10.	ครูแสดงความรัก ความเห็นใจเด็กทุกคนในขณะปฏิบัติกิจกรรม เช่น การโอบกอด การเอามือลูบผม การพูดชมเชย การปรบมือ เป็นต้น.....					
11.	ครูใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมประสบการณ์ที่หลากหลาย เช่น การเล่านิทาน การเล่นเกมบทบาทสมมติ การแข่งขัน..					
12.	กิจกรรมที่ครูจัดให้แก่เด็กมีความเหมาะสมกับวัย โดยมีทั้งกิจกรรมที่ง่ายและยากคละเคล้ากัน.....					
13.	ครูจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรมและพัฒนาการของเด็ก.....					
14.	ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ครูมีการจัดกลุ่มและให้เด็กมีส่วนร่วมในการตั้งเงื่อนไขเพื่อการแข่งขัน.....					
15.	ครูใช้คำถามที่หลากหลาย กระตุ้น ชี้แนะ ชักจูงให้เด็กทุกคนตอบคำถาม.....					

	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16.	คณะกรรมการสามารถควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ในชั้นเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนั้น ๆ.....					
17.	เด็กทุกคนปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา ที่ร่วมกันตั้งขึ้น....					
18.	การจัดมุมประสบการณ์ภายในชั้นเรียนมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ.....					
19.	ครูใช้พื้นที่ของห้องเรียนในการจัดกิจกรรมประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า.....					
20.	เด็กประพฤติปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกาของกลุ่ม โดยที่ครูไม่จำเป็นต้องกระตุ้นเตือน.....					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคม

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นข้อความเกี่ยวกับการรับรู้ของท่านว่าได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากบุคคลอื่นเพียงใด ให้ท่านอ่านข้อความที่ละข้อแล้วพิจารณาว่ามีความเป็นจริงมากน้อยเพียงใดหรือไม่มีเลย ตามความคิดเห็นของท่าน แล้วทำเครื่องหมาย / ลงบนคำตอบที่อยู่ข้างล่างข้อความแต่ละข้อเพียง 1 แห่ง

1. ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้รับฟังที่ดีเมื่อข้าพเจ้าต้องการระบายความในใจ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

2. ผู้บังคับบัญชาของข้าพเจ้าเป็นผู้ช่วยให้ข้าพเจ้าพ้นจากภาวะวิกฤตอย่างเต็มความสามารถของเขา

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

3. ผู้บังคับบัญชาให้ความช่วยเหลือข้าพเจ้าเมื่อข้าพเจ้าต้องการความช่วยเหลือในแง่วัตถุปัจจัย

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

4. ผู้บังคับบัญชาปลอบโยนข้าพเจ้าเมื่อข้าพเจ้ามีความกลัดกลุ้มใจ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

5. ผู้บังคับบัญชานุดคุ้ยแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิดเห็นกับข้าพเจ้า

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

6. ถ้าข้าพเจ้าเริ่มทำการสิ่งใดก็ตามที่เป็นเรื่องถูกต้องตามหน้าที่ครู ผู้บังคับบัญชาจะให้การสนับสนุนหรือให้กำลังใจ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

7. เพื่อนร่วมงานเป็นผู้ช่วยข้าพเจ้าให้พ้นจากภาวะวิกฤตอย่างเต็มความสามารถของเขา

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

8. เพื่อนร่วมงานเป็นผู้รับฟังที่ดีเมื่อข้าพเจ้าต้องการระบายความในใจ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

9. เพื่อนร่วมงานช่วยเหลือข้าพเจ้าเมื่อข้าพเจ้าต้องการความช่วยเหลือในแง่วัตถุปัจจัยต่าง ๆ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

10. เพื่อนร่วมงานปลอมโยนข้าพเจ้าเมื่อข้าพเจ้ามีความกลัดกลุ้มใจ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

11. เพื่อนร่วมงานพูดคุยก แลกเปลี่ยนข่าวสาร/ความคิดเห็นกับข้าพเจ้า

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

12. ถ้าข้าพเจ้าริเริ่มทำการสิ่งใดก็ตามที่เป็นเรื่องถูกต้องตามหน้าที่ครู เพื่อนร่วมงานจะให้
การสนับสนุนหรือให้กำลังใจ

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

13. เพื่อนทั่วไปนอกวงงานเป็นผู้รับฟังที่ดี เมื่อข้าพเจ้าต้องการระบายความในใจ

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

14. เพื่อนทั่วไปนอกวงงานช่วยเหลือข้าพเจ้าให้พ้นจากภาวะวิกฤตอย่างเต็มกำลังความสามารถ
ของเขา

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

15. เพื่อนทั่วไปนอกวงงานให้ความช่วยเหลือแก่ข้าพเจ้าเมื่อข้าพเจ้าต้องการความช่วยเหลือ
ในแง่วัตถุปัจจัย

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

16. เพื่อนทั่วไปนอกวงงานปลอบโยนข้าพเจ้าเมื่อข้าพเจ้ามีความกลัดกลุ้มใจ

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

17. เพื่อนทั่วไปนอกวงงานพูดคุยแลกเปลี่ยนข่าวสารความคิดเห็นกับข้าพเจ้า

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

18. ถ้าข้าพเจ้าริเริ่มทำการสิ่งใดก็ตามที่เป็นเรื่องถูกต้องตามหน้าที่ครู เพื่อนทั่วไปนอกวงงานให้การสนับสนุนหรือให้กำลังใจ

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

19. บุคคลภายในครอบครัวของข้าพเจ้าเป็นผู้รับฟังที่ดีเมื่อข้าพเจ้าต้องการระบายความในใจ

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

20. บุคคลภายในครอบครัวของข้าพเจ้าเป็นผู้ช่วยเหลือให้ข้าพเจ้าพ้นจากภาวะวิกฤตอย่างเต็มความสามารถของเขา

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

21. บุคคลภายในครอบครัวของข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือแก่ข้าพเจ้าเมื่อข้าพเจ้าต้องการความช่วยเหลือในแง่วัตถุปัจจัย

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

22. บุคคลภายในครอบครัวของข้าพเจ้าเห็นและซาบซึ้งในคุณค่าของข้าพเจ้าอย่างแท้จริง

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

23. บุคคลภายในครอบครัวของข้าพเจ้าพูดคุยแลกเปลี่ยนข่าวสาร/ความคิดเห็นกับข้าพเจ้า

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

24. บุคคลภายในครอบครัวของข้าพเจ้าปลอมโยนข้าพเจ้าเมื่อข้าพเจ้ามีความกลัดกลุ้มใจ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

25. ถ้าข้าพเจ้าริเริ่มในการทำงานสิ่งใดที่เป็นเรื่องที่ถูกต้องตามหน้าที่ครู บุคคลภายในครอบครัวของข้าพเจ้าให้การสนับสนุนหรือให้กำลังใจ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสมรรถภาพการใช้สื่อการสอน

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามสมรรถภาพการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กชั้น
ก่อนประถมศึกษาฉบับนี้มีข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจต่อการใช้สื่อการสอน และการใช้สื่อ
การสอนในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องท้ายข้อความที่ตรงกับ
สภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านหรือตามทัศนะความคิดเห็นของท่านเพียง 1 แห่งเท่านั้น

รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ครูผู้สอนวางแผนการใช้สื่อการสอนจากการประเมินจุดที่จะต้องพัฒนาของเด็กทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม.....					
✓ 2. ครูผู้สอนเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม และวัยของเด็ก.....					
✓ 3. ครูผู้สอนใช้สื่อที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง.....					
✓ 4. เด็กมีโอกาสดำเนินสัมผัสและใช้สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มและรายบุคคลอย่างทั่วถึง.....					
5. ครูผู้สอนจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ตามแผนการจัดประสบการณ์.....					
✓ 6. ครูผู้สอนจัดวัสดุอุปกรณ์สำหรับการทำกิจกรรมแต่ละครั้งได้ครบตามจำนวนของเด็กในชั้น.....					
7. ครูผู้สอนใช้สื่อ อุปกรณ์อย่างประหยัดและคุ้มค่า.....					
8. ในขณะที่ใช้สื่อการสอนครูผู้สอนมีความรู้ลึกซึ้งในตนเอง...					

รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. ครูผู้สอนนำความรู้เรื่องการผลิตสื่อที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาใช้ในการประดิษฐ์และพัฒนาสื่อการสอน.....					
10. ครูผู้สอนนำวัสดุ อุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประกอบการจัดกิจกรรม.....					
11. ครูผู้สอนคำนึงถึงความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการเด็กในการประดิษฐ์และพัฒนาสื่อการสอน.....					
12. การประดิษฐ์และพัฒนาสื่อการสอน ครูผู้สอนมีการทดลองใช้สื่อการสอน.....					
13. ครูผู้สอนสร้างเสริมระเบียบวินัยในการใช้สื่อการสอนให้แก่เด็กขณะจัดกิจกรรม.....					
14. หลังการจัดกิจกรรมครูผู้สอนมีการประเมินผลการใช้สื่อการสอนและบันทึกข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อการพัฒนา.....					
15. ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนสื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ กับเพื่อนครูที่สอนชั้นก่อนประถมศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียน.....					
16. ครูผู้สอนจัดให้มีห้องสมุดสื่อการสอนสำหรับการยืมนำไปใช้..					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบว่าท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อพฤติกรรมการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนว่ามีความเป็นผู้นำทางวิชาการมากน้อยเพียงใด ขอให้ท่านพิจารณาข้อความข้างล่างนี้แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องท้ายข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเพียง 1 แห่ง

	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ร่วมกับคณะครูในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียน.....					
2.	ร่วมกับคณะครูในการปฏิบัติตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียน.....					
3.	ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียน.....					
4.	ส่งเสริมให้โปรแกรมทางวิชาการของโรงเรียนเป็นไปตามหลักวิชาการ.....					
5.	มีการวางแผนร่วมกับคณะครูเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ทางวิชาการ เพื่อสนองความต้องการทางการเรียนของนักเรียน.....					
6.	ส่งเสริมให้ครูนำโครงการทางวิชาการของโรงเรียนไปปฏิบัติให้บังเกิดผล.....					

	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7.	ปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูในการประเมินผลโครงการทางวิชาการของโรงเรียน..ไ.....					
8.	ให้คณะครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียน.....					
9.	สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเข้าวิญญาของนักเรียน.....					
10.	สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางสังคมของนักเรียน.....					
11.	กำกับดูแลให้ครูสอนตามตารางเวลาที่กำหนด.....					
12.	กำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียน.....					
13.	ปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อนักเรียนมีปัญหาด้านระเบียบวินัย.....					
14.	ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน การแก้ปัญหาระเบียบวินัยของนักเรียน.....					
15.	มีการประชุมพิเศษคณะครูเกี่ยวกับโครงการทางวิชาการของโรงเรียน.....					
16.	มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูด้วยความเป็นธรรม.....					
17.	ช่วยเหลือครูในการเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการและการพัฒนาวิชาชีพ.....					

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติงาน

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามชุดนี้มี 20 ข้อ แต่ละข้อมีคำถาม 2 ตอน โดยมีจุดประสงค์ที่จะสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของท่าน วิธีตอบโปรดอ่านประโยคที่ให้ไว้ซ้ำ ๆ จนเข้าใจแล้วเลือกตอบโดยทำเครื่องหมาย / ลงบนคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุดในแต่ละข้อเพียง 1 แห่ง โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

1. ข้าพเจ้าจะอารมณ์เสียมากที่ต้องปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงานที่ไม่มีความรับผิดชอบ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

_____	_____	_____	_____
เสมอ	เกิดบ่อย	เกิดน้อย	ไม่เกิดเลย

2. ข้าพเจ้าจะรู้สึกหมดกำลังใจในการปฏิบัติงานเมื่อมีการเล่นพรรคเล่นพวกกัน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

_____	_____	_____	_____
เสมอ	เกิดบ่อย	เกิดน้อย	ไม่เกิดเลย

3. ข้าพเจ้ารู้สึกรำคาญมากถ้าต้องปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงานที่ขาดความสามารถในงานนั้น ๆ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

_____	_____	_____	_____
เสมอ	เกิดบ่อย	เกิดน้อย	ไม่เกิดเลย

4. ข้าพเจ้ารู้สึกเครียดมากเมื่อคนในที่ทำงานของข้าพเจ้าขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

_____	_____	_____	_____
เสมอ	เกิดบ่อย	เกิดน้อย	ไม่เกิดเลย

5. ข้าพเจ้ารู้สึกรำคาญมากถ้าที่ทำงานคับแคบและไม่สะอาด

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

_____	_____	_____	_____
เสมอ	เกิดบ่อย	เกิดน้อย	ไม่เกิดเลย

6. ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิดมากที่ได้รับเงินเดือนน้อย

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

_____	_____	_____	_____
เสมอ	เกิดบ่อย	เกิดน้อย	ไม่เกิดเลย

7. ข้าพเจ้าจะรู้สึกเครียดมากถ้าสถานที่ทำงานไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

_____	_____	_____	_____
เสมอ	เกิดบ่อย	เกิดน้อย	ไม่เกิดเลย

8. ข้าพเจ้าจะรู้สึกกลัวถ้าต้องปฏิบัติงานที่เสี่ยงกับการผิดกฎระเบียบ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

_____	_____	_____	_____
เสมอ	เกิดบ่อย	เกิดน้อย	ไม่เกิดเลย

9. ข้าพเจ้าจะรู้สึกกังวลใจมากเมื่อต้องปฏิบัติงานที่เสี่ยงกับความล้มเหลว

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

_____	_____	_____	_____
เสมอ	เกิดบ่อย	เกิดน้อย	ไม่เกิดเลย

10. ข้าพเจ้ารู้สึกหมดกำลังใจเมื่อผู้บังคับบัญชาไม่มีความยุติธรรมในการปฏิบัติงาน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

_____	_____	_____	_____
เสมอ	เกิดบ่อย	เกิดน้อย	ไม่เกิดเลย

11. ข้าพเจ้าจะรู้สึกกลุ้มใจมากเมื่อผู้บังคับบัญชาไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

_____	_____	_____	_____
เสมอ	เกิดบ่อย	เกิดน้อย	ไม่เกิดเลย

12. ข้าพเจ้าจะรู้สึกหนักใจมากเมื่อเพื่อนร่วมงานของข้าพเจ้าปฏิบัติงานร่วมกันไม่ได้

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

เสมอ เกิดบ่อย เกิดน้อย ไม่เกิดเลย

13. ข้าพเจ้าจะรู้สึกหนักใจมากเมื่อเพื่อนร่วมงานต่อต้านการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานหรือการมอบหมายงานใหม่

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

เสมอ เกิดบ่อย เกิดน้อย ไม่เกิดเลย

14. ข้าพเจ้าจะรู้สึกลุ่มใจมากเมื่อเข้ากันผู้บังคับบัญชาไม่ได้

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

เสมอ เกิดบ่อย เกิดน้อย ไม่เกิดเลย

15. ข้าพเจ้าจะรู้สึกวิตกกังวลมากถ้าเพื่อนร่วมงานของข้าพเจ้าไม่มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้าง ไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

เสมอ เกิดบ่อย เกิดน้อย ไม่เกิดเลย

16. ข้าพเจ้าจะรู้สึกวิตกกังวลมากถ้าผู้บังคับบัญชาคอยจ้องจับผิด

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้าง ไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

เสมอ เกิดบ่อย เกิดน้อย ไม่เกิดเลย

17. เมื่อมีความจำเป็นต้องประเมินผลงานผู้อื่น ข้าพเจ้าจะรู้สึกลำบากใจมาก

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้าง ไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

เสมอ เกิดบ่อย เกิดน้อย ไม่เกิดเลย

18. ข้าพเจ้ากังวลมากเสมอเมื่อต้องปฏิบัติงานที่ตนเอง ไม่ถนัด

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

เสมอ เกิดบ่อย เกิดน้อย ไม่เกิดเลย

19. เมื่อข้าพเจ้ามีงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ ข้าพเจ้ารู้สึกหนักใจมาก

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

เสมอ เกิดบ่อย เกิดน้อย ไม่เกิดเลย

20. ข้าพเจ้ารู้สึกเครียดมากเมื่อมีงานล้นมือ

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับข้าพเจ้า

เสมอ เกิดบ่อย เกิดน้อย ไม่เกิดเลย

ตอนที่ 10 แบบสอบถามเกี่ยวกับอนาคต

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามชุดนี้มีจุดประสงค์ที่จะถามถึงความรู้สึกของท่านที่มีต่ออนาคต วิธีตอบโปรดอ่านประโยคที่ให้ไว้ซ้ำ ๆ จนเข้าใจแล้วเลือกตอบโดยการทำเครื่องหมาย / ลงบนคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุดในแต่ละข้อเพียง 1 แห่ง โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

1. ข้าพเจ้ามักจะปฏิบัติงานเสร็จไม่ทันเวลาที่กำหนดไว้

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

2. การวางแผนล่วงหน้าเป็นการกระทำที่ไร้ประโยชน์เพราะมักไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

3. สิ่งตอบแทนที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานคือ เงิน และหรือ ตำแหน่งที่สูงขึ้น

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

4. ถ้าข้าพเจ้าเห็นของที่ชอบอยากได้มากและราคาแพง ข้าพเจ้าจะตัดสินใจซื้อทันทีและยอมอดหลังจากนั้น

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

5. ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีประโยชน์อะไรที่จะต้องไปวิตกกังวลเกี่ยวกับอนาคต

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

6. ถ้าข้าพเจ้าอยากได้สิ่งใดแต่ต้องรอคอย ข้าพเจ้าจะหมดความอดทนหรือทนไม่ได้

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

7. ข้าพเจ้าพยายามใช้เงินอย่างประหยัด เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายตลอดเดือน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

8. ข้าพเจ้าคิดว่าถึงเวลาแล้วที่เราควรจะมีการรณรงค์กันในเรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้มีเหลือถึงเยาวชนรุ่นหลังต่อไป

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

9. ในการประชุมถ้ามีการพูดกันถึงสิ่งที่ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ข้าพเจ้าจะคัดค้านทันทีโดยไม่สนใจว่าขณะนั้นเป็นจังหวะที่เหมาะสมหรือไม่

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

10. ข้าพเจ้าคิดว่าคนเราควรจะหาความสุขใส่ตัวให้มากที่สุด ในขณะที่เพราะอนาคตเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

ตอนที่ 11 แบบสอบถามเจตคติของครูต่อนักเรียน

คำแนะนำในการตอบ

รายการข้างล่างนี้ประกอบด้วยคำแสดงคุณลักษณะเป็นคู่ ๆ ที่มีความหมายตรงข้ามกัน ขอให้ท่านวงกลมล้อมรอบตัวเลขตามความคิดเห็นของท่านว่าโดยภาพรวมแล้วครูผู้สอนมีเจตคติต่อนักเรียนที่รับผิดชอบอย่างไร

นักเรียนชั้นก่อนประถมศึกษาที่ข้าพเจ้ารับผิดชอบ

1. อ่อนโยน	7	6	5	4	3	2	1	แข็งแกร่ง
2. มีสมาธิตั้งใจ	7	6	5	4	3	2	1	ไม่มีสมาธิ
3. ร่าเริงแจ่มใส	7	6	5	4	3	2	1	เชื่องซึม
4. สนใจใคร่รู้	7	6	5	4	3	2	1	เบื่อหน่าย
5. มีปฏิริยาโต้ตอบ	7	6	5	4	3	2	1	เฉย ไม่โต้ตอบ
6. ประพฤติดีมีวินัย	7	6	5	4	3	2	1	เกเรขาดวินัย
7. ซยัน	7	6	5	4	3	2	1	ซี้เกียจ
8. ฉลาด	7	6	5	4	3	2	1	โง่
9. กล้าแสดงออก	7	6	5	4	3	2	1	ไม่กล้าแสดงออก
10. มีศักยภาพสูง	7	6	5	4	3	2	1	มีศักยภาพต่ำ
11. มีความพร้อมสูง	7	6	5	4	3	2	1	ไม่มีความพร้อม
12. มีระเบียบ	7	6	5	4	3	2	1	ไม่มีระเบียบ
13. ตรงต่อเวลา	7	6	5	4	3	2	1	ไม่ตรงต่อเวลา
14. รู้จักการรอคอย	7	6	5	4	3	2	1	ไม่รู้จักการรอคอย
15. มีมนุษยสัมพันธ์	7	6	5	4	3	2	1	ไม่มีมนุษยสัมพันธ์
16. เปิดเผย	7	6	5	4	3	2	1	เก็บกด
17. มีความรับผิดชอบ	7	6	5	4	3	2	1	ไม่มีความรับผิดชอบ
18. ซื่อสัตย์	7	6	5	4	3	2	1	ไม่ซื่อสัตย์
19. ประหยัด	7	6	5	4	3	2	1	ฟุ่มเฟือย
20. เอื้อเฟื้อ	7	6	5	4	3	2	1	เห็นแก่ตัว

ตอนที่ 12 แบบประเมินประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

คำแนะนำในการตอบ

แบบประเมินประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กชั้นก่อนประถมศึกษา
ฉบับนี้มี 4 ตอน ในแต่ละตอนมีข้อความเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กนักเรียน ขอให้ท่านทำ
เครื่องหมาย / ลงในช่องท้ายข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง เกี่ยวกับตัวท่านหรือตาม
ทัศนะความคิดเห็นของท่านเพียง 1 แห่งเท่านั้น

ตอนที่ 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์

รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. กำหนดจุดมุ่งหมายและขอบเขตของกิจกรรมได้อย่างสอดคล้องกับแนวการจัดประสบการณ์.....					
2. กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์ได้ครอบคลุมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา.....					
3. กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมในแต่ละวัน เช่น กิจกรรมวงกลม กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ ให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหน่วยการเรียนรู้.....					
4. กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมที่สังเกตและวัดได้....					
5. กำหนดรายละเอียดของกิจกรรมในบันทึกการสอนได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย.....					

ตอนที่ 1 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6. มีการปรับบันทึกการสอนของแต่ละกิจกรรมในแต่ละวันให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก.....					
7. การกำหนดจุดมุ่งหมายของกิจกรรมมีความสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น.....					
8. การกำหนดจุดมุ่งหมายของกิจกรรม ครูผู้สอนได้มีการปรึกษากับเพื่อนครู ผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครองของเด็ก..					

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบในการจัดประสบการณ์

รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ครูผู้สอนใช้เวลาในการเตรียมการจัดกิจกรรมล่วงหน้า.....					
2. ครูผู้สอนมีการวางแผนพัฒนาพฤติกรรมพัฒนาการแต่ละด้านของเด็ก.....					
3. ครูผู้สอนมีการวางแผนวิเคราะห์พฤติกรรมพัฒนาการที่ทำให้เด็กมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น.....					
4. ครูผู้สอนจัดกิจกรรมได้ตรงต่อเวลาที่กำหนดไว้.....					

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบในการจัดประสบการณ์

รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ครูผู้สอนมีความตั้งใจ ชยัน อดทน อดกลั้น และกระตือรือร้น.					
6. ครูผู้สอนเน้นคุณภาพของการจัดกิจกรรม.....					
7. ครูผู้สอนยึดมั่นในเป้าหมายและความสำเร็จของการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง.....					
8. ครูผู้สอนมีการแจ้งงดการจัดกิจกรรมล่วงหน้าในกรณีที่ไม่ได้มาปฏิบัติงาน.....					
9. ครูผู้สอนจัดกิจกรรมชดเชยในกรณีที่ ไม่ได้มาปฏิบัติงานหรือต้องไปปฏิบัติงานอื่น ๆ					
10. ครูผู้สอนมีความตั้งใจจริงและสละในการจัดกิจกรรม.....					
11. ครูผู้สอนแสดงพฤติกรรมในการอุทิศเวลาให้แก่หน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบ.....					
12. ครูผู้สอนแสดงพฤติกรรมที่บ่งถึงความจริงจัง เอาใจใส่ต่อการจัดกิจกรรมและดูแลเด็ก.....					
13. ครูผู้สอนปรับปรุงการจัดกิจกรรมให้น่าสนใจ.....					
14. ครูผู้สอนแสดงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างในการพัฒนาความเป็นคนดีของเด็ก.....					

ตอนที่ 3 การดำเนินการจัดกิจกรรมประสบการณ์

รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ครูเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมก่อนการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง.....					
2. เด็กมีโอกาเลือกกิจกรรมด้วยตนเองตามความสามารถ....					
3. กิจกรรมที่จัดในแต่ละครั้งเหมาะสมกับพัฒนาการและวัยของเด็ก.....					
4. เด็กมีโอกาได้ทำงานตามลำพังหรือทำงานเป็นกลุ่มตามความเหมาะสม.....					
5. การนำเสนอรายละเอียดของขั้นตอนการปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมครูผู้สอนมีการลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก.....					
6. ครูผู้สอนนำเสนอเนื้อหาสาระของกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีที่หลากหลายแตกต่างกัน.....					
7. ก่อนนำเสนอเนื้อหาของกิจกรรม ครูผู้สอนจะชี้แจงจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติกิจกรรม.....					
8. เมื่อเด็กแสดงความคิดเห็นหรือร่วมทำกิจกรรมจนสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย ครูผู้สอนมีการเสริมแรงให้เด็ก เช่น นุคยกย่องชมเชย เป็นต้น.....					
9. เมื่อเด็กซักถามหรือแสดงความคิดเห็น ครูผู้สอนตั้งใจหรือสนใจที่จะตอบคำถามเหล่านั้น.....					

ตอนที่ 3 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10. ครูผู้สอนสามารถปรับสถานการณ์ในห้องเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง.....					
11. ครูผู้สอนให้ความสนใจกับเด็กทุกคนอย่างทั่วถึง.....					
12. ขณะที่เด็กปฏิบัติทำกิจกรรมต่าง ๆ และเกิดความสงสัยหรือไม่เข้าใจ ครูผู้สอนจะช่วยชี้แนะหรืออธิบายจนเด็กสามารถทำกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง.....					
13. ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นและความคล่องแคล่วในการจัดกิจกรรมให้เด็ก.....					
14. ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมมากกว่าที่ครูจะเป็นผู้แสดงหรือทำกิจกรรม....					
15. ขณะที่เด็กทำกิจกรรม ครูผู้สอนจะคอยสังเกต แนะนำช่วยเหลือเด็กตลอดเวลา.....					
16. ครูผู้สอนมักมีอารมณ์แจ่มใสในขณะที่จัดกิจกรรมให้เด็ก.....					
17. ครูผู้สอนจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์และแนวการจัดประสบการณ์สำหรับชั้นก่อนประถมศึกษา....					
18. ครูผู้สอนจัดสรรเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งได้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของเด็ก.....					
19. ครูผู้สอนแสวงหาความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ จากแหล่งวิชาการทั้งที่เป็นบุคคลและเอกสาร.....					
20. ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในด้านการจัดกิจกรรมกับครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียน....					

ตอนที่ 4 การวัดและประเมินผลความร่วมมือในการเรียน

รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ครูผู้สอนประเมินพื้นฐานเด็กก่อนการจัดกิจกรรมหรือการพัฒนาเด็ก.....					
2. ครูผู้สอนมีการประเมินแผนพัฒนาการของเด็กไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรม.....					
3. ครูผู้สอนใช้เทคนิคในการวัดผลและประเมินพัฒนาการของเด็กหลายวิธี เช่น การสังเกต พูดคุย ทดสอบ เป็นต้น.....					
4. ครูผู้สอนจัดทำเครื่องมือที่ใช้สำหรับวัดและบันทึกพัฒนาการของเด็ก เช่น แบบสังเกต แบบทดสอบความร่วมมือ เป็นต้น.....					
5. ครูผู้สอนมีการตรวจสอบผลงานที่มอบหมายให้เด็กปฏิบัติ.....					
6. ครูผู้สอนได้ให้ข้อบกพร่องจากผลงานของเด็กมาชี้แจงให้เด็กแต่ละคนทราบ.....					
7. ครูผู้สอนให้โอกาสเด็กได้พัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น.....					
8. ครูผู้สอนบันทึกพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน.....					
9. ครูผู้สอนมีการจัดทำแบบบันทึกพฤติกรรมที่เป็นจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนาของเด็กแต่ละคน.....					
10. ผลงานของเด็กทุกคนมีโอกาสนำมาจัดแสดงไว้ตามมุมหรือป้ายแสดงผลงาน.....					

ตอนที่ 4 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11. ครูผู้สอนศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและการประเมินพฤติกรรมพัฒนาการของเด็ก.....					
12. ครูผู้สอนจัดทำแบบบันทึกพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กให้ผู้ปกครองและผู้บริหาร โรงเรียนทราบอย่างเป็นปัจจุบัน...					

ภาคผนวก ข

การทดสอบค่าเฉลี่ย

ตาราง 20 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการ
จัดประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิง

	ค่าเฉลี่ย	
	คะแนนประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก	t-test
เพศ		
ชาย	2.8862	-3.79**
หญิง	3.1290	

ตาราง 21 แสดงการทดสอบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยคะแนนประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการ
จัดประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	Sum of Squares	Mean Squares	F ratio
ระหว่างกลุ่ม	2	.2243	.1122	.7841
ภายในกลุ่ม	489	69.9576	.1431	
รวม	491	70.1819		

ตาราง 22 แสดงการทดสอบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยคะแนนประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างครูผู้สอนที่จบวิชาเอก (สาขาที่จบการศึกษา) ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	Sum of Squares	Mean Squares	F ratio
ระหว่างกลุ่ม	2	1.6235	.8117	6.1099**
ภายในกลุ่ม	463	61.5126	.1329	
รวม	465	63.1361		

การทดสอบรายคู่

ค่าเฉลี่ยคะแนน ประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์			
	สาขาปฐมวัย (3.2644)	สาขาประถมศึกษา (3.1035)	สาขาอื่น ๆ (3.0798)
สาขาปฐมวัย (3.2644)	-	.1609*	.1846*
สาขาประถมศึกษา (3.1035)		-	.0237
สาขาอื่น ๆ (3.0798)			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 แสดงการทดสอบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยคะแนนประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	Sum of Squares	Mean Squares	F ratio
ระหว่างกลุ่ม	3	3.0380	1.0127	7.2954**
ภายในกลุ่ม	488	67.7378	.1388	
รวม	491	70.7758		

การทดสอบรายคู่

ประสบการณ์ในการสอน	ค่าเฉลี่ยคะแนน ประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์		
	ต่ำกว่า 5 ปี (3.0497)	6-10 ปี (3.1430)	11-20 ปี (3.2700)
ต่ำกว่า 5 ปี (3.0497)	-	.0933	.2203*
6-10 ปี (3.1430)		-	.1270
11-20 ปี (3.2700)			-

* วินัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เกี่ยวข้อง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รศ.ดร.ภรณ์ คุรุรัตน์	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. ดร.พัชรี ผลโยธิน	นักวิชาการศึกษา กองวิชาการ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
3. นางอรพินท์ นาคประดิษฐ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลยะลา
4. นางทัศนีย์ ประจวบเพงคะ	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลประจวบคีรีขันธ์
5. นางพัชรี ไชยะสินเท	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสิงห์บุรี
6. นางสาวเปรมปรีดิ์ นวลมณี	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสระบุรี
7. นางสาวพัลลภะ ชะนะนันท์	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลอุดรดิตถ์
8. นางสาวบุญสวย อาจแก้ว	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลแพร่
9. นางกัญชวีร์ สิงห์ศรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลลำปาง
10. นางสาวนันทา โพธิ์คำ	ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ร้อยเอ็ด
11. นางสาวอรรฎา เจียมอ่อน	อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนอนุบาลระยอง

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายบัญชา ชื่อสกุล แสนทวี

เกิดวันที่ 26 เดือน มีนาคม

พุทธศักราช 2502

สถานที่เกิด

อำเภอบางเขน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 289 ซอยพระครู ถนนเจริญสุขวงศ์(85)

แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด

กรุงเทพมหานคร 10700

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

นักวิชาการศึกษา

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

กองวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2517 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนโคกกระเทียมวิทยาลัย

อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี

พ.ศ. 2519 ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู วิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี

พ.ศ. 2521 ประกาศนียบัตรวิชาชีพครูชั้นสูง วิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี

พ.ศ. 2524 กศ.บ. (นิสิทธ์-คณิตศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน

พ.ศ. 2530 ค.ม. (การวัดและประเมินผลทางการศึกษา) ภาควิชาวิจัยการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539 กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร

๒๕

การศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ
ครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

บทคัดย่อ
ของ
บัญชา แสนทวี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
มีนาคม 2539

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความแปรปรวนของประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อค้นหาตัวแปรสำคัญที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของ ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา และเพื่อสร้างรูปแบบเชิงเหตุผลที่เหมาะสมของตัวแปรสำคัญที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของ ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา

ตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรสาเหตุของการวิจัย คือ สาขาที่จบการศึกษา วุฒิกการศึกษา บุคลิกลักษณะของครู เจตคติของครูต่อนักเรียน การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน ประสบการณ์ในการสอน บรรยากาศในชั้นเรียน บรรยากาศในโรงเรียน สมรรถภาพการใช้สื่อ การสอน ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สุขภาพจิต และการมุ่งอนาคต ส่วนตัวแปรตาม หรือตัวแปรผล คือ ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ ครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจำนวน 500 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำด้วยการบรรยาย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC⁺ เวอร์ชัน 4.0 และ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาโดยใช้โปรแกรมลิสเรล เวอร์ชัน 8.10

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน บรรยากาศในชั้นเรียน สาขาปฐมวัย และ สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน และ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน และ เจตคติของครูผู้สอนต่อนักเรียน

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะแก่หน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาในการส่งเสริมและพัฒนาตัวแปรต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการจัดประสบการณ์และผลการปฏิบัติงานอื่น ๆ ของครูผู้สอนชั้นก่อนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

A STUDY OF CAUSAL VARIABLES AFFECTING THE TEACHER'S EFFICIENCY
IN ARRANGING EXPERIENCES FOR PRE-SCHOOL CHILDREN UNDER
OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION

AN ABSTRACT
BY
BANCHA SANTAWEE

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Doctor of Education degree in Curriculum Research and Development
at Srinakharinwirot University

March 1996

The purposes of this study were investigate the variance of teacher's efficiency, the mian variables account for variance of teacher's efficiency in arranging experiences for preschool children and to construct the model based on the findings.

The independent variables were teacher's degree and field of study, characteristics, attitude toward student, social support, teaching experience, classroom climate, school climate, competency in using instructional aids, instructional leadership, mental health, and future orientation. The dependent variable was teacher's efficiency in arranging experiences for preschool children.

The sample was 500 preschool teacher who work for the Office of the National Primary Education Commission throughout Thailand. Questionnaires were administered for collecting data. The SPSS/PC⁺ version 4.0 were used to analyze the descriptive statistics Pearson product moment correlation. Also, LISREL programs version 8.10 were applied to construct the structural relation model.

The findings of this study were indicated that : (1) Instructional leadership, competency in using instructional aids, teacher's characteristics, field of study (Early Childhood), mental health, performance motivation and classroom climate were directly significant variables affecting teacher's efficiency in arranging experiences for preschool children. (2) Teacher's social support and attitude toward student were indirectly significant variables affecting teacher's efficiency in arranging experiences for preschool children.

Several recommendations, based on this finding were proposed and discussed by the Educational Institutes for the benifit of the Office of the National Primary Education Commission.